

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

NĀZİM HİKMET

*Ferhad
ile
Şirin*

oyunlar 2

Yolcu
Ferhad ile Şirin
Sabahat
Enayi

Nâzım Hikmet

Ferhad ile Şirin

ADAM YAYINLARI

© 1987

Bu kitabın tüm hakları Anadolu Yayıncılık A.Ş.'nindir.

Nâzım Hikmet'in tüm yapıtlarının Türkiye'de yayın ve temsil hakları Anadolu Yayıncılık A.Ş.'nindir. Anadolu Yayıncılık A.Ş.'den yazılı izin alınmadan Nâzım Hikmet'in hiçbir yapıtı parça ya da bütün olarak yayımlanamaz, tiyatro, film ya da radyo ve televizyona uyarlanamaz ve başka biçimlerde işlenemez ve kullanılamaz

Birinci Basım: Mayıs 1989
İkinci Basım: Haziran 1990
Üçüncü Basım: Kasım 1990
Dördüncü Basım: Haziran 1991
Beşinci Basım: Ekim 1991
Altıncı Basım: Şubat 1992
Yedinci Basım: Şubat 1993

Kapak Düzeni: Aydın Ülken

93.34.Y.0016.341
ISBN 975-418-054-7

Nâzım Hikmet'in bütün yapıtlarını (şiiirlerini, oyunlarını, romanlarını, öbür düzyazılarını) bir araya toplayan bu dizi kitaplarda kronolojik sıra uygulanmıştır.

Yalnız şiir bölümünde, şairin çocukluk ve çiraklık dönemi ürünleri (ki bunları kitaplarına almadığı gibi, birçoğunu dergilerde de yayımlamamıştır) ayrı bir ciltte toplanarak şiir kitapları dizisinin en sonuna konmuştur. Bu cilt şairin yetiştirme yıllarındaki gelişmelerini izlemek isteyenler içindir.

Şiir bölümündeki sıralama, şairin sağılığında yayımlanan, ya da kendi düzenlediğı ama yayımlandıklarını görmediğı kitaplarının yayın, ya da düzenlenme tarihlerine, kitaplarına girmemiş olan şiirlerinin ise yazılış tarihlerine göredir. Yazılış tarihleri kesinlikle belirlenemeyen şiirlerin yerlerinde kaymalar olabilir. Başta kitapların yayın tarihlerine göre sıralama yapılırken de (iç düzenleri olduğı gibi korunduğı için) şiirler yazılış tarihlerine göre değil, şairin gönlüne göre bir sıralama içindedirler. Amaç çeşitli dönemlerdeki şiirlerin birbirine karışmaması olduğundan, bu tür yer değıştirmelerin gelişmeleri izleme açısından fazla bir sakıncası bulunmadığı açıktır.

Elinizdeki yeni derlemeyle, birbirini tutmayan çeşitli müsveddelerden yola çıkan, savruk, özensiz, acele basımlardaki kargaşaya, sırasında anlamı zedeleyen dizgi düzelti yanlışlarına son verilmiştir.

Nâzım Hikmet

●

Ferhad ile Şirin

Oyunlar : 2

Yolcu
Ferhad ile Şirin
Sabahat
Enayi

YOLCU

Piyes 3 Perde

İlk Basım : 1966
Yazılışı : 1941 (?)

ŞAHISLAR :

İstasyon Şefi

İstasyon Şefinin Karısı

Makasçı

Atlı

Perde önüne çıkan aktör

BİRİNCİ PERDE

BİRİNCİ MECLİS

(Kapalı perde önüne Aktör çıkar. Salon karanlıktır. Perde ve etrafı karanlıktır. Sahneye çıkan Aktöre, aşağıdan yukarıya doğru, bilhassa yüzünü aydınlatan bir ışık verilir.)

SAHNEYE ÇIKAN AKTÖR : Oyunumuzun birinci perdesi, 1921 yılının ilk günlerinde geçer. Oyunumuzun mekânı küçük bir Anadolu istasyonudur ki, onun önünden, yolcu tirenlerinden çoğu durmadan geçerler. Hele oyunumuzun geçtiği sıralar kara kışa rastladığı için, bu istasyonda yük tirenleri bile durmaz. Oyunumuzun kahramanları hakkında söz söylemeyeceğim : Onları sevmek, onlardan nefret etmek, veya onlara acımak, bu oyunun sonunda her birinizin vereceği hükümle, her birinize ait bir iştir.

Şimdi, oyunumuza başlıyoruz. Ve bir, belki iki saat bir davayı müdafaa edeceğiz. Eğer, müdafaa edeceğimiz davayı haklı bulmasaydık oynamazdık. Ben çekiliyorum! Artık söz, arkadaşlarımdır.

(Aktör çıkar, perde ışıklanır, sonra açılır.)

İKİNCİ MECLİS

(Sahne bir ufak istasyon binacığının içidir. Kapalı gişe penceresi önünde bir telgraf makinesi, bilet kompöstörü görülür. Soba yanmaktadır. Bir masa üzerinde gaz lambası yanmaktadır. İki iskemle, yanan bir mangal ve mangalın üzerinde bir yemek tenceresi vardır. Salonda, birisi, bekleme mahalline, diğeri üst kata, yani İstasyon Şefinin bususi dairesine açılan iki kapı görülmektedir.)

Salonun büyük penceresi tiren yoluna bakmaktadır. Ve bu pencerenin buzlanmış camından karlı bir gece görülmektedir. Salon duvarlarındaki raflarda kara kaplı defterler, birtakım dosya zarfları, bazı paketler, tabaklar ve tencereler mevcuttur. Bir takvim, bir de saat vardır. Perde açılınca, sahne evvela boştur. Dışarıdan süratle yaklaşan bir tirenin gürültüsü duyulur. Bir lokomotif düdüğü öttürür. Tiren yoluna bakan buğulu camdan, hızla geçen bir tirenin ışıkları görülür. Ve tiren sesleri ile uzaklaşır. Sahne sessiz kalır. Tiren sesi için plaklar.)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

İstasyon Şefi, sonra Karısı

(Bekleme mahalline açılan kapıdan İstasyon Şefi girer. Bir elinde resmi istasyon feneri, öbür elinde de bir tomar gazete vardır. O zamanın istasyon şefi kılığındadır. Başında bir kabalak vardır. Paltoludur. Sakalı, saçları uzamıştır. Kunduraları, pantolonunun paçaları karlıdır. Sahneye girince fenerini söndürür. Bir gözü kördür. Ayaklarını yere vurarak karlarını silker. Paltosunu çıkarır, bir sandalye üzerine atar. Gazete tomarları hâlâ elindedir. Telgraf makinesinin başına geçer, tirenin geçtiğini diğer istasyona bildirir. Sonra döner, mangaldaki tencerenin kapağını kaldırır, duman savuran tencereyi kapatır. Gazeteleri hâlâ — unutmış gibi — elinde tutmaktadır. Hususi dairesine çıkan kapıyı açıp seslenir.)

İSTASYON ŞEFİ : Nerdesin? Buraya bak!

(Üst kattan karısının ayak sesleri duyulur. Merdivenlerden inen terlik sesleri gelir. İstasyon Şefi, koltuğunda unuttuğu gazeteleri bırakmadan üzerine paltosunu attığı sandalyeye yığılır. Ve o sırada, hususi dairesine açılan kapıdan karısı girer. 27 - 28 yaşlarında, etine dolgun, muhteris yüzlü, yeşil

baş örtülü ve uzun beyaz entarilidir. Kırmızı, kadife, kısa bir hırka giymiştir. Ağır hareketlerle bütün vücudunu sallayarak yürümekte ve aynı eda ile konuşmaktadır. Kocasının altından, üzerine oturduğu paltoyu çekip alır, duvardaki çiviye asar. Sonra mangaldaki tencerenin kapağını kaldırıp bakar ve etrafına göz gezdirir. Bir şeyler arıyor gibidir.)

İSTASYON ŞEFİNİN KARISI : Kâğıt kalmamış yine.

İST. ŞEFİ : Raflara iyi bak. Daha iki gün evvel, tam bir tomar gazete koydum.

KARISI : (Aranır.) Yok.

İST. ŞEFİ : İyi bak.

KARISI : Baktım ayol.... Kör değilim ya?

İST. ŞEFİ : (Bir gözü kördür ya.) Ne dedin?

KARISI : Kör değilim, görüyorum, dedim.

İST. ŞEFİ : Yani?

KARISI : Canım, yanisi manisi var mı? Çok şükür, iki gözüm de yerinde. Koskoca, çarşaf gibi gazeteleri görmez miyim?

İST. ŞEFİ : Ben görmez miyim?

KARISI : Sen ne diye üstüne alınıyorsun? Sana, sen görmezsün diyen var mı?

İST. ŞEFİ : Allah seni değil, seni karı diye alanı kahretsin!
(İstasyon Şefinin Karısı gülümser. Kocasının hareketini takip etmektedir.)

İST. ŞEFİ : Neden gülüyorsun?

KARISI : Sana dişlerimi göstermek için.

İST. ŞEFİ : Dişlerini mi?

KARISI : Evet... Nasıl? Beyaz; inci gibi değil mi? Sonra, ben gülerken yanaklarım da çukur çukur oluyormuş... Dün gece, yatakta sen söylemiştin.

İST. ŞEFİ : Haydi, sofrayı kur... Açlıktan geberiyorum.

KARISI : Lâ havle... Ben sofraya örtecek gazete kâğıdı yok diyorum, o ne diyor? Sana çeyiz diye getirdiğim keten sofr örtülerini satmasaydın, şimdi kâğıt parçaları için sıkıntı çekmezdik.

İST. ŞEFİ : Sofra örtülerini kim sattı?

KARISI : Sen... Hem sattıkların, sade sofr örtüleri mi?

İST. ŞEFİ : Sattım da, kumarda mı yedim?

KARISI : Bir o eksikti...

İST. ŞEFİ : Karılara mı yedirdim?

KARISI : (*Müstehzi*) Güleyim bari...

İST. ŞEFİ : İstedğin kadar gül... Sen de biliyorsun ki... aç kaldık, beraber sattık ve beraber yedik.

KARISI : Aç kaldıksa, kabahat benim mi? Seferberlikte, el âlem çuval çuval altın toplarken sen ne yaptın?

İST. ŞEFİ : Harp ettim...

KARISI : Etmeseydin...

(*Sükût.*)

İST. ŞEFİ : Doğru...

(*İstasyon Şefinin Karısı güler.*)

İST. ŞEFİ : Ya şimdi niye gülüyorsun?

KARISI : Halimize... Elinde bir yığın gazete var da görmedik...

İST. ŞEFİ : (*Kolunda unuttuğu gazeteleri hatırlar.*) Haa, sahi... Deminki katardan, Salih attı yine... Al...

(*Kadın gazete paketini alır, iplerini çözer. Sicimleri yumaklayıp hırkasının cebine yerleştirir. Gazetelerden birkaçını, masaya serer; diğerlerini, arkasını kocasına dönerek kohnuna sokar. Fakat, İstasyon Şefi, karısının, bu hareketini kendisinden gizlediğini sezmiştir. Karısı sofrayı kurarken, ona, ağır ağır, arkasından yaklaşır.*)

İST. ŞEFİ : Gazeteleri ne yaptın?

KARISI : (*Birdenbire kocasına dönerek*) Gazeteleri mi?

İST. ŞEFİ : Evet...

KARISI : Görmedin mi? Masaya serdim. Keten örtülerimi satıp ye de, sonra...

İST. ŞEFİ : (*Karısının sözünü keser.*) Ben sana kocaman bir tomar verdim. Sen, bu masaya (*masaya bakar*) yalnız... bir... iki... üç gazete serdin... Ötekiler nerde? (*Sükût.*) Şimdi anlıyorum...

KARISI : Anladığın neymiş?

İST. ŞEFİ : Sana, geçen tirenlerden topladığım gazete tomarlarının böyle çarçabuk niçin sırta kadem bastıklarını anlıyorum.

KARISI : Nedenmiş o? (*Sükût.*) Ayol... ben, gazete delisi değilim.

Hatta, çok şükür, okumam yazmam da yok. Hoş... senin var da bir satır okuyor musun? Dünya yanıp yıkılsa yine umrunda değil. Geçen gün «Sekiz çakallar» köyünden Hanife'nin gelip de....

İST. ŞEFİ : *(Karısının sözünü yine keser.)* İşi gürültüye getirme... Ver şu gazeteleri...
(İstasyon Şefi, karısının üzerine yürürken kadın geri çekilir. Sırtını duvara dayayarak)

KARISI : Gelme üstüme.

İST. ŞEFİ : Ver gazeteleri, diyorum sana... Haydi... Çıkar...

KARISI : Deli mi ne?

İST. ŞEFİ : Ver, diyorum... *(Sanki, müthiş bir hareket yapacakmış gibi elini yarıya kadar havaya kaldırır.)*

KARISI : *(Hırkasının önünü açar, göğsünü şişirir.)* Sok elini de, al bakalım.

(İstasyon Şefi elini kadının göğsüne sokar. Kadın yavaş yavaş kocasının üstüne eğilir ve başını kucaklar. İstasyon Şefi, kısa bir tereddüitten sonra karısının yüzünü öper. Elini, boş olarak, kadının göğsünden çıkarıp geriler.)

İST. ŞEFİ : Allah belamı versin benim...

KARISI : Neden inkisar ediyorsun kendine?

İST. ŞEFİ : Allah ikimizin de belasını versin..

(Ciddileşir.) Bana bak, haydi, söyle bana... Ne olursun söyle? Gazeteleri ne yapıyorsun?

KARISI : Gazeteleri mi?

İST. ŞEFİ : Evet...

KARISI : Satıyorum.

İST. ŞEFİ : Neee? Satıyor musun?

KARISI : Evet... Satıyorum. «Sekiz Çakallar» köyünden Hanife'nin kocası alıyor.

İST. ŞEFİ : Ne yapıyor gazeteyi onlar?

KARISI : Ne yapacaklar? Okuyacak değiller ya?

İST. ŞEFİ : Eee?

KARISI : Galiba cıgara kâğıdı yerine kullanıyorlar.. Hani, çok bir para da verdikleri yok... On beş tanesini beş kuruştan alıyorlar... Öyle hasis herifler ki...

İST. ŞEFİ : Peki sen, neden, niçin satıyorsun gazeteleri?

KARISI : Hiç... Satıyorum işte...

İST. ŞEFİ : Peki, benden niçin gizliyordun?

KARISI : Senden gizlediğim yok. Ne diye gizleyeyim? Çiy yemiyorum ki, karnım ağrısın? Bunda gizlenecek ne var?
(*Sükût.*) Kimselerin işine yaramaz, açılıp okunmaz kâğıtları satmak günah mı?

İST. ŞEFİ : (*Dalgin*) Günah değil... Fakat bu ticaretten aldığın beş on kuruşa ihtiyacın mı var?

KARISI : (*Mütereddit*) Yok, ama!

(*Sükût.*)

KARISI : (*Devamlı*) Bugün yok ama, yarın da olmayacağını kim bilir? Bu dünyada herkes kendi başının çaresini düşünüyor. Malum ya, her koyun kendi bacağından asılır, derler. Bugüne bugün kimseden kimseye hayır yok...

İST. ŞEFİ : (*Dalgin*) Ne benden sana... ne de senden bana...

KARISI : Elbette ya! Seferberlikte beni bir başıma, koskoca İstanbul'un içinde bırakıp gittiğin zaman kapımızı çalan oldu mu?

(*Kadın sözünü keser. Son mükâlemeler esnasında kurmakta devam ettiği sofraya hazırdır. Tencereyi masaya alır. Kendi oturur. Kocası ayakta durur.*)

KARISI : Haydi gel... (*Sükût.*) Hani ya açlıktan geberiyordun? (*İstasyon Şefi oturur, kadın tabaklara yemek dağıtır. Bir sükût... Mutat sofraya sesleri.*)

KARISI : (*Kaşığını birdenbire bırakarak*) Kabahat kimselerde değil. Babam olacak rahmetlide. Koca bir mahallenin koca bir imamının kızıydım. Dizi dizi beşibirycderim vardı. Kınalı kuzu gibi idim. Aksaray'ın sarı bıyıklı manavı derdimden yataklara düştüydü de, arslan gibi adam...

İST. ŞEFİ : (*Bıkkın, bezgin*) Bu hikâyeyi çok dinledik...

KARISI : Yaa? Öyle mi? Ya sen, kendin, Şehzadebaşı'nda, Ramazanın otuz gecesi, peşimden az mı koştundu? (*Hiddetli*) Hem bana bak... Babam beni sana: «Muallim mektebini bitirmiş, sarıksız hocadır. Gün sarıksızların günü oluyor,» diyerek veriydi. Yoksa, Seferberliğin ilk yılında, iki senelik

körpe gelini evde bırakıp askere gidesin, bir gözünü gâvura veresin, esirlikten dönünce ne var, ne yok satasın, sonunda beni alıp Allahın bu kuş uçmaz kervan geçmez çölüne getiresin diye değil...

İST. ŞEFİ : (*Daha bezgin*) Bu hikâyeyi de dinledik...

KARISI : (*Daha hiddetli*) Sen daha çok hikâyeler dinlersin ama, artık sana hikâye anlatacak bulursan!

İST. ŞEFİ : (*Ciddi*) Ne demek istiyorsun?

KARISI : Karamanın koyunu, sonra çıkar oyunu...

İST. ŞEFİ : (*Yemeğini tamamen bırakır.*) Yani?

KARISI : Hiç!

İST. ŞEFİ : Gidecek misin? Gidiyor musun? Gazeteleri gizli gizli satıp para biriktirişin bunun için mi? Yoksa, aynı maksatla, ambardaki fenerleri çalan da sen miydin? (*Müstehzi*) Biliyordum zaten... Kiminle gidiyorsun?.. (*Sükût.*) Ben onu da biliyorum.

KARISI : Ne de çok şey biliyormuşsun...

İST. ŞEFİ : (*Yemek masasından kalkar.*) Ne de çok şey biliyorum... Biliyorum... Her şeyi biliyorum. Senin kımıldanışını, kafanın içinde, karanlıkta yanıp sönen her pırıltıyı, ne yaptığını, ne yapmak istediğini, seni olduğun gibi biliyorum. O kadar çok biliyorum ki, seni ve senden başka hiçbir şeyi bildiğim yok. Gün gelecek ya seni, ya onu, yahut ikinizi birden geberteceğim... Sonra... (*Sükût.*)

KARISI : Sonra... sonra ne olacak!

İST. ŞEFİ : Sonra artık, bildiğim hiçbir şey kalmayacağı için rahat edeceğim. Rahat... anlıyor musun? Sen ortadan kalkınca, bilgim bitecek. Alakam... -dünyayla bağım tek gözümün dünyası... (*Sükût.*)

KARISI : Sonra?.. Söylesene! Bana bu kadar tutkunsun... Beni öldüreceksin... Ellerin گردانِیما sarılacak... Rabbime şükür ki, dağ başındayız. Şehirde, kasabada olsak, kıskançlıktan bütün mahalle delikanlılarını bıçaklayacaksın... (*Sükût.*) İki gazete parçası için, yemeği hem bana, hem de kendi nefesine zehir ettin... (*Sükût.*) Kahve yapayım mı?

İST. ŞEFİ : (*Sandalyeye yığılmıştır, lakayt*) Yap!

(*Sükût*).

KARISI : Şekeri?

İST. ŞEFİ : (*Alakalı*) Az olsun..

(*Kadın sofrayı toplar, Cezveyi mangala sürer. İçeri Makasçı girer. Makasçının topal ayağı aksamaktadır.*)

DÖRDÜNCÜ MECLİS

Evvelkiler, Makasçı

MAKASÇI : (*İstasyon Şefine*) Merhaba, Kaptan!

ŞEFİN KARISI : Aman sen de, kardeş... Kaptan, kaptan, deyip içimi bulandırıyorsun. Denizde lodosa tutulmuş, sallanıyor gibi oluyorum.

MAKASÇI : Ne yapalım? Doğrusu bu... Şu karların altındaki, Allahın belası çöl deniz, bizim istasyon da gemi... Ama bizim kör olası gemi, şu İstanbul'da Haliç'te işleyen başı kıcı bir örnek dilenci vapurlarından daha küçük, daha mendebur. Çünkü onlar, hiç olmazsa, iskele iskele dolaşıp dünyayı görürler, kalabalıkla dolup boşalırlar. Halbuki, bizim gemi, olduğu yerde demirli... İçinde de üç kişi: İstasyon Şefi kaptan, çarkçı ben... tek müşteri de...

ŞEFİN KARISI : Ben!

MAKASÇI : Yalan mı?

İST. ŞEFİ : Doğru... Geminin bundan lanetlisi... denizin bundan ölüsü... kaptanın, çarkçının, müşterinin bundan...

MAKASÇI : (*İstasyon Şefinin sözünü keserek*) Sen yine bir şeylere içerlemişsin!

ŞEFİN KARISI : Sorma, kardeş... Burnundan kıl aldırıyor...

MAKASÇI : (*Müstehzi*) Hakkı var... Erkek kısmı, celalli olmalı...

ŞEFİN KARISI : Hele bir evlen de, senin celalliliğini de görürüz inşallah.

MAKASÇI : Yakındır, abla...

ŞEFİN KARISI : Ne o? Köylerden gelin mi buldun?

İST. ŞEFİ : *(Alakalı)* Evleniyor musun? Aşkolsun... Bizden bu kadar zaman gizledin demek?

MAKASÇI : Bir şey sakladığım yok canım...

İST. ŞEFİ : Eee... Söyle bakalım? Nedir mesele?

MAKASÇI : Mesele de yok. Elbette günün birinde, dünya evine biz de girip boyumuzu gösteririz, demek istedim.

İST. ŞEFİ : *(Münkesir)* Yaa!

MAKASÇI : Evet... *(Sükût.)* Her ne hal ise... Dışarda Ayazpaşa kol geziyor. Barometreye baktım : Alabildiğine yuvarlanıyor. Tipi yakındır. Köpoğlu, bir bastıracak, bir bastıracak ki, Allah kurtlara kuşlara acısın!..

İST. ŞEFİ : Bize de... *(Kendi kendine mırıldanır gibi)* Biz kurttan beter, kuştan çaresiziz...

ŞEFİN KARISI : Ne diyorsun? *(İstasyon' Şefi cevap vermez ve sükût devam eder, sonra :)*

ŞEFİN KARISI : Odunumuz da bitiyor. Bu gidişle kışı çıkarmayacağız...

İST. ŞEFİ : Yapılacak bir şey yok. İdare et...

ŞEFİN KARISI : Nesini idare edeyim? Üç kişi, bir sobadan ısınıyoruz. Hatta yukarıya, yatak odamıza bir mangal bile çıkaramıyorum.

MAKASÇI : Vallahi, ben de, kış geldi geleli ateşin yüzünü şu sobanın içinde gördüm.

İST. ŞEFİ : Ne yapalım?

ŞEFİN KARISI : Yapacak iş var, ama 'sizde o yürek yok...

İST. ŞEFİ : Neymiş o?

MAKASÇI : Ne yapacağmışız?

ŞEFİN KARISI : Ambarın önünde, kör yoldaki tahta vagon yok mu?

(Sükût. Erkekler cevap vermez.)

ŞEFİN KARISI : O da sakat, hiçbir işe yaramaz. Dökülüyor. Sizin gibi onu da askere almadılar... Unuttular bir köşede... Parçalayalım... Hiç olmazsa bir aylık odun çıkar.

İST. ŞEFİ : Yılan gibisin, insanları sokmaktan zevk alırsın. Yangın gibisin, tahrip etmek...

ŞEFİN KARISI : *(Kocasının sözünü keserek)* Yine yüksek, ince

laflara başladın. Eski sarıksız hocalığın depreşti.

MAKASÇI : Olmaz abla... İnsandan hesap sorarlar sonra...

ŞEFİN KARISI : Kim hesap soracak? El âlem çaldı, çırpıtı, ümmeti Muhammedi gâvura, açlığa kırdırdı da, hesap mı soruldu? Ayol, bu Allahın gazabı yerde, in mi yaşıyor, cin mi, dünya farkında değil... Siz de dünyanın farkında değilsiniz zaten...

İST. ŞEFİ : Ben yapamam bunu.

ŞEFİN KARISI : On beş güne varmaz donarsın öyleyse...

İST. ŞEFİ : Köyden odun alırsız.

ŞEFİN KARISI : Ayol onların odunu olsa, öd ağacı diye sandıklarına koyacaklar... Tezek yakmaktan ince illete uğruyorlar...

İST. ŞEFİ : Orasına aklım ermez... Vagonu parçalayamam...

ŞEFİN KARISI : Canın isterse parçala, istemezse parçalama. (*Sükût. Makasçıya*) Kahve pişireyim mi, kardeş?

MAKASÇI : İyi edersin, abla!

ŞEFİN KARISI : Şekeri?

MAKASÇI : Bol olsun!

(*Uzun bir sükût. Kadın kahve pişirmekle meşgul.*)

MAKASÇI : (*İstasyon Şefine*) İstanbul'dan haber var mı?

İST. ŞEFİ : Yok... Ne haberi olacak?

ŞEFİN KARISI : Gâvur askerleri kol geziyormuş hâlâ... Astıkları astık, kestikleri kestikmiş... yine koskoca İstanbul içinde... «Sekiz Çakallar» köyünden Hanife'nin kocası söyledi...

İST. ŞEFİ : Senin gazeteleri alan...

ŞEFİN KARISI : Evet... O, gâvurun buralara gelmesi de yakındır, diyor. Bizim Milliciler de asker topluyorlarmış boyuna... Kahvenin köpüğü kaçtı... Kusura bakma, kardeş...

MAKASÇI : Zararı yok, abla... Biz kaymağı alınmış süte, köpüksüz kahveye de eyvallah diyenlerdeniz...

İST. ŞEFİ : (*Asabi*) Anlamadım?

MAKASÇI : Her lakırdıdan mana çıkarma Allah aşkına Kaptan... Anlaşılmayacak muamma söylemiyorum.

ŞEFİN KARISI : Babaları üstünde diyorum ya...

(*Uzun bir sükût.*)

İST. ŞEFİ : Bir kitap vardı.

ŞEFİN KARISI : Bana mı söylüyorsun?

- İST. ŞEFİ : Sana... Bir kitap vardı, diyorum, mavi kaplı, ciltli yani, şöyle, şu boyda bir kitap!..
- ŞEFİN KARISI : Ne olacak?
- İST. ŞEFİ : Okumak istiyorum.
- ŞEFİN KARISI : Bir yaşma daha girdim. İki yıldır tek kitap yaprağı çevirmemiş adama bakın. Ayol, bu da nerden çıktı şimdi?
- İST. ŞEFİ : Sana ne? Şu rafın üzerindeydi. *Rübâbı Şikeste*... Altı ay evvel mi ne, orda gözüme iliştiydi...
- ŞEFİN KARISI : Altı ay evvel gözüne ilişen kitabı şimdi gelmiş benden soruyor... Soba kurulurken buraları silip süpürdüm. Lüzumsuz öteberiyi yukarıya, sandığa koydumdu. Belki ordadır...
- İST. ŞEFİ : Git, getir...
- ŞEFİN KARISI : Çıldırdın mı ayol? Ben hangi kitap olduğunu nasıl bileyim? Rahmetli babam, nur içinde yatsın, kadın kısmının namaz surelerinden başka şey okuması günahdır, derdi. Hem...
- İST. ŞEFİ : Peki, peki, anladık...
- ŞEFİN KARISI : Hem sandık senin büyük sepetin altındadır. Ben koskoca sepeti...
- İST. ŞEFİ : Anladık, dedim ya... (*İstasyon Şefi hışımla çıkar, yukarı kata gider.*)

BEŞİNCİ MECLİS

Makasçı, Şefin Karısı

- ŞEFİN KARISI : Bir kahve daha pişireyim mi?
- MAKASÇI : Eyvallah, istemez...
- ŞEFİN KARISI : Şu vagonu parçalamayacak mıyız?
- MAKASÇI : Bilmem ki..
- ŞEFİN KARISI : Seni daha gözü pek bilirdim.
- MAKASÇI : Yine de öyle bil...
- ŞEFİN KARISI : Parçalamayacak mıyız?

MAKASÇI : Bakalım...

ŞEFİN KARISI : Parçalamayacak mısın?

MAKASÇI : Evet...

(*Sükût.*)

ŞEFİN KARISI : (*Odaya girdi gireli paltosunu çıkarmamış olan Makasçıya*) Paltonu niye çıkarmıyorsun? Sonra dışarda üşürsün...

MAKASÇI : Çıkarayım.

(*Kadın yardım eder, Makasçı paltosunu çıkarır. Kadın paltoyu asar.*)

MAKASÇI : Soğuk başlayınca, benim topal bacağım sızlamaya başlıyor...

ŞEFİN KARISI : Hele kim bilir geceleri...

MAKASÇI : Evet... Yatak buz gibi...

ŞEFİN KARISI : Kış geceleri de yalnız yatılmaz...

(*Sükût.*)

ŞEFİN KARISI : (*Makasçının yeleşinden sarkan kalın gümüş kösteği göstererek*) O da ne? Bak bunu görmemiştim. Yeni mi aldın?

MAKASÇI : Köstek... Eskiden kalma. Kullanmıyordum.

ŞEFİN KARISI : Gümüş mü?

MAKASÇI : Galiba...

ŞEFİN KARISI : (*Sokulup kösteği tutar, avucu içinde tartar.*) Ne de ağır?

MAKASÇI : Ağırca... (*Hâlâ köstekle oynamakta olan kadının başörtüsü altından elini ensesine sokarak*) Ateş gibi yapıyorsun...

ŞEFİN KARISI : (*Başını ağır ağır Makasçının elinden kurtarır.*) Öyleyimdir... Kanım sıcak... Dünyaya doyamadım, içimi boşaltamadım ki... Bir kadir kıymet bilen eline düşseymişim... (*Sükût.*) Kaç dirhemmiş bu?

MAKASÇI : Bilmiyorum.

ŞEFİN KARISI : Üşüyorsun demek geceleri?

MAKASÇI : Sorma... Donuyorum. (*Sükût.*) Sana geçenlerde ne dedimdi?

ŞEFİN KARISI : Ne dedindi?

MAKASÇI : Unuttun mu?

ŞEFİN KARISI : Unuttum. Bir daha söyle.

(Makasçı tekrar kadına sokulur. Elini uzatırken merdivende İstasyon Şefinin ayak sesleri. Kadın ve Makasçı birbirlerinden süratle uzaklaşırlar. Makasçı pencerenin önüne gider. Dışarıya bakmaya başlar. Kadın mangalın başına çömelir. İstasyon Şefi girer, elinde kitapla.)

ALTINCI MECLİS

Evvelkiler, İstasyon Şefi

ŞEFİN KARISI : Aradığını buldun mu?

İST. ŞEFİ : Buldum.

ŞEFİN KARISI : Oku da dinleyelim.

İST. ŞEFİ : Anlamazsın.

MAKASÇI : *(Pencerede olduğu yerden)* Tipi başladı. Vay anasını... Kafkas cephesinde bacağımanın donduğu gece bile böyle değildi. Duyuyor musunuz, ne esiyor? Allahın ne kadar çakalı varsa, bir araya toplanmışlar, hep bir ağızdan uluyorlar, sanırsın...

(Rüzgâr sesi başlamıştır. Pencereye dışarıdan kar serpintileri çarpmaktadır.)

ŞEFİN KARISI : Böyle karlı havalara bayılırım. Bir de yağmur yağarken uyumasını severim.

(Kadın pencereye gider. Makasçının yanından dışarıya bakar. Rüzgâr sesi artmıştır. Kadın camı hohlayarak siler. İstasyon Şefi koltukta kitap okumaktadır. Ara sıra başını kaldırıp yan gözle pencere önündekilere bakmaktadır.)

ŞEFİN KARISI : *(Makasçıya)* O da ne? *(Camın dışındaki bir şeyleri işaret etmektedir.)* Bak, bak... Bir şey yuvarlanıyor.

MAKASÇI : Nerde, abla?

ŞEFİN KARISI : Görmüyor musun? Nah... rayların arasında. Hayvan mı ne?

MAKASÇI : Gördüm. Hayvan değil. Helaların ordaki söğüt ağacının dalları...

ŞEFİN KARISI : Söğüt devrilmiş mi?

MAKASÇI : Öyle olacak...

ŞEFİN KARISI : Vah, vah. Bir tek ağacımız vardı. O da gitti.

MAKASÇI : Odun çıktı sana. Neden daha önce aklımıza söğüdü kesmek gelmedi sanki?

ŞEFİN KARISI : Kıyamazdım. Ne hainsiniz siz erkekler... Taze ağaç kesilir mi?

MAKASÇI : Koskoca vagona acımıyorsun da, ağaca acıyorsun. Tuhafsın, abla...

ŞEFİN KARISI : Biri Allah yapısı, ötekisi kul yapısı... Babamın evinde bir ağaç vardı. Bir kiraz ağacı. Pıtrak pıtrak, şu irilikte, ateş kırmızısı kiraz verirdi. Küpe yapar, kulağıma takardım. Yakut parçaları gibi... Babam ağacın üstüne titrerdi. «Bir kızım sen; bir kızım da o,» derdi bana... Hep bilirdik. Vasiyeti vardı. Öldüğü gün ağacı kestireceğiz, tabutunun kollarını kirazın tahtasından yaptıracağız. Sonra, hani İstanbul'da bir büyük kış oldu. Geceleri bozacılar bile mahallelerden geçemedilerdi...

MAKASÇI : Evet, evet, dur bakayım... kaç senesiydi? Bin üç yüz....

ŞEFİN KARISI : Senesini bırak. Kar kıyamet, fırtına, tipi. Kapıları açamaz olduk. Babam, pencerenin önünden ayrılmaz, gözleri bahçede, kirazda: Dondu mu, donuyor mu? Evin içinde hasta varmış gibi, herkeste surat asık. Derken, lafı uzatmayayım, bir sabah kalktık, bir de ne görelim? O canım gelin gibi ağaç belinden kırılmış, boylu boyunca karların üstünde yatıyor. Babam deliye döndü. Yemekten kesildi. Kırk gün kimselerle konuşmadı. Cuma namazlarına bile gitmedi. Sonra kar kalkınca, kirazın en kuru dalından bir çubuk yaptırdı kendine. Öteki parçalarını da bahçeye, tekirin yanına gömdük.. İşte o gün bugündür, bir ağaçtan yaprak düşse, benim içim burkudur...

(Sükût.)

ŞEFİN KARISI : (Tekrar dışarıyı göstererek) Bak, bak, bak...

Raylara bak. Karla örtülüverdiler. Artık, iki üç gün posta tireni geçmez önümüzden. Rayları kaybettik. Köylerden gelen de olmaz. Bir başımıza kaldık çölün ortasında. İç sıkıntısından patla dur...

(*Sükût. Rüzgâr sesi. Pencereye savrulan karlar*).

İST. ŞEFİ : (*Kitabı bırakır.*) Olmuyor, imkân yok olmuyor.

(*Dışarı bakan Makasçı ve kadın, İstasyon Şefine dönerler.*)

MAKASÇI : Olmayan da ne, Kaptan?

İST. ŞEFİ : Olmayan mı ne? Anlamıyor musun?

MAKASÇI : Nerden anlayayım?

İST. ŞEFİ : Halbuki senin de anlamam lazım. Pekâlâ, sen de anlıyorsun. (*Karısını göstererek*) O da anlıyor... Üçümüz de anlıyoruz...

MAKASÇI : Açık konuş be Kaptan...

İST. ŞEFİ : Açık konuşuyorum... Rayları değil, biz üçümüz dünya ile bağımızı kaybettik.

MAKASÇI : Tipi yüzünden mi?

İST. ŞEFİ : Tipiden evvel. Buraya ilk geldiğimiz günden beri. Birbirimize düşman olduğumuzdan beri. Birbirimizden başka hiçbir şeyle bağlı olmadığımızdan, dünya yalnız üçümüzden ibaret ve üçümüzün her biri yalnız kendi kıskançlığı, kendi ihtirası, kendi iştihası olalıdan beri. Anlıyorsun, değil mi? Vaktiyle en çok sevdiğim kitabı okuyup dünya ile bağımı yeniden düğümlemek istedim. Birdenbire duydum bu ihtiyacı. Bana öyle geldi ki, bu kitap, beni (*Kadına*) senden ve kendimden başka şeylere, hayata, öteki insanlara yeniden bağlayabilecektir. Olmadı... Olmuyor... İmkânı yok...

(*Dışarıda fırtına artmıştır.*)

MAKASÇI : Belki haklısın. Belki sinirlisin. Ama benim aklımın erdiği şu ki, insanoğlu dünyada yalnız kalırsa, kitap bu yalnızlığı gideremez. Hani, kitap okumuşluğum fazladır, bu işlerden anlarım, diye söylemiyorum. Az kitap okudum, ama bana öyle geliyor ki, yalnız kalmış insanın kitabı da tek başınadır. Ben Eskişehir'de atölyede çalışırken hiç de böyle değildim. Kalabalıktık. Kalabalık içinde, *Karagöz* gazetesi-

nin havadisi bile insanı dünyaya, öteki insanlara bağlıyor.
Şimdi bu cehennem dibi çöl ortasında, çakallara benzedim.

ŞEFİN KARISI : Dünya yansa yıkılsa umurunuzda değil...

İST. ŞEFİ : Umurumuzda değil. Ne yapalım? Ne yapayım?

MAKASÇI : *(Ani bir kararla)* Geç şu telgrafın başına...

İST. ŞEFİ : Ne dedin?

MAKASÇI : Şu makinenin başına geç, diyorum.

İST. ŞEFİ : Ne olacak?

MAKASÇI : Bir istasyon ara. Bul. Büyük, kalabalık bir istasyon...
Kendimizinkinden gayri bir insan sesi duyalım. Bir şeyler
sor ordakilere. Haber iste. Haydi, Kaptan...

(İstasyon Şefi makinenin başına geçer. Şaşkındır.)

İST. ŞEFİ : Ne sorayım? Nerden sorayım? Nereyi bulayım?

MAKASÇI : Nereyi istersen... Yalnız, dedim ya, kalabalık olsun.
Mesela Haydarpasha'yı, Ankara'yı bul...

İST. ŞEFİ : Peki, ama...

MAKASÇI : Bul şu Ankara'yı, diyorum. Ne soracağını söylerim
ben sana...

*(İstasyon Şefi makineyi işletir. Dışarıda fırtına uğultusu
artmıştır.)*

İST. ŞEFİ : Cevap vermiyor.

MAKASÇI : Israr et... Elbette verecektir. Haydi..

(Sükût. Yalnız rüzgâr ve maniple tıkırtısı.)

İST. ŞEFİ : Hah...

MAKASÇI : Buldun mu?

İST. ŞEFİ : Buldum... Tamam...

MAKASÇI : Sor, şimdi...

İST. ŞEFİ : Ne sorayım?

ŞEFİN KARISI : Sor bakalım, oraları da böyle kara kış bastırdı
mı?

MAKASÇI : Yok canım...

İST. ŞEFİ : Çabuk söyleyin. Ne sorayım? Bana, ne istiyorsun?
diyor. Söyleyin, ne sorayım, diyorum size?

(Rüzgâr uğultusu artmıştır.)

MAKASÇI : De ki... Düşmanın buralara geleceği söyleniyor...
Acaba...

(Dışarıda bir cismin devrilmesinden çıkan gürültü Makasçı'nın sözünü keser.)

İST. ŞEFİ : Ne oluyor?

(Makasçı pencereye koşmuştur.)

İST. ŞEFİ : Muhabere kesildi. Ne oluyor?

MAKASÇI : Telgraf direklerinden biri kör yoldaki vagonun üstüne devrildi.

İST. ŞEFİ : (Makineyi hızla çeker, telleri kopar ve manipule elinde kalır. Bu hışımla ayağa kalkar. Sükût.) Son bağımız da koptu... (Sükût. Manipleyi yere fırlatır.) Üç çakal, bir başımıza, karşı karşıya kaldık.
(Fırtına uğultusu.)

Perde

İKİNCİ PERDE

BİRİNCİ MECLİS

İstasyon Şefi, Karısı, Makasçı

(Sahne : Birinci perdedeki dekor. Sahne, dışarıya açılan tek büyük pencereden gelen ışıkla mavimsi bir loşluk içindedir. Çünkü, dışarıda sakin, aydınlık, yıldızlı bir kış gecesi vardır. İstasyon Şefi, Makasçı masa başında karşılıklı oturmaktadırlar. Cıgaralarının ateşi mavi alaca karanlıkta yıldızlanmaktadır. İstasyon Şefinin Karısı dışarıya bakan pencerenin içinde oturmaktadır. Tam sessizlik. Yanmayan lamba masadadır. Uzaktan uzağa duyulan, çakal, kurt ve köpek ulumaları. Uzun bir sükût.)

ŞEFİN KARISI : Gecenin böyle berrâğını görmediydim. Dışarısı sütün beyaz, daha doğrusu cam gibi. Hani İstanbul'da, Göztepe köşklerinde haremle selamlığı ayıran oymalı kapıların yekpare, buzlu camları vardır. İşte onun gibi...
(Sükût).

ŞEFİN KARISI : *(Kocasına ve Makasçıya)* Orda somurtup oturmaçınıza, gelip şu ovaya bakın bir kere... Dümdüz, tertemiz, göz alabildiğine kar... Pırıl pırıl... *(Sükût.)* Rahmetli anam bir şarkı söylerdi :

*Pencereden kar geliyor,
Arkama baktım, yar geliyor...
Adalarda kalan yavrum,
Kar içinde donan yavrum!*

O söyler, ben ağlardım. Aksaray'daki evimizde... Geceleyin kar içime dokunuyor.

(Sükût. İstasyon Şefi biten cıgarasını söndürür. Derhal ağzına bir cıgara daha götürüp kibriti çakar. Alevi ile uzun

uzun oynayarak cıgarasını yakar.)

ŞEFİN KARISI : Gökyüzüne bakın. Yıldızlar kocaman kocaman, tane tane, gümüş gümüş donup kalıvermişler havada. Ayol, ne susuyorsunuz? Konuşsanıza? *(Sükût.)* O kadar ut ustasından ut öğrenmek istedimdi de, babam razı olmadıydı. Razı olsaydı, şimdi size ut çalardım. *(Sükût).*

ŞEFİN KARISI : Taaa uzakta, Hanifelerin köyüne giden yolun üstü olacak. Orda işte, ateş yakıyorlar. Gece yarısı, Allah akıllar versin. *(Sükût).* Eşkiyalar olmasın? *(Sükût).* Belki de asker kaçaklarıdır. *(Sükût).* Burayı basarlar mı, dersiniz? Cevap versenize ayol? *(Sükût).* Bassalar da, sizi ktır ktır kesseler...

MAKASÇI : Seni ne yaparlar, abla?

ŞEFİN KARISI : Tek sizden kurtulayım da, ne yaparlarsa yap-sınlar... *(Sükût).*

İST. ŞEFİ : Şu lambayı yak.

ŞEFİN KARISI : Yerimde pek rahatım. Kımıldanamam vallahi... Kendiniz yakın...

(İstasyon Şefi kibrit çakıp lambayı yakar. Sahne aydınlık).

MAKASÇI : *(Şefe)* Dama oynayalım mı, Kaptan? *(Kadına)* Abla, şu benim icatkerde dama tahtası nerde?

ŞEFİN KARISI : Yine saatlerce düşünüp taş mı süreceksiniz? Allah canımı almadı ki...

MAKASÇI : Kızma, abla...

ŞEFİN KARISI : Kız mıyorum. *(Yerinden kalkıp dama tahtasını bulmaya giderken)* Kendi kendime hayıflanıyorum. Ne talihsiz başım varmış. *(Dama tahtasını ve taşları masaya koyar)* Buyrun! *(Erkekler taşları dizerler.)*

ŞEFİN KARISI : Ben gidiyorum.

İST. ŞEFİ : Yatmaya mı?

ŞEFİN KARISI : Hayır... Dışarda dolaşacağım biraz.

MAKASÇI : Üşürsün, abla.

ŞEFİN KARISI : Bir şeycikler olmam. Hava iyiden iyiye kırıldı.

Başım zonkluyor. Yeldirmem yünlüdür. Sıcak tutar. (Kadın duvarda asılı duran yeldirmesini giyer.)

İST. ŞEFİ : Çok uzaklaşma...

ŞEFİN KARISI : Ne o? Eşkiyalar kapıp kaçırır diye mi korkuyorsun? (Kadın çıkar.)

İKİNCİ MECLİS

İstasyon Şefi, Makasçı

MAKASÇI : İlk hamle senin, sür bakalım, Kaptan...

(İstasyon Şefi taşı sürer, oyun başlar. Sessizlik içinde karşılıklı üç dört taş sürülür.)

İST. ŞEFİ : (Taşını sürerken gayet tabii, çok ehemmiyetsiz bir şey sorarmış gibi davranmaya çalışarak) Günün birinde öleceğini düşündün mü?

MAKASÇI : (Hayret eder, fakat hemen kendini toplar. Aynı eda ile cevap verir. Esasen bütün oyun müddetince, iki erkek birbirleri ile konuşurken aynı sahte alakasızlığı muhafazaya çalışırlar.) Düşündüm. (Sükût. Bir taş sürer.) Şu taşı al bakalım.

İST. ŞEFİ : Aldım. (Sükût). Nasıl, nerde öleceğini sanıyorsun?

MAKASÇI : Bunu düşünmedim doğrusu. (Bir taş daha sürerek) Şu taşı da al bakalım.

İST. ŞEFİ : Onu da aldım. (Sükût). Ben senin yerinde olsam düşünürdüm. (Karşılıklı taş sürerler.) Şu iki taşı da sen al...

MAKASÇI : Aldım... Ama hesabın çok yanlış. Dama yolu kapalı.

İST. ŞEFİ : Açılır... (Sükût) Şu taşı da al.

MAKASÇI : Onu da aldık.

(Sükût. Uzun uzun, düşünce düşünce karşılıklı birer taş daha sürülür.)

İST. ŞEFİ : Vagonu bu sabah parçalamaya başlamışsın... (Sükût). Hamle senin.

MAKASÇI : Evet, hamle benim...

İST. ŞEFİ : Mesuliyet?..

MAKASÇI : İstasyon Şefi olduğun için sana düşer... Hamle senin... İstersen, ihbar et. Bir hafta evvel yıkılan direk dün tamir edildi. Telgrafla bildir. Hamle sırası bende, değil mi? İşte sürdürdüm. Bizim istasyon makasçısı, benim iznim olmak-sızın, karımın ısrarıyla soğuktan donmamak için bir vagon parçaladı, de. Dikkat et, iki hamle sonra damaya çıkıyorum.

İST. ŞEFİ : Dikkat ediyorum. Önceden ihtara lüzum yok. Yolun kapalıdır.

(Sükût. Birer hamle daha.)

İST. ŞEFİ : Çıkamadın?

MAKASÇI : Sen de çıkamadındı...

İST. ŞEFİ : Doğru hesap edemedin.

MAKASÇI : Sen de edemiyorsun, Kaptan...

(Sükût. Şef oyunu bir müddet bırakır, iskemlesinin arka ayakları üstünde geriye doğru yaslanır.)

İST. ŞEFİ : Demek ölümü düşündün?

MAKASÇI : Evet... Sen?

İST. ŞEFİ : Ben de ara sıra... Ben ölümden korkmuyorum ama.

MAKASÇI : Bizim soy ölümden korkmaz, Kaptan... Sen San'a'yı gördün, ben de Kafkas'ı...

(Sükût).

İST. ŞEFİ : Öyle tahminlemesine, elbette isabet etmiştir, diye değil, bile bile, göre göre öldürdün mü?

MAKASÇI : Süngü harbine girmedim.

İST. ŞEFİ : Ben girdim.

MAKASÇI : Süngüledin demek?

İST. ŞEFİ : Hayır... İhtiyat zabiti olduğum için, tabancamla uçünün kafasını parçaladım. İkisinin saçları sarı idi. Birisi Avusturyalıydı galiba. Ben çok iyi nişancıyım.

MAKASÇI : Halbuki halinden...

İST. ŞEFİ : Hele şimdi tek gözlü olduğum için, nişan almakta kolaylık var. Tabancaya da meraklıyım. Belki fark etmişsin-dir, hiç yanımdan ayırmam. *(Arka cebine vurarak)* Hep burada durur. *(Sükût. İskemlesini doğrultur, masaya eğilir.)* Hamle sırası senindi.

MAKASÇI : Senindi, Kaptan.

İST. ŞEFİ : Peki... İşte... *(Taşını sürer. Uzun bir sükût. Hamle yapmadan önce, Makasçı düşünmektedir.)*

İST. ŞEFİ : Çok düşündün?

MAKASÇI : İnsan evvela iyice düşünüp sonra sürmeli ki pişman olmasın. Bir kere taş sürüldü mü, geri alınmaz. Tıpkı namludan çıkan kurşun gibi...

İST. ŞEFİ : Cesursun.

MAKASÇI : *(Taşı sürer.)* Sürdüm, buyur. Tavlada kıran, damada süren...

İST. ŞEFİ : Kurnazsın...

(Sükût. Sıra İstasyon Şefindedir. Bu sefer de o düşünmektedir.)

MAKASÇI : Düşünüyorsun, Kaptan?

İST. ŞEFİ : Evet, fakat taşı değil... Oyunu değil... *(Sükût)*. Neyi düşündüğümü sormuyorsun?

MAKASÇI : Meraklı degilimdir. Üstüme ait olmayan şeyleri...

İST. ŞEFİ : *(Makasçının sözünü keserek)* Halbuki, düşündüklerim sana ait... *(Sükût)*. Bak, yine sormuyorsun?

MAKASÇI : Meraklı olmadığımı söyledim ya, Kaptan? Başkalarının benim için ne düşündüklerini merak etmem.

İST. ŞEFİ : Başkaları dediğin zaman, kadınlar da buna dahil mi?

MAKASÇI : Hâlâ hamleni yapmadın?

İST. ŞEFİ : Cevap vermiyorsun?

MAKASÇI : Vereyim, Kaptan : Kadınların benim için ne düşündüklerini merak etmeme vakit kalmaz... Yap bakalım hamleni.

İST. ŞEFİ : İşte... *(Bir taş sürer.)*

MAKASÇI : Sıra bende... Bak, bu sefer ben düşünmeden, sana bir taş daha veriyorum.

İST. ŞEFİ : Almadan evvel bir şey daha soracağım...

MAKASÇI : Buyur.

İST. ŞEFİ : Senin bir kösteğin vardı.

MAKASÇI : Vardı.

İST. ŞEFİ : Son zamanlarda takıyordun. Gümüş bir köstek.

MAKASÇI : Evet.

İST. ŞEFİ : Taşı aldım. Ne oldu o köstek?

MAKASÇI : Ne olacak? Bu sefer damaya sağlam çıkacağım. Bir, bir daha, bir daha, dama!..

İST. ŞEFİ : Damaya çıktın... Köstek ne oldu? Üç gündür takmıyorsun?

MAKASÇI : Canımı istemiyor... Sıra senin...

(İstasyon Şefi taşıyı sürer. Uzun bir sükût. Şef tekrar oyunu bırakır. İskemlenin arka ayakları üzerinde arkasına yaslanır.)

İST. ŞEFİ : Kadınlara hediye vermek âdetin midir?

MAKASÇI : Hayır. Ne hediye veririm, ne hediye alırım. Oyunu bırakıyor muyuz?

İST. ŞEFİ : *(Makasçıya yaklaşarak)* Bir tek taşın damaya çıktı diye, partiyi kazandın mı sanıyorsun?

MAKASÇI : Sanmıyorum. Fakat ümidim var. Şu taşı al.

(Şef taşı alır.)

İST. ŞEFİ : Aldım... Birer cıgara içelim.

(Cıgara yakarlar. Sükût)

İST. ŞEFİ : Bahtıyarlığı, saadeti düşünmüşsündür. Nasıl tahayyül ettin bunları? Ne şekilde? Sana daha iyi anlatabilmem için, kendimi ele alayım: Mesela ben, yemyeşil çimenzar içinde beyaz, iki katlı bir yuva, bir lâne şeklinde düşünürdüm bunu. Ciltlerinde turuncu, ipek bir abajurun ışıkları dolaşan kitaplar ve... şefkatli, saf, temiz, fakat ateşin bir kadın... Anlatabildim mi?

MAKASÇI : Evet, ama bunlar, San'a'da çakmak çakarken de aklına gelir miydi?

İST. ŞEFİ : Gelirdi... Ya sen?

MAKASÇI : Vallahi, Kaptan, benim için, dediğin mesele, işsiz kaldığım zaman iş bulmak, cephede peksimete kavuşmak filan gibi, ayrı ayrı gözüktü. Ama, ne yalan söyleyeyim, atölyede çalıştığım günlerden kalma bir dalgam vardır, nasıl diyeyim? Daha güzel, daha iyi, daha doğru bir dünya düşünürüm. Otları, hayvanları değil... Onlar şimdi de güzel. İnsanları daha iyi, daha doğru bir dünya...

İST. ŞEFİ : «Hayatı muhayyel»i okudun mu?

MAKASÇI : Hayır. Dedim ya bir gün sana, kitap okumuşluğum fazla değildir.

İST. ŞEFİ : Peki kadınlar?

MAKASÇI : Gözüme kestirdiklerim... hoşuma gidenler... canımın çektikleri olmuştur elbet...

(Sükût).

İST. ŞEFİ : Oyunumuza devam edelim... Hamle sendeydi.

(Makasçı taşını sürer.)

İST. ŞEFİ : Bir kadına canın çekerse?

MAKASÇI : İkinci damayı yapacağım. Taşın tehlikede... Alırım.

İST. ŞEFİ : Alırsın demek?

MAKASÇI : Yüzde seksen şaşmaz.

İST. ŞEFİ : Vermezsem?

MAKASÇI : O senin vermene değil, oyunun gidişatına bakar, Kaptan. Yap bakalım hamleni!..

İST. ŞEFİ : Şimdi... Şu bir... Aldın. Âlâ... Şunu da aldın... Güzel... Şunu da verdim... Şunu da... Mükemmel... Damaya sen değil, ben çıkıyorum... Bak... *(Birdenbire kendi ceketinden Makasçının kösteğini çıkarıp havada tutar ve sonra masaya koyarak taşını sürer.)* Dama!..

MAKASÇI : Aşkolsun... Güzel oynadın!..

İST. ŞEFİ : Bu senin köstek değil mi?

MAKASÇI : Öyle olacak.

İST. ŞEFİ : Nasıl olmuş da benim cebime girmiş, merak etmiyor musun? Ha?.. Sahi... Sen meraklı değilsindir... Şurada, paltoların ve yeldirmenin asıldığı yerde, duvarın dibinde buldum demin...

MAKASÇI : Düşürmüş olacağım...

İST. ŞEFİ : *(Köstekle oynayarak)* Yine eski yerine atalım... Bakalım bu sefer kim bulacak? Ve bulunca ne yapacak?

MAKASÇI : Vazgeç, Kaptan...

İST. ŞEFİ : Neden? Bulan nasıl olsa sana getirecek değil mi? Hem biz de burdayız. Getirmezse, alırız.

MAKASÇI : Sen bilirsin!..

İST. ŞEFİ : *(Kösteği elinde hızla çevirir, oturduğu yerden nişanlayarak paltoların asılı durduğu köşeye, duvar dibine fırlatır.)*

Nasıl? Nişancıyım, diyordum da inanmıyordun. Sıra sende, oyna bakalım.

MAKASÇI : (*Taşları sayarak*) Dokuz tane sende, sekiz tane de bende. İkimizin de birer damamız var. Kuvvetler müsavi...

İST. ŞEFİ : Benim fazladan bir de beylik tabancam var. Şurda, (*Arka cebine vurarak*) demin sana gösterdiğim yerde duruyor.

(*Bekleme mahalline açılan kapıdan İstasyon Şefinin Karısı girer.*)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

Şefin Karısı, Şef, Makasçı

ŞEFİN KARISI : Kim kimi yendi?

İST. ŞEFİ : Daha belli değil...

ŞEFİN KARISI : Yoksa hâlâ oyun bitmedi mi?

MAKASÇI : Bitmedi.

ŞEFİN KARISI : Dışarda adeta üşüdüm.

MAKASÇI : Ben sana söylemedim mi, abla?

ŞEFİN KARISI : Huyum kurusun, böyleyimdir, büyük sözü dinlemem. (*Kadın mantosunu çıkarıp koltuğun üzerine atar.*) Sobayı tazeleyeyim bari. (*Sobanın kapağını açar, odun atar. Kapağını açık bırakır. Önüne çömelir, yüzüne kırmızı bir aydınlık vurmaktadır.*)

İST. ŞEFİ : Yeldirmeni koltuğun üzerine attın?

ŞEFİN KARISI : Ne olacak?

İST. ŞEFİ : Sanki niçin yerine asmadın? demek istiyorum.

ŞEFİN KARISI : Asarım. Aman, pek yorulдум.

MAKASÇI : Eşkiyalar filan çıkmadı ya?

ŞEFİN KARISI : Çıkmadı... Ama o dediğim yerde hâlâ ışık yakıyorlar.

İST. ŞEFİ : Yeldirmeni yerine assana?

ŞEFİN KARISI : Lâ havle... Şimdi de yeldirmemle bozdu... Peki

asayım... (Kadın sobanın önünden kalkar. Yeldirmesini koltuktan alır. Paltoların asılı durduğu, yani kösteğin atılmış bulunduğu yere doğru gider. İki erkek de kadının hareketlerini büyük bir alaka ile takip ederler. Kadın yeldirmesini asar. Kösteği görmez, geri döner.)

ŞEFİN KARISI : (Kocasına) İçin rahat etti mi? (Kadın tekrar sobanın önüne gelir. Soba eski bir çini sobadır. Biraz evvelki vaziyeti yeniden alır.) Şu oyunu bırakın... Bakın, size ne anlatacağım?

MAKASÇI : Anlat, abla.

ŞEFİN KARISI : Ama, dağıtın taşları.

İST. ŞEFİ : Canım, sen anlat anlatacağını. Taşlardan sana ne?

ŞEFİN KARISI : Olmaz. (Makasçıya) Sen söz dinlersin, kardeş, dağıt şu taşları.

(Makasçı ve Şef bakışırlar. Makasçı taşları dağıtmak için elini uzatır. İstasyon Şefinin eli buna mani olmak ister. Fakat Makasçı yumuşak bir hareketle bu eli iterek taşları dağıtır.)

MAKASÇI : Dağıttık, abla...

İST. ŞEFİ : Oyun yarıda kaldı. Yenisine başlarız.

MAKASÇI : Olur. (Kadına) Abla, dinliyoruz hikâyenizi?

ŞEFİN KARISI : Hikâye dediğiniz, dün gece gördüğüm rüyayı anlatacaktım. Hayırdır inşallah, desenize? (Sükût.) Efendim, bir büyük bahçedeymişim... Bahçenin yollarına lavanta çiçekleri dikmişler. Mis gibi kokuyor... Güller açılmış, şöyle şöyle kayısı gülleri... Hava da sıcak mı sıcak. Benim üzerimde, ince, bürümcük bir gömlek var... Çıplak vücuduma giymişim... Terlemişim de... Gömlek bedenime yapışıyor...

İST. ŞEFİ : Pekâlâ, pekâlâ. Sonra?

ŞEFİN KARISI : Aaa!.. Böylesini de işitmedimdi. Rüya anlatırken söz kesmek hem günah, hem de uğursuzdur... Derken efendim, içime bir baygınlık geliyor. O ince kum döşeli yolun üstüne, lavantaların kenarına uzanayım diyorum.

MAKASÇI : Rüya içinde uykun geliyor, demek?

ŞEFİN KARISI : Öyle... Ne yapayım? Rüya bu... Uzanıyorum. Arası ne kadar geçiyor, farkında değilim. Baldırlarıma kalın,

sert bir şey dolanıyor. Bir de ne göreyim? Koskoca bir yılan. Ama soğuk değil... Bilakis, sanki kara derisinin içine ateş doldurmuşlar gibi, sıcak bir yılan... Bağırma istiyorum. Sesim çıkmıyor... Kımıldansam, diyorum, ne mümkün. Yılan baldırlarımdan diz kapaklarıma, oradan karnıma doğru çıkıyor.

İST. ŞEFİ : Kısa kes...

ŞEFİN KARISI : Lâ havle... Bitti zaten... Yılanı boğazından tutuyorum. Mercan gibi gözleri var... Sıkıyorum boğazını, sıkıyorum... Kuyruğu ile sarılıyor bana kör olası... Lafı uzatmayayım, bir debelleşme, bir çırpınma... Bir de gözlerimi açtım ki, kan ter içindeyim. (Şefe) Seni uyandırayım, dedim. Sonra vazgeçtim... Sabahleyin de unuttum. Demin dolaşırken aklıma geldi...

MAKASÇI : Hayırdır inşallah...

ŞEFİN KARISI : Yılan görmek iyidir derler ama, bilmem ki? (Sükût.)

İST. ŞEFİ : Ben de bir rüya gördüm.

ŞEFİN KARISI : Ne vakit?

İST. ŞEFİ : İki, üç gece evvel... (Makasçıya) Anlatayım mı?

MAKASÇI : Anlat, Kaptan... Seninkini de dinleyelim.

İST. ŞEFİ : Hapishaneye katilden düşmüşüm... İdamımı istiyorlar. Ama, ben korkmuyorum. Çünkü, hastayım... Hapishane hastahanesinde bir hücreye yatırmışlar beni. Yalnızım. Hiçbir zaman, hatta sizin yanınızda, bu çölün ortalarında bile olmadığım kadar yalnız... Fakat rahatım... Öldürdüm diye, sonra, beni asamayacaklar, kendi kendime öleceğim, diye rahatım...

(Sükût.)

ŞEFİN KARISI : Sonra? Nasıl uyandın?

İST. ŞEFİ : Uyanmadım ki...

ŞEFİN KARISI : Deli mi ne? Ben de oturmuş dinliyorum.

(Sükût.)

İST. ŞEFİ : (Makasçıya) Bu rüyayı hayra mı yormalı, şerre mi?

MAKASÇI : Aklım ermez.

(Sükût. Kadın kalkar.)

İST. ŞEFİ : Nereye gidiyorsun yine?

ŞEFİN KARISI : Yatmaya...

İST. ŞEFİ : Daha erken... Otur biraz...

ŞEFİN KARISI : Neresi erken?.. Saate bak, ayol. Bir buçuğu geçiyor. Hoş, bu alafranga tiren saatlerine de pek aklım ermiyor ya...

İST. ŞEFİ : Senden bir ricam var. Şu paltomun cebinde ambarın anahtarı olacak. Onu bana getiriversene?

(Kadın, paltoların asıldığı, yani kösteğin bulunduğu yere gider. Elini kocasının paltosunun ceplerine sokar, araştırır.)

ŞEFİN KARISI : Hangi cebinde?

İST. ŞEFİ : İç ceplerinde olacak...

ŞEFİN KARISI : *(Tekrar araştırır.)* Yok.

İST. ŞEFİ : Öteki ceplerime de bak!

ŞEFİN KARISI : Baktım... Yok, diyorum. Geçenki gazeteler gibi olmasın? Belki senin üzerindedir.

İST. ŞEFİ : Hayır... Orda olacak. Yere filan düşmüştür.

(Kadın eğilip yerlere bakar. Birdenbire kösteği görür. Telaşlanır. Fakat kendisini çabucak toparlar. Doğrulur. Erkekler onun hareketlerini takip etmişlerdir. Kadın kösteği almamıştır.)

ŞEFİN KARISI : Yok...

İST. ŞEFİ : Peki...

(Sükût.)

ŞEFİN KARISI : Uykunuz gelmedi mi?

İST. ŞEFİ : Hayır.

ŞEFİN KARISI : Öyleyse, yeniden oyuna başlayın...

İST. ŞEFİ : Başlayalım... İzin veriyorsun demek?

ŞEFİN KARISI : O da ne biçim söz? Erkek kısmının kadınlardan izin aldığını da yeni duyuyorum.

İST. ŞEFİ : Sen yatmaya gitmiyor musun?

ŞEFİN KARISI : Uykum kaçtı... Demin birdenbire yatayım, dedim. Velakin şimdi uykum kaçtı. Siz oyununuza bakın. Ben de gürültü etmeden ortalığı derler toparım biraz...

MAKASÇI : *(Karı koca arasındaki muhavere esnasında dama taşlarını tahtaya dizmiştir.)* Taşları dizdim, Kaptan...

İST. ŞEFİ : Hazır mısın?

MAKASÇI : Hazırım...

(Kadın, elinde faraşla odada dolaşarak ortalığı toplar, rafları düzeltir ve erkeklerin alakasını celbetmemeye çalışarak, kösteği yerden almak için fırsat kollar. Erkekler, kadının hareketlerini yan gözle takip etmektedirler.)

İST. ŞEFİ : Başlayalım mı?

MAKASÇI : Başlayalım... Sür bakalım!..

(Oyun tekrar başlamıştır. Sahnenin bitimine kadar, erkekler oyuna dair birbirleriyle söz etmeksizin otomatik bir surette oynarlar. Taşlarını mihaniki hareketlerle sürerler.)

İST. ŞEFİ : Meraksızlığın bu derecesine öleceğim...

MAKASÇI : Yanılıyorsun, Kaptan...

İST. ŞEFİ : Yani?

MAKASÇI : Sonra anlarsın!..

İST. ŞEFİ : Anladım. Biliyorum. İşi uzatışımın sebebi, kedilerin avlarına karşı gösterdikleri emniyetli eğlencenin zevkini tatmak içindir. Bak, ben ne kadar açık konuşuyorum. Yalanım yok. *(Sesini birdenbire yavaşlatır.)* Halbuki, sen öyle değilsin. Küçük, ehemmiyetsiz işlerde bile yalan söylüyorsun. Mesela hediye vermek bahsinde...

(Bu esnada kadın, kösteğin bulunduğu köşeye gelmiştir. Ve yere doğru kösteği almak için eğilirken)

MAKASÇI : *(Kadına)* Abla...

(Kadın derhal doğrulur, kösteği almamıştır.)

ŞEFİN KARISI : Ne var?

MAKASÇI : Kibritim bitti de...

İST. ŞEFİ : *(Kibrit kutusunu cebinden çıkarıp Makasçıya uzatarak)* Buyrun, beyim... Benden istemek varken, ablanı ne diye işinden alıkoyuyorsun?

(Kibrit kutusunu alan Makasçı, tabakasını çıkarır, bir cıgara alıp yakar. Tabakayı Şefe de uzatır.)

İST. ŞEFİ : Çok içtim... Ağzım zehir gibi... *(Karisına)* Sen hâlâ işini bitiremedin mi? Bu ne hamaratlık böyle?

ŞEFİN KARISI : Pasaklılığınız kolay kolay temizleniyor mu?

İST. ŞEFİ : Haydi, öyle olsun... Dilediğin gibi yap...

ŞEFİN KARISI : Siz kendi oyununuza baksanıza?

İST. ŞEFİ : Bakıyoruz... Daha doğrusu, yalnız ben bakıyorum.
(*Makasçıyı, karısına göstererek*) Seninkinin akli fikri başka yerde... Öyle dalga geçiyor ki, beş dakikada iki taş verdim, sekiz taşını aldım...

ŞEFİN KARISI : Dün gece de o seni yendiydi.

MAKASÇI : Para ile değil, sıra ile bu...

(*Kadın işine devam eder. Uzaklaştığı köşeye tekrar yaklaşır.*)

İST. ŞEFİ : (*Yavaş, fısıltılı bir sesle, karısına duyurmuyarak*) Ortalık toplanırken, kösteğinin yanlışlıkla, farkına varılmaksızın süprüntülerle beraber faraşın içine girip çöp tenekesine gitmesinden korkmuyor musun?

MAKASÇI : (*Aynı sesle*) Kösteğime o kadar düşkün olsam, gider şimdi kendim alırım!..

İST. ŞEFİ : İşte bir onu yapamazsın...

ŞEFİN KARISI : Ne konuşuyorsunuz orda fısıll fısıll?

İST. ŞEFİ : Seninki mızıkçılık etmeye kalkıyor da onun için münakaşasını yapıyoruz.

ŞEFİN KARISI : Çocuk gibisiniz vallahi!..

(*Uzun bir sükût. Erkekler mihaniki bir surette oyunlarına devam ederken, yan gözle Kadının hareketlerini takip ederler. Kadın: «Pencereden kar geliyor!..» şarkısını hafif bir sesle mırıldanarak odada dolaşır, sonra kösteğin bulunduğu köşeye tekrar gelir. Arkasını erkeklere döner.*)

İST. ŞEFİ : (*Çok yavaş bir sesle*) Bak!..

(*Kadın yere eğilir.*)

İST. ŞEFİ : (*Aynı sesle*) Ses çıkarma!..

(*Kadın kösteği alıp hırkasının cebine koyar. Ayağa kalkar. Erkeklerin kendine baktığını görerek şaşalar, gülmeye başlar.*)

İST. ŞEFİ : Oldu.

MAKASÇI : Yanlış kapı çalıyorsun, Kaptan...

(*İstasyon Şefi hızla ayağa kalkar. Tetikte duran Makasçı, aynı hızla ayakta durur. Bir müddet bakışırlar.*)

ŞEFİN KARISI : Ne oluyorsunuz kuzum?

(*Şef elini arka cebine götürür. Ağır ağır cebinin düğmesini*

açar. O sırada, profilden seyircilerden taraftadır. Ve tabanca cebi seyircilerin cihetindedir. Yani düğmeyi çözen el ve bu elin ağır ağır kavrayıp çıkarmak üzere bulunduğu tabancanın kabzası seyirciler tarafından görülür. Tam o sırada dışarda, çok yakında nal sesleri duyulur.)

İST. ŞEFİ : Rüyam çıktı...

ŞEFİN KARISI : Ne yapıyorsun? Delirdin mi?

(Nal sesleri yaklaşır. İstasyonun önünde bir atlı vardır. Makasçı pencereden yana bakar. Şefin eli de tabancasının kabzasında hareketsiz kalmıştır. O da pencereye bakar.)

ŞEFİN KARISI : Bir atlı geldi.

ATLININ SESİ : *(Dışardan)* Heey!.. Kimse yok mu orada?

ŞEFİN KARISI : *(Pencereye doğru koşarak)* Eyvah, basıldık galiba?

(Bu çığlıkta korku değil, bilakis sevinç vardır. Kadın pencereye ulaşmadan ve erkekler başka bir hareket yapmadan oldukları yerde harekete karar verirlerken perde iner. Bu suretle perde, bir an içinde hareketlerinde donup kalmış, sanki apansız taş kesilmiş aktörlerin üzerine iner.)

Perde

ÜÇÜNCÜ PERDE

BİRİNCİ MECLİS

İstasyon Şefi, Makasçı, Şefin Karısı

(Sahne, ışık ve dekor, teferruat itibariyle ikinci perde finalinin tıpatıp aynıdır. Esasen, üçüncü perde, ikinci perdenin inkitasız, sanki perde inmemiş gibi devamıdır. Bundan dolayı, üçüncü perde açıldığı vakit, aktörler ikinci perdedeki donmuş, taş kesilmiş vaziyettedirler. Ve ancak perde tam açıldıktan kısa bir an sonra, harekete geçip ikinci perde finalinde yarıda kalan, birdenbire donan oyunlarına devam ederler.)

ATLININ SESİ : *(Dışardan)* Kimse yok mu orda?

(Kadın pencereye yaklaşmıştır.)

ŞEFİN KARISI : Kapının önünde bir atlı duruyor...

MAKASÇI : Tuhaf şey... Bu vakit? *(Masa başından ayrılmak isterken, kısa bir tereddüt geçirir.)* Şey...

İST. ŞEFİ : Korkma... Git, bak... Arkadan vurmam seni...

MAKASÇI : Vuramazsın zaten... *(Bekleme mahalline açılan kapıya hızla giderek)* Çünkü tabancanda kurşun yok!.. *(Makasçı çıkar.)*

İKİNCİ MECLİS

İstasyon Şefi, Karısı

İST. ŞEFİ : *(Tabancasını çıkarır. Bu bir brovniktir. Şarjurunu çıkarır. Muayene eder. Şarjur boştur. Şarjuru da, tabancayı da masaya fırlatır.)* Kim boşalttı bunun kurşunlarını?

ŞEFİN KARISI : *(Pencere önünden)* Ben!

İST. ŞEFİ : Boşalttın ve ona da haber verdin, öyle mi?

ŞEFİN KARISI : Evet...

İST. ŞEFİ : Korkuyordunuz demek.

ŞEFİN KARISI : Ne yalan söyleyeyim, onun umurunda değildi ama, ben korkuyordum.

İST. ŞEFİ : Bir gün sizi geberteceğimden emindiniz demek.

ŞEFİN KARISI : O değildi, ama ben emindim...

İST. ŞEFİ : *(Kadının üzerine yürür.)* Yine geberteceğim... Kaltak...

(Kadına bir tokat atar.) Çıkar dostundan aldığın hediyeyi!

ŞEFİN KARISI : Ne hediyesi?

İST. ŞEFİ : İnkâr etme... Demin yerden aldığın kösteği istiyorum...

(Şefin Karısı yılgın bir halde, kösteği kocasına verir.)

İST. ŞEFİ : Bunu ne günü verdi sana?

ŞEFİN KARISI : O vermedi!.

İST. ŞEFİ : Aptal...

ŞEFİN KARISI : O vermedi, diyorum sana... Ben kendim çaldım onu...

İST. ŞEFİ : *(Kısa bir şaşkınlıktan sonra)* Yalan söylüyorsun!..

ŞEFİN KARISI : Çaldım, diyorum...

İST. ŞEFİ : Ne zaman?

ŞEFİN KARISI : Dün sabah odasına girdiğim zaman, sandığın üzerinde duruyordu!

İST. ŞEFİ : Kendisi odada yok muydu?

ŞEFİN KARISI : Yoktu..

İST. ŞEFİ : Sen ne arıyordun orda?

ŞEFİN KARISI : Kirlilerini almaya gitmiştim.

İST. ŞEFİ : Ya başka seferler? Başka seferler niçin gidiyordun oraya?

(Kadın cevap vermeden, bekleme mahallinin kapısından Makasçı ve Atlı girerler.)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

Evvelkiler, Atlı, Makasçı

(Atlının omuzunda yamçı vardır. Filintasının ucu yamçının yanın-

dan çıkmıştır. Kısa meşin çizmelidir. Ve çizmesinin koncundan kamçısının sapı gözüktür. Kalpaklıdır. Yamçının altında o zamanki süvari askeri üniforması vardır.)

ATLI : Selamünaleyküm...

İST. ŞEFİ : Aleykümselam...

MAKASÇI : (Şefi Atlıya göstererek) Bizim istasyonun şefi.

İST. ŞEFİ : (Atlıya) Şöyle buyrun. (İskemle gösterir.)

ATLI : Hele şu yamçıyı çıkarayım ilkin! (Atlı yamçısını ve filintasını çıkarıp duvara asarken)

İST. ŞEFİ : (Karisına) Sen yukarı çık!

ŞEFİN KARISI : (Yavaş sesle, Atlıyı işaret ederek) Kim bu herif?

İST. ŞEFİ : Yukarı çık, diyorum sana... Mangala da ateş koyup al götür...

(Kadın sobadan ateş çıkarıp mangala koymakla meşgulken Atlıyı yan gözle süzmektedir. Atlı ise kadından tarafa hiç bakmamaktadır. Sanki odada kadın yokmuş gibi davranmaktadır.)

ATLI : (İskemleye oturur.) Dondum...

İST. ŞEFİ : Merhaba...

ATLI : Merhaba...

MAKASÇI : Merhaba... Hoş geldin hemşerim...

ATLI : Merhaba... Hoş bulduk...

(Sükût. Kadın, mangalla, üst kata açılan kapıdan çıkar.)

DÖRDÜNCÜ MECLİS

Atlı, Makasçı, İstasyon Şefi

(Makasçı tabakasını çıkarıp Atlının önüne, masaya fırlatır. Masada hâlâ boş şarjur ve tabanca durmaktadır.)

MAKASÇI : (Atlıya) Buyur, iç bakalım. (İstasyon Şefine) Görüyorsun ya, Kaptan; ben de nişancıyım.

İST. ŞEFİ : *(Atlıya)* Nerden gelip nereye gidiş, hemşerim?

ATLI : Memlekete gidiyoruz. Geceleyin de yol alırsam, sabaha ulaşırım, dedim. Velakin yamçı bilem kâr etmedi. Ayaz beygirin sırtından savurup atacaktı beni... Işığı görünce, girip bir yol ısınayım, dedim.

İST. ŞEFİ : İyi ettin. *(Makasçıya)* Beygiri ne yaptınız?

MAKASÇI : Ben de onu söyleyecektim. Hemşerimle konuştuk. Beygiri ambara çekeceğim! Zaten boş orası... Ne de olsa, dışardan sıcaktır. Galiba biraz samanımız da var... Yalnız, ambarın anahtarı sende olacak.

(Şef cebinden anahtarı çıkarıp verir.)

İST. ŞEFİ : Al...

ATLI : Sağ olun. *(Kalkmaya davranır.)*

MAKASÇI : Nereye?

ATLI : Hayvanın çulunu atayım sırtına...

MAKASÇI : Sen rahatına bak, ben atarım.

ATLI : Sağ ol öyleyse... *(Oturur.)*

(Makasçı çıkar. Giderken, resmi istasyon fenerini de yakıp götürmüştür.)

BEŞİNCİ MECLİS

İstasyon Şefi, Atlı

İST. ŞEFİ : Askersin galiba?

ATLI : Evet, askeriz...

İST. ŞEFİ : İzinli misin şimdi?

ATLI : Sılaya gidiyoruz hani... Bir aylık izin pusulam var...

İST. ŞEFİ : Hangi köydensin?

ATLI : Sekiz Çatallardanım... Yakındır buraya...

İST. ŞEFİ : Anladım, şu Hanife'nin köyü...

ATLI : Bakkal Mehmet'in karısı mı?

İST. ŞEFİ : Öyle olacak... Tanır mısın?

ATLI : Bakkal Mehmet'i tanımayan var mı ki?

İST. ŞEFİ : *(Müstehzi)* Çok meşhur adam demek?

ATLI : Zengin heriftir. Seferberlik içinde değirmen işlettiydi. Deryada kum, onda paradır. Velakin, bu dünya Hazreti Süleyman'a kalmamış. Şimdi de duyuldu ki, el altından düşman gâvuru ile birlik davranıyormuş.

İST. ŞEFİ : Kim? Bu Bakkal Mehmet mi?

ATLI : Evet, Bakkal Mehmet...

İST. ŞEFİ : Kim söyledi?

ATLI : Herkes söylüyor. Köye varır varmaz, sorguya çekeceğim. Hem fakir fukaranın tarlasını, toprağını elinden al, hem de düşman gâvuru ile birlik ol... Bu kadarını yanına bırakmazlar adamın!

İST. ŞEFİ : Demek, çok kötü bir insan bu Bakkal Mehmet?

ATLI : Kötü de laf mı? Kötünün domuzu... Köy halkını bir kurtarsam elinden, dünyanın duasını alacağım...

İST. ŞEFİ : Sana da bir fenalığı dokundu mu?

ATLI : Bana ne fenalığı dokunacak? Ben bir ırgat adamım, yamçıya, filintaya, hayvana bakma sen. Çetecilikten kaldı onlar... Benim öküzüm, çiftim yok ki, elimden alsın... Ha bir ağanın yanında çalışmışım, ha ötekinin... Velakin köy halkı...

İST. ŞEFİ : (Sözünü keserek) Peki ama, şenin için hepsi bir olduktan sonra, ne diye köy halkını düşünüyorsun? Onları Bakkal Mehmet'ten kurtarmak sana mı düştü?

ATLI : Gâvurla birlik olmuş, diyorlar. Sonram, Seferberlikte, fakir fukarada ne at koydu, ne aygır... Köy halkı inim inim iniyor elinden... (Sükût.) Biz ırgat adamız, ama velakin, çete de olduk...

İST. ŞEFİ : Şimdi?

ATLI : Şimdi 24 üncü Fırka Süvari Bölüğü'ndenim...

(Bekleme mahalline açılan kapıdan Makasçı girer.)

ALTINCI MECLİS

Evvelkiler, Makasçı

MAKASÇI : *(Resmi istasyon fenerini söndürüp yerine koyarken, Atlıya)* Keyfine bak, hemşerim. Hayvan yerini buldu, rahattır.

ATLI : Sağ ol...

MAKASÇI : Yalnız, senin beygirin sol kulağı kesik yahu... *(Atlı güler.)* Hem de taze kesilmiş...

ATLI : Kestiler kulağını oğlanın...

MAKASÇI : Pek inat etmem, ama kılıç yarasına benzer...

ATLI : İyi bildin... Hani hayvanların üzerinde göğüs göğüse gelince, Ya Allah, dedim, birini devirdim. İkincisi sola çarkedip kılıcı salladı. Eğildim, demir omuz başımı yalayıp hayvanın kulağını biçti...

İST. ŞEFİ : Nerde? Yolda eşkiyaya mı çattın yoksa?

ATLI : *(Hayretle)* Neyin eşkiyası?

İST. ŞEFİ : Peki, nerde oldu bu dediğin?

ATLI : *(Aynı hayretle)* Nerde olacak? Yenişehir'de...

İST. ŞEFİ : Yenişehir'de ne var?

MAKASÇI : Muharebe mi?

ATLI : *(Kırgın)* Benimle zevkleniyor musunuz?

MAKASÇI : Vallahi değil, hemşerim... Ayıp değil ya, bilmiyoruz... *(Sükût.)* Belki de ayıp. *(Sükût.)* Belki de değil, sahiden ayıp... Çölün ortasında, dünyadan haberimiz yok... *(Sükût.)* Ne zaman oldu muharebe?

ATLI : *(Hâlâ hayret içindedir. Başıyla manipleyi gösterir.)* Teller cümle cihana duyurdu. Siz nasıl habersiz kaldınız?

İST. ŞEFİ : Geçen tipide bizim telin direği yıkıldı. Ancak dün tamir ettirebildik. *(Sükût.)* *(Müstehzi)* Demek, senin Bakkal Mehmet gibi, bu muharebe de meşhur?

ATLI : Ne sandın? *(Sükût.)* Bugün kasımın kaç?

İST. ŞEFİ : Kasımın kaç olduğunu bilmiyorum. *(Duvardaki takvime bakarak)* Bizim takvime göre, Kânunusaninin 14'ü.

ATLI : Sizin ay on dördüne girdi, demek? Öyleysem, sekiz gün

önce oldu muharebe.

MAKASÇI : Yani 6 Kânunusanide...

ATLI : Sizin hesaba göre, öyle olacak herhal...

İST. ŞEFİ : Peki, netice ne oldu?

ATLI : Bizim bölük, gün ısrken gâvura kavuştu. Firka karargâhı Köprülü'deydi. İkinci Alay da Geyve'de... Gâvur, İnegöl, Kozpınar, Mezit yolundan Kavalaca'ya, Dimboz, Pazarcık, Karaköy yolundan da Bozöyük'e inmiş. Bizim Yenişehir'den geçip Köprülü üstüne yürümek istedi. Fakat gâvuru epey oyaladık. Firka da İnönü'ne çekildi...

İST. ŞEFİ : Bir haritamız yok ki, harekâtı anlayalım?

MAKASÇI : Sen o kadar ismi nasıl aklında tutabildin?

ATLI : Sen de bizimle beraber olsaydın, öğrenirdin...

İST. ŞEFİ : Sonra ne oldu?

ATLI : Devrisi gün sabahleyin...

MAKASÇI : Yani ayın onunda...

ATLI : Öyle olacak herhal... Hava pusluydu. Gâvur bunu fırsat bildi. Yürüyüp Metris Tepesi'ni tutuverdi... Bizim 143 üncü Alay tepeye hâlâ elimizde sanıp yanaşmamış mı? Gâvur da bunu kollarmış zaten... Vermiş ateşi... Vermiş ateşi... İşte orda çok kırıldık. Efrat dağıldı tek mil...

İST. ŞEFİ : Yani yenildik mi?

ATLI : Efrat dağılınca yenilir mi insan?

MAKASÇI : Peki, ama, söylediklerine göre, düşman boyuna yürümüş, biz çekilmişiz?

ATLI : Çekilsek, ne çıkar... Memleket bizim değil mi? Biz ne kadar çekilsek, gâvur o kadar koynumuza düşer...

İST. ŞEFİ : Sonra ne oldu?

ATLI : Sonunda yendik gâvuru. Benim oğlanın kulağı kesildi bir, o kadar. Velakin canlı dövüş oldu. Bizim bölük 300 atlıydı. Yarısından çoğu Hakka kavuştu.

İST. ŞEFİ : Sana bir şey olmadı mı?

ATLI : Çok şükür, olmadı... Yalnız (*Sol omuzunu gösterir*) şurdan yara aldım. Velakin, hafif...

MAKASÇI : Yaralı mısın?

ATLI : Sardılar... İzin de verdiler...

İST. ŞEFİ : Ne tuhaf şey... Ben de böyleydım. San'a'da, Çanakka-le'de muharebe ettik. Mısır'da esir kaldık. Sonra İstanbul'a dönünce, eş dost: «Eee, anlat bakalım,» dedi. Bu kadarını bile anlatamadık. İnsan harp ediyor, ama nasıl harbettğini anlatamıyor.

ATLI : Anlatacak ne var ki? Muharebe bu işte... (*Sükût.*) Haa... sahi, Ethem Beyin kancıklığını da duymadınız mı?

MAKASÇI : Dedik ya, bizim dünyadan haberimiz yok...

ATLI : Kütahya taraflarında gâvura geçmiş... Lakin, belliydi...

İST. ŞEFİ : Nerden belliydi?

ATLI : Ben çeteyken, onunla dolaştım biraz. Yanındaki heriflerin beygirleri fıstık gibi semiz, kamçıları da hep gümüşlüydü. Öylelerinden hayır gelmez bize. (*Sükût.*) Gâvura geçerken üç, beş tane de top götürdü diyorlar. Velakin, kulak asma. Bu harbin sonu bayramdır inşallah... Neden dersen, bu sefer, çoluk çocuk, kadın erkek, fakir fukara, millet toptan kaptı nacağı... Seferberlikteki gibi Bakkal Mehmet değirmen çevirsin, diye değil. (*Sükût.*) Şu herifle kıyak dalaşacağız... Bir iş edeceğim ona, cümle cihan begenecek... (*Yukarıdan tavan vurulur. Tavanı vuran Şefin Karısıdır.*)

ŞEFİN KARISININ SESİ : (*Yukardan*) Huu, buraya gel azıcık... (*Tekrar tavan vurulur.*)

İST. ŞEFİ : (*Odadakilere*) Şimdi geliyorum... (*Çıkar.*)

YEDİNCİ MECLİS

Atlı, Makasçı

MAKASÇI : Ben de Seferberlikte yaralandımdı... Bacağımın sakatlığı ordan...

ATLI : (*Dalgın*) Geçer inşallah... (*Sükût.*)

ATLI : Buraya yeni mi geldin sen?

MAKASÇI : Bii sene oluyor... Makasçıyım burda.

ATLI : Seferberlikte ihtiyar bir makasçı vardı burda... Sonra bir kara kışta kurtlar parçaladıydı biçareyi. Velakin, iyi adamdı çok...

MAKASÇI : Ben asıl tesviyeciydim. Ustabaşıyla kavga ettim Haydarpasha'da. Onun üzerine buraya yolladılar. Makasçılığı burda kendi kendime öğrendim. Pek hoş bir iş değil, ama ne yaparsın, tuttuk bir kere...

(Sükût.)

MAKASÇI : Bir şey soracaktım...

ATLI : Buyur...

MAKASÇI : Ankara'ya gittin mi?

ATLI : Bu kasımdan önce gittimdi...

MAKASÇI : Yakında mı yani?

ATLI : Eeeh, yakında sayılır...

MAKASÇI : Şey... Ankara'da atölye, yani fabrika filan var mı?

ATLI : Var herhal... Tüfek, kurşun yapıyorlar..

MAKASÇI : Kalabalık mı?

ATLI : Bilmem. Velakin, kalabalıktır herhal..

SEKİZİNCİ MECLİS

Evvelkiler, Şef, sonra Karısı

(Şef elinde bir tepsiyle yukarı kata açılan kapıdan girer. Tepside bir tas tarhana, soğan, tuz, ekmek ve tahta bir kaşık vardır. Şef tepsiyi Atlının önüne, masaya, tabanca ve şarjurun yanına koyar.)

İST. ŞEFİ : (Atlıya) Buyur, hemşerim, için ısınır. Misafir umduğunu değil, bulduğunu yermiş... Tarhana...

ATLI : Sağ ol... Zahmet ettin... (Atlı masaya iskemlesini yaklaştırır ve tabanca ilk defa gözüne çarpar.) Bu lüver senin mi?

MAKASÇI : Hayır..

İST. ŞEFİ : Benim... (Tabanca ve şarjuru garip bir mahcubiyetle alır.)

ATLI : Sen bilirsin, velakin silah kısmını açıkta bırakmak kazalıdır.

İST. ŞEFİ : Bunun ehemmiyeti yok. Kurşunsuz zaten...

ATLI : (Güler) Kurşunsuz silah dediğin de dölsüz avrata benzer...
(*Ekmeğini parçalar, kaşığı eline alırken Makasçı ve İstasyon Şefine*) Buyrun...

İST. ŞEFİ : Afiyet olsun. Biz yedik...

(*Atlı yemeye başlar. Makasçı sobanın yanındadır. Şef ona yaklaşır.*)

İST. ŞEFİ : (Yavaş bir sesle) Görülecek bir hesabımız vardı.

MAKASÇI : Hâlâ o davada mısın?

İST. ŞEFİ : Bilmem... Belki evet, belki hayır. Malum ya, ben yalan söylemesini pek beceremem. Muhakkak olan bir şey varsa...
(*Susar.*)

MAKASÇI : Neden sustun?

İST. ŞEFİ : Muhakkak olan bir şey varsa, bir ışık görür gibi oluyorum... Tuhaf bir değişiklik... Birdenbire (*Atlıyı göstererek*) bunun gelişinden ve konuşmasından beri. Artık senden, ötekinden ve kendimden eskisi kadar kuvvetle nefret etmiyorum. Neden? (*Sükût*). Daha malum değil...
(*Uzun bir sükût.*)

MAKASÇI : Ben gidiyorum, Kaptan...

İST. ŞEFİ : Gidiyor musun? Nereye?

MAKASÇI : Ankara'ya... Anlaşılan orda bir imalatı harbiye fabrikası açılmış. Demin öğrendim. Kalabalığa, arkadaşların arasına gidiyorum. Ben demiri vira ettim, Kaptan... Yolcudur Abbas, bağlasan durmaz...
(*Sükût.*)

ATLI : Tarhana aşını İstanbul usulü pişirmişler, tadı ince...

İST. ŞEFİ : Beğendinse, bir tas daha getireyim...

ATLI : Yok... İstemez...Sağ ol.

(*Makasçı, Atlıya cigara verir.*)

İST. ŞEFİ : Uykun geldi ise, yatak serelim şuracığa...

ATLI : Yok... Zaten hayvan da dinlenmiştir az. Yola çıkarım. Velakin, sizin uykunuz geldiyse...

MAKASÇI : Biz sabahlamaya alıştık... Ama, sen yaralısın. Bu gece yatsan burda...

ATLI : Yolcu yolunda gerek...

İST. ŞEFİ : Demek yolcudur Abbas, bağlasan durmaz...

MAKASÇI : Bari bir de kahve yapayım da sana...

ATLI : Zahmet etme..

MAKASÇI : Ne zahmeti?

(Makasçı sobanın ön kapağını açıp içinde kahveyi hazırlarken)

İST. ŞEFİ : Demek Bakkal Mehmet'e düşmansın ha?

ATLI : Köy halkını kurtaracağım şerrinden...

İST. ŞEFİ : Köyde bekleyenlerin var mı?

ATLI : Anamdan gayrı kimsem yok...

İST. ŞEFİ : Hele hele, yavuklu filan...

ATLI : O iş bize göre değil.

İST. ŞEFİ : Etme canım... Hiç gönül çekmedin mi?

ATLI : Gönül çekecek zamanda mıyız?

İST. ŞEFİ : Doğru... *(Sükût.)* Doğru, dedin... Gönül çekecek zamanda mıyız?

(Yukarı kata çıkan kapı tıkırdar.)

ŞEFİN KARISININ SESİ : *(Dışardan)* Azıcık baksana!

(Şef kapıya gider, kapı aralanır. Kadın gözükür. İstasyon Şefi ve karısı bir şeyler konuşurlar. Fısıltıları duyulurken)

MAKASÇI : *(Kahveyi Atlıya verir.)* Buyrun, hemşerim.

ATLI : Sağ ol...

MAKASÇI : Şekerini bol koydum.

ATLI : Eyvallah, hemşerim...

(İstasyon Şefi kapıdan ayrılır. Telaşlıdır. Pencereye doğru gider ve kendisini dışarıya göstermemeye çalışarak gizlice bakar.)

MAKASÇI : *(Şefe)* Ne oluyor, Kaptan?

(Şef, Makasçıya eliyle «sus» işareti yapar.)

ATLI : *(Makasçıya)* Bir şey mi oluyor?

MAKASÇI : Bilmem ki... Şimdi anlarız.

İST. ŞEFİ : *(Kısık sesle)* Susun...

(Uzun bir sükût. Bu esnada, yukarı kata çıkan kapı yavaşça açılır ve kadın içeriye gürültü etmeden girer. Hemen kapının yanında duvara yaslanır. Yüzünde korku. Şef aynı itinalı hareketlerle Makasçı ile Atlıya sokulur.)

İST. ŞEFİ : *(Kısıık sesle)* Bizimki yukarda pencerede otururken, dört beş kişinin çekine çekine, gizlenerek yaklaştığını görmüş. Hat boyunu aşmışlar. Onu haber verdi. Baktım. Doğru. Başları sarılı. Suratları belli olmuyor. İkisi yüzükoyun yatmış. Hepsi de silahlı...

MAKASÇI : Tuhaf şey...

ATLI : Kaçakçılardır belki... Velakin...

ŞEFİN KARISI : Korkuyorum.

İST. ŞEFİ : Sus...

MAKASÇI : Telaşlanma, abla.

ŞEFİN KARISI : *(Avucunu açıp kolunu kocasına doğru uzatır.)*
Al...

İST. ŞEFİ : Nedir o?

ŞEFİN KARISI : Kurşunların.

(Makasçı kurşunları alıp Şefe verir).

BAKKAL MEHMET'İN SESİ : *(Dışardan)* Heey... içerdekiiler...

ATLI : Ha... *(Pencereye doğru atılmak ister.)*

MAKASÇI : *(Atlıyı tutar.)* Dur.

BAKKAL MEHMET'İN SESİ : Duymuyor musunuz ülen?

ATLI : Sesini değıştirmiş, ama velakin, anam avradım olsun ki, bu Bakkal Mehmet'tir.

ŞEFİN KARISI : Ne istiyor bizden?

BAKKAL MEHMET'İN SESİ : Biriniz pencereye gelin...

MAKASÇI : *(Dışarıya bağırarak)* Biz yerimizden memnunuz...
Diyeceğın varsa, ordan söyle.

BAKKAL MEHMET'İN SESİ : Biz burda kırk kişiyiz...

İST. ŞEFİ : Yalan söylüyor. En fazla beş kişiler. Hem de haydutlukta acemi herifler. Böyle baskın mı yapılır?

BAKKAL MEHMET'İN SESİ : Canınızı, ırzınızı kurtarmak dilererseniz, istasyon kasasının anahtarını buraya atın. Kendiniz de ön kapıdan teker teker dışarı çıkın.

İST. ŞEFİ : Kasada metelik olmadığını bilse.

ATLI : Niyetini anlıyorsun ya? Üç beş haytayla istasyonu basıp kasayı alacak. Sonra da gâvura geçecek. Ethem bey gibi...

BAKKAL MEHMET'İN SESİ : Karşı gelmeye kalkmayın. İstasyonu da yaktırırsınız bize...

İST. ŞEFİ : Çıldırılmış kerata...

ŞEFİN KARISI : Sen de kasada para olmadığını söylesene? Gelip baksınlar.

İST. ŞEFİ : Doğru, öyle ya. (*Güler.*) Sersem kerata...

ATLI : Doğrusu ne? Bakkal Mehmet'i içeri mi alacağız? İstasyonu mu bastıracağız? (*Atlı hızla gidip filintasını alır.*)

İST. ŞEFİ : (*Atlıya*) Ne yapıyorsun?

MAKASÇI : İşin doğrusunu yapıyor.

BAKKAL MEHMET'İN SESİ : Hadisenize ülen...

MAKASÇI : (*Tabancasını çekerek*) Ben de hazırım, Kaptan...

İST. ŞEFİ : Senin de tabancan var mıydı?

MAKASÇI : Vardı. Hiçbir işe yaramayacağını sanıyordum. Fakat bir gün lazım olacakmış meğer...

İST. ŞEFİ : Demek dövüşeceğiz?

ATLI : Elbet... Şu hergeleyi it dalamış domuza döndüreyim de akli başına gelsin...

İST. ŞEFİ : Peki... Âlâ... Dinleyin beni... (*Makasçıya*) Sen şu masayı (*Bekleme mahalline açılan kapıyı göstererek*) şu kapının önüne koy. Ne olur, ne olmaz. Dış kapı kapalı, ama belki zorlayıp kırarlar. Buraya dayanır bir kısmı. (*Makasçı masayı taşır.*)

İST. ŞEFİ : (*Atlıya*) Sen de şu tarafına siper alacaksın. (*Makasçıya*) Sen de şu tarafa. (*Kadına*) Sen yerinden hiç kırmıldanma. Çömel. Ben şuraya geçeceğim. (*Dışardan atılan bir tek kurşunla cam kırılır.*)

İST. ŞEFİ : (*Makasçıya*) Lambayı söndür. (*Makasçı lambayı söndürür. Sahne ilk meclisteki mavi kış gecesi aydınlığı içine girer.*)

İST. ŞEFİ : Herkes gösterilen mevzilerini alsın. (*Gösterilen yerlere geçerler. Şef pencereyi açar.*)

MAKASÇI : İhtiyat zabıtlığın uyandı, Kaptan...

İST. ŞEFİ : Hayır... Mektep hocalığım... (*Dışarıdan bir kurşun daha atılır.*)

İST. ŞEFİ : Hazır ol... Ateş kumandasından evvel ateş yok ha...

ATLI : Peki, yüzbaşım.

MAKASÇI : Yavaş yavaş yaklaşıyorlar...

İST. ŞEFİ : Görüyorum... Yaklaşınlar, bakalım...

(Sükût.)

ATLI : İkisi ön kapıdan yana seğırtiyor.

İST. ŞEFİ : Ateş!.

(İki tabanca ve bir filinta ateş açar. Dışardan mukabele.)

İST. ŞEFİ : Kurşunları ihtiyatla harcayın.

(Ateş devam eder. Kadın bir çığlık atar.)

İST. ŞEFİ : Ne oldun?

(Sükût.)

İST. ŞEFİ : Cevap versene? Yaralandın mı?

ŞEFİN KARISI : Bir şeyim yok, korkuyorum.

ATLI : Korkma, bacı...

(Ateşe devam.)

MAKASÇI : Kaçıyorlar...

ATLI : Bakkal Mehmet teee şu en öndeki... Sol yanında...

İST. ŞEFİ : Al öyleyse... *(Ateş eder.)*

ATLI : Devrildi domuz.

İST. ŞEFİ : *(Makasçıya)* Nasıl? Sana nişancıyım derdim de inanamazdın.

MAKASÇI : Yaşaa... İnandım, iman getirdim, Kaptan...

ATLI : Mehmet'i bırakıp atladılar beygirlerine...

İST. ŞEFİ : Ateşi kes. Lambayı yakın...

(Makasçı lambayı yakarken, kaçan nal sesleri.)

ATLI : Takip etmeyecek miyiz?

İST. ŞEFİ : Neyle? Yalnız şunun ölüsünü alırız.

ATLI : Ben hayvana bindiğim gibi peşlerindeyim. Mehmet, yaralı, ölü, size emanet...

İST. ŞEFİ : Git bakalım... Neticeyi gel bildir ama...

(Atlı pencereden dışarı atlar.)

İST. ŞEFİ : Ne yapalım? Yolcudur Abbas, bağlasan durmaz.

(Güler.)

(Sükût.)

İST. ŞEFİ : Hay aksi... Ambarın anahtarını almadı. Hayvanı nasıl çıkaracak? *(Açık pencereden uzanır).* Heey, hemşerim... anahtar...

(Bir tek kurşun sesi. Pencere önünde Şef sendeler.)

MAKASÇI : Ne oldu?

İST. ŞEFİ : Bir şey yok...

MAKASÇI : Kim ateş etti?

İST. ŞEFİ : Bakkal Mehmet... Gebermemiş kerata...

MAKASÇI : *(Pencereden siper alarak seslenir.)* Atlı hemşeri. Bakkal Mehmet'e bak... Canı çıkmamış daha...

ATLI : *(Dışardan seslenir.)* Gördüm. Onun üstüne varıyorum. Ambar kapısını kırdım.

(Nal sesleri. Bu esnada, Şef sahnenin ortasına kadar gelmiştir, yüzü sararmakta, ağır ağır dizleri bükülmektedir.)

ŞEFİN KARISI : *(Kocasına koşarak)* Ne oluyorsun?

İST. ŞEFİ : Yaralandım!

MAKASÇI : Nerenden?

(Şef dizüstü çökerken, koşup gelen Makasçının kucasına düşer. Kadın telaş içinde ağlamaya başlar.)

MAKASÇI : Telaşlanma, abla... Su getir... Çabuk... Biraz da temiz bez lazım.

(Kadın sağa sola koşarak istenilenleri bulmaya çalışır.)

İST. ŞEFİ : İyi değilim...

MAKASÇI : *(Şefin göğsünü açar. Yarayı arar. Kadın istenilenleri getirmiştir. Ağlamaktadır.)* Bir şeyin yok, Kaptan...

İST. ŞEFİ : Teselli etme... Ayıptır bize... Çok yara, çok ölüm gördüm... Bilirim...

(Kadın kocasının ayakları dibine diz çömuştür. Yarayı yıkaması, sarması için Makasçıya yardım eder. Yara sarılır.)

İST. ŞEFİ : Boşuna zahmet... Kurşun içerde...

MAKASÇI : Yarın hemen... posta trenini durdurup götürürüm seni...

(Kadın, kocasının elini öpmektedir.)

İST. ŞEFİ : Teselli istemez... Sen de biliyorsun, ben de... *(Sükût.)* Ne yapalım... *(Sükût.)* Böyle işte... *(Elini öpen kadının başını okşar.)*

MAKASÇI : Konuşma...

İST. ŞEFİ : Bırak... Konuşayım... Konuşmak istiyorum... Muhasebe meselesi... Biz, fena insanlar değildik. Fena olduk. Fena yaptılar. Sonra... *(Sükût.)* Işığı gördüm... Dünyayla, hayatla

bağ meselesi... (Sükût.) (Makasçı ayağa kalkmak ister.)
Nereye gidiyorsun?

MAKASÇI : Pencereyi kapatacağım.

İST. ŞEFİ : Kapatma... Keşke daha yüz pencere olsa da, yüzünü de açsak... Pencereyi kapatma... Pencereler kapandığı için... belki de... bunun için fena olduk... (Sükût.) Senin bir dalgan varmış hani. Daha güzel, daha haklı insanlar... O dalgayı kaybetme... (Sükût.) Köy halkı... Bakkal Mehmet... Ethem Bey...

ŞEFİN KARISI : Dinlen biraz...

İST. ŞEFİ : Ne dediydi?.. Nasıl konuştuysun?.. «Gönül çekmenin zamanı mı?»
(Sükût.)

MAKASÇI : Kımıldanma...

İST. ŞEFİ : Ankara'ya, kalabalığa gidiyorsun... Bataklıktan kurtuluyorsun. Vira demir... (Sükût.) O hâlâ dönmedi mi? Neticeyi bildirecekti. Dönmez belki... Yolcudur Abbas. (Güler. Sükût.) Ben de yolcuuyum... Yolcudur Abbas, bağlasan durmaz... (Sükût.) Yolcudur Abbas... (Sükût.) Yolcu!..

Perde

FERHAD, ŒİRİN, MEHMENE BANU VE DEMİRDAĞ PINARININ SUYU

Bir çeşit masal

Piyes 3 perde

İlk Basım : 1965

Yazılışı : 1948

KİŞİLER :

Münadi
Mehmene Banu
Vezir
Hekimbaşı
Müneccim
Dadı Kalfa
Servinaz
Şirin
Gelen
Derviş
Behzad
Ustabası
Şerif
Ferhad
Boyacı
Semerkantlı
Meşaleli Erkek
Yanındaki Erkek
Çocuklu Kadın
Çocuklu Kadının Kocası
Kısa Boylu Adam
Uzun Boylu Adam
Birinci Genç Kız
İkinci Genç Kız
İşçiler,
Çıraklar,
Nöbetçiler
Arzenliler
Kavak, Gürz, Demirdağ, Çobanyıldızı
Işıyan Karanlık, Karacalar, Geyikler
Koro, Bülbül, Gülen Nar, Ağlayan Ayva
Zaman

Rejisöre not : Düşünceler, monoton, kuru bir kafa sesiyle konuşulacaktır. İkinci tabloda (birinci perdenin) Şirin ve Mehmene Banu'nun düşünceleri (Ferhad'ı ilk gördükleri zaman) hecelenerek konuşulacaktır.

BİRİNCİ PERDE

PROLOG

(Münadi uzaktan bağırarak kapalı perdenin önüne sağdan girer.)

MÜNADİ : Arzenliler, duyduk duymadık demeyin, Arzenliler. Hükümdarın buyruğunu okuyorum. Hükümdarın buyruğunu okuyorum. Hükümdarın buyruğunu okuyorum, Arzenliler.

(Münadi kapalı perdenin kavuştuğu yere, yani önsahnenin tam ortasına gelmiştir. Durur. Elindeki buyruğu üç defa öpüp başına koyduktan sonra okumaya başlar.)

MÜNADİ : «Arzenliler, sözümüz hepinizedir, yedinizden yetmişinize kadar... Biz ki Şah Sanem kızı, biz ki hükümdarınız Mehmene Banu'yuz, biz ki adaleti odun kantarıyla değil, kuyumcu terazisiyle ölçeriz, biz ki şehrinizi düşman orduları sardığında Arap-Özengi misali cengedip en namlı pehlivanları yere çaldık... Halbuki söğüt dalından nazlıyız ve sırma saçlarımız topuklarımızı döver... Arzenliler, sözümüz hepinizedir. Kardeşimiz hasta yatar kırk günden beri... Hastamızın derdine deva bulana, isterse kırk memleket vereyim, isterse hazinemi kırk deveye yükleyerek götürsün... Arzenliler, sözümüz hepinizedir, yedinizden yetmişinize kadar... Kardeşimiz hasta yatar kırk günden beri.»

(Münadi, buyruğunu tekrar üç defa öpüp başına koyduktan sonra yürür.)

MÜNADİ : Arzenliler, duyduk duymadık demeyin, Arzenliler. Hükümdarın buyruğunu okuyorum... Hükümdarın buyruğunu okuyorum...

(Münadi soldan çıkar.)

Perde Açılır

PERDE 1, SAHNE 1

(Mehmene Banu'nun sarayında Şirin'in hasta yattığı oda. Gece. Çırağlar yanmış.)

Mehmene Banu, Vezir, Hekimbaşı, Müneccim, Dadı, Servinaz, Şirin

(Vezir'le Hekimbaşı kapının yanında ayakta duruyorlar. Müneccim geniş pencerenin önündedir, dürbünle yıldızlara bakıyor. Şirin sedirin üstünde hareketsiz yatıyor, başucunda ablası Mehmene Banu oturuyor. Mehmene Banu, alnı avuçlarında sessizce ağlamaktadır. Ayakları dibinde Dadı diz çökmüş ve iki yana sallanıyor. Servinaz, sedirin öbür tarafında, ayakta durmaktadır. Elindeki büyük yelpazeyle havayı serinletiyor. Dışardan, uzaktan, Münadi'nin sesi gelir.)

MÜNADİ'NİN SESİ : Arzenliler, sözümüz hepinizedir, yedinizden yetmişinize kadar. Biz ki, Şah Sanem kızı, biz ki, hükümdarınız Mehmene Banu'yuz...

(Münadi'nin sesi ağır ağır kaybolmuştur.)

MEHMENE BANU : *(Başını kaldırır, imdat aranır gibi etrafına bakınır.)* A benim vezirim...

VEZİR : Efendimiz...

MEHMENE BANU : Hekimbaşı...

HEKİMBAŞI : Ferman, Sultanım...

MEHMENE BANU : A Müneccim...

MÜNECCİM : Lebbeyk...

MEHMENE BANU : Dadı...

DADI : Dadın sana kurban olsun. Buradayım ciğerimin köşesi. Ayacıklarının dibindeyim.

(Mehmene Banu tekrar eski haline döner. Bu sefer gayet hafif hıçkırıkları da işitilmektedir.)

(Münadi'nin sesi tekrar ve daha uzaktan gelir.)

MÜNADİ'NİN SESİ : Arzenliler, kardeşimiz hasta yatar kırk günden beri...

(*Münadi'nin sesi kaybolur.*)

MÜNECCİM : (*Düşünür.*) Bilmez ki kardeşi ölmüş, yahut ölmemiş, yıldızların umurunda değil.

VEZİR : (*Düşünür.*) Bu ne güzel kadındır, ağlarken bile ne güzel. Hay Allah...

SERVİNAZ : (*Düşünür.*) Kolum koptu yelpazeyi sallamaktan...

HEKİMBAŞI : (*Düşünür.*) Hey Sultanım, şimdi sen böyle benim evdeki hatun gibi çaresiz ağlar sızlarsın, fakat kardeşin ölmeyegörsün, öfkeni benden alırsın.

MEHMENE BANU : (*Tekrar başını kaldırır, etrafındakilerin yüzüne tekrar ve birer birer bakar, konuşur.*) A benim Vezirim. A Müneccim. A benim Hekimbaşı. Hiç mi ümit yok? Kardeşim, bir tanem, Şirin'im, gitti gider mi?

DADI : Kahretme kendini, yavrum, ayaklarını öpeyim.

MEHMENE BANU : (*Eski halini alır, düşünür.*) Cevap vermiyorlar... Vermesinler daha iyi. Ümit yok derlerse, Şirin'den önce ben ölürüm... Bu sürmeler de tekmil eridi, gözüme batıyor. Kirpiklerim dökülecek ağlamaktan. Sürmenin de, kirpiklerimin de Allah belasını versin.

MÜNECCİM : (*Düşünür.*) Zemin ve zamana uygun bir rubai söylesek. Mesela desek ki : Yıldızlar...

DADI : (*Düşünür.*) Bak hiç farkında değildim, Vezirin sakalı da iyice ağarmış.

MÜNECCİM : (*Düşünür.*) Rubaiye, yıldızlar deyip başlamak olmuyor... Olmuyor... Olmak. Tamam, buldum işte, şöyle demeli : «Ha köle, ha şah olmuşsun.» Evet, «Ha köle, ha şah olmuşsun.» Şimdi «Olmuşsun»a kafiye?

SERVİNAZ : (*Düşünür.*) Şu Dadi Kalfa'nın iki yana sallanması da bir sinirime dokunuyor. Yelpazeyi kafasına indirsem.

VEZİR : (*Düşünür.*) Yüzüne bakmaya doyamıyorum. Ağlarken burun kanatları nasıl da açılıp kapanıyor. Hay Allah.

MEHMENE BANU : (*Gözleri Şirin'in yüzüne dikilmiştir. Düşünür.*) Şimdi kımıldanıverse. Kollarını boynuma «Abla» diye dolayıverse.

HEKİMBAŞI : (*Düşünür.*) Ne de olsa, sen de soyuna çekmişsin-dir, Sultanım. Baban Şah Sanem ölümünden beş dakika

önce, ustamın boynunu vurdurmadı mıydı?

MÜNECCİM : (*Düşünür.*) İkinci mısra da tamam. Gelelim üçüncüye. «Yıldızlar» bu mısraa girecek. Nasıl desek? Yıldızlar? Yıldızları? Yıldızların?

HEKİMBAŞI : (*Düşünür.*) Kelleyi kurtarmalı pençenden. Saraydan sıvışmak kolay. Alizade'nin kervanı yarın Hint'e gidiyor. Bin altın verdim miydi Alizade'ye, beni de gizlice götürür.

VEZİR : (*Düşünür.*) Şükür ki bu güzel yüzün ihtiyarladığını göremeyecek kadar ihtiyarım.

MÜNECCİM : (*Düşünür.*) «Ha ölmüşsün...» Fena olmadı. Tekrar edelim unutmamak için :

«Ha köle, ha şah olmuşsun,
Ha ağlamış, ha gülmüşsün,
Yıldızların umrunda mı
Ha yaşamış, ha ölmüşsün...»

HEKİMBAŞI : (*Düşünür.*) Bin altın çok Alizade'ye. Hasisin biridir kerata. Hem bir de bakarsın ki hasta iyileşmiş. Fakat ya iyileşmezse. İyileşeceği de yok... Vallahi vurdurur boynumu Mehmene Banu...

SERVİNAZ : (*Düşünür.*) Acıktım... Susadım da. Dilim kurudu.

HEKİMBAŞI : (*Düşünür.*) Alizade'ye sekiz yüz altın veririm.

Sekiz yüz de çok. Beş yüz? Fakat ya hasta iyileşirse?

MEHMENE BANU : (*Konuşur. Dadı'ya*) Bir bardak su.

DADI : Şerbet getireyim. Sen ahududu şerbetini seversin.

MEHMENE BANU : Hayır. Su.

SERVİNAZ : (*Düşünür.*) Karşımda suyu lıkır lıkır içecek.

(*Dadı, su getirmek için çıkar.*)

MEHMENE BANU : (*Gözleri yine Şirin'e dikili, düşünür.*) Ah, annemiz ölmeseydi. Anne. Açaba ben hastalansaydım, ben bu hale düşseydim, Şirin de benim için kahrolur muydu? Yoksa tahtıma geçeceğini düşünür, farkında olmayarak da olsa düşünür, biraz da sevinir miydi? Ben, babam öldüğü zaman tahtına geçeceğim diye sevindim mi? Fakat... Niye

böyle şeyler düşünüyorum?

VEZİR : (*Düşünür.*) Nasıl da dalıp gitti. Kim bilir aklından neler geçiriyor? Ta mahşer gününe kadar o hep böyle düşünsün, ben hep böyle ona bakayım... Hay Allah.

MEHMENE BANU : (*Düşünür.*) Şimdi elini kımıldatıverse... Bir tanem, kardeşim. İşte şu elini şöyle oynatıverse. Kırpikleri de ne kadar uzun? Benimkilerden de uzun mu?

MÜNECCİM : (*Düşünür.*) Bu ne sessizlik. Uzakta, çok uzakta, yıldızların orda, gökyüzü de böyle sessiz sedasızdır.

MEHMENE BANU : (*Sevinçle haykırarak yerinden kalkar.*) Kımıldadı. Görmediniz mi? Şirin'im, kardeşim, şu elini şöyle kımıldattı. Görmediniz mi? (*Cevap almaması üzerine sevin-ci öfkeye döner.*) Cevap versenize. Size söylüyorum. Görmediniz mi? Kör müsünüz? (*Servinaz'a*) Sen de mi görmedin? Çıkasıca gözlerin görmedi mi? (*Birdenbire yumuşayarak.*) Gördün, değil mi Servinaz? Gördün.

SERVİNAZ : Gördüm, Sultanım. Şu elini, şöyle...

MEHMENE BANU : (*Hekimbaşı'ya*) Ne durursun orda? Sen hekim değil misin? Hem de Hekimbaşı. Gelip hastaya baksana. Kımıldattı elini diyorum. Bana inanmıyor musun?

HEKİMBAŞI : (*Hastaya yaklaşmış, bileğini eline almıştır.*) İnanıyorum, Sultanım. İnanmamak haddim mi?

MEHMENE BANU : İşte o... kımıldanan o eliydi işte... Demek ki sen de gördün?

HEKİMBAŞI : Gördüm, efendimiz, fakat...

MEHMENE BANU : (*Müneccim'e*) Yıldızlara baksana, Münec-cim. Şirin'imin yıldızına baksana. Bir değişiklik yok mu?.. Nasıl?

MÜNECCİM : (*Gözü dürbünde.*) Var. Evet. Şirin Sultan'ın yıldızı Hamel burcundan çıkıp...

MEHMENE BANU : (*Müneccim'in sözünü bağırarak keser.*) Yalan söylüyorsunuz. Hepiniz yalan söylüyorsunuz. Yalan. Yalan. Yalan. (*Birdenbire susar.*)

HEKİMBAŞI : (*Düşünür.*) Kaçmalı...

MEHMENE BANU : (*Düşünür.*) Cıyak cıyak bağırıyorum. Sesim kulağıma ne çirkin geliyor.

VEZİR : *(Düşünür.)* Öfkesinde nasıl da bir kat daha güzelleşir.
Hay Allah...

MEHMENE BANU : *(Ağır ağır, yavaşça, fakat kederli, fakat tehditli bir sesle konuşur.)* Hiçbirinizden hayır yok. Kardeşim göz göre göre ölüyor. Bir de Vezir, bir de Hekimbaşı, bir de Münecim olacaksınız. Şirin'im on beş yaşında ölüyor. Arzen şehrinin de Allah belasını versin. Sabahtan beri Münadi bağırır, bir kişisi imdadıma gelmedi. Ben bilirim ne yapacağımı. Görüyorsunuz ya artık ne ağlıyor, ne de bağırıyorum. Saray kapısından kardeşimin cenazesıyla beraber sizin de kesik kelleleriniz çıkar. Vurduracağım hepinizin boynunu. Senin, Hekimbaşı, senin, Münecim, *(Vezir'e)* seninkini de... Arzen şehrinde de, yediden yetmişe kadar... Taş üstünde taş...

(Dadı, elinde su tepsiyle gelmiş, suyu bardağa koymuştur. Bardağı Mehmene'ye uzatır.)

DADI : Suyu getirdim.

MEHMENE BANU : *(Suyu içerek)* Kan gibi ılık.

DADI : Buzluktan getirdim.

MEHMENE BANU : Olsun, tadı kan gibi.

DADI : Dış kapıdan haber geldi. Bir şehirli huzura çıkmak istemiş. Hastayı iyi...

MEHMENE BANU : *(Dadı'nın sözünü keser. Deli 'bir ümitle haykırır.)* Tez, adamı getirin buraya... Kim bilir, belki Hızır'dır...

(Vezir'le Dadı çıkarlar. Hekimbaşı da çıkmak ister.)

MEHMENE BANU : *(Hekimbaşı'ya)* Sen kal. Sen ümidini kaybetmiş adamsın. Onunla iki laf etsen buraya gelene kadar, gelen Hızır da olsa, kolu kanadı kırılır.

MÜNECCİM : *(Düşünür.)* Bu gelen de hastayı iyi edemezse...

HEKİMBAŞI : *(Düşünür.)* Hastayı iyi ederse bizim Hekimbaşılık gider, iyi edemezse... Ah, şimdi bir zelzele olsa, yahut yangın çıkırsa...

MEHMENE BANU : *(Düşünür.)* Gelen genç mi, ihtiyar mı?

HEKİMBAŞI : *(Düşünür.)* Şu çırağlardan birini devirsem!...

MEHMENE BANU : *(Düşünür.)* Şirin'imi kurtaracak. İçime do-

ğuyor...

HEKİMBAŞI : (Düşünür.) Çıldırmak işten değil.

MÜNECCİM : (Düşünür.) Hastayı iyi edemezlerse biz de öldük...

SERVİNAZ : (Düşünür.) Bir de uykuym geldi. Yıkılacağım.

MEHMENE BANU : (Düşünür.) Şirin'imi kurtaracak...

HEKİMBAŞI : (Düşünür.) Kaçmalı. Nasıl etmeli de hemen kaçmalı?

MÜNECCİM : (Düşünür.) Yıldızların umurunda mı, ha yaşamış, ha ölmüşsün... Yıldızların umurunda olmayabilir, ama benim umurumda.

MEHMENE BANU : (Düşünür.) Genç mi, ihtiyar mı?

MÜNECCİM : (Düşünür.) Ölmek istemiyorum yahu... Ölmek... (Farkında olmayarak konuşur.) Ölmek istemiyorum.

MEHMENE BANU : (Müneccim'e) Bir şey mi dedin?

MÜNECCİM : Ben mi? Kulunuz mu? Hayır, bir şey demedim, Sultanım...

MEHMENE BANU : (Servinaz'a.) Şurdan bir ayna ver.

(Servinaz, yelpazeyi bırakır, gümüş bir el aynasını alıp Mehmene Banu'nun önünde tutar. Mehmene Banu, başörtüsünü ve kaşlarını düzeltir.)

MEHMENE BANU : (Düşünür.) Sahiden de ben dedikleri kadar güzelim...

HEKİMBAŞI : (Düşünür.) Kaçmalı.

MÜNECCİM : (Düşünür.) Hekimbaşı'nın boynunu vurdursun. Haklı.

MEHMENE BANU : (Düşünür.) Kirpiklerim döküldü sandıydım, bir şey olmamış. Gözlerim çok kızarmış yalnız.

MÜNECCİM : (Düşünür.) Benim suçum ne? Cellat çökertiverecek. Sonra kılıç bir kalkacak... Sonra ense köküme, benim ense köküme kılıç bir iniverecek... Sonra... Su dökesim geldi. Çatlayacağım...

MEHMENE BANU : (Servinaz'a) Götür.

(Servinaz aynayı götürür ve tekrar yelpazeyi sallamaya başlar.)

MÜNECCİM : İznin olursa, Sultanım, ben kuleye çıkıp yıldızlara oradan...

MEHMENE BANU : Hayır. Belki sana bir şey sorar.

MÜNECCİM : *(Düşünür.)* Hekimbaşı'yla bir olup, şu iki karının gırtlığına... Gizli merdiveni biliyorum... Kaçarız... İşin şakası yok.

(Müneccim, arkası kendisine dönük olan Mehmene'ye doğru bir adım atar. Hekimbaşı da kımlıdanır. Servinaz, yorgun ve uyuklar bir halde, yelpaze sallamaktadır. Tam bu sırada içeriye, Vezir, Dadı ve Gelen girerler. Gelen, ölçülü bir saygıyla Mehmene Banu'yu selamlar.)

GELEN : Geçmiş olsun, Sultanım. *(Hekimbaşı'yla Müneccim'e bir tuhaf bakar.)*

MEHMENE BANU : *(Düşünür.)* Ne çirkin adam bu...

GELEN : Hastanız varmış. Şurada yatan olmalı.

MEHMENE BANU : Sen Arzenli misin?

GELEN : Hayır.

MEHMENE BANU : Hekim misin?

GELEN : Hayır.

MEHMENE BANU : Müneccim misin?

GELEN : Hayır.

MEHMENE BANU : Hızır mısın?

GELEN : Hayır... Hızır daha güzel yüzlü bir adam olmalı. Halbuki siz, beni görür görmez, «Ne çirkin adam bu!» diye düşündünüz.

MEHMENE BANU : *(Ürkmüş ve artık Gelen'in tesiri altına düşmüştür.)* Nerden bildin?

GELEN : *(Sualî işitmemezlikten gelir.)* Hastaya bakalım hele. *(Gelen, Şirin'in yattığı sedire gider, kızın nabzını yoklar, gözkapaklarını açıp kapar, doğrulur.)*

GELEN : Kardeşiniz Şirin Sultan'ın güzelliği dillere destan. Lakin, ne de olsa böylesini tahmin etmemiştim... Ne düşündüğünü, aklınızdan geçeni söyleyeyim mi?

MEHMENE BANU : Hayır. İstemez.

GELEN : Hastanız tehlikeli. Sabaha ya çıkar, ya çıkmaz. Hatta, daha açık konuşayım, bir saata varmaz ölür.

MEHMENE BANU : Bana bunu mu söylemeye geldin?

GELEN : Hayır, sana, «Kardeşini iyi edeceğim,» demeye geldim.

MEHMENE BANU : Yarabbi şükür.

GELEN : Yalnız, önce üç şartım var.

MEHMENE BANU : Dile benden ne dilersen.

GELEN : Senden kendim için hiçbir dileğim yok. Ne kırk memleketini isterim, ne de hazineni taşıyacak kırk devem var. Bir kere bunu böylece bilesin, Şah Sanem'in kızı Mehmene Banu.

MEHMENE BANU : Şartların kabulüm.

GELEN : Öyleyse, evvela (*Servinaz'ı göstererek*) şu kızcağızın yelpaze sallamaktan kolu kopmuş, karnı da aç, gönder dinlensin. Münecim'in de görülecek haceti var, ona da izin ver.

MEHMENE BANU : Gidin. (*Servinaz'a*) Sen Gülter'i yolla buraya.

GELEN : İstemez. Kimse gelmesin.

MEHMENE BANU : Peki.

GELEN : Sonra, emredersin, bir köşk yaparlar kardeşine.

MEHMENE BANU : Şirin'ime bir değil, bin köşk yaptırayım.

GELEN : Üçüncü şartıma gelince. (*Birdenbire Hekimbaşı'ya döner.*) Düşündüğün doğru değil, Hekimbaşı. Senin yerinde gözüm yok... Hayır, şeytan filan da değilim. Ben sadece insanların ne düşündüklerini anlarım. Biraz zahmete girse bunu herkes de anlar ya... (*Mehmene Banu'ya döner.*) Üçüncü şartım... Kardeşinin iyileşmesi, yaşaması bu şarta bağlı. (*Konuşmasını keser, bir müddet sükût.*) Çok uzak yoldan geldim, susadım...

MEHMENE BANU : (*Dadı'ya*) Su ver.

DADI : (*Suyu verir.*) Afiyet olsun.

GELEN : Suyunuz şeker gibi.

DADI : Demirdağ'ın ardındaki, pınardan getirtiriz, saray için.

GELEN : Biliyorum. Arzen şehrinde içilecek su yok. Çeşmeleri su değil, irin akıtıyor.

MEHMENE BANU : Üçüncü şartını söylemedin?

GELEN : Sen Şirin'i çok seversin, Mehmene Banu. Hiçbir kardeş kardeşini senin sevdiğin kadar sevmedi, bundan böyle de sevmeyecek. Kardeşinin kurtulması için tacını, tahtını...

(*Birdenbire Vezir'e döner.*) Düşündüğün doğru değil, Vezirim. Bekle de sözüm bitsin. (*Mehmene Banu'ya*) Kardeşinin kurtulması için tacını, tahtını vermeye hazırsın. Biliyorum. Lakin buna lüzum yok. (*Konuşmayı yine keser.*) Ben de fena halde susamışım meğer. (*Suyu kendisi alıp içer.*) Sahiden de suyunuz buzlu şerbet gibi.

DADI : Afiyet olsun.

GELEN : Lakin şehir halkı susuzluktan kırılır. Çeşmelerden su değil, çamur akıyor. (*Birdenbire Hekimbaşı'ya döner.*) Yine bilemedin, Hekimbaşı, yine doğru düşünemedin. Üçüncü şartım, şehre su getirtilmesi değil. Biliyorum, Demirdağ'dan suyu şehre akıtmak için çok uğraşıldı.

VEZİR : Kayaları delmenin imkânı yok.

GELEN : Biliyorum. (*Hekimbaşı'ya*) İşte gördün mü, Hekimbaşı, şimdi kolayını buldun, hiçbir şey düşünmeyeyim diye düşünüyorsun, lakin o da düşündürmektir.

MEHMENE BANU : Üçüncü şartın?

GELEN : Lafı uzatıyorum diye bana öyle kızılıyorsun ki, kardeşini kurtaracağımdan emin olmasan boynumu çoktan vurdurdun.

MEHMENE BANU : Üçüncü şartın?

GELEN : Kardeşinin kurtulması için senin bir şeyini vermek lazım. Lakin bunu verebilir misin, veremez misin, ben de kestiremiyorum.

MEHMENE BANU : Ne istiyorsun benden?

GELEN : (*Hekimbaşı'ya*) Bak, yine düşünmeye başladın, Hekimbaşı, hem de ne kötü. Halbuki ben kadınlardan bazı şeyleri isteyemeyecek kadar ihtiyar, çirkin ve fakir olduğumu bilirim.

MEHMENE BANU : Benden istediğin ne?

GELEN : Senin bana değil, kardeşine, kardeşin için bir şeyini feda etmen lazım...

MEHMENE BANU : Ne düşündüğümü anladın mı?

GELEN : Evet. «Kardeşimin yaşaması için ölmem lazım galiba,» diye düşünüyorsun. «Ölürüm,» diye düşünüyorsun. «Hele bu iş, acı çekmeden çabucak olursa,» diye düşünüyorsun.

Sonra, işte henüz düşüncene bile çıkmayan bir keder düştü içine... (*Birdenbire Vezir'e döner.*) Telaş etme, Vezirim, Sultanın canını vermesi lazım değil, lakin öyle bir şeyini vermesi lazım ki, sana göre, canını verseydi daha iyi olurdu.

VEZİR : Sus... Anladım. Anladım. Allah kahretsin seni. (*Mehmene Banu'ya*) Defedin bu sihirbazı huzurunuzdan...

GELEN : (*Mehmene Banu'ya*) Gideyim mi?

MEHMENE BANU : (*Dalgınlığından silkinerek.*) Ne? Nereye? Hani kardeşimi kurtarıyordun?

VEZİR : Onun istediğini vermeyin, Sultanım. Vurdurun melunun boynunu.

GELEN : (*Mehmene Banu'ya*) Şah Sanem'in kızı, yüzün ne kadar güzel. Yedi yılda bir açan gül yaprağından nazik tenin. Alnın sabah ışığı gibi... Kaşların kalem, gözlerin ahu, bu baygın karanlıkta bu altın benekler, bu yeşil benekler... Burnun haddeden çekilmiş... Dudakların... Bu çilek yalnız İstanbul'da çıkar, bu kiraz Bolu yaylasındandır... Şah Sanem kızı sen kardeşin Şirin'den de güzelsin.

VEZİR : Söyletmeyin bu iblisi, Sultanım.

GELEN : Şah Sanem kızı, Şah Sanem kızı... Bu ten kuru çınar yaprağına dönecek, sarı, sert, hışır hışır... Bu kaşlar seyrelip bu gözler kesik koyun kellesinin gözleri gibi bakacaklar... Burnun uzayacak... Dudakların en fakir Arzenli kadının hırkasından sökülmiş iplik parçalarına benzeyecekler... Fakat yine de benden çirkin olmayacaksınız...

MEHMENE BANU : Ne söylüyorsun, niçin bunları söylüyorsun?

VEZİR : Susturun bu kahrolasıyı.

GELEN : Üçüncü şartımı söylüyorum, Mehmene Banu. Kardeşinin ölmemesi için üçüncü şartımı... Sen güzelliğini vereceksin, kardeşin yaşayacak...

VEZİR : Buna hakkın yok, Sultanım. Böyle bir şartı kabul etmeye hakkın yok. Kırpıklarının bir teline yüz bin...

MEHMENE BANU : (*Vezir'in sözünü keser.*) Sus...

GELEN : Neler düşünüyorsun biliyorum, Mehmene Banu. Ne kadar çabuk, ne kadar karmakarışık düşünüyorsun. Lakin

işte artık hiçbir şey düşünmüyorsun. Hatta düşünmemeyi bile düşünmüyorsun artık. Artık rahatladın...

MEHMENE BANU : Hiçbir şey düşünmüyorum... Hayır düşünüyorum... Peki... Üçüncü şartın da kabulüm...

GELEN : Bende yalan yok. Yüzün ölecek, ihtiyarlayacak. Lakin vücudun, lakin yüreğin hep öyle taze, hep öyle iştahlı, hep öyle obur kalacaklar... «Hele şükür!» diye düşünme, keşke onlar da ihtiyarlasa, onlar da ölseydiler.

VEZİR : Sultanım... Efendimiz... Bir tanem... Hay Allah...

MEHMENE BANU : İşi uzatmayın... Şartın kabulüm.. Kabulüm dedim ya... Duymadın mı, üçüncü şartın da kabulüm... (*Bir müddet sükût.*) Peki, şimdi ne olacak?

GELEN : Şuraya otur, kızım.

(*Gelen, Mehmene Banu'yu, arkası seyircilere dönük oturtur. Köşede duran gümüş, büyük kâseyi alır, cebinden çıkardığı bir şişeyi içine boşaltır. Kâsedan alevler fışkırmaya başlar. Gelen, koynundan bir gül ve kuru bir değnek parçası çıkartıp alevli kâseye atar. Alevler bir kat daha yükselir. Bütün bunlar olurken Dadı fena halde korkmuş, dualar okumaktadır.*)

GELEN : (*Mehmene Banu'ya*) Korkma kızım, hiç canın yanmayacak. Kardeşinin elini tut. (*Mehmene Banu, arkası hep öyle seyircilere dönüktür, Şirin'in elini tutar.*)

GELEN : Günahsız ve her şeyden temiz olan ateş, her şeyden temiz olduğu için merhametsiz olan ateş... Ateşte yanan gülün güzelliği kül olup nasıl kuru söğüt dalının külüne karışacaksa, senin de güzelliğin, kardeşini saran ölümüne öyle karışacak ve ölümü yenecek, kızım... (*Hekimbaşı'ya*) Sen gidebilirsin, Hekimbaşı... (*Hekimbaşı çıkar.*) Sen de gidebilirsin, Vezir...

VEZİR : Hayır. Ben gitmeyeceğim. Ben burdayım. Ben...

GELEN : Haklısın, gitme.

MEHMENE BANU : (*Artık duayı bırakıp ağlayan Dadı'ya.*) Ağlama, Dadıcığım.. Ben ölüm döşeginde olsaydım Şirin de aynı şeyi yapmaz mıydı?

VEZİR : Hayır... Hayır, yapmazdı. Senin başına kasem ederim ki

yapmazdı. Böyle bir şeyi hiçbir kadın, hiçbir erkek, hiç kimse...

MEHMENE BANU : *(Vezir'in sözünü keser.)* A benim Vezirim, neden böyle acı şeyler söylersin? Benim başım için sus... Konuşma... Yüzüme bak... Yüzüme bak ki yüzümün ne hale geldiğini yüzünden anlayayım...

GELEN : *(Mehmene Banu'ya)* Kardeşini düşün. Kardeşin yine eskisi gibi, yine ceylan yavrusu gibi etrafında dolaşacak. Gülecek, yemek yiyecek, uyuyacak, uyanacak, yaşayacak. Halbuki ölecekti...

MEHMENE BANU : Yüzüme bak, a benim Vezirim, yüzüme bak... Sakın ağzını açma, konuşma... Yalnız bir şey düşün, benim gibi, yalnız bir şey: kardeşim ölmeyecek... Şirin'im... *(Mehmene Banu'nun yüzündeki değişiklikleri takibeden Vezir'in yüzü allak bullak olmaktadır.)*

GELEN : Sen sevmesini biliyorsun, Şah Sanem'in kızı... Sen sevmesini biliyorsun.

MEHMENE BANU : Yüzün ne kadar sarardı, a benim Vezirim... Niçin gözlerini benden, yüzümden kaçırırsın? Yüzüme bakmaya nasıl doyamazdın eskiden, farkında değil miydin sanırsın?

GELEN : Kardeşin yaşayacak... Kardeşin yavaş yavaş canlanıyor... Ondan yana dönme... Kımıldanma...

MEHMENE BANU : A benim Vezirim, ne oldun böyle? Senin de yüzün ihtiyar, ama hiç de çirkin değil. Anamın yüzü ihtiyarladıydı, ama çirkin olmadı. Yoksa benimkisi? Dadı aynayı getir, tut karşımda. Hayır... İstemem... Sonra bakarım, çok sonra...

VEZİR : Yeter artık... Allah aşkına yeter... Kalkın ordan... Bırak kardeşinin elini... *(Bir çılgılık halinde inler.)* Aaoh... *(Vezir hançerini çeker, kendi göğsüne saplamak ister, Gelen, Vezir'in üstüne atılır, elinden hançerini alır. Bu esnada:)*

DADI : Ay...

MEHMENE BANU : Ne yapıyor? Niye yaptı bunu? *(diye haykırmışlardır.)*

GELEN : *(Mehmene Banu'ya.)* Dur... Kımıldanma, otur... Karde-

şin uyanıyor...

(*Vezir sedirin üstüne yığılır.*)

VEZİR : (*Gelen'e*) Niye bırakmadın, Allah kahretsin seni...

GELEN : Sen korkaklar, kaçaklar gibi seviyorsun, Vezir. Yalnız kendin için... Kendini değil, beni öldürmeyi aklına getiremeyecek kadar kendin için seviyorsun...

(*Bu esnada kâsedeki alev sönmüştür.*)

GELEN : (*Mehmene Banu'ya.*) Ateş söndü, kızım... Kardeşin kurtuldu...

MEHMENE BANU : Şirin'im...

ŞİRİN : Hapşu... Hapşu...

GELEN : Dur... İşte, işte gözlerini açıyor. Tamam. Kardeşin senin artık... Elini bırak.

VEZİR : Allah kahretsin hepimizi...

MEHMENE BANU : Kardeşim, Şirin'im, bir tanem...

(*Şirin yarı beline kadar doğrulmuştur. Mehmene Banu, Şirin'in üstüne yüzükoyun kapanmış, Dadı boynuna sarılmıştır. Şirin'in görmüyor, işitmiyor gibi bir hali vardır. Bu esnada Gelen sessizce dışarı çıkmaktadır.*)

DADI : Rabbime şükür... Rabbime şükür...

ŞİRİN : (*Dadı'yı tanımıştır, fakat üstüne kapanan ve arkası seyircilere dönük olan ablasını hâlâ farketmemiştir.*) Dadı... Çok mu hastaydım... Artık büsbütün iyileştim mi?... Ablam nerde?... Ablama haber versenize... (*Bu esnada başını kaldıran fakat seyirciler tarafından görülmeyen Mehmene Banu'nun yüzüyle karşılaşır.*) Dadı, kim bu kadın?

Perde

Birinci perde, birinci sahnenin sonu

PERDE 1, SAHNE 2

(Şirin'e yapılan köşkün, bahçe içindeki cephesi. Kapısına geniş merdivenlerden çıkılmaktadır. Bahçede, yemişi üstlerinde elma ağaçları vardır.)

*Derviş, Behzad, Ustabaşı, Şerif, Ferhad,
Boyacı, İşçiler, Çıraklar*

(Ferhad, kapının sol yanında, yüksek bir iskelenin üstünde saçakaltı nakışlarını işlemektedir. İskelenin tam altında Şerif çalışmaktadır, o da nakış yapıyor. Kapının sağında, merdiven yanı nakışlarını Behzad boyamaktadır. Derviş'le Ustabaşı köşkü seyrediyorlar. Boyacı boya karmakta, işçiler, çıraklar gidip gelmekte, çalışmaktadırlar.)

USTABAŞI : *(Derviş'e)* İşte böyle, nakış işleri de bitti mi, Şirin Sultan'ın köşkü tamam...

DERVİŞ : Kaç kişi, kaç gün çalıştınız?

USTABAŞI : Eh, bir dört yüz kişi çalıştık... Temel atılalı on bir ay oluyor.

DERVİŞ : Kaç yıl dayanır?

USTABAŞI : Eh, yanmazsa, yıkılmazsa, hoşça tutulursa, arada bir tamir de görürse, bin yıllık ömrü var...

DERVİŞ : Sonra ne olur?

USTABAŞI : Nasıl sonra ne olur?

BEHZAD : *(İşinin başından doğrulup söze karışır.)* Sonra, çürür, ölür, kıyamete kadar duracak değil ya...

DERVİŞ : Öyleyse ne uğraşırsınız?

BEHZAD : Niye mi uğraşırsınız? Sen niye nefes alırsın? Bin yıl sonra, yahut hatta yarın yıkılabilir diye, yapmayacak mıyız? Biz yaparız, yıkılır, tekrar yaparız.

DERVİŞ : Tekrar yıkılır...

BEHZAD : Yıkılsın... Tekrar yaparız... Esas yıkılmak değil, yapmak... *(İskelenin üstünde çalışan Ferhad'ı gösterir.)* Şu

iskelenin üstündeki delikanlıyı görüyor musun? Şu saçakaltı nakışlarını yapanı? Aşağıda çalışanı değil, yukardakini. Oğlumdur. Adı Ferhad. Bugün tam dört gündür yemeden, içmeden... Uyumadan...

USTABAŞI : ... geceleri de meşale yaktırtıp...

BEHZAD : ... çalışır...

USTABAŞI : Ben o kadar söyledim, anası geldi buraya ağladı, babası çıktı.

BEHZAD : Faydası yok. Benim oğlum vermiş bir kere kendini işe... O nakışlar gönlünün dilediği gibi bitmeden, gözle görünmez bir yerine de «Ameli Ferhad Usta» diye yazıp tarihini de atmadan fırçayı elinden bırakmaz...

DERVİŞ : Ne kendiniz bâki, ne nakışınız... Öleceksiniz...

BEHZAD : Yaşıyoruz, dedem, yaşıyoruz... *(Kendi nakışlarını göstererek)* Hele bir yakından şu benim nakışlara bak... Benim oğlum beni geçti, ama turuncu boyam hâlâ onunkinden iyidir.

USTABAŞI : Doğrusun, Behzad Usta. Zaten boyada sen hâlâ baştasın. Lakin çizgide Ferhad'ın elini tutacak yoktur... Durup durup icadeder... Şu saçakaltı nakışlarını da bir merak ediyorum... Bitse de iskeleyi çekip görsek...

ŞERİF : *(Çalıştığı yerden, biraz da amirce seslenir.)* Usta...

USTABAŞI : *(Derviş'e)* Sen elma ağacının altında bir dinlen. Köşkün içini de birazdan gezdiririm sana.

ŞERİF : Usta.

USTABAŞI : Geliyorum, Şerif Ağa.

(Ustabaşı, Şerif'in yanına gider.)

ŞERİF : *(Yaptığı nakışları gösterir.)* Bir bak diyecektim, oluyor mu?

USTABAŞI : Eh... Eh... Fena değil... Pekâlâ, pekâlâ olmuş... Yalnız, yapraklar... Yapraklar olmamış gibi biraz.

ŞERİF : Yaprakların nesi var?

USTABAŞI : *(Şerif'in sualini tekrarlar.)* Yaprakların nesi var? Bak, evladım, Şerif Ağa, bizim sanatta «Nesi var?» diye sordun muydu, iş müşkülleşir... İş müşkülleşir... Yani, nakkaş dediğin, hangi boyanın, hangi çizginin neden, niçin yakışık alıp neden, niçin yakışık almadığını anlatamaz, lakin bilir...

BEHZAD : *(İşini bırakmadan olduğu yerde söze karışır.)* Vallahi usta, bana kalırsa, nakkaş dediğinin bunu bilmesi yetmez, nedenini, niçinini de anlatmalı.

USTABAŞI : Doğrusun, Behzad Usta. Lakin nakkaşın öylesi de binde bir çıkar...

BEHZAD : Benim Ferhad öyledir...

USTABAŞI : *(Düşünür.)* Bu Behzad Usta da her yerde oğlu...

ŞERİF : *(Nakşının bir iki yerini düzeltmiştir. Ustabaşı'ya tekrar sorar.)* İşte, şimdi nasıl?

USTABAŞI : Eh, oldu... oldu... Lakin... Sana bir şey diyeyim mi, Şerif Ağa evladım, bizim bu nakkaşlık sanatı senin gibi yüksek mertebeli yiğitlerin işi değildir.

ŞERİF : Ne demek istiyorsun yani?

USTABAŞI : Sen bize bakma demek isterim. Şeytan kendini beğenmezse çatlarmış, biz de bütün esnaflar gibi, dülgerler, taşcılar, demirciler, kuyumcular, hekimler filan gibi kendi sanatımızı arşı âlâya çıkartırız, lakin eninde sonunda, nakkaşlık dediğin nakkaşlık işte... *(Behzad'a seslenir.)* Öyle değil mi, Behzad Usta?

BEHZAD : *(Olduğu yerden ve çalışmasını bırakmadan, alaycı bir sesle.)* Öyledir. Şerif Ağa'nın validesi sarayda dadı kalfa, Sultanımızın dadısı...

USTABAŞI : *(Şerif'e)* Ben de bunu diyecektim, Şerif Ağa. Hani bir sözüne bakar...

BEHZAD : *(Hep öyle olduğu yerden ve çalışmasını bırakmadan, fakat bu sefer gayet ciddi bir edayla.)* Dilediğin memlekete Vali olursun... Şerif Ağa...

ŞERİF : Ben nakkaş olmak istiyorum...

USTABAŞI : Sen bilirsin... Lakin Vali olmak...

ŞERİF : Ben nakkaş olmak istiyorum... Olmuşum zaten...

BOYACI : *(İşinin başından seslenir.)* Usta... Lâl boyayı kardım.

USTABAŞI : Geliyorum. *(Şerif'in yanından ayrılırken gözü tekrar onun nakşına ilişir, durur, çekinerek, fakat elinde olmayarak konuşur.)* Şu sarı çiçeklerin de rengini biraz açsan... Yine sen bilirsin, Şerif Ağa... Lakin biraz açsan... *(Boyacının yanına gider.)*

ŞERİF : *(Düşünür.)* Düpedüz aptal yerine koyuyorlar beni... Kendilerinden olmadın da sanatlarını yapmaya kalkıştın mı yandın... Şu yaprakların nesi var? Sarı çiçeklerin rengi hiç de koyu değil... Hiç de... Yoksa biraz açmalı mı sahiden? Hay Allah canımı alsın, niye beceremiyorum? *(Yukardan Şerif'in üstüne boya damlar, Şerif yukarı seslenir.)* Hey Ferhad... Üstümü başımı berbadettin... Boya damlatıyorsun... *(Boya damlamakta devam eder.)* Sana söylüyorum... Dikkat etse-ne... *(Damlalar devam etmektedir.)* Hey sana söylüyoruz. *(Şerif iskeleyi sarsmaya başlar.)*

USTABAŞI : *(Şerif'in yanına gelmiştir.)* Ne oluyor, Şerif Ağa?
BEHZAD : *(İşini bırakmış Şerife yaklaşmaktadır.)* Bir şey mi oldu?

ŞERİF : Ferhad yukarda boyayı devirdi.

USTABAŞI : İmkânı yok, Ferhad boyayı devirir mi?

ŞERİF : Şu damlayana baksanıza, ya boyayı devirdi, ya fırçasından akıtıyor.

BEHZAD : Benim oğlum fırçasından bir damla akıtmaz yere. *(Damlalar bir sızıntı halini alır, Behzad da, Ustabaşı da bu hali görmüşlerdir.)*

BEHZAD : *(Yukarı seslenir.)* Ferhad, oğlum...

USTABAŞI : Ne oldu buna?

BEHZAD : Ferhad, oğlum... Cevap da vermiyor. *(İskeleyi sallayan Şerife)* Dur be, Şerif Ağa, sallama iskeleyi. *(Ustabaşı'ya)* Ben çıkıp bakayım. *(İskeleye çıkmaya başlar.)*

ŞERİF : Öldü belki... Kımıldamıyor zaten... Gebersin.

USTABAŞI : *(Düşünür.)* Tuhaf şey, öyle duvara ayaküstü yaslanmış durur. Eli kolu da kıpırdamıyor.

BEHZAD : *(Yukarıya, Ferhad'ın yanına çıkmıştır, aşağıya seslenir.)* Uyumuş... Uyumuş yahu... Fakat nakışlar da bir olmuş... Bir laleler var, vay kerata, neyle çizmiş bunları? Yeryüzünde böyle lale ne çizilmiş, ne çizilecek... Mışıl mışıl uyuyor... Ayakta uyuyor sütçü beygiri gibi.

USTABAŞI : Dört gün dört gecenin yorgunluğu...

BEHZAD : Uyanmıyor, Kafasını kessen uyanmayacak...

USTABAŞI : Bayılmış olmasın?

BEHZAD : Yok canım...

USTABAŞI : İndir şunu aşağı, Behzad Usta... (*Çıraklar'a.*) Ustaya yardım edin, çocuklar.

(*Çıraklar'ın da yardımıyla Behzad, Ferhad'ı kucagında taşıyarak indirir, Derviş'in oturduğu elma ağacının altına götürüp yatırır. Kendi gömleğini çıkarıp Ferhad'ın başı altına yastık yapar.*)

(*Bu esnada:*)

USTABAŞI : (*Şerif'e*) Gel, çıkıp Ferhad Ustanın saçakaltı nakışlarına bakalım, Şerif Ağa...

ŞERİF : (*Düşünür.*) O Ferhad Usta, ben Şerif Ağa... Bana da Şerif Usta dedirteceğim size bir gün.

USTABAŞI : (*İskeleye tırmanmaya başlamıştır.*) Gelmiyor musun, Şerif Ağa?

ŞERİF : Ferhad'ın nakışlarına bakıp da ne olacak?

USTABAŞI : Hiç... Güzele bakmak sevaptır...

(*Ustabaşı iskeleye çıkmaya devam eder, Şerif de ilk adımını iskeleye atar. Bu sırada:*)

BEHZAD : (*Ağacın dibinden seslenir.*) Şerif Ağa... Şerif Ağa...

ŞERİF : Ne var?

BEHZAD : Senin testiden bir çanak su alacaktım. Seninkisi Saray suyudur, Demirdağ pınarı suyu. Bizim testininki malum...

ŞERİF : Ne olacak?

BEHZAD : Ferhad'ın ağzını ıslatayım diyorum biraz. Dudakları çatlamış oğlanın.

ŞERİF : (*Düşünür.*) Verme suyu... Ayıp be, Şerif... Susayana su vermemek olur mu?

USTABAŞI : (*Yukarı çıkmıştır, Ferhad'ın nakışlarına bakmaktadır.*) Döktürmüş Ferhad... Nur olsun elleri... Vallahi bir yeşil var, Behzad Usta, böyle yeşili ne gördüm, ne görecekmiş... Senin oğlan boyada da seni geçmiş...

BEHZAD : Yok. O kadar da uzun boylu değil... (*İskeleye çıkıp Ustabaşı'nın yanına varmış olan Şerif'e.*) Su alacaktım, Şerif Ağa...

ŞERİF : Şimdi gelir kendim veririm.

BEHZAD : Sen tahmet etme.

ŞERİF : Olmaz, ben kendim gelip veririm...

USTABAŞI : (*Şerif'e nakışları göstererek.*) Nasıl ağam? Dayanılır şey mi, şu laleler, şu yeşil... Şu kıvrıma bak...

ŞERİF : Kıskanmıyor musun?

USTABAŞI : Ben mi? Kimi?

ŞERİF : Ferhad'ı.

USTABAŞI : Ne yalan söyleyeyim, genç olsam hasedimden çatlardım. Hani, doğrusu, şimdi de yüreğimin bir yanı gülüyorsa, bir yanı ince ince sızlıyor. Babası bile içlerlemiştir biraz... Değil mi, Behzad Usta?

BEHZAD : Bilmem. (*Şerif'e seslenir.*) Sen nasıl buldun, ağam? Boyaları sahiden de benimkilerden...

ŞERİF : Senin boyaların lafı mı olur? Hele şu yeşilin yanında!...

BEHZAD : Peki, peki...

(*Şerif ve Ustabaşı inerler. Şerif testisini alır ve iskelenin dibine gelmiş olan Behzad'a uzatır.*)

ŞERİF : Al.

(*Şerif testiği verirken ya mahsustan, ya kazara, kendisi de farkında olmayarak düşürür. Testi kırılır.*)

ŞERİF : Hay aksi...

BEHZAD : Amma ettin be.

ŞERİF : İsteyerek yapmadım.

BEHZAD : (*Öfkeli.*) İsteyerek yapsan ne olurmuş ki... İsteyerek yapmamış... (*Behzad döner, hışımla giderken Şerif arkasından gelip kolundan tutar.*)

ŞERİF : İsteyerek yapmadım diyorum sana, Behzad Usta.

BEHZAD : Bırak kolumu...

USTABAŞI : Durun, ne oluyorsunuz... Behzad Usta...

BEHZAD : (*Kolunu kurtararak*) Bir lokma su be... ayıp... (*Hızla uzaklaşır ve elma ağacının altına Ferhad'la Derviş'in yanına gider. Bu esnada:*)

ŞERİF : (*Ustabaşı'ya*) İsteyerek yapmadım.

USTABAŞI : Elbette, elbette, Şerif Ağa... İnsan isteyerek böyle iş yapar mı?

ŞERİF : Testiyi isteyerek kırmadım, ama Behzad Ustanın kafasını isteyerek...

USTABAŞI : Aman ağam...

ŞERİF : Allah ağanızın da belasını versin, sizin de... (Öfkeyle döner, bir müddet dolaşır, sonra işine koyulur.)
(Bu esnada Behzad, ağacın altına gitmiş, elini kendi testisin-
den ıslatarak yaş parmaklarını uyuyan Ferhad'ın dudakları-
na sürmeye başlamıştır.)

DERVİŞ : Öfkeli adamsın.

BEHZAD : Öyleyimdir...

DERVİŞ : Neden öfkelenirsin? Neye yarar?

BEHZAD : Öfkelenmek öfkelenmeye yarar. Hem nasıl öfkelen-
mezsin be dedeciğim? Mahsus kırdı testiği... Kıskanıyor
benim oğlanı... Nakkaşlık onun neyine? Hani kendimi
tutmasam bıçağı çekip... Ama beni de asarlarmış, assınlar.

DERVİŞ : Acelen ne? Bu fanide kimse kalmaz...

BEHZAD : Bu da laf mı? Bu fanide kazık kakmadık diye
öfkelenmeyecek miyiz, sevinmeyecek miyiz, sevmeyecek
miyiz, kıskanmayacak mıyız, dövüşmeyecek miyiz, yaşama-
yacak mıyız?

DERVİŞ : Gözünüz görmez öteyi, dünya hayaline düşmüşsünüz...

BEHZAD : Ne hayali, hangi hayal? Taşla, demirle, tahtayla, ne
bileyim ben, boyayla, fırçayla işlenen nesne hayal olur
muymuş? Asıl sen dünyandan bıkmışsın... Aylak aylak
gezer durursun.

DERVİŞ : Ben dünya halini bilip terketmişim, kil ü kâlini.

BEHZAD : Ben etmemişim. Kil ü kâlü, mil ü kâliyle beraber,
dünya makbulüm. Seviyorum mübareğı... İnsan, işlediğı şeyi
sevmez mi?

(Bu esnada Ustabaşı, Çıraklar'a emir vermektedir.)

USTABAŞI : İskeleyi çekin artık... Saçakaltı nakışları tamam.
(Çıraklar, demin üstünde Ferhad'ın çalıştığı iskeleyi çekmeye
başlarlar.)

ŞERİF : (Düşünür.) Şunun bir tarafı nakışları sıyrırverse... Boyalar
taze zaten... Yazık olur... Ne yazığı? Halt etme, yazık olur...

USTABAŞI : (Çıraklar'a) Aman çocuklar, ağır ağır... Acele etme-
yin... (Behzad da yardıma gelmiştir.)

BEHZAD : Dikkat edin... Yavaş yavaş... Bak, şu tepedeki kalas

değecek nakışlara... Eğmeyin be...

ŞERİF : *(Düşünür.)* Bir itiversem, iskele yıkılır üstüne nakışların...
Bir itiversem... İtiversem...

(İskele çekilir. Deminden beri görünmeyen saçakaltı nakışları ortaya çıkar. Herkes işini bırakmış oraya toplanmış nakışları seyrediyor:)

SESLER : Böylesi görülmüş değildir... aşkolsun... Dur ayağıma bastın be!... Şu lalelere bak... Nakkaş dediğin... Vallahi üstüne yoktur... *(Bu esnada Müneccim girer. Kalabalık ona saygıyla yol ve yer açar.)*

MÜNECCİM : Bârek Allah... Cennet bahçesini getirip koymuşsunuz saçığın altına. *(Yanındaki Şerife sorar.)* Nasıl, Şerif Ağa?

ŞERİF : Güzel...

MÜNECCİM : *(Alt taraftaki nakışları göstererek)* Bunlar da seninkilerdi, değil mi?

ŞERİF : Evet.

MÜNECCİM : Maşallah, maşallah, onlar da güzel. Validen Dadı Kalfa, senin nakkaşlık hevesine üzülür, fakat görürse bunları sevinecek. Hem ben kendisine söyledim kaç defa, «Üzülme Valide,» dedim, «bu bir hevestir, gelir geçer.» Cennetmekân Şah Sanem bile şairliğe heveslenmedi miydi?

ŞERİF : Benimkisi heves değil.

MÜNECCİM : Biliyorum aşk... *(Güler.)* Hevesin uzunca süreni, keskince olanı... *(Behzad'a döner.)* Senin Ferhad yaptı bu saçakaltılarını, değil mi?

BEHZAD : Evet, oğlum yaptı...

MÜNECCİM : Nerde o?

BEHZAD : Uyuyor...

MÜNECCİM : Uyuyor mu?

USTABAŞI : Dört gün, dört gece yemeden içmeden, uyumadan, geceleri de meşale...

MÜNECCİM : *(Ustabaşı'nın sözüne kulak asmayarak Şerife döner.)* Bak, Ağam, insanın böyle bir köşkü olacak, böyle de bir bahçe... Şarabı billura döküp, cananı da sineye çektin miydi... Bak, yeni bir rubai yazdım, sana okuyayım :

Bir şarkıdır ömrümüz, ey gözleri mahmur...
(Tekrarlar.)

Bir şarkıdır ömrümüz, ey gözleri mahmur,
Doldur şarabı, doldur, boş kalmasın billur,
Zira ki bu kubbenin altında bu beste
Yalnız bir kerre okunur...

Nasıl? Ha? Zira ki bu kubbenin altında bu beste... (Durur.)
Ah bu beste, bu beste yalnız bir kerre okunur... (Ustabaşı'ya sorar.) Öyle değil mi, ustam?

USTABAŞI : (Pek bir şey anlamamış.) Öyledir...

MÜNECCİM : Üç gün oluyor galiba son gelişim?

USTABAŞI : Evet, üç gün önce teşrif...

MÜNECCİM : (Ustabaşı'nın sözünü keserek) İçerde kuyumcular
tavanlara altın varak çekmeyi bitirdiler mi?

USTABAŞI : Bitirdiler...

MÜNECCİM : Gidip bir görelim... Buyur, Şerif Ağa...

(Müneccim, Şerif ve Ustabaşı köşke girerler. Kalabalık
dağılır, herkes işinin başına, bu arada Behzad da, Ferhad'ın
yanına, elma ağacının altına gider.)

BEHZAD : (Ağaçtan bir elma koparıp dişler.) Ne güzel elmalar.
(Derviş'e) Sen de içeriyi gezecektin, gitsene...

DERVİŞ : İstemem... Kimdi o adam?

BEHZAD : Müneccimbaşı... Okuduğu rubaiyi işittin mi?

DERVİŞ : İşittim.

BEHZAD : Senin yolun başka, onunkisi başka, fakat bir yerde
birleşiyorsunuz, dedem, ikiniz de ölümden korkarsınız...
Her ne hal ise... Benim oğlan hiç kıınıldamadı mı?

DERVİŞ : Hayır.

BEHZAD : İyi... İyi... Uyusun...

(Dışardan nakkare ve davul sesleri bir merasim havası
çalarak yaklaşır.)

DERVİŞ : Bu ne?

BEHZAD : Hükümdarımız Mehmene Banu şehre çıkmış olmalı...

DERVİŞ : Sesler bu yana yaklaşır...

BEHZAD : Sahi... İşte şimdi ne yapıp yapıp uyandırmalı Fer-
had'ı...

(Bu esnada, Müneccim, Şerif, Ustabası, köşkten fırlarlar. Şerifle Müneccim seslerden yana dışarı çıkarlar. Ustabası ortadaki molozları, kovaları filan göstererek, Çıraklar'a İşçiler'e emirler verir.)

USTABAŞI : Buraya geliyorlar... Şunu kaldırın... Şurayı temizlesene...

BEHZAD : *(Ferhad'ı uyandırmaya çalışmaktadır.)* Ferhad... Ferhad... Uyan be oğlum... Hadisene...

USTABAŞI : *(Emirlerine devam ederek)* Tez tutun elinizi. Bak, şu kovayı kaldırmadınız...

BEHZAD : *(Ferhad'ı uyandırmakta.)* Ferhad... Ferhad... Oğlum...

DERVİŞ : Yükle sırtına götür... Yardım edeyim...

BEHZAD : Olmaz... Mehmene Banu herhal nakışları görür, «Bunları kim yaptı?» diye sorar. Böyle nakış görüp de...

USTABAŞI : *(İşçiler'e)* Haydi çocuklar, şimdi dağılın... Hepiniz arka bahçeye...

(Ustabası da Mehmene Banu'yu karşılamaya gider. Sahnede, Ferhad, Derviş ve Behzad'dan başka kimse kalmaz. Nakkare ve davul sesleri yaklaşmaktadır.)

BEHZAD : Ben onu uyandırmasını bilirim...

DERVİŞ : Ne yapacaksın?

BEHZAD : *(Güler.)* Görürsün...

(Behzad eğilir, Ferhad'ın kulağına bir şey söyler, Ferhad uykusu arasında şöyle bir silkinir.)

DERVİŞ : Ne dedin kulağına?

BEHZAD : Yaptığın nakışlar bozuldu, uyan Ferhad Usta, uyan, dedim...

DERVİŞ : Duyar mı?

BEHZAD : Görmüyor musun, duydu bile... Bak kımıldanıyor... Hey, dedeciğim, ölmüş nakkaşın kabri başına gideceksin, yaptığın iş bozuluyor diye seslenecekin, nakkaş nakkaşa toprağını yarıp nakşının başına koşacak.

DERVİŞ : Uyandı sahiden...

BEHZAD : Uyanır elbet... Ferhad... Oğlum...

FERHAD : Baba... Saçakaltı nakışlarım...

BEHZAD : *(Güler.)* Bir şey olmadı be... Sen' yalnız toparla

kendini... Mehmene Banu geliyor... Herhal senin işi görüp, "Kim yaptı?" diye soracak. Şurda dur. Aman dikkat et, malum ya yüzüne bakmayacaksın. Sakın ha. Ne onun, ne Şirin'in, ne de yanındaki kadınların... Hani biliyorsun ya, o meseleden beri kim yüzüne bakarsa boynunu vurduruyor... Aman oğlum, hep gözün yerde... Haydi, biz gidiyoruz... Göreyim seni...

(Behzad'la Derviş çıkarlarken.)

BEHZAD : *(Ferhad'a seslenir.)* "Bu saçakaltı nakışlarını kim yaptı?" diye mutlaka soracak. Şerif Ağa filan daha önce gelip, "Git," derlerse, gitme... Haydi göreyim seni..."

(Behzad'la Derviş çıkarlar. Nakkare ve davul sesleri artık iyice yaklaşmıştır. Mehmene Banu'nun öncü muhafızlarından dört kişi kalkan ve kılıçlarıyla girip merdivenin iki yanına karşılıklı ve aralıklı dizilirler. Merdivenin sağındaki muhafızın kılıcı Behzad ustanın yaptığı nakışlara değmektedir. Muhafızlar içeri girerken elma ağacının arkasına saklanmış olan Ferhad banu görür.)

FERHAD : Hişt, hemşerim, kılıcın babamın nakışlarına değiyor... Hişt...

(Muhafız, Ferhad'ın sesinden yana dönüp Ferhad'ı ararırken nakkareler birdenbire bir çılgılık halinde yükselir. Muhafız hemen vaziyet alır ve ötekilerle beraber başını öne eğip ve gözlerini yere diker. Ferhad, bundan faydalananarak, o da başı yerde ve gözleri önüne dikili, ilerler, kılıcı nakışa değen muhafızın arkasına sokulur.)

FERHAD : *(Muhafızı arkadan dürterek.)* Kılıcını çek biraz yana... Babamın nakışları... Nakışları bozu...

(Daha kuvvetli bir nakkare çılgılığı Ferhad'ın sözünü keser ve Mehmene Banu, Şirin ve maiyetleri, bu arada, Münecim, Dadı Kalfa, Şerif ve Ustabaşı girerler. Kadınların başları örtülü, yüzleri açıktır. Yalnız Mehmene Banu'nun yüzünde yaşmak gibi bir örtü vardır. Fakat bu örtünün açık yerinden görünen gözleri yüzünün ne kadar ihtiyarlayıp haraboldüğünü belli etmektedir. Maiyet arasındaki erkekler başlarını yere eğmiş ve gözlerini yere dikmişlerdir. Mehmene Ba-

nu'nun vücudu olağanüstü genç ve kıvraktır.)

MÜNECCİM : *(Dadı Kalfa'ya fısıldar.)* İşte, Dadı Kalfa, şu kapının sol tarafındaki, aşağıdaki nakışları oğlun Şerif Ağa yaptı.

DADI : Eline sağlık evladımın...

MÜNECCİM : Sultanımıza göster Ağanın işini...

ŞERİF : Bırak Allah aşkına, Müneccimbaşı... Benimkileri görüp ne olacak... Ferhad'ın nakışlarını görsün...

ŞİRİN : *(Mehmene Banu'ya köşkü göstererek.)* Ne güzel olmuş, abla... Cennet köşkü gibi...

MEHMENE BANU : Fena değil... *(Durmuşlardır.)* Ustabaşı... *(Ustabaşı hep öyle gözleri yerde gelir.)*

USTABAŞI : Ferman efendimiz?

MEHMENE BANU : Ne vakit bitecek bu?

USTABAŞI : İki üç günlük işi kaldı efendimiz...

MEHMENE BANU : İki üç gün, iki üç aya çıkmasın...

(Yürürler. Ustabaşı eski yerini alır. Bu sırada Ferhad, önünde duran muhafıza fısıldamaktadır.)

FERHAD : Hişt... Kolunu biraz yana çeksene... Sana diyorum... Nakışlar bozuluyor...

(Mehmene Banu, Şirin ve maiyet halkı kapının önüne gelmişlerdir. Ferhad susar. Dadı, Şerif'in istememesine rağmen ilerler, Mehmene Banu'ya sokulur, Şerif'in yaptığı nakışları gösterir.)

DADI : Bakındı, Sultanlarım... Benim Şerif'in hünerine bakın...

MEHMENE BANU : Ne diyorsun, Dadı?

DADI : Şu nakışları benim oğlan yapmış...

MEHMENE BANU : Ya? Şerif mi? Güzel...

(Bu sırada Ferhad artık dayanamaz önündeki muhafızı yana doğru iter ve öfkeyle bağırır:)

FERHAD : Babamın nakışlarını bozuyorsun, itoğlu...

MEHMENE BANU : Ne oluyor? Ne oluyor orda...

(Maiyet halkı arasında telaş. Ferhad öne doğru fırlar. Bu esnada Mehmene Banu ve Şirin merdivenlerin üstünde, yüksektedirler.)

FERHAD : *(Gözleri yerde.)* Kılıcıyla babamın nakışlarını bo-

zuyor... Boyalar taze...

MÜNECCİM : Ferhad...

(Ferhad kendini toparlamış susmuştur.)

(Muhafızlar Ferhad'ın üzerine atılmak üzeredirler. Mehmene Banu ile Şirin gözlerini Ferhad'ın üstüne dikmişler, sanki bir mucizeyle karşılaşmış gibidirler.)

MEHMENE BANU : *(Düşünür.)* Bu ne güzel...

ŞİRİN : *(Düşünür.)* ... erkek böyle...

MEHMENE BANU : *(Düşünür.)* Gözlerini...

ŞİRİN : *(Düşünür.)* ... görebilsem...

MEHMENE BANU : *(Konuşur.)* İlişmeyin... Kim bu delikanlı?

MÜNECCİM : Ferhad kulunuz! Nakkaştır...

(Bu esnada Ustabaşı şaşkın ve bitkin bir haldedir. Mehmene Banu'nun ayaklarına, merdivene kapanır.)

USTABAŞI : Kusurunu cahilliğine bağışlayın, Sultanım... Canına kıymayın... Böyle bir nakkaş, dehre ne geldi, ne gelecek.

Hilafım yok, Sultanım... Saçakaltı nakışlarına bir nazar kıl...

MEHMENE BANU : *(Gözleri hep Ferhad'ın üstünde, düşünür.)*

Adı...

ŞİRİN : *(Gözleri hep Ferhad'ın üstünde, düşünür.)* ... Ferhad...

MEHMENE BANU : *(Hep öyle düşünür.)* Görebilsem...

ŞİRİN : *(Hep öyle düşünür.)* ... gözlerini...

USTABAŞI : Ferhad kuluna ve tekmi nakkaşlar loncası kullarına merhamet et, Sultanım...

MEHMENE BANU : *(Hep öyle düşünür.)* Vallahi ben...

ŞİRİN : *(Hep öyle düşünür.)* ... vuruldum...

USTABAŞI : Sultanım... Efendimiz... Şu nakışlara...

(Mehmene Banu nakışlara bir kere bile bakmamıştır.)

MEHMENE BANU : *(Ustabaşı'ya)* Kalk... Ferhad Ustayı sarayımıza Baş Nakkaş tayin ettik... Yarın işe başlasın...

(Mehmene Banu, Şirin, maiyet halkı ve öncü muhafızlar, köşke girerler. Şerif, Ferhad'ın önünden geçerken.)

ŞERİF : Uğurlu kademli olsun, Ferhad Ağa...

(Ferhad sahnede yalnız kalır.)

FERHAD : *(Düşünür.)* Niye bana Ferhad Ağa dedi bu herif?...

Sultanın sesi ne güzel... İkisinin de pabuçlarından başka

yerini göremedim ki... Ne pabuç onlar, taze fıstık kabuğu gibi... Baş Nakkaş olduk... Kelleyi de zor kurtardık... Herhalde benim saçakaltıları gördü...

(Ferhad geriler, saçakaltı nakışlarını seyre dalar.)

FERHAD : *(Düşünür.)* Aşk olsun, Ferhad Usta... Niye bana Ferhad Ağa dedi? Aferin sana, Ferhad Usta, ellerin keder görmesin... Yalnız şuradakiler biraz, biraz daha...

(Bu sırada Şirin yan taraftan girer. Ferhad onu görmemiştir, o Ferhad'ı arkadan seyrederek.)

ŞİRİN : *(Düşünür.)* Nereye bakıyor böyle... Şuradaki nakışlara... Şerif'in yaptığı nakışlardı onlar galiba?... Ferhad... Ferhad... Bana baksana...

FERHAD : *(Hep kendi nakışlarının seyrine dalmış, düşünür.)* Yeni yeşil boyam nasıl da parlıyor? Sen onu kaç çeşit ottan çıkardın, oğlum, baban bile sırrını bilmez...

ŞİRİN : *(Hep öyle Ferhad'ın arkasındadır. Düşünür.)* Ferhad, Ferhad, Ferhad... Yüzünü dönüversen, göz göze geliversek. Yalın kılıç gibi çıksan karşıma...

FERHAD : *(Hep öyle düşünür.)* Laleleri de hangi kalemle çizdim... İmkânı yok bulamazlar... Aferin sana Nakkaş başı... Aferin Ferhad Usta...

(Bu esnada Şirin elma ağacından bir elma koparmıştır. Elmayı Ferhad'ın sırtına atar. Ferhad hızla döner. Şirin'le göz göze, yüz yüze gelirler. Ferhad afallar, başını eğmek, gözlerini indirmek ister, indiremez, tekrar Şirin'e bakar, tekrar gözlerini indirir, başını eğer, tekrar kaldırır. Nihayet yüzünü elleriyle kapar.)

ŞİRİN : Kapama yüzünü... Niye gözlerini kapatıyorsun...

FERHAD : Gözlerim... *(Yüzünü açar.)*

ŞİRİN : Ben öteki kapıdan kaçiverdim. Beni ararlar... Téz ol... Gözlerimin içine baksana...

FERHAD : Gözlerine bakamıyorum. Diklemesine güneşe bakmış gibi oluyorum. Gözlerim kamaşıyor...

ŞİRİN : Benimkiler de...

(Bu esnada Şerif kapıda belirmiş, kendisini görmeyen Ferhad'la Şirin'e bakmış ve kaybolmuştur.)

FERHAD : (*Şirin'e yaklaşıarak.*) Sen ne deli, ne divane, ne kahrolunası, nasıl al gibi, yeşil gibi, lale gibi, su gibi, nakış gibi kızsın... Kendimi tutmasam avaz avaz haykıracağım... Kendimi tutmasam... (*Şirin'i omuzlarından yakalar ve gerdanından öper.*) Sen Sultanın cariyelerinden misin?

ŞİRİN : Hayır, Ferhad... Benim adım.. Şirin...

FERHAD : (*Şirin'i adeta iterek.*) Eyvah ne uzaksın... Sabah yıldızına âşık olmuşum...
(*Ferhad yüzünü tekrar elleriyle kapar.*)

Perde

Birinci perdenin sonu

İKİNCİ PERDE

PROLOG

(Şerif, Ferhad ve Dadi kapalı perdenin önüne sağdan girerler, bir iki adım atarlar. Dadi'nın durmasıyla dururlar.)

DADI : Durun biraz, heyecandan yüreğim kopacak...

ŞERİF : Yoksa, çekindiğin, bize söylemediğin bir şey mi var, anne?

DADI : Hayır, merak etme... Ama ne de olsa... Yok, merak etme, bu bölükte kimsecikler kalmadı, herbirini bir yana savdım... Ah oğul, ah oğul, ne işler açtın başıma... Seninkisi nakkaşlık değil, karasevda... Dilesen vezir olurdu...

ŞERİF : Bırak bu lafları şimdi, anne... Hem sanki yalnız benim yüzümden mi?

DADI : Öyle ama, sana işi açmasaydım, sen de ille yapacaksın diye tutturmasaydın, Şirin Sultan'ın hatırı için değil... Hani rahmetli baban mezardan çıksa da...

ŞERİF : (Ferhad'a) Duydun ya, Ferhad Ağa... Yani demek isterim ki...

FERHAD : Bütün bunları konuşmadık mı?

ŞERİF : Bir daha konuşalım... Yarın sabah...

FERHAD : (Şerif'in sözünü keserek) Yarın sabah benim odama geleceksin, sana yeşil boyamın, yeryüzünde benden başka kimsenin bilmediği yeşil boyamın sırrını vereceğim...

ŞERİF : Lale kalemininkini de...

FERHAD : Bunu konuşmamıştık.

ŞERİF : İşte şimdi konuşuyoruz ya.

FERHAD : Peki, lale kaleminin de sırrını vereceğim... Daha, dahası yok mu, benden daha başka bir şeyler, başka bir şeyler daha istesene...

DADI : (Şerif'e) Şerif'im, ah Şerif'im, aklın fikrin hep boyada, hep kalemde... Halbuki...

ŞERİF : Bırak bu lakırdıları dedim ya, anne... Haydi...

(Yürürler. Şerif birdenbire durur.)

ŞERİF : Bir tıkırtı mı var?

DADI : Yok canım... Korkma... Adam kessen...

ŞERİF : Peki, peki...

(Yürürler.)

ŞERİF : Bir şey soracaktım, Ferhad Usta. Tuhafına gidecek belki. Yani metak ediyorum, yani sanatının sırlarını elden çıkarıyorsun diye yüreğin hiç mi yanmıyor?..

FERHAD : Hayır...

ŞERİF : Kendine çok güveniyorsun da ondan. Bunlar elden gitmiş ne çıkar, ben daha nicelerini biliyorum, icadederim diye düşünüyorsun da ondan.

FERHAD : Hayır...

ŞERİF : Öyleyse neden?

FERHAD : Anlatmak uzun sürer... Allah kahretsin, anlatması da, anlaşılması da müşkül...

(Tam perdenin kavuştuğu yerin önünde Dadı durur.)

DADI : Geldik.

(Şerif'le Ferhad da dururlar.)

DADI : Ben şuracıkta beklerim. Şerif iç kapıya nöbete iner yine. Haydi, Ferhad Usta.

(Ferhad perdeyi iki yanından tutup açmaya başlar. Perde açılır.)

PERDE 2, SAHNE 1

(Şirin'in birinci perde birinci sahnedeki odası. Gece. Şirin sabırsızlıkla dolaşmakta. Ferhad perdeyi açıp içeri girdiği zaman Şirin'in arkası Ferhad'a dönük. Ferhad seslenir.)

FERHAD : Şirin.

ŞİRİN : *(Döner.)* Ferhad...

(Birbirlerine doğru ilerlerler. Karşılıklı dururlar. Göz göze bakışırlar.)

FERHAD : *(Düşünür.)* Seyreyle, Ferhad, insan yüzü nakıştan da güzel olurmuş.

ŞİRİN : (Düşünür.) Bıyıkları ipince, kapkara.

FERHAD : (Düşünür.) Sen ne kolay ulaştın Şirin'e, Ferhad.

Halbuki karlı dağlar aşmalı.

ŞİRİN : (Düşünür.) Omuzları ne kadar geniş.

FERHAD : (Düşünür.) Çölleri geçmeliydin.

ŞİRİN : (Düşünür.) Tutacak kollarımdan yine.

FERHAD : (Düşünür.) Turnalardan haberini sormalı.

ŞİRİN : (Düşünür.) Öpecek gerdanımdan.

FERHAD : (Düşünür.) Zindanlara düşmeli.

ŞİRİN : (Düşünür.) Tutacak kollarımdan, öpecek gerdanımdan yine.

FERHAD : (Düşünür.) Demir kuşaklı ordularla dövüşmeliydin.

Halbuki sen ne kolay ulaştın Şirin'e, Ferhad.

ŞİRİN : (Düşünür.) Sen attın elmayı ona, Şirin. İlkönce sen ona, "Gözlerime bak," dedin.

FERHAD : (Düşünür.) İnsan yüzü nakıştan da güzel olurmuş meğer.

ŞİRİN : (Düşünür.) Sen çağırdın onu odana.

FERHAD : (Düşünür.) Güzelliğin bu kadarı zulüm oluyor.

ŞİRİN : (Düşünür.) Sen sultan değil de, fakir bir kız olaydın, Şirin, yine de elmayı sen atar mıydın?

FERHAD : (Düşünür.) Ferhad, oğlum, niye böyle kederlisin?

ŞİRİN : (Düşünür.) Fakir bir kız olmayı hiç düşünmedim.

FERHAD : (Düşünür.) Ferhad Usta, Ferhad Usta, bu güzellik niçin mahzun eder seni?

ŞİRİN : (Düşünür.) Elmayı ben atacak, "Gözlerime bak," diyen yine ben olacaktım.

FERHAD : (Düşünür.) Sen ne kolay ulaştın Şirin'e, Ferhad.

Ulaştın mı? Ulaşmak ne mümkün ona? Ne kadar uzak senden. Senin yolların kayıp, Ferhad...

ŞİRİN : (Düşünür.) Bıyıkları ipince, kapkara.

FERHAD : (Düşünür.) Ferhad, oğlum, niye böyle kederlisin?

ŞİRİN : (Düşünür.) Tutacak kollarımdan.

FERHAD : (Düşünür.) İşte karşında teslim olmuş durur. Haydi, Ferhad.

ŞİRİN : (Düşünür.) Tutacak kollarımdan, öpecek gerdanımdan

yine.

FERHAD : (Düşünür.) Haydi Ferhad, ne beklersin?

ŞİRİN : (Düşünür.) Öpecek gerdanımdan.

FERHAD : (Düşünür.) Ferhad, oğlum, ne beklersin, öp gerdanından yine...

(Ferhad, Şirin'i kollarından tutup gerdanından öper, Şirin bir müddet sonra Ferhad'ın kucaklayışından sıyrılır, kendini sedire bırakır. Ferhad ayakta kalır. Sedirin önünde büyük gümüş bir sinide elmalar vardır. Şirin bunlardan bir tanesini alıp Ferhad'a gösterir.)

ŞİRİN : Bu da sana attığım elmanın ağacından. Bütün sinidekiler hep aynı ağacın elmaları. (Elmayı ağır ağır soymaya başlar.) Gelemeyeceksin diye ödüm koptu.

FERHAD : Neden? Halbuki...

ŞİRİN : Niye sustun? Halbuki dedin...

FERHAD : Halbuki diyecektim, biliyordun iç kapıda nöbetçi Şerif'ti.

ŞİRİN : Evet.

FERHAD : Dadı Kalfa işi tertiplemişti. Odana bitişik gizli bir merdiven vardı.

ŞİRİN : Biliyorum. Fakat ne de olsa...

FERHAD : Şerif, Dadı Kalfa, gizli merdiven... Bu kadar kolay, bu kadar rahatça... Rahatçadan da başka bir şey, bu kadar...

ŞİRİN : (Ferhad'ın sözünü keser.) Anlıyorum, fakat nasıl gelmiş olursan ol, gelmiş olman yetmiyor mu? Ulaşmanın sevinci, nasıl ulaşıldığını, her çareyi mübah kılmıyor mu? Niye cevap vermezsin? Bana ulaşmış olman, Şerif'i, Dadı Kalfa'yı, gizli merdiveni unutturmuyor mu sana?

FERHAD : Sana ulaşmış olmak dünyaya ulaşmaktır. Senin yüzünü görmek, sesini duymak, dokunabilmek sana, dünyanın yüzünü görmek, sesini duymak, dünyaya ellerimle dokunabilmektir benim için... Fakat Dadı Kalfa, Şerif, gizli merdiven... Onların benden hiçbir şey istemeyen, hatta canımı, hatta hürriyetimi bile ortaya koymamı istemeyen karanlık, kurnaz rahatlığını unutmak mümkün değil. Düşün ki, Şirin, sana ulaşmak için benden hiçbir şey istenmedi...

ŞİRİN : Peki ama, Dadım söyledi, Şerif razı olsun diye sen...

FERHAD : (*Şirin'in sözünü keser.*) Ne olacak? Hünerimin iki sırrını vereceğim ona... Zaten artık hiçbir işe yaramayan hünerimin...

ŞİRİN : Dört aydır çalışmıyormuşsun...

FERHAD : Çalışmıyorum... O günden beri... Elime fırçayı alıyorum, laleyi çiziyorum, bakıyorum ki çizdiğim lale sana layık değil... Karalıyorum... Bir tek lalenin içine bütün dünyayı koymam lazım, bütün ışıkları, bütün renkleriyle, bütün sevinçleri, kederleri, ümitleriyle dünyayı, yani seni koymam lazım, Şirin. Laleye seni koyamadıktan sonra, nakkaşlık kepezelik...

ŞİRİN : Demek ki hasretimi çekmiyorsun.

FERHAD : Ben mi?

ŞİRİN : Sen ya... Hasretimi çekeydin laleye koyabilirdin beni...

FERHAD : Lale nasıl çizilir, bilir misin, Şirin? Tıpkı şiir yazmak, şarkı bestelemek, tıpkı yapı yapmak, demir dövmek, toprağı sürmek gibi... Yani laleyi nakşetmenin de usulü var, nizamı var, ölçüsü var... Halbuki sana duyduğum hasretin ölçüsü yok, kalıbı yok, hudut bilmez, sınır bilmez... «Ben laleme yârimi koyabildim,» diyen nakkaş, inan bana Şirin'im, «Ben laleme yârimi koyabildim,» diyen nakkaş ya yalancı, ya aptaldır. Ya hünerini yâri sanmış, yahut doğrusunu bilir de eğri söyler, yahut da hasreti hünerine sığacak kadar hesaplıdır. Biz hasretimizin ancak binde birini koyabiliriz laleye... Ancak binde birini... Nakkaşlık kepezelik...

(*Şirin soyduğu elmanın yarısını kesip Ferhad'a verir.*)

ŞİRİN : Bir elmanın yarısı sen, yarısı ben... Niye ayaktasın hâlâ...

FERHAD : Bırak, seni böyle karşıdan seyredeyim.

ŞİRİN : Niye yakından değil? Yakından çirkin miyim?

FERHAD : Sen yakından da, uzaktan da, her zaman, her mekânda, konuştuğun dil gibi, Türkçe gibi güzelsin, Şirin...

ŞİRİN : Yanıma oturmak istemez misin? Çimende oturur gibi, dizüstü, diz dize, karşıbekarşı?

(*Şirin elini uzatıp Ferhad'ın elinden tutar, çeker ve karşıbekarşı, tıpkı minyatürlerdeki gibi, dizüstü otururlar.*)

ŞİRİN : Elmayı her vakit ilkönce ben mi atacağım?

FERHAD : Sen Sultansın.

ŞİRİN : Bunu düşündüm, Ferhad.

FERHAD : Düşündün demek?

ŞİRİN : Düşündüm. Ben sultan değil de, Arzenli fakir bir kız olaydım.

FERHAD : Ne yapardın?

ŞİRİN : Elmayı yine de ben atar, "Gözlerime bak," diyen yine de ben olurum.

FERHAD : Emin misin?

ŞİRİN : Evet.

FERHAD : Keşke Arzenli fakir bir kız olaydın.

ŞİRİN : Ne değişirdi?

FERHAD : Benim olurdu, büsbütün benim... Halbuki şimdi sen sultan, ben nakkaş. (*Bir müddet sükût.*) Beni yanlış anlama, nakkaşım diye kendimi hor görmüyorum. Nakkaşlığımı Hint padişahlığına değişmem.

ŞİRİN : Hani nakkaşlık kepazelikti?

FERHAD : Kepazeliktir: hasretimi olduğu gibi laleye koyamadığı için. Lakin en iyiyi, en güzeli sevmeyi, dünyayı renkleriyle, çizgileriyle yeniden yaratmayı nakkaşlık öğretti bana. Lalelerim...

ŞİRİN : (*Ferhad'ın sözünü keser.*) Ne ben sultanım, ne sen nakkaş. Ne benim sultanlığım, ne senin nakkaşlığın umurumda. Hatta lalelerin de umurumda değil... Sen Ferhad'sın, ben Şirin... Kaçır beni, Ferhad...

FERHAD : Ne dedin?

ŞİRİN : Ferhad, ben sana nazsız, cilvesiz, kayıtsız, şartsız, Ferhad diyorum, Ferhad, Ferhad, vurulmuşum sana diyorum, al beni diyorum, kaçır beni diyorum, kaçalım. Hem bu sefer Dadı Kalfa da yok, Şerif de yok, dünyada razı olmazlar, gizli merdiven var yalnız, o da sırat köprüsü artık. Tutulursak öldürürler seni, yahut zindana atarlar, kalırsın orda ömrünün sonuna kadar. İşte büsbütün senin olmam için, canını, hürriyetini ortaya koyman isteniyor senden. Kaçalım, Ferhad...

FERHAD : (*Şirin'in bileğinden yakalar.*) Yürü...

(*Önsahneye doğru yürürlerken Ferhad birdenbire durur.*)

FERHAD : Dur.

ŞİRİN : Ne var? Neden?

FERHAD : Yeşil boyayla lale kaleminin sırrını yazıp bırakmalı
Şerif'e. (*Ferhad bir ceylan derisi üzerine yazarken bir eliyle
de, sol eliyle, hâlâ Şirin'in bileğinden tutmaktadır.*)

FERHAD : Dadı Kalfa merak edip gelir, bizi görmeyince Şerif'i
çağırır, bulurlar bunu.

ŞİRİN : Bileğimi bırak da rahatça yaz.

FERHAD : Hayır.

ŞİRİN : Acıtıyorsun. Hayır, acımıyor, bırakma bileğimi...

(*Ferhad yazıyı bitirir. Şirin'e*)

FERHAD : Haydi...

(*Önsahneye gelirler. Ferhad, tek eliyle perdeyi kapatır, sonra
ansızın Şirin'i kucağına alır.*)

ŞİRİN : (*Ferhad'ın kucağında.*) Öp beni!...

FERHAD : Hayır, artık benimsin. Seni kaçırmaktan öpemeyecek
kadar benim.

(*Sağdan çıkarlar.*)

İkinci perde, birinci sahnenin sonu

PERDE 2, SAHNE 2

(*Mehmene Banu'nun sarayında taht salonu. Vakit akşam. Bütün
bu ikinci sahne müddetince taht salonu ilkönce akşamın kızılca,
sonra alaca, sonra loşluğu ve nihayet karanlığıyla dolacaktır.*)

Mehmene Banu ve Vezir

(*Mehmene Banu tahtında yığılmış oturuyor. Vezir ayakta. Pencere-
ler açık, gökyüzü görünüyor.*)

MEHMENE BANU : (*Başını kaldırır, pencerelerden yana bakar.*)

Akşam oluyor.

VEZİR : Evet, efendimiz. Mumları yaktırayım mı?

MEHMENE BANU : Hayır.

(*Bir müddet sükût.*)

MEHMENE BANU : Hava mı serinledi, ben mi üşüyorum?

VEZİR : Pencereleri kapatayım mı?

MEHMENE BANU : Hayır. Havasızlıktan boğuluyorum zaten.

(*Mehmene Banu kalkar, Vezir'in önünden geçerek bir pencereye gider. Bir müddet dışarıyı seyreder. Sonra hep öyle, arkası Vezir'e dönük konuşur.*)

MEHMENE BANU : Dadi'yla Şerif bir kere daha sorguya çekildilerdi, değil mi?

VEZİR : Evet, efendimiz. Arz etmiştim.

MEHMENE BANU : İşkence edilmediler, değil mi? İşkence edilmediler?

VEZİR : Hayır... Öyle emretmemiş miydiniz?

MEHMENE BANU : İşkence edilmediklerine emin misin?

VEZİR : Elbette, efendimiz. Halbuki kulunuza kalsaydı...

MEHMENE BANU : (*Döner, Vezir'e bakar.*) Sana kalsaydı... Sana kalsa ikisi de çoktan çarmıha gerilmiş, ikisinin de boyunları çoktan vurulmuştu.

VEZİR : Hak etmişlerdi, efendimiz. Kaçanların kaçmasında elleri yoksa da, nakkaşı hareme onların soktuğu...

MEHMENE BANU : (*Vezir'in sözünü keser.*) Sana kalsa... Sana kalsa, kaçanlar da yakalanınca...

VEZİR : (*Mehmene Banu'nun sözünü bitirmesini bekler, o bitirmeyince.*) Yakalanacaklar, efendimiz. Muhakkak... Yakalanacaklar... Dört yüz atlı çıkardım peşlerine... Sonra her tarafa...

MEHMENE BANU : (*Vezir'in sözünü keser.*) Sana kalsa... Sana kalsa, kaçanları da kırk katıra bağlatır parça parça edersin...

VEZİR : Nakkaşı kırk katıra bağlatıp parçalamak bile az. Fakat Şirin Sultan'a el sürmek benim haddim değil, efendimiz...

MEHMENE BANU : Haddin olsa onu da... Niye cevap vermezsin? Niye yalan söylersin? Sen asıl onu, Şirin'i... Sen asıl ondan, Şirin'den nefret edersin. Bilmez miyiz? Köşkünü bile

bir kere olsun görmeye gitmedin. Yalan mı? Nefretini olsun açığa vuracak kadar yürekli değil misin? Sen Şirin'e düşmansın, değil mi?

VEZİR : Evet.

MEHMENE BANU : Ne fena insansın.

VEZİR : Beni iyi insan yapan biricik şeyimi elimden o aldı.

MEHMENE BANU : Seni iyi insan yapan güzelliğim... Onu ben verdim, ben feda ettim ona... *(Bir müddet susar.)* Hem bu sayede sen artık yüzüme bakmak imtiyazını kazanan biricik erkeksin. *(Güler.)* Fakat biliyorum, sen bana da düşmansın, benden de nefret edersin. Sen insan değil, canavarsın.

VEZİR : Beni insan yapan şeyi elimden aldınız...

(Mehmene Banu cevap vermez, tekrar pencereye döner. Yine bir müddet dışarıyı seyreder. Sonra yine hep öyle arkası Vezir'e dönük, konuşur.)

MEHMENE BANU : Kaçanlara en ufak kötü bir muamele yapılırsa, senin dört yüz atlını da, seni de...

VEZİR : Evet, efendimiz... Kaçanların kılına halel gelmeyecek... *(Bir müddet sükût.)*

MEHMENE BANU : *(Kendi kendine konuşur.)* Ne güzel akşam oluyor... Ne güzel akşam oluyor Yarabbi... Dünya ne kadar güzel...

(Bir müddet sükût. Mehmene Banu döner, Vezir'in gözleri içine bakar.)

MEHMENE BANU : Biliyordun, değil mi?

VEZİR : Neyi, efendimiz?

MEHMENE BANU : Ferhad'ı benim de sevdiğimi biliyordun, değil mi?

VEZİR : Sezmiştim...

MEHMENE BANU : Halbuki böyle bir ihtimal, senden başka kimsenin aklına gelmemiştir.

VEZİR : Şirin Sultan'a, Dadı Kalfa'ya açılmamış mıydınız? İma yoluyla olsun?

MEHMENE BANU : Hayır... Utanıyordum, anlıyor musun, utanıyordum...

VEZİR : Dadı ihtiyar, aptal bir kadın... Fakat Şirin Sultan nasıl

oldu da sezmedi? Mutlaka sezmiştir...

MEHMENE BANU : Hayır.

VEZİR : Hem zaten sezmiş bile olsa, sezmiş değil, bundan emin bile olsa...

MEHMENE BANU : Ne fena konuşuyorsun. Nasıl, yılanlara ısıklık çalar gibi konuşuyorsun... Benim de içimde bir yılan var, yüreğimin uzak bir yerlerinde, çöreklenmiş uyur... Hayır uyumaz, başını kaldırmış havayı dinler... Ben melaïke değilim... Hele bu suratla... Melaïke değilim, anlıyor musun? Değilim. İçim yanıyor... Acı çekiyorum... Anlıyor musun? A benim Vezirim, anlıyor musun?

(Mehmene Banu tekrar pencereye döner. Bir müddet sükût. Konuşur.)

MEHMENE BANU : Şehirde hastalık çıktığını söylemiştin. Düdü galiba?

VEZİR : Evet, efendimiz, halk kırılıyor hastalıktan. Bir kere de rahmetli babanızın vaktinde böyle olmuştu. Çeşmelerden bu su aktıkça...

MEHMENE BANU : Demirdağ pınarının suyunu şehre getirmenin de mümkünü yok...

VEZİR : Yok, efendimiz... Dağda kayalar öyle ki, ancak bir kişi çalışabilir. Bir kişi de yüz yılda delemes dağı. Rahmetli babanızın vaktinde de çok uğraşıldı.

MEHMENE BANU : Biliyorum...

VEZİR : Bu çeşmelerden de bu su aktıkça... Çeşmelerden su değil, irin akıyor.

(Mehmene Banu, Vezir'e döner.)

MEHMENE BANU : Ne dedin? Çeşmelerden su değil, irin akıyor... Ne tuhaf tıpkı onun gibi konuştun... Ne çirkin yüzlü adamdı, Yarabbi. Bana, hatırlıyor musun bana, «Yine de benim kadar çirkin olmayacaksın,» dediği... Hatırladın mı?

VEZİR : Evet, efendimiz.

MEHMENE BANU : Niye onu öldürmedin de kendini öldürmeye kalkıştın? Ne dediği sana, aklında mı? «Sen sevmesini bilmiyorsun, Vezir, sen korkaklar gibi seviyorsun, sen

yalnız kendini seviyorsun...» Sana bunları söyledi, değil mi?

VEZİR : Evet, efendimiz.

MEHMENE BANU : Yalan mı?

VEZİR : Doğru... Fakat siz de sevmesini bilmiyorsunuz, efendimiz.

MEHMENE BANU : Ben mi? Ben mi sevmesini bilmiyorum?

Kardeşimi, bir tanemi, Şirin'imi kurtarmak için...

VEZİR : (*Mehmene Banu'nun sözünü keser.*) Kardeşinizi sevmeyi bildiniz. Hem hiçbir kardeşin hiçbir kardeşi sevmediği kadar.

MEHMENE BANU : Evet, öyle dedi, «Hiçbir kardeş kardeşini senin sevdiğin kadar sevmedi, bundan böyle de sevmeyecek...» (*Bir müddet sükût.*) Bundan böyle de sevmeyecek...

VEZİR : Siz kardeşinizi sevmesini bildiniz, efendimiz... Fakat Ferhad'ı?

MEHMENE BANU : Ferhad'ı mı?

VEZİR : Evet, efendimiz. Onu sevmesini bilmediniz, bilmiyorsunuz da...

MEHMENE BANU : Sus... Konuşma...

VEZİR : Ben çektiğim acıdan kurtulmak için kendimi öldürmeyi aklettim de, kaybettiğimi kaybetmemek için yalvarmaktan, kıvranmaktan başka bir halt edemedim. Halbuki o kahrolasıyı öldürmek vardı... Doğru... Korkaklar gibi seviyordum, efendimiz... Şimdi de sen öyle seviyorsun, kızım. Kaybettiğini kazanmaya cesaret edemeyecek kadar korkaksın. Onu senden alanı ezemeyecek kadar rahatına düşkünsün...

MEHMENE BANU : Sus, diyorum, Allah aşkına sus...

VEZİR : Sen Ferhad'ı sevmesini bilmiyorsun, kızım. Şirin'i sevdiğin kadar, Şirin'i sevdiğin gibi. Şirin'e güzelliğini verdin... Ferhad'a?

MEHMENE BANU : (*Vezir'in sözünü keserek*) Şirin'e olan sevgimi mi, yoksa Şirin'in kellesini mi vermeliyim?

VEZİR : Şirin'in kellesi... Yok, hayır, istersen o kadar kanlı bir hediye verme... İstersen çektiğin acıdan kurtulmak, kaçmak için benim yaptığım gibi kendini öldürmeye kalkış... Yahut... (*Birdenbire susar.*)

MEHMENE BANU : Yahut? Niye sustun, yahut?

VEZİR : Ferhad'ı tahtına ortak edebilirsin. Bu fakir nakkaş senin saltanatının güneşinde Şirin'ini çabucak unutur.

MEHMENE BANU : Neler söylüyorsun?

VEZİR : Sonra kendi vücudunu düşün. O hâlâ genç, o hâlâ 20 yaşında, hâlâ bütün memleketin en güzel kadın vücudu seninkidir...

MEHMENE BANU : Deli misin? Çıldırdın mı?

VEZİR : Şirin de biraz ah vah eder. Unutur sonra.

MEHMENE BANU : Unutmaz...

VEZİR : Unutur...

MEHMENE BANU : Unutmaz, imkânı yok... Ferhad unutulur mu?

VEZİR : Sen sevmesini bilmiyorsun, kızım... Siz sevmesini bilmiyorsunuz, efendimiz...

(Uzunca bir sessizlik.)

MEHMENE BANU : Kapat pencereleri, üşüyorum.

(Vezir pencereleri kapatır.)

VEZİR : Mumları yaktırayım mı?

MEHMENE BANU : Hayır... Git... Yalnız kalmak istiyorum...

(Vezir tam dışarı çıkarken) Bana Dadı'yı gönder... Şerif'i de serbest bırakın...

VEZİR : Ferman, efendimiz...

(Vezir çıkar. Mehmene Banu bir müddet kımıldanmadan kalır, sonra yana doğru sanki sürükleniyormuş gibi bir iki adım atar. Duvara omuzunu verip yaslanır ve bu esnada:)

MEHMENE BANU : *(Düşünür.)* Vücudum hâlâ yirmi yaşında.

Bacaklarım, karnım, memelerim, kollarım, boynum... *(Bileklerine bakar.)* Bileklerim beyaz güvercin yavruları gibi hâlâ... Onları tutabilir, esmer, iri ellerinle onları okşayabilir, kırabilirdin, Ferhad... Ferhad... Yarabbi, nasıl seviyorum... Yalnız bileklerimden tutması, yalnız başını memelerimin üstüne bastırması için değil... İsteyen, konuşan, deliren yalnız etim değil... Yüreğim, kafam, hasretim... Sesini duymak... Seyretmek yüzünü... Yarabbi, nasıl seviyorum. Hele şimdi, hele şimdi... Hiçbir ümit yokken artık . Belki de

hiç bir ümit olmadığı için... Nasıl çaresizim... Yüreğim çılk yara gibi... Nasıl dayanabilirim bu kadar acıya... Nasıl kıskanıyorum... Gebereceğim. Beni azgın dişi bir köpek gibi öldürün... Öldürün beni, yoksa ben onları öldüreceğim... Şirin'im, bir tanem, kardeşim, öldüreceğim seni... Ferhad sevgilim, Ferhad, her şeyim, kanını dökeceğim senin. İnsanlar acıyın bana... Yarabbi, aklımdan neler geçiyor... Ben neler düşünüyorum? Düşünmemek, düşünmemeyi bile düşünmemek... Karşı duvardaki ışık ne? Güneş vurmuş olacak? Hiçbir şey düşünmemek, duvara vuran güneşi bile. Ferhad... Şirin... Şirin'im, kardeşim, bir tanem ölecekti. Ben kurtardım onu. Ben kurtardım, ben kurtardım, ben, ben... Pişman mıyım? Hayır. Yine o kadar güzel olsam... Ferhad... Yine o kadar güzel olsam, yine benden aynı şeyi yapmamı isteseler... Ferhad... Ferhad... Ferhad... Yine benden aynı şeyi yapmamı isteseler, Şirin'in kurtulması için ben yine... Pişman mıyım? Karşı duvardaki ışık yayılıyor. Duvarın üstünde çilek şurubu gibi... Sana şerbet getireyim, sen ahududu şerbetini seversin... Pişman mıyım? Pişman mıyım? *(Bu esnada Dadı içeri girmiş, kapının yanında korkak ve perişandır. Mehmene Banu'ya seslenir.)*

DADI : Sultanım.

MEHMENE BANU : *(Dalgınlığından silkinir, Dadı'ya bakar.)*
Aa. Sen misin, Dadı? Ne durursun kapıda? Gelsene... Çok üzdüler mi seni?

(Dadı kendisine yaklaşan Mehmene Banu'ya doğru ilerleyerek yere kapanır. Ağlar. Mehmene Banu, Dadı'yı elinden tutup kaldırır.)

MEHMENE BANU : Kalk... Ağlama... Ağlama, diyorum... Ağlama...

(Mehmene Banu sedire oturur, Dadı da yere, ayaklarının dibine çöker.)

MEHMENE BANU : Başka bir odada, başka bir zamanda, yine ben böyle oturdum, sen yine böyle ayaklarımın dibindeydin. Bir hastayı bekledikti. Ölüm döşeginde bir hastayı... Hastamız iyileşti. Âşık oldu, kuş oldu, uçtu yuvadan.

DADI : Vallahi benim günahım yok, Sultanım. Boynum kıldan ince... Billahi günahım yok...

MEHMENE BANU : Hiç kimsenin günahı yok... Şerif'i de serbest bırakacaklar.

DADI : Tuttuğun nur olsun. Allah seni...

MEHMENE BANU : (*Dadı'nın sözünü keser.*) Size işkence filan etmediler, değil mi?

DADI : Etmediler...

MEHMENE BANU : Peki, nasıl oldu da sen, kucağına doğduğum...

DADI : (*Mehmene Banu'nun sözünü keser.*) Ah evladım, ah Sultanım... Ah yavrum... Analık, ana yüreği dayanmıyor. Canlı evlat doğuracağına taş doğuracaksın... Her şeyi anadan istiyorlar... Piliçler gibi, bir türlü büyümeyen piliçler gibi. Hep sen vereceksin, hep ana verecek, onlar boyuna isteyecekler... Şerif'imın nakkaşlık merakı olmasaydı, «Boyanın sırrını öğrenmek istiyorum ana,» diye tutturmasaydı...

MEHMENE BANU : Biliyorum... Pişman mısın?

DADI : Olmaz olur muyum? Bin kere, yüz bin kere pişmanım... Sana ihanetlik ettim. Haremına yabancı erkek soktum...

MEHMENE BANU : Onu sormuyorum... Şerif'in istediğini ele geçirmesine yardım ettin diye pişman mısın?

DADI : İstedğini yine ele geçirmedi ki... Talihsiz evladım benim... Ferhad Usta sırrını ceylan derisine yazıp bırakmış... Velakin deriyi elimizden aldılar...

MEHMENE BANU : Söylerim, verirler...

DADI : Ah Sultanım, ah benim evladım... Boynumuzu vurduracağına...

(*Ağlar.*)

MEHMENE BANU : Ağlama, ağlama... Yalnız doğrusunu söyle bana. "Pişman değilim," de, "oğlum, Şerif'im yine de istese, hareme yabancı erkek sokmak değil, sarayınızı yakarım," de, "yıkarım," de...

DADI : Allah göstermesin... Ben o kadar...

MEHMENE BANU : (*Dadı'nın sözünü keser.*) Kuzum Dadı, ne olursun... "Pişman değilim," de...

DADI : Pişman... Hem mademki deriyi verecekler Şerif'ime... Hem mademki sen bağışladın suçumuzu. Hem, sen de kardeşine, Şirin'e, en verilmez şeyi, güzelliğini vermedin miydi!.. Pişman mısın?

(Mehmene Banu cevap vermez. Ayağa kalkar. Dadı da kalkar. Mehmene Banu gidip bir pencere açar.)

MEHMENE BANU : Boğuluyorum havasızlıktan. Kim kapattı bu pencereleri.

(Dadı da öteki pencereleri açmaya başlamıştır. Mehmene Banu kendi açtığı pencerenin önünde dışarıyı seyreder. Konuşur.)

MEHMENE BANU : Bir kere mi buluştular?

DADI : Evet, yalnız bir kere.

MEHMENE BANU : Biliyorum, öyle söylemişsin. Fakat belki Vezir'e, belki ötekilere, seni sorguya çekenlere doğruyu söylemekten korkmuşsundur. Ne de olsa onlar hem erkek, hem yabancı. Halbuki ben. Ben Şirin'in ablasıyım, Şirin benim her şeyim... Biliyorsun... Bana doğruyu söyleyebilirsin, bana her şeyi olduğu gibi, hiçbir şey gizlemeden söyleyebilirsin, hiçbir şeyi gizlemeden...

DADI : Vallahi bir kere buluştular... Şerif'imın ölüsünü öpeyim yalan söylüyorsam...

MEHMENE BANU : Demek, yalnız bir kere.

DADI : Evet... Bir de köşkün bahçesinde görmüşler birbirlerini...

MEHMENE BANU : Biliyorum...

(Bir müddet sükût. Mehmene Banu hâlâ dışarıya bakmaktadır.)

MEHMENE BANU : İyice akşam oldu... Güneş nerdeyse batacak... *(Dadı'ya döner.)* Birbirlerini çok mu seviyorlardı?

DADI : Öyle olacak ki kaçtılar... Şirin'in bana nasıl yalvarıp yakardığını, gül yanaklarından nasıl inci gibi yaş döküldüğünü...

MEHMENE BANU : *(Dadı'nın sözünü keser.)* Birbirlerini çok seviyorlardı demek...

DADI : Çok... Kumrular gibi... Kumrular bile öyle sevdalanmaz birbirine...

MEHMENE BANU : Öpüştüler mi?

DADI : Bilmem...

MEHMENE BANU : Ferhad odaya girdikten sonra... Sen...
Ferhad odaya girdikten sonra gözetlemedin mi?

DADI : Hayır... Vallahi gözetlemedim...

MEHMENE BANU : Öpüşmüşlerdir... Öpüşmüşlerdir, değil mi?
Herhalde öpüşmüşlerdir... Ferhad, esmer, iri elleriyle Şi-
rin'in beyaz bileklerinden tutmuş... *(Birdenbire konuşmayı
keser, pencereden uzaklaşır.)*

MEHMENE BANU : Susadım... Boğazım kurudu...

DADI : Sana şerbet getireyim... Sen ahududu şerbetini seversin...

MEHMENE BANU : Hayır... Su... Şurada olacak...

*(Dadı odadaki surahiden su getirip verir. Mehmene Banu
suyu içer.)*

MEHMENE BANU : Kan gibi ılık... Şehirde yine hastalık çıkmış.

DADI : Şerif'im de söylüyordu. Çeşmelerin suyundan diyorlar...

Zaten bu şehir günün birinde bu yüzden batacak...

(Bir müddet sessizlik.)

MEHMENE BANU : Şirin beni hiç sevmiyormuş demek...

DADI : O nasıl söz, Sultanım... Kızın günahına girme... Allahı
var... Canını verir senin için...

MEHMENE BANU : Beni bırakıp kaçtı... Ferhad'ını benden çok
seviyormuş...

DADI : O sevda başka...

MEHMENE BANU : O başka dediğin sevda, kardeş sevgisinden,
ana baba sevgisinden üstün demek?

DADI : Üstün değil, velakin başka çeşit...

MEHMENE BANU : Sen bu başka çeşit sevdaya tutulsan, Şerif'i-
ni bırakıp kaçır mıydın?

DADI : Ben kocakarıyım... Bu yaştan sonra...

MEHMENE BANU : Genç olsaydın. Şerif'in babası evveli yıl
öleceğine sen gençken öleydi. İşte o zaman karşına bir
Ferhad çıkardı?...

DADI : Bilmem... Ne bileyim? Şehirde bir Pakize var. Kocası
demirciydi. Demircinin Pakize derler... Altı aylık gelirken
dul kaldı, hem de gebe... Evladı doğdu, nur topu gibi bir

oğlan... Demircinin Pakize saçını süpürge etti, yetiştirdi çocuğunu... O kadar isteyenler oldu, varmadı. Hatta kuyumcular loncasının değnekçibaşısı bile istediymiş...

MEHMENE BANU : Kuyumcular loncasının değnekçisi Ferhad değilmiş... Pakize'nin karşısına Ferhad çıkaydı.

DADI : O zamanlar Ferhad ne arasın? Demircinin Pakize elli yaşında, bu bizim Ferhad'sa...

MEHMENE BANU : (*Dadı'nın sözünü keser.*) Bizim Ferhad, yahut başka bir Ferhad. Ferhad çıkmamış karşısına...

DADI : Yani, Şirin kaçmakla doğru mu yaptı? Demin seni bırakıp gitti diye kızıyordun, Sultanım.

MEHMENE BANU : Kızımıyordum, Dadı... Kızıyordum yahut... Şaşkına döndüm... İçime kasvet bastı, mumları yak.

(*Dadı mumları yakmaya başlar.*)

MEHMENE BANU : Bırak, bırak... Söndür yaktıklarını da... İçime büsbütün kasvet çöksün istiyorum, yüreğim dayanmasın bu kadarına, bölünsün orta yerinden istiyorum...

DADI : (*Yaktığı mumu söndürmüştür.*) Allah esirgesin... (*Bir müddet sessizlik.*)

MEHMENE BANU : Dadı, ben hâlâ beğenilebilir miyim? Sevilebilir miyim, bana sevdalanan olur mu? demiyorum. Beğenilebilir miyim? Bu ihtiyar suratıma...

DADI : (*Mehmene Banu'nun sözünü keser.*) Kadın dediğin yalnız yüzden mi ibaret? Senin aklın, senin fikrin, hele endamın kızım, endamın sanem gibi... Allah var, senin endamının yanında Şirin'inki bile servinin yanında söğüt gibi kalır... Bak, Sultanım, şehirlilerden bir Zehra vardır, kervancı Alizade'nin kızı... Çiçek bozuğudur... Bir avuç leblebi at suratına, bir tanesi yere düşmez. Gelgelelim onun da bir endamı var. Seninkinin yanında kâle alınmaz ama, Allah ona da bir endam vermiş, bacaklar, memeler, bel, boyun... Babası da zengin... Delikanlılar birbirini vuruyormuş: Zehra'ya sen görücü göndereceksin, ben göndereceğim diye...

MEHMENE BANU : Babası zengin demek?

DADI : Bir kervanı Hint'e gider, bir kervanı Bağdat'dan gelir... Velakin senin hazinenin yanında onunkisi deryada katre...

Sen koskoca Sultansın... Hangi erkeğe, hangi şehzadeye bir göz atsan ayaklarına kapanmaz?

MEHMENE BANU : Sen de Vezir gibi konuşuyorsun, Dadı... Fakat seni böyle konuşmaya ben zorladım... Ben nereye gidiyorum? Ben ne hale...

DADI : (*Mehmene Banu'nun sözünü keser.*) Fena bir şey mi dedim? Gönlünü mü kırdım? Allah canımı alsın... Ben aptal bir kocakarıyım... (*Ağlar.*)

MEHMENE BANU : Ağlama, sus, sus diyorum... Fena bir şey demedin, hayır... Kabahat bende... Sus, ağlama.. Ağlayan insanı görmeye tahammülüm yok... Ben kendim yere oturup, başımı dizlerimin arasına sokup, uluya uluya ağlamak istiyorum, Dadı...

DADI : Evladım, Sultanım, Dadın sana kurban olsun... Kendini bu kadar kahretme ayaklarını öpeyim... Nasıl olsa yakalanırlar... Şirin bir cahilliktir etti... Büyükler küçüklerin kusuruna bakmaz... Ferhad'ı Vezir yaparsın. Nikâhlarını kıyarsın... Nikâh bütün ayıpları örter... Ömrüne dua ederler... Hem, birbirlerine nasıl da yaraşıyorlar...

MEHMENE BANU : Birbirlerine çok mu yaraşıyorlar?

DADI : Çifte kiraz gibi...

(*Bu esnada içeri Vezir girmiştir.*)

VEZİR : Geldiler, efendimiz...

MEHMENE BANU : (*Dalgın.*) Kim?

VEZİR : Şirin Sultan'la nakkaş...

MEHMENE BANU : Kendiliklerinden mi?

VEZİR : Hayır, efendimiz... Yakalandılar...

MEHMENE BANU : Hemen getir buraya ikisini de...

VEZİR : Yalnız, bir şey arzedecektim...

MEHMENE BANU : Ne var? Ne söyleyeceksin... çabuk ol...

VEZİR : Nakkaş yaralı...

MEHMENE BANU : Ne dedin? Ferhad yaralı mı? Ağır mı? Delirdin mi? Ne diyorsun?

VEZİR : Yarası ağır değil, merak buyurmayın, hiç ağır değil...

MEHMENE BANU : Peki, nasıl oluyor da? Biz ne dediydik sana...

VEZİR : Kerem buyurun, efendimiz... Atlılarım kaçakları sarınca, nakkaş karşı koymuş. Bir nakkaştan umulmazdı efendimiz, fakat Zal Oğlu Rüstem gibi dövüşmüş iblis... Şirin Sultan da atının terkisindeymiş... Öyle olduğu halde... Yahut öyle olduğu için... Nihayet Şirin Sultan attan düşmüş de nakkaşı yakalayabilmişler...

MEHMENE BANU : Şirin de mi yaralı? Attan düşünce yüzü gözü...

VEZİR : *(Mehmene Banu'nun sözünü keser.)* Hayır, efendimiz... Yalnız dizkapakları incinmiş biraz... Fakat topallamıyorlar bile... Yüzlerine, güzel yüzlerine hiçbir şey olmamış... Merak buyurmayın. İkisini birden huzura getireyim mi? Öyle emir buyurmuştunuz... Fakat ayrı ayrı kabul etseniz...

MEHMENE BANU : *(Vezir'in sözünü keser.)* Neden?

VEZİR : Bana kalırsa... Kulunuza kalırsa, daha münasip olurdu.

MEHMENE BANU : Peki... Şirin'i getir... Çabuk ol... Ne durursun... Haydi...

DADI : Rabbime şükür... Rabbime şükür...

(Vezir çıkmıştır. Mehmene Banu duvardaki güneş akislerini Dadi'ya gösterir.)

MEHMENE BANU : Şu ışıklara bak, Dadi...

DADI : Ne ışıkları? Nerede?

MEHMENE BANU : Şunlara diyorum...

DADI : Güneş batıyor da onun şavkı vuruyor...

MEHMENE BANU : Git istersen, Dadi...

DADI : Sen bilirsin.

MEHMENE BANU : Git... Git...

(Dadi çıkar. Mehmene Banu duvardaki güneş ışıklarına sanki görülmemiş bir şeyi seyrediyormuş gibi bakmaktadır. Elini duvara kor, ışık elinin üstüne çıkar... Elini çeker, tekrar duvara kor. Bu esnada Şirin girmiştir, ablasının ne yaptığını seyretmektedir. Suratı asıktır.)

ŞİRİN : Abla...

MEHMENE BANU : *(Döner, Şirin'i görür.)* Şirin, kardeşim... Bir tanem...

(Daha ziyade Mehmene Banu, Şirin'e doğru ilerler ve onu

kucaklar.)

MEHMENE BANU : Dizin çok acımadı ya... Başka bir yerine bir şey olmadı ya...

(Şirin, ablasının kucaklayışından sıyrılır.)

ŞİRİN : Hayır... Hiçbir yerime hiçbir şey olmadı...

MEHMENE BANU : Dizin? Hekimbaşı'yı çağırtayım...

ŞİRİN : Hacet yok... Dizim artık acımıyor bile...

MEHMENE BANU : Nasıl üzüldüm, nasıl korktum...

ŞİRİN : Seni üzdüğüm için...

MEHMENE BANU : *(Şirin'in sözünü keser.)* Bırak, bırak, biz ablalar, hele benim gibi yarı anne ablalar...

ŞİRİN : *(Mehmene Banu'nun sözünü keser ve gözlerine bakar.)* Ferhad'a ne yapacaksın?

MEHMENE BANU : Ferhad'a mı? Ne mi yapacağım?

ŞİRİN : Evet.

MEHMENE BANU : Düşünmedim daha... Fakat merak etme, ona eziyet ettirecek değilim. *(Güler.)* Hatta boynunu bile vurdurmayacağım, hatta zindana bile attırmayacağım...

ŞİRİN : Peki, ne yapacaksın? Ferhad, ben, ne olacağız?

MEHMENE BANU : Ne, tuhaf, suçlu benmişim gibi, sen beni sorguya çekiyorsun...

ŞİRİN : Affedersin... Fakat ben de kendimi suçlu saymıyorum...

MEHMENE BANU : Sana suçlusun dedim mi ki?

ŞİRİN : Sanki suçlu benmişim gibi dedin de...

MEHMENE BANU : Peki, suçlu ben miyim?

ŞİRİN : Hayır, abla. Sen yalnız abla değil, hükümdarsın. Biz senin evinden değil, hükümdarın sarayından kaçtık. Hükümdar da peşimize atlılar çıkardı. Yakalattı kaçakları... Boynumuz kıldan incedir...

MEHMENE BANU : Ben senin ablanım, sadece ablan... Peşine atlılar çıkarttığım zaman da hükümdar değil, ablaydım... Nereye gidecektin? Ne olacaktın? Hiç düşündün mü?

ŞİRİN : Hayır, düşünmedik...

MEHMENE BANU : Düşündünüz mü demiyorum, düşündün mü diyorum...

ŞİRİN : Ben de düşünmedik diyorum. Artık ben düşünmüyorum,

Ferhad'la ben, biz düşünüyoruz, yahut düşünmüyoruz. Artık ben nefes almıyorum, Ferhad'la ben, biz nefes alıyoruz, artık ben...

MEHMENE BANU : (*Şirin'in sözünü keser.*) Bambaşka bir insan olmuşsun... Bambaşka bir Şirin. Sen bu kadar değişsin, sen...

ŞİRİN : (*Mehmene Banu'nun sözünü keser.*) Ben yokum artık, abla...

MEHMENE BANU : Hatta siz de yoksunuz...

ŞİRİN : Evet, yalnız o var...

MEHMENE BANU : Anlıyorum... Ne kadar iyi anlıyorum... Biliyorum ne haldesin, nasıl seviyorsun, biliyorum... Sevmenin ne demek olduğunu ben de...

ŞİRİN : (*Bir inilti halinde adeta haykırır.*) Abla...

MEHMENE BANU : Ne var? Ne oldun?

ŞİRİN : (*Mehmene Banu'ya sarılır.*) Abla... Abla... Elbette ki sen sevmesini hiç kimsenin bilmediği kadar bilirsin... İşte ben... İşte bu nankör, bu fena kız karşında şahit... Konuşabiliyorsam, düşünebiliyorsam, Ferhad'ı sevebiliyor, senin evinden kaçabiliyorsam, yaşıyorsam... Yaşıyorsam bunu sana... (*Mehmene Banu, Şirin'in sarılışından sıyrılır ve sözünü keser.*)

MEHMENE BANU : Bırak bu sözleri şimdi...

ŞİRİN : Sen hiçbir kadının, hiçbir zaman veremeyeceği şeyi bana verdin... Sen sevmesini, herkesten, hepimizden...

MEHMENE BANU : Sen de aynı şeyi yapmaz mıydın? Niye cevap vermiyorsun? Halbuki ben eminim, sen de aynı şeyi yapardın... Eminim... Yapardın, değil mi?

ŞİRİN : Hemen cevap vermedimse... Beni yanlış anlama, abla, hemen cevap vermedimse, artık yalan söyleyemez bir hale geldiğimdendir... İçim öyle aydınlık, öyle bahar açmış bir bahçe gibi ki... Evet, abla, ben de aynı şeyi yapardım... (*Bir müddet sükût.*)

MEHMENE BANU : Sen de aynı şeyi yapardın... Aynı şeyi... Sonra? Peki sonra Ferhad'a rastlasaydın, yaptığın işe pişman olmaz mıydın?

ŞİRİN : Dur düşüneyim, abla... Dur düşüneyim... Neler soruyorsun... Bilmiyorum... Bilmiyorum...

MEHMENE BANU : Hani için bahar açmış bir bahçe gibiydi? Hani yalan söyleyemiyordun artık? Düşün, sen böyle şimdiki gibi, böyle genç, sıhhatli, nakışlar, yemişler, gölgeler, ışıklar gibi bir insan yüzüyle değil de, boynunun üstünde benim suratımı taşıyarak Ferhad'a rastlasaydın? Pişman olmaz mıydın?

ŞİRİN : Pişman... Pişman olurdum, abla... Olurdum...

(Şirin oturur, ağlamaya başlar. Mehmene Banu, Şirin'in yanına oturur, saçlarını okşar.)

MEHMENE BANU : Niye ağlıyorsun?

ŞİRİN : Sen de pişman mısın diye düşünüyorum...

MEHMENE BANU : Ben Ferhad'a rastlamadım ki...

ŞİRİN : Ne olursa olsun, bunu şimdiye kadar aklıma getirmedim, çektiğin acıyı düşünmediğim için, kendimi, yalnız kendimi düşündüğüm için...

MEHMENE BANU : *(Şirin'in sözünü keser.)* Ağlama, ağlama. Ben Ferhad'a rastlamadım... Ben pişman değilim... *(Bir müddet sükût.)* Fakat Ferhad'a rastlamadığım için de yüreğim bahar açmış bir bahçeye benzemiyor. Yani yalan da söyleyebilirim.

(Mehmene Banu ayağa kalkmıştır.)

ŞİRİN : Sen yalan söylemezsin, abla. Söyleyemezsin...

MEHMENE BANU : Söyleyebilirim... Hem de nasıl... Ben de bambaşka bir insan oldum, Şirin... Birbirimizin elini sımsıkı tutmuş yürüyorduk, aramıza birdenbire bir yıldırım düştü...

ŞİRİN : Ne tuhaf konuşuyorsun, abla...

MEHMENE BANU : Ne tuhaf değil, ne korkunç... Bir de nasıl korkunç düşündüğümü bilsen...

ŞİRİN : Abla, Ferhad?

MEHMENE BANU : Korkma... Dedim ya... Ferhad'ın boynunu vurduracak değilim. Ferhad'ın boynunu vurduramayacak kadar...

ŞİRİN : *(Mehmene Banu'nun sözünü keser.)* Beni seversin... Ben onsuz... Ben yokum o var... Ben...

MEHMENE BANU : Şimdi sen git... Ben Ferhad'la konuşa...

Hayır kal... Hayır git... Ferhad'la yalnız konuşmam lazım.

ŞİRİN : Sonra?

MEHMENE BANU : Dadı'ya kalsa hemen nikâhınızı kıydırıp,
kırk gün kırk gece düğün yaptırıp...

ŞİRİN : Ablacığım...

MEHMENE BANU : Dadı'ya kalsa, dedim. Bana kalsa deme-
dim... Bütün iş sevmesini ne kadar biliyorum, ne kadar
bilmiyorum...

ŞİRİN : Sen dünyanın en...

MEHMENE BANU : Haydi git... Haydi...

*(Şirin'i adeta iteleyerek harem tarafına açılan kapıdan
çıkartır. Döner.)*

MEHMENE BANU : *(Düşünür.)* Ben dünyanın en...

(Vezir girer.)

MEHMENE BANU : Sen orda, kapıda bizi mi gözetledin,
kardeşimle konuştuklarımızı mı dinledin?

VEZİR : Evet, efendimiz.

MEHMENE BANU : Bir şeyleri kırmak, parçalamak, yok etmek,
kan dökmek geliyor içimden, senin kanını dökeceğiz galiba.

VEZİR : Ne iyi olurdu, efendimiz.

MEHMENE BANU : Ferhad'ı getir.

VEZİR : Ben de huzurunuzda kalayım mı? Yoksa nakkaşla yalnız
mı kalmak istersiniz? Yalnız kalmanız daha münasip olurdu,
efendimiz...

MEHMENE BANU : Hayır... Nöbetçiler de içeri girsinler...

VEZİR : Ferman, efendimiz.

*(Vezir çıkar. Mehmene Banu ağır ağır ilerleyip tahtına
oturur. Dört muhafız içeri girer. Kapının iç tarafında
dururlar. Sahne loştur. Ve perde kapandığı zaman bu loşluk
tam karanlık olacaktır. Vezir'le Ferhad girerler. Vezir'den
başka bütün erkeklerin gözleri yere dikilidir. Ferhad ayarlı
bir saygıyla ilerler ve selamlar.)*

MEHMENE BANU : Ağıldan koyun çalar gibi kızkardeşimizi
kaçırdın, Ferhad Usta. Üstüne asker gönderdik, teslim
olmadın...

FERHAD : Teslim olmak âdetimiz değildir, Sultanım.

MEHMENE BANU : Dövüştün. Sen meğer yalnız nakış yapmasını değil, dövüşmesini de bilirmişsin.

FERHAD : Bilirim, Sultanım.

MEHMENE BANU : Seni sarayımıza Baş Nakkaş yaptık, halbuki nakışlarını bir kere dahi görmüş değildik.

FERHAD : Nakışlarımı görmediniz mi? Şirin'in köşkündeki saçakaltı nakışlarımı da görmediniz mi?

MEHMENE BANU : Hayır...

FERHAD : Öyleyse niçin?

MEHMENE BANU : (*Ferhad'ın sözünü keser.*) Kaldır başını, Ferhad. Bak bana. Tepeden tırnağa seyret bizi.

(*Ferhad başını kaldırır, Mehmene Banu'ya bakar.*)

MEHMENE BANU : Seni kahretmek... seni kahretmemiz lazım. Sana ölümlerden ölüm beğen dememiz lazım... Fakat hiçbir ölüm, bana... bize, biz Şah Sanem kızı Mehmene Banu'ya çektiirdiğin acıyı, bana... sarayımıza duyurduğun utancı... Yüzüme ne tuhaf bakarsın?

FERHAD : Yere kapanmak, eteğinizi öpmek isterim. Sizi görür, düşünür, insan olduğum için övünürüm. Sizin yaptığınızı, ne melaike, ne dev, ne ağaç, ne kuş, ancak insan yapabilir... Yüreğim dayanılmaz bir saygıyla dolar, gözlerim...

MEHMENE BANU : (*Ferhad'ın sözünü keser.*) Sus... Yeter... İndir gözlerini... Bir kere daha gözlerini yüzümüzde görürsek boynunu vurdururuz. (*Bir müddet sükût.*) Yaran ağır mı?

FERHAD : Hayır.

MEHMENE BANU : Yaranı tımar ettiler mi?

FERHAD : Hekimbaşı kulunuz etti...

(*Bu sırada açık pencerelerden, dışardan, uzak, derin iniltiler gelir.*)

MEHMENE BANU : (*Vezir'e.*) Bu ne?

VEZİR : Şehir halkı ölülerine ağlıyor. Arzetmiştim, efendimiz, hastalık salgın halinde...

MEHMENE BANU : Kapatın pencereleri...

(*Vezir ve nöbetçilerden ikisi pencereleri kapatır, inilti duyul-*

maz olur.)

MEHMENE BANU : Gördün ya, Ferhad Usta, eteği öpülecek insan değilmişiz. Fakat senin de farkın yok bizden. Ölülerine ağlayan insanlar senin de umurunda değil. Sen şimdi Şirin'inden gayrı şey düşünmezsin. *(Bir müddet sükût.)* Şirin'i vereceğiz sana, Ferhad Usta. Onu almaya hazır mısın? Sen ne vereceksin? Demirdağ'ı delebilir misin? Benim şartım bu. Şartımız kabulün mü?

FERHAD : Şartınız kabulüm.

MEHMENE BANU : Belki on beş, belki yirmi yıl sürer bu iş. Yirmi yıl...

FERHAD : Şartınız kabulüm.

MEHMENE BANU : Belki Şirin bu kadar beklemez seni.

FERHAD : Şartınız kabulüm.

MEHMENE BANU : Dağ delinmeden Şirin'in serçe parmağını dahi göstermeyiz sana.

FERHAD : Şartınız kabulüm.

MEHMENE BANU : Belki iş bitmeden sen ölürsün.

FERHAD : Şartınız kabulüm...

(Uzun bir müddet sessizlik. Mehmene Banu tahtında ayağa kalkar.)

MEHMENE BANU : Peki... Gidin...

(Nöbetçiler de dahil hepsi çıkarlar. Mehmene Banu tahtına yığılarak oturur. Başını koluna dayar ve hıçkıra hıçkıra ağlar.)

MEHMENE BANU : Şirin'im, kardeşim, bir tanem... Ferhad... Ferhad...

Perde

İkinci perdenin sonu

ÜÇÜNCÜ PERDE

PROLOG

(Perdenin önüne sağdan, ihtiyar, genç, kadın, erkek Arzenliler girer. Kimisinin elinde meşale, kimisinininkinde o devrin fenerleri vardır. Bunlar soldan çıkacaklardır. Bu kalabalık sağdan görüldüğü sırada, soldan perdenin önüne, Şerif'le Semerkantlı girmişler, bir iki adım atıp durmuşlar, kenara çekilip kalabalığı seyre başlamışlardır.)

MEŞALELİ ERKEK : Geç kaldık, geç kaldık.

YANINDAKİ ERKEK : Daha bir saatlik yolumuz var. Nerdeyse şafak sökecek...

MEŞALELİ ERKEK : Güneş doğmadan varamayacağız.

YANINDAKİ ERKEK : Yüzünü göremeyeceğiz...

MEŞALELİ ERKEK : Geç kaldık... Geç kaldık...

SEMERKANTLI : Bu kalabalık nereye gider, Şerif Usta?

ŞERİF : Demirdağ'a... Ferhad'ı görmeye... Bugün, dağı delmeye başlayışının onuncu yılı bitti.

SEMERKANTLI : Bizim Semerkant'a kadar geldi bu rivayet. İnanmazdık... Demek doğruymuş...

ÇOCUKLU KADININ KOCASI : *(Karısına)* Altı aylık çocuğa bu eziyet çektirilir mi?

ÇOCUKLU KADIN : *(Kocasına)* Hiçbir şey eziyet çekmeden olmuyor... Alışsın şimdiden... Ben onu doğururken az mı eziyet çektim? Ferhad'ın yüzünü göstereceğim ona...

ÇOCUKLU KADININ KOCASI : Yoruldun... Ver oğlanı biraz da ben taşıyayım...

ÇOCUKLU KADIN : Olmaz, olmaz, düşürürsün...

MEŞALELİ ERKEK : Geç kaldık, geç kaldık...

YANINDAKİ ERKEK : Nerdeyse şafak sökecek...

SEMERKANTLI : *(Şerif'e)* Demek ki güneşle beraber işe koyulur. Güneş batana kadar da...

ŞERİF : Çalışır...

SEMERKANTLI : Peki, bu kalabalık, Ferhad'ı görmeye gidenler, güneşten önce yetişemezlerse?

ŞERİF : Gürzünün sesini dinlerler... Dağı delen yüz batmanlık gürzün sesi. Tekmil şarkıların, mahlukların, aletlerin sesini bir araya getir, işte öyle bir ses. Korkunç, fakat bilemediğin gibi güzel. Acı, fakat bilemediğin gibi umutlu...

KISA BOYLU ADAM : *(Uzun Boylu Adam'ın arkasından yetişip eteğinden çekerek durdurur.)* Dur yahu... Sen de mi delirdin?

UZUN BOYLU ADAM : Çek elini eteğimden...

KISA BOYLU ADAM : Haydi bu cahil millet ne yaptığını bilmez. Herifi neredeyse peygamber sanacaklar...

UZUN BOYLU ADAM : Hayır, ne peygamber, ne in, ne cin, senin, benim gibi beni âdem...

KISA BOYLU ADAM : Menfaat düşkünü kerata... Hem de inatçı, hem de aptal... İlle de Şirin Sultan'ı alacağım, saraya damat olacağım diye tut dağı delmeye kalkış... Akıl mı? Lakin hırs bürümüş herifin gözünü. Yahu o dağı delinir mi?

UZUN BOYLU ADAM : Çek elini eteğimden diyorum. *(Silkinip kendini kurtarır.)* Ben bilirim seni... Çeşmelerden su akınca testini ilk dolduran sen olursun...

KISA BOYLU ADAM : Ne suyu? On yıldır bekliyoruz. Bir on yıl daha beklesek nafile... Zaten o zamana kadar kim ölür, kim kalır? Boş ver böyle dalgalara... Haydi, dön...

(Uzun Boylu Adam, bu sefer koluna yapışan Kısa Boylu Adam'ı iter, yere düşürür. Yürür. Kısa Boylu kalkar, üstünü başını temizleyerek döner, sağdan çıkar... Bu esnada:)

SEMERKANTLI : *(Şerife)* Mecnun'u biliriz, Leyla'nın aşkıyla çöllere düştü, ah u zar etti, kara taşlara çaldı bağrını. Âşık dediğin böyle olur sanırdık: boynu bükük, gözü yaşlı... Halbuki sizin Ferhad ağlayıp sızlamaz...

ŞERİF : Yapışıp yüz batmanlık gürzün sapına dağları deler, suyu akıtmak için...

SEMERKANTLI : Ve minelgaraip...

BİRİNCİ GENÇ KIZ : Bugün de yüzünü göremezsem...

İKİNCİ GENÇ KIZ : Ben gördüm... Geçen sene...

BİRİNCİ GENÇ KIZ : Çok mu güzel? O da seni gördü mü?

İKİNCİ GENÇ KIZ : Bir yığın insandık...

BİRİNCİ GENÇ KIZ : Seni görsüydi, belki de Şirin'i unuturdu...

İKİNCİ GENÇ KIZ : Alay mı ediyorsun? Hıh... Şirin de o kadar güzel mi sanki?

ŞERİF : *(Semerkantlı'ya)* Sen şimdi şu yolu tutup *(Karşıyı, sağ tarafı gösterir)* doğru gidersin, karşına bir mescit çıkar, onu geçer, soldaki ilk sokağa saparsın, orda Alizade'nin hanı vardır, oğluna benden selam eder, kalırsın.

SEMERKANTLI : Peki, sen?

(Bu esnada kalabalık soldan çıkmış ve perde önünde Semerkantlı'yla Şerif yalnız kalmışlardır.)

ŞERİF : Ben Ferhad'a gideceğim. Babası vardır Behzad Usta, on yıldır dargın oğluna. Nakkaşlığı bıraktı diye Ferhad'ı bir türlü affedemiyor. Kandırdım ihtiyarı, oğluna götüreceğim. Zaten artık hasretine de dayanamıyordu ya... Atla gideceğiz, güneş doğmadan varırız... Haydi Allahaismarladık...

SEMERKANTLI : Yok, ben de geleceğim.

ŞERİF : Gel... İnşallah güneş doğmadan yetişiriz de tanıştıırırım sizi...

SEMERKANTLI : Ben gürzünün sesini dinlemeye de razıyım... *(Çıkarlar.)*

Prologun sonu

PERDE 3, SAHNE 1

(Demirdağ'da yayla. Solda dipte, pınarın kaynadığı ve Ferhad'ın içinde çalıştığı mağaranın ağzı. Ağaçlık. Uzaklarda orman. Ön planda boyları gitgide küçülen, sırayla dikilmiş on bir kavak. On birinci kavak henüz fidan halindedir. Ferhad onu o gün dikmiştir. Ortalık erken şafak vakitlerinin aydınlığı içindedir. Perde açıldığı vakit Ferhad, henüz diktiği on birinci kavağın yanında durmakta, ellerinin toprağını silkelemek için avuçlarını birbirine sürtmekte ve

kavakları saymaktadır.)

FERHAD : Sekiz, dokuz, on, on bir... On birinci kavağı diktik...
On birinci seneye giriliyor... Nerdeyse gün iyice ağaracak...
(*On birinci kavağı okşar, konuşur.*) Üşüyorsun kavak
yavrusu, üşüyorsun, evlat...

KAVAK : Üşüyorum...

FERHAD : Birazdan ısınırsın, kavakcığım. Bir saata varmaz.
Güneş senin yapracıklarına değdi miydi...

KAVAK : Bilmem ki ısınır mıyım?

FERHAD : Haydi, haydi, naz etme. Isınırsın... Bak şu en baştaki
ağabeyine. On yıl önce diktim onu. Şu boya bosa bak. O da
senin gibi cılızın biriydi halbuki... Hem seninle uğraşacağız
diye ahbaplarla selamlaşmayı unuttuk bugün. (*Çınar ağacına
dayalı duran gürzünü alır.*) Merhaba, yüz batmanlık gür-
züm benim, merhaba...

GÜRZ : Merhaba...

FERHAD : (*Gürzünü yere dayar, ona yaslanır ve tıpkı köy
kahvesinde etrafı selamlıyormuş gibi.*) Merhaba, Demirdağ,
merhaba meskenimiz, merhaba...

DEMİRDAĞ : Merhaba...

FERHAD : Merhaba, Çobanyıldızı, hâlâ deve çanı gibi sallanır
durursun orda, merhaba...

ÇOBANYILDIZI : Merhaba...

FERHAD : Merhaba ışıyan karanlık, merhaba...

İŞIYAN KARANLIK : Merhaba...

FERHAD : Karacalar, geyikler, merhaba...

KARACALAR, GEYİKLER : Merhaba...

FERHAD : Kışı bekleyen kurt, kestanelikte yatan ayılar, insan
tenini seven yılan, kurnaz, aptal, hain, cesur canavarların
hepsi, böcekler, otlar, ağaçlar, zeytin dalı, buğday tanesi,
gülen nar, ağlayan ayva, merhaba...

KORO : Merhaba...

FERHAD : Merhaba kardeşlerim, cümleten merhaba...

KORO : Merhaba kardeşimiz, merhaba Ferhad Usta, merhaba...
(*Ferhad tekrar gürzünü çınarın kütüğüne dayayıp ağacın*

altına oturur. Bülbül  akımaya ba lar.)

FERHAD : Bugün bir tuhaf kederim var,  ocuklar. İnsanın yüreğine öyle kara sinek gibi konup yapışan soyundan değil... Ham elma gibi buruk, fakat sıkı, sıhhatli, kurtsuz bir keder.

BÜLBÜL :  şıksın, Ferhad Usta.

FERHAD : O malum...  şığız çok   k r, bülbül. Hem de nasıl!..  şık  şığı gözünden tanırmış, sen de birde tanıdın beni, bülbül. Lakin buralara sen d n gece gelmiş olmalısın ki...

GÜLEN NAR : *(Kahkahayı basar.)*

FERHAD : Gülen nar, niye güldün?

GÜLEN NAR : Senin haline...

AğLAYAN AYVA : *(Ağlayarak hıçkırır.)*

FERHAD : Ağlayan ayva, niye aęlarsın?

AğLAYAN AYVA : Senin haline...

FERHAD : Ben kendi halime ne ağlar, ne g lerim. Halimden memnunum, çok   k r... Fakat bu keder? Sen ne dersin bu i e, Çobanyıldızı?

ÇOBANYILDIZI : Uzakları d  n rs n, Ferhad Usta. Bugün on bir yıla basıyorsun  irin'i görmeyeli, sesini duymayalı, elini tutmayalı...

FERHAD : Zaten ne kadar az gördüm onu.

ÇOBANYILDIZI : Yüzünü hatırlıyor musun?

FERHAD : Hayır...

ÇOBANYILDIZI : Unuttun demek?

FERHAD : Unutmak değil, başka bir şey... Unutmakla, yahut unutmamakla ilgisi yok. Gözünün, kaşının, ağzının, burnunun biçimi nasıldı, bilmiyorum... O kadar zorluyorum kendimi, mümkünü yok, bilmiyorum... Şirin'in yüzü beyaz bir aydınlıktır kafamın içinde. Senin ı ışın gibi bir şey, uzak, beyaz... Hayır, yalnız bu kadar değil, yani anlıyor musun, yani hayal, hatta hayalet gibi de değil. Ilık bir şey, sıcak bir şey, canlı bir şey, dayanılamayacak kadar canlı, kıvıl kıvıl, sonra yakın, kendi derimden daha yakın bana. Sonra her yerde, sende,  ınarda, g rz m n üstünde, r zg rın sesinde, buraya beni görmeye gelen insanların yüzlerinde, her

yerde...

DEMİRDAĞ : (Söze *karışarak*) Siz insanlar ne tuhaf seviyorsunuz?

FERHAD : Ne dedin, Demirdağ?

DEMİRDAĞ : "Siz insanlar ne tuhaf seviyorsunuz," dedim. Kurda bak, kuşa bak, kestanelikteki ayılara, buğday tanesiyle toprağa bak... Onlar yalnız etleriyle severler, yalnız etleri, ağızları, gözleriyle... Halbuki siz yüreğinizle, hayalinizle, aklınızla da seviyorsunuz...

FERHAD : Doğru dedin, Demirdağ. Hele yârimiz gözümüzden, ağzımızdan, elimizden uzaksa, hele ona her şeyimizle ulaşmak istiyorsak...

DEMİRDAĞ : Sizi bedbaht eden bu.

FERHAD : Bahtiyar eden de... Hasretimiz, kuvvetimizdir...

GÜLEN NAR : (Uzun bir kahkaha atar.)

AĞLAYAN AYVA : (Ağlayarak *hıçkırır*.)

FERHAD : Sen sade gülmesini bilirsin, Gülen Nar, sade gülmesini... Sen yalnız ağlamasını bilirsin, Ağlayan Ayva, sade ağlamasını... Bizse, her ikisini de biliriz, hem gülmeyi, hem ağlamayı...

DEMİRDAĞ : Şerif Usta geliyor?

FERHAD : Şerif Usta mı geliyor, Demirdağ? (Kalkar.) Hani? Hah!.. (Giren Şerif'e doğru gider.) Merhaba, Şerif, hoş geldin.

ŞERİF : Hoş bulduk. (Kucaklaşırlar.) Bil bakayım sana kimi getirdim?

FERHAD : Şirin'i...

ŞERİF : Hayır, Şirin'i getirmek kabil mi?

FERHAD : Kimi getirdin öyleyse? Yoksa...

ŞERİF : Bildin, Behzad Usta'yı getirdim, babanı...

FERHAD : Babam? Nerde? Hani?

(Bu esnada Behzad'la Semerkantlı girmişlerdir. Ferhad babasını karşılar. Ne yapacağını şaşırmuş bir hali vardır. Elini öper.)

FERHAD : Baba...

(Baba oğul bir müddet birbirlerini seyrederek.)

BEHZAD : Suratıma bakıp duracağına, kucaklasana beni. İnsanın kucaklanması, kaçırılması, uğrunda dağların delinmesi için ille de Şirin Sultan mı olması lazım?

FERHAD : *(Babasını kucaklar.)* Baba...

BEHZAD : *(Ferhad'ın kucaklayışından kurtularak.)* Dur, dur, be... Boğacaksın beni. Maşallah, nakkaşlığı bırakıp taşçılığa başlayalı kolların demir gibi olmuş. Senin gibi bir nakkaş... Yine kan tepeme çıkıyor...

SEMERKANTLI : Merhaba, Ferhad Usta...

FERHAD : Merhaba, hoş geldiniz...

ŞERİF : *(Semerkantlı'yı tanıtarak)* Semerkantlıdır. Bizim şehre demin geldi. Burada laleyi nasıl çizdiğimizi görmek...

BEHZAD : Anladın ya, taşçı kalfası. Eloğlu ta Semerkant'dan kalkıp bizim laleleri görmeye gelir de, sen...

FERHAD : Baba, oturmaz mısın? Ayakta kaldın...

BEHZAD : Hayır... *(Bir müddet sükût.)* Şu senin güzü görelim... *(Ferhad güzünü getirir.)*

BEHZAD : Yüz batmanlık diyorlardı... Halbuki bu o kadar... Ver bakayım şunu...

FERHAD : Göstermez amma, hakikaten öyledir. Ağırcaadır biraz...

BEHZAD : Sen ver hele. O kadar ihtiyarlamadık daha. Madem ki sen kaldırıbiliyorsun, ben de... *(Gürzü almıştır, kaldırmak ister, fakat ancak yerden kesebilir.)* Sahiden de ağırmış... *(Ferhad güzü alır.)* Bunu sallamak için yalnız bilek değil, insanda seninki gibi de yürek olmalı. *(Ferhad güzü eski yerine, çınara dayamıştır.)*

BEHZAD : *(Etrafına bakınarak.)* Burası o kadar fena değil...

SEMERKANTLI : Manzarası, âb u havası...

BEHZAD : *(Semerkantlı'nın sözünü keser, Ferhad'a döner.)* Şu suyu akıtmak için kayaları deldiğin yeri de göster bakalım...

FERHAD : İşte şurası, baba...

(Hep beraber mağaranın ağzına giderler.)

FERHAD : Bu mağaranın içinde...

BEHZAD : *(Başını içeri uzatır.)* Ayı ininden beter, gidiyor da gidiyor. *(Başını çeker.)*

(Şerif'le Semerkantlı da bakarlar, sonra baba oğlu yalnız bırakıp uzaklaşırlar ve onların muhaveresi esnasında ağaç yapraklarını koparıp kendi aralarında konuşurlar.)

FERHAD : On yılda uzunlamasına bin adımlık yol açtım...

BEHZAD : İyi halt ettin... Bu inde... Bu dağbaşında... Hay o Şirin denilen kızın Allah belasını versin diyeceğim, diyemiyorum. Kim bilir benim de karşıma öylesi çıksaydı, belki ben de senin gibi...

FERHAD : Peki, annem?

BEHZAD : Anan, Allah rahmet eylesin, yeryüzünün en iyi kadınıydı. Fakat her şeyden önce anaydı, yani kadınların en mübareği... Fakat... (*Susar. Bir müddet sükût.*) Ölene kadar, benden gizli, her gün buraya, sana taşındı durdu.

FERHAD : Evet.

BEHZAD : Benden gizli... Halbuki seni görmeye geldiği için ben... Zaten o sana gelmeseydi ben bu kadar inat edemedim... O gidiyor, oğlanı görüyor, ben biraz daha kafa tutabilirim, diyordum. Anlıyor musun?

FERHAD : Anlıyorum, baba.

BEHZAD : Kucağımda öldü. Benim kucağımda öldü, fakat son sözü oğlunun ismi oldu, Ferhad, dedi, sönüverdi. (*Bir müddet sükût.*) Sen ananın öldüğünü ne zaman haber aldın?

FERHAD : Ertesi gün.. Şerif Usta getirdi haberi.

BEHZAD : Ne yaptın?

FERHAD : O gün çalışmadım. Oturdum çınarın altına, zaten on yıl içinde bir o gün çalışmadım, oturdum çınarın altına hüngür hüngür ağladım... Beş yaşında bir çocuk gibi hüngür hüngür...

BEHZAD : Ölümü düşündün mü?

FERHAD : Düşündüm.

BEHZAD : Nasıl?

FERHAD : Sana bir şey diyeyim mi, baba, bir gün olup öleceğimi düşünmek bana kuvvet verir. Hayatı sevmediğimden değil, bilakis hayatı çok sevdiğimden...

BEHZAD : Benim gibi. Ben de öyleyim... Zaten bu yüzden yaşıam yetmiş, yetmiş değil ya, altmış, lakin işim bitmemiş... (*Bir*

müddet sükût.) Su, şehre akacak, değil mi?

FERHAD : Akacak, baba.

BEHZAD : Şehirliler seni nasıl da seviyorlar, onlara sorsan, hatta bazen bana da sorsan, sen sanki Demirdağ'ı Şirin için değil de, biz suya kavuşalım diye...

FERHAD : (*Babasının sözünü keser.*) İki iş birbirine karıştı, baba, hatta artık hangisi ağır basıyor, ağır basmak meselesi de değil, yani demek istediğim...

ŞERİF : (*Uzaktan seslenerek gelir.*) Behzad Usta, Behzad Usta... (*Semerkantlı da Şerif'le beraber yaklaşır.*)

BEHZAD : Ne var?

ŞERİF : Evvela şu yapraklara bak... (*Elindeki yaprakları Behzad'a verir.*) Ne ağacı bilmiyorum. Fakat bu yaprakları, şu yanlarını uzatıp, şu yanlarını alarak senin mihrap nakışlarında kullanabiliriz...

BEHZAD : Aşkolsun Şerif Usta. Rengini de Ferhad'ın yeşil boya... (*Ferhad'a döner.*) Ülen, yeşil boyanın sırrını bana bile söylemedin de, Şerif Ustaya verdin. O da mal bulmuş mağribi gibi hâlâ gizler bizden...

ŞERİF : (*Lakırdıyı değiştirmek için.*) Bilir misin, Ferhad, nereden bileceksin ya, kendime Şerif Ağa değil, Şerif Usta dedirtmek için...

BEHZAD : (*Şerif'in sözünü keser.*) En sonunda dedirttin işte... Fakat usta da oldun... Doğrusu bu...

FERHAD : Ben de bakayım şu yapraklara... (*Behzad'dan yaprakları alır.*) Bunlar... Bunlar mihraba gelmez...

ŞERİF : Neden?

FERHAD : Fazla yayvan.

ŞERİF : Şu taraflarını alacağız ya...

BEHZAD : Şu yanları da uzayacak...

FERHAD : Olmaz, bakın. (*Yere çömelip bir değnekle şekiller çizer, ötekiler de başına toplanırlar.*) Şu mihrap, öyle mi? Nakışlar da şuraya yapılacak. Öyle mi? İşte, ne kadar yontsanız, uzatsanız olmuyor...

ŞERİF : Peki ama...

BEHZAD : Oğlumun hakkı var, Şerif Usta... Fazla kalın kafalılık

etme, yine Şerif Ağa derim ha...

FERHAD : *(Kalkar.)* Dürun size ben bir çiçek getireceğim...
(Gider çiçeği koparır.) İşte...

BEHZAD : Güzel.

FERHAD : Hani bir şey diyecektim...

BEHZAD : Kım kım kırıtmı, söyle bakalım.

FERHAD : Çeşmelere su geldikten sonra, gider, hiç olmazsa bir tanesine, şehre girerken ilk çeşme var ya, ona, Demirdağ'ımın bu çiçeklerini nakşederim diye düşünürüm bazen...

BEHZAD : Ver onları bana... Hem suyunu, hem nakışını bir insana yüklemek de olur mu? Ben nakşederim... Merak etme, hem de bir nakşedeceğim ki senin Demirdağ'ının çiçeklerini, su akıtıp da görmeye geldiğin zaman... *(Birden-bire susar.)* Sahi, o zaman ben dünyada olmayacağım... Daha on beş sene ister, en aşağı on beş, gözün korkmasın. O da gelir, geçer... Fakat ben o zaman dünyada yokum. Olmayayım, şırıl şırıl sular akan çeşmede nakşım kalacak ya.

ŞERİF : Etme, Behzad Usta, sen daha yirmi, yirmi beş sene...

BEHZAD : *(Oğlunun yüzüne dalmıştır, Şerif'in sözünü keser, Ferhad'a)* Dur bakayım, şöyle dur... Ortalık ağardıkça senin yüzünün sarılığı da ortaya çıkıyor... Aman be evladım... Bilirim alışkanlık zor ıstır, insan alıştığı düzenden zor kurtulur... Lakin sen, zar zor da olsa değiştir işinin düzenini... Geceleri çalışıp, gündüzleri güneşte dinlen, güneşte uyu biraz... Aman be evladım, yüzün pek sarı.

FERHAD : Haklısın baba... Fakat sen de dedin ya... Sonra dahası var...

BEHZAD : Biliyorum, biliyorum... Zaten hemen demiyorum... Kuzum evladım, kendine bak biraz... Hay Allah kahretsin beni, on sene gelmedim sana... Hay Allah canımı alsın... Senin çeşmenin nakşına hemen başlayacağım... Hemen... Belki ben de ölmem o vakte kadar... Lakin kendine iyi... Öf be... Öf be... Haydi biz artık gidelim, Şerif Usta... Gidelim... Nerdeyse güneş doğacak, başlasın işine... Gidelim... Ben yine gelirim... Yarın yine gelirim... Öf be... Öf be... Haydi. Haydi... Öp elimi. Haydi. Biz gidiyoruz...

FERHAD : *(Behzad'ın elini öper.)* Baba, yine geleceksin, değil mi?

BEHZAD : Geleceğim... Geleceğim... Haydi, haydi, yolcu yolunda gerek...

ŞERİF : Allahaısmarladık.

SEMERKANTLI : Hoşça kal, Ferhad Usta...

FERHAD : Güle güle, yolunuz açık olsun. Baba, yarın mutlaka gel!

(Böylelikle gidenleri geçiren Ferhad ağır ağır geri döner.)

FERHAD : *(Ayakta çınara yaslanarak konuşur.)* Sana, zaman diyorlar, zaman, fışkıran tohumda, kuş kanadında, karıncanın ayağında mısın? Nerde olursan ol, daha çabuk, daha hızlı geç, her gün biraz daha kuvvetli olsun akışın. Sen ne kadar kuvvetle akarsan, çeşmeler suya, ben Şirin'ime o kadar yakınım...

ZAMAN : İhtiyarlığa da, ölüme de...

FERHAD : Sen yaşamaktan korkanlara anlat o hikâyeyi. Sen daha hızlı, daha hızlı es. Gelecek günler geçen günlerden güzeldir eğinde sonunda...

(Bu esnada Şirin girmiştir, Ferhad onu görmemiştir. Yanında iki kadın ve silahlı askerler vardır, onlara eliyle işaret eder, uzaklaştırır. Sonra tıpkı birinci perde ikinci sahnedeki hareketlerle aranır, ağaçlara bakar. Elma ağacı yoktur. Yerden bir taş alır ve Ferhad'ın sırtına atar. Ferhad döner. Şirin'i görür.)

FERHAD : Şirin... *(Koşar, Şirin'i kucaklar, birbirlerine sarılırlar. Bir müddet öylece kalır ve ayrılırlar.)* Sen... Şirin... Sen...

ŞİRİN : Ben...

(Ferhad, Şirin'e bir daha sarılır ve bağrında öyle kuvvetle sıkarak ki :)

ŞİRİN : Ah...

FERHAD : *(Şirin'i bırakır.)* Canını mı yaktım? Bir yerini mi kırdım?

ŞİRİN : Hayır... Hayır... Senin burda elma ağacı yok... Sana atmak için elma bulama...

FERHAD : *(Şirin'in sözünü keserek başını avuçları arasına alır, yüzünü doğuya çevirir.)* Aydınlığa dön yüzünü. Aydınlığa

dön... Daha bol, daha çok aydınlığa... Güneş de doğmadı bir türlü, Allah kahretsin... Dur, bakayım sana, dur... *(Parmaklarını Şirin'in yüzünde dolaştırır.)* Bu alnın, bunlar gözlerin, bu burnun, ağzın, çenen... Parmaklarım ezberlesin yüzünü...

ŞİRİN : Ferhad...

FERHAD : Nasıl tanıdım seni, hemen görür görmez, hatta daha görmeden, görmeye vakit kalmadan, sezer sezmez. Halbuki...

ŞİRİN : Beni unutmuş muydun?

FERHAD : Seni unutsam burda işim ne? Dünyada işim ne? Konuş, bir şeyler söyle, sesini duyayım, yalnız sesini... Çünkü bir anda hem sesini duymaya, hem yüzünü görmeye dayanamıyorum. Otur şuraya. *(Şirin'i yüksekçe bir taşın üstüne oturtur, kendisi de ayaklarının dibine oturur, başını kızın dizleri üstüne kapatır.)*

ŞİRİN : Sana anlatacak ne çok şeyim var. Anlatacaklarımı anlatmak değil, getirdiğim haberi bile söyleyemiyorum. *(Ferhad'ın saçlarından tutup başını kaldırır.)* İnanılamayacak kadar güzel bir haberim var sana, ikimize, bize...

FERHAD : Hiçbir haberi, hiçbir şeyi merak etmiyorum. Belki on dakika, belki beş dakika sonra, buraya nasıl gelebildin, niçin geldin, getirdiğin haber ne? diye meraktan, kaygıdan, yahut sevinçten kahrolabilirim. Fakat bu anda, şimdi, hiçbir şey öğrenmek istemiyorum. Yüzünü görüyorum, sesini işitiyor, kokunu duyuyor, etine dokunabiliyorum. Bu anda kurttan, buğday tanesinden farkım yok...

(Şirin sessizce ağlar.)

FERHAD : Ağlıyorsun, niye ağlıyorsun?

ŞİRİN : Sevincimden.

(Şirin güler.)

FERHAD : Güldün.

ŞİRİN : Sevincimden...

FERHAD : Benim ne ağlamak, ne gülmek, haykırmak geliyor içimden. Dağlar, taşlar, kurtlar, kuşlar, insanlar hepimiz bahtiyar olun, hep beraber bahtiyar olalım diye haykırmak... Bugün ne günmüş meğer, senden az önce babam geldi...

ŞİRİN : Benim yüzümden sana darılmış dediler. Geldi demek?

FERHAD : Geldi, yarın da gelecek... Yarın sen de geleceksin...
Yarın da geleceksin, öbür gün de geleceksin...

ŞİRİN : Hayır...

FERHAD : Neden?

ŞİRİN : Benim gelmeme lüzum yok.

(*Tekrar ağlar.*)

FERHAD : Ne dedin? Ne oldun? Niye ağlıyorsun yine?

ŞİRİN : On seneme, sensiz geçen on seneme. (*Güler.*) Pek de gözü sulu bir kadıncağz olmuşum, değil mi? Fakat bitti artık... Bitti... Artık birbirimizden ayrılmayacağız. Ayrılık, hasret, gözyaşı bitti.

FERHAD : Bitti mi? Burda... Burda benim yanımda mı kalacaksın? Gündüzleri dağı deler, geceleri şurda çalışır, çınarın altına sana bir köşk yaparım. Her şeyini kendi ellerimle, temelinden nakışlarına kadar...

ŞİRİN : Bizim hazır, yapılmış bir köşkümüz var ya, Ferhad. Belki biricik kusuru her şeyini senin yapmamış olman. Fakat birbirimizi ilkönce orda gördük...

FERHAD : Anlamıyorum ki... Sen herhalde buraya ablanın haberi olmadan geldin, hayır, yahut, onun izniyle... Peki ama, nasıl olur? Anlatsana...

ŞİRİN : İşte meraktan kahrolmaya başladın. Fakat dinle, bırak konuşayım... Baştan anlatayım, olur mu? En baştan... Niye her şeyi üç kelimeyle söylemiyorum... Hareketsiz, düşünmekle, yalnız düşünmekle geçen on senem var. Şimdi sana her şeyi baştan, her şeyi uzun uzun anlatmak istejişimin sebebi bu mu? Yoksa o kahrolası yılları burda bırakmak, bir daha onların sözünü bile açmamak için mi? Bilmiyorum, fakat her şeyi baştan anlatacağım? Dinliyor musun? Sabredebilecek misin?

FERHAD : Evet.

ŞİRİN : (*Ellerini uzatır.*) Tut ellerimi... Bir daha bırakmamacasına tut ellerimi.

(*Ferhad, Şirin'in ellerini alır ve onları yüzüne gözüne sürer.*)

ŞİRİN : Ablamın koştığı şartı öğrendiğim zaman çok üzülmедim.

Seni öldürtebilir, yahut zindana attırabilirdi. Sonra, sana öyle güveniyordum ki, yalnız sevdana değil, aklına, kuvvetine de... Bizi yakalamaya gelenlerle nasıl dövüştü...

FERHAD : Artık bana güvenmiyor musun? Halbuki her zamankinden akıllı, olmadığım kadar kuvvetliyim.

ŞİRİN : Neden böyle hain hain konuşursun? Hep böyle yaparsın, bazen durup durup bir lakırdı söylersin, taş gibi. Fakat bu halin de hoşuma gitmiyor değil. Şimdi dinle beni, ne diyordum, Ferhad'ım Demirdağ'ı bir yılda, bilemedin iki yılda deliverir diye düşünüyordum...

FERHAD : Ben onu bir dakikada delmek...

ŞİRİN : Biliyorum... Sözümü kesme. Sonra konuşmam, sesimi duyamazsın... Ablama hiçbir şey söylemedim, en ufak bir sitemde bulunmadım. Ferhad'ım bana kavuşmak için zaten eziyet çekmek istiyordu diye düşü...

FERHAD : Eziyet çekmek değil. Eziyet çekmek istenir mi? Ben çilekeş derviş miyim? Sana layık olmak, seni alnımın teriyle hak etmek...

ŞİRİN : Evet, haklısın... Fakat ne söyleyeceğimi unutturuyorsun bana. Ha, ablamla bu bahsi bir kere bile açmadık. Yalnız bazen ben onu, bazen o beni ağlarken yakalıyor, hiçbir şey konuşmadan, birbirimize sarılarak ağlıyorduk.

FERHAD : Bir tanem, yavrum benim...

ŞİRİN : Sen yine burda hasretinin öfkesini deldiğin dağdan çıkarıyorsun. Halbuki ben...

FERHAD : Anlıyorum, Şirin'im, anlıyorum.

ŞİRİN : Üçüncü yılın sonuydu, dağın bir iki senede değil, on, on beş yılda bile delinemeyeceği şurdan burdan kulağıma geliyor, ben inanmıyordum. Bu kadar uzun bir hasrete kolay kolay inanılır mı, Ferhad? Üçüncü yılın sonuydu, Vezir... Vezir'i hatırladın mı?

FERHAD : Evet.

ŞİRİN : Bana düşman olduğunu bilir miydin?

FERHAD : Sezmiştim.

ŞİRİN : Sebebini?

FERHAD : Onu da...

ŞİRİN : Ne diyordum, Vezir ölümünden bir gün önce, çünkü ertesi gün kalbi duruverdi, yıkıldı, öldü, fakat öleceğini biliyordu, ne diyordum, ölmeden önce beni kahretmek için köşke geldi, bana iki şey söyledi...

FERHAD : Ne? Ne söyledi?

ŞİRİN : Bir kere şunu bil ki Şirin Sultan, dedi, dağ yirmi yılda da delinmez. Zaten daha ben doğmadan önce, babamın vaktinde de uğraşılmış. Bilmiyordum. Kaç kişinin bu uğurda can verdiğini teker teker saydı. Sonra, "Ferhad'ınıza inşallah kavuşursunuz," dedi, "Fakat o zaman yüzünüz ablanızınkinden ihtiyar olacak. Hiç olmazsa onun vücudu genç, sizin vücudunuz da," dedi... Sonra öteki şeyi de söyledi...

FERHAD : Ne o, öteki şey?

ŞİRİN : Bunu seninle çok sonra konuşuruz. Ablama ait bir şey... Bunu sana ancak, sen de, ben de ihtiyarladığımız zaman söyleyebilirim. Ben inanmadım. Fakat bir kere şüphe düştü içime... Hâlâ kurt gibi kemiriyor... Daha beteri, daha kötüsü bu ikinci şeyi iştmiş olmam, ablama gidip sana koştığı şartı geri alması için yalvarıp yakarmama engel oldu. Kızdırmıyorsun bana, değil mi? Seni uzaktan olsun görmemeye zaman zaman dayanamıyordum... Senin kabul ettiğin şartı geri alması için ablama yalvarıp yakarmayı düşündüm diye kızdırmıyorsun bana, değil mi? Ne yapayım? Kuvvetim tükeniyor bazen. Fakat bitti, artık bütün bunlar bitti... Benim yalvarıp yakarmamla ablamın şartını geri alması başka şey, onu kendiliğinden, ne sen, ne ben yalvarıp yakarmadan, onu kendiliğinden... Böyle bir şart koşmaya ne hakkı vardı zaten. Bir insanın kendi bahtiyarlığını, hatta kendi ömrünü feda etmek pahasına başka bir insanı kurtarması, ona o insan üstünde bir hak kazandırır mı? Nankörlük mü ediyorum? Senin hasretin beni çok mu fena bir insan yaptı? Komşunun çocuğunu yangından kurtarmak için ateşe girip kör olsan, çocuk artık benimdir demeye hakkın olur mu? Cevap versene, Ferhad, konuşsana...

FERHAD : Büyük işler için ölenleri düşünüyorum, mesela memleketini düşmandan kurtarmak için ölenleri. Onlar, ölümler

hiçbir hak iddia etmiyorlar...

ŞİRİN : Fakat yaşasalardı? Fakat düşmanla dövüşüp de ölmeyenler?

FERHAD : Elbette ki sözlerini söyleyecekler ve sözleri herkesinden önce dinlenecek. Fakat ablanla senin arandaki mesele başka. Hem kazanılan hak, zulüm etmek için kullanılırsa, haklıktan çıkar galibâ... Neyse, bırak bunları, yani şimdi ablan bana koştugu şarttan vaz mı geçiyor?

ŞİRİN : Evet.

FERHAD : Ne diyorsun?

ŞİRİN : Evet, diyorum, evet, vazgeçiyor. Dün gece beni çağırttı. Çoktandır birbirimizi görmemiştik. Ben son senelerde ondan adeta kaçıyordum. O da galiba bunu anlıyor, benden kaçıyordu. Dün gece beni çağırttı. "Yarın sabah, güneş doğmadan Ferhad'a git, söyle ona, ben şartımı geri alıyorum," dedi. "Size çok eziyet ettim, beni affedin," dedi. Fakat ağlamıyordu. Gözleri beni görmüyor gibiydi. Duvarla konuşur gibiydi. "İster gelir, burda sarayda oturursunuz," dedi, "isterseniz köşke yerleşirsiniz..." Köşkü hatırlıyor musun, Ferhad? Cennet köşkü gibi... Yaptığın saçakalt nakışları aklında mı? Ben on yıldır onları seyrede ede ezberledim... Bahçeyi hatırladın mı? Sana ağacından elmayı koparıp attığım bahçe... Bahtiyar olmayı hak ettik, değil mi, Ferhad? Çok çektik, değil mi? Ne düşünüyorsun? Niye bana sarılıyorsun? Deminki gibi kemiklerimi kırarak belimi sıkıyorsun? Nen var?

FERHAD : *(Kalkar ve Şirin'in ellerini hâlâ tuttuğu için onu da kaldırır.)* Gel, biriciğim, Şirin'im.

ŞİRİN : Ne tuhaf söyledin bunu? Sanki ne söylediğini bilmiyormuşsun gibi? Ne oldu sana?

FERHAD : Gel sana çalıştığım yeri göstereyim... Evvela güzümü gör... İşte...

ŞİRİN : *(Güzü dayalı olduğu meşe ağacından ayırmak ister, fakat muvaffak olamaz.)* Ne kadar ağır... Ne kuvvetlisin... *(Ferhad'a sarılır, boynundan öper.)*

FERHAD : *(Şirin'i mağaranın ağzına götürür.)* Şimdi sana çalıştı-

ğım yeri göstereyim... İşte, bunun içinde çalışıyorum...

ŞİRİN : Ferhad'ım... Burda... Nasıl olur?... Burası... Allah benim canımı alsaydı da... Kurtulmasaydım da... Ölseydim de... Bana rastlamasaydın... Bütün bu işler senin başına benim yüzüm... *(Gayet sessiz ağlar.)*

FERHAD : Ağlama Şirin'im... Sen sahiden de gözü sulu olmuşsun... Gül bakayım...

ŞİRİN : *(Güler.)* Çok mu gözü sulu olmuşum sahiden?

FERHAD : Çok... Şimdi beni dinle...

ŞİRİN : Dinliyorum...

FERHAD : Kayayı bin adım deldim... Yani su bin adım ilerledi. Şimdi bir kalın kaya yığını daha çıktı karşıma, onu da deldim miydi, su, ovaya, ordan şehre akıverecek... Şehir halkı artık bir daha o akşamki gibi... O akşamki gibi ölülerine, susuzluktan sinekler gibi düşen ölülerine ağlamayacak... Bütün mesele bu yeni kayanın kalınlığında... Fakat ben gürzü biraz daha ağırlaştırıp...

ŞİRİN : Neler anlatıyorsun bana?

FERHAD : Sana kayayı nasıl deldiğimi, nasıl deleceğimi anlatıyorum, suyun şehre nasıl akacağını anlatıyorum... Kayaların...

ŞİRİN : Artık kayalardan bana ne, sana ne? Artık bir dakika, bir dakika bile durmak istemiyorum burda... Haydi, gidelim...

FERHAD : Hayır...

ŞİRİN : Ne? Hayır mı dedin? Ne diyorsun, Ferhad?

FERHAD : Bu kayayı da deleceğim, su akacak şehre. Çeşmelerden artık irin değil, tertemiz, ılık ılık su akacak...

ŞİRİN : Çıldırdın mı? Ablam koştuğu şarttan vazgeçti diyorum... Anlamıyor musun?

FERHAD : Ablanın bu işte bana şart koşmuş olduğunu çoktan unuttum...

ŞİRİN : Beni de...

FERHAD : Hayır... *(Şirin'e sarılır.)* Seni unutmak imkânsız... Yaşıyorum, seni nasıl unutabilirim. Seni unutsaydım çoktan giderdim burdan. Seni unutmak dünyayı sevmeyi, insanları sevmeyi, çeşmelerden akacak suyu sevmeyi unutmaktır. Halbuki bütün bunları her gün biraz daha çok seviyorum,

yani seni, Şirin'i, her gün biraz daha çok, her gün biraz daha kendimden geçerek...

ŞİRİN : Anlamıyorum, hiçbir şey anlamıyorum, Ferhad... Hayır, hayır, anlıyorum, şeref meselesi, haysiyet, insan haysiyeti meselesi, vazife meselesi, başlanmış işi bitirmek meselesi, şehirde susuzluktan ölülerine ağlayan insanlar meselesi... Peki ama, bir de bizim, ikimizin meselesi var...

FERHAD : İkimizin meselesi, bütün bu saydıklarının dışında, ötesinde değil ki bir tanem.

ŞİRİN : Sen beni artık sevmiyorsun... Sen beni artık sevmiyorsun... Kendimizi, beni, ikimizi bir sürü mesele için, başkaları için harcamaya ne hakkın var? Bak nasıl ihtiyarlıyorum artık. Bak, yüzümdeki çizgilere bak...

FERHAD : (*Şirin'in başını avuçları arasına alır.*) Şurda, alnının ortasında bir çizgi peydahlanmış...

ŞİRİN : Gördün demek?

FERHAD : Elbette gördüm... Görür görmez de o çizgiye, beni on sene beklemenin, beni on sene düşünmenin çizgisine vuruldum... Öpeyim onu... (*Öper.*)

ŞİRİN : Bırak beni... (*Ferhad'ın kucağından kurtulur. Ağlar. Ağlamasını birdenbire keser.*) Ağlıyorum da aldırmiyorsun bile...

FERHAD : Sen ağlıyorsun, ben kahroluyorum... Ağlamasını yalnız bir kere, anamın öldüğünü haber aldığım zaman becerebildim...

ŞİRİN : Halbuki benden ayrılmak ağlatmıyor seni? Ben de ölmüş sayılırım...

FERHAD : Dünyada sen, ben, (*Etrafı gösterir*) bütün bu gördüklerin durdukça birbirimizden ayrılmamız mümkün mü?

ŞİRİN : Laf, lakırdı bütün bunlar.

FERHAD : Şirin, ne olursun, gül bir kere daha, istemeye istemeye de olsa... Ne olursun? Gülümsediğini, sadece gülümsediğini bile görmeye bilemediğin gibi muhtacım...

ŞİRİN : Nasıl gülebilirim? Ben bu hale düştükten...

FERHAD : Ne olursun... Nasıl seviyorum seni... Ah nasıl seviyorum seni... Sen nasıl, uzaktan da, yakından da, her zaman,

her mekânda...

ŞİRİN : *(Hafifçe gülümser ve Ferhad'ın sözünü keser.)* Bunu bir kere daha söylemiştin bana... Hatırladın mı?

FERHAD : Onu on yıldır her gün söylüyorum...

ŞİRİN : Ben duymuyorum ki... *(Bir müddet sükût.)* Çok mu sürer? Bu kayaların da delinmesi çok mu sürer?

FERHAD : Bilmem ki... Belli olmaz... Kalınlığını dışardan ölçmek mümkün değil ki... Toprağın altında...

ŞİRİN : Hiç olmazsa yalan söyle, "Bir yılda, beş yılda biter," de... Hayır, aldatma beni. On yıl bekledim. Ölene kadar da bekleyeceğim... *(Güler.)* Bu hikâyede herkes bir marifet gösterdi, ben de beklemesini bileceğim... Bekleyeceğim... Beklemesini bileceğim seni, Ferhad... Oğlu gurbete çıkmış anneler gibi... Sabırla, şikâyetsiz... Haydi canım, öp beni... Gerdanımdan öp... Sonra o çizgiden...

(Ferhad, Şirin'i gerdanından ve alnındaki çizgiden öper.)

FERHAD : Yarın, yahut bir yıl sonra, yahut ne bileyim, öbür gün yine gelmez misin?

ŞİRİN : Gelemem, Ferhad... Sana söylemedim. Ablam, "Eğer Ferhad, işini hemen bırakıp seninle dönmezse şartımı geri almam," dedi... "Çeşmelere su gelene kadar yine senin serçe parmağını bile göremez," dedi... Hem bunu, tam ben kapıdan çıkarken, arkamdan haykırdı... Sesi nasıl korkunçtu, Yarabbi...

FERHAD : Peki...

ŞİRİN : *(Son bir ümitle.)* Ablam böyle dedi, anlıyor musun?

FERHAD : Anlıyorum... Peki.

ŞİRİN : Gidiyorum, Ferhad...

(Ferhad, Şirin'e tekrar sarılmak ister, fakat bunun bir vedalaşma hareketi olduğunu anlayan Şirin onu yavaşça iter. Durur. Ferhad'ın gözleri içine bakar. Sonra döner, deli gibi koşarak çıkar... Ferhad bir müddet olduğu yerde kalır, sonra kayaların üstüne çıkar, Şirin'in kaybolduğu istikamete bakar. Bu esnada güneş de doğmaktadır. Sahneye en önde Çocuklu Kadın olmak üzere, Kocası ve Ferhad'a gelen öteki Arzenliler girer.)

ÇOCUKLU KADİN : Ferhad Usta...

FERHAD : *(Döner, kalabalığı görür.)* Hoş geldiniz...

ARZENLİLER : Hoş bulduk, Ferhad Usta!

(Ferhad kayadan iner ve gürzüne doğru ilerlerken Çocuklu Kadın onun yolunu keser, kucagındaki çocuğunu Ferhad'a uzatır.)

ÇOCUKLU KADIN : Sana oğlumu getirdim... Altı aylık... Senin yüzünü görsün, bellesin şimdiden, senin gibi yiğit olsun diye...

FERHAD : *(Çocuğu alır.)* O benden yiğit olsun... Ben o kadar... Ben o kadar da yiğit değilim... *(Çocuğu öper, anasına verir. Gürzünü alır, etrafını saran kalabalığı açarak mağaraya girer. Kalabalık, kimisi yere oturup, kimisi ağaçlara yaslanıp, sahneyi kaplamıştır, saygılı ve hayran bir halleri vardır. Bir müddet sonra mağaradan gürzün sesi gelmeye başlar...)*

ÇOCUKLU KADIN : *(Çocuğunu mağaraya doğru uzatarak)* Gürzün sesini dinle, oğlum... Gürzün sesini dinle... *(Gürzün sesi devam ederken perde kapanır ve ikinci sahnenin perdesi — ki biraz geç açılacaktır — açılana kadar — en nihayet yavaş yavaş kaybolarak — icap ederse müzik — işitilir.)*

Üçüncü perde birinci sahnenin sonu

PERDE 3, SAHNE 2

Nâzım Hikmet'in kârısı Piraye'ye yazdığı bir mektubundan :

Ferhad'la Şirin'i ilkönce başka türlü bitirmek niyetindeydim, üçüncü perdeyi de iki sahne yapmak istiyordum. İkinci sahnede, yani üçüncü perdenin ikinci sahnesinde, suyun çeşmelerden akışını ve Ferhad'ın Şirin'in kucagında ölüşünü yazacaktım. Fakat sonra düşündüm, hem esas fikir itibariyle piyes üçüncü perde birinci sahnede bitiyor, hem de Ferhad'la Şirin'de seninle bana benzeyen bir taraf var ki, adeta kendimi sana kavuştuğum anda, senin kucagında öldürmüş gibi olacaktım, buna gücüm yetmedi. Bana mektup yazdığın zaman Ferhad'la Şirin'den biraz daha

FERHAD İLE ŞİRİN

tafsilatla bahsedersen, mesela en çok hangi taraflarını beğendiğini, nerelerine takıldığını yazarsan çok sevineceğim.

(...)

Biz yine *Ferhad*'la *Şirin*'den bahsedelim. Dedim ya esas fikir itibariyle orada bitmesi lazım, hem zaten henüz çeşmelerden su akmadı ve insanlar ümitle, hayranlıkla Ferhad'ın gürzünün sesini dinlemekle meşguller.

SABAHAT

Oyun 6 Sahne

İlk Basım: 1966

Yazılışı: 1948

KİŞİLER :

Ali Usta
Nuri
Seyfi Bey
Hüseyin
Murat
Gardiyan
Hemşire
Şükrü
Ayşe
Hacer
Ahmet
Çocuk Selim
Sabahat
Hayrullah Bey
Torunu
Şefik
Sadık
Halil Ağa
Kârısı
Emin
Mübaşir
Jandarma 1
Salim
Mustafa
Gecekuşu
Jandarma 2
Yakup
Jandarma 3
Müdür
Mahkûm
Başgardiyan

BİRİNCİ SAHNE

Marangoz Ali Usta'nın dükkânı

(Ali Usta tezgâhta uzun bir döşeme tahtasını planyalamaktadır. Seyfi Bey bir sandığın üstünde oturuyor. Boyacı Nuri tezgâhın yanında, ayaktadır.)

ALİ : Vay anasını, amma da namussuz herifler var bu dünyada...

NURİ : Var ya, ustam.. *(Tezgâhın üstünde duran mavi ispiroto şişesini alır, bir iki yudum içer, şişeyi yerine kor.)*

ALİ : Orda olacaksın, indireceksin domuzun kafasına keseri...

SEYFİ : Öyle kestirip atma, Ali Usta... Bizim millet de az değildir. Maşallah tosun gibidir de, yine gözünün içine baka baka, hastayım diye tutturur. Kurnazlığa pek bayılır bizim millet... Daireden bilirim...

NURİ : Ne dairesi, ne kurnazlığı be Seyfi Bey? Çocukcağız zaten revirden hasta hasta kaldırıldı. Adım atacak hali yok. Yine de on dört saat yol yürüdü... Dedim ya, hava da sıcak mı sıcak, yol da taşlık mı taşlık, inadına da bayır yukarı. Süleyman'cık yüzükoyun bir yıkıldı, herif geldi tekmeledi, kaldırdı. Süleyman'cık yine yıkıldı, ötekisi yine bastı tekmeyi, çaldı delikanlının mum gibi yüzüne kamçıyı. Süleyman'cık on adım gitti gitmedi, yine yıkıldı... Artık belli işte, çocukcağız sahiden hasta. Kime anlatırsın? Süleyman'cığın dördüncü, beşinci yıkılışında mı ne, artık oğlanın boş böğrüne öyle bir tekmelemeye, öyle bir kamçılamağa başladı ki, ses soluk kesildi delikanlıda. Ben dayanamadım: «Öldü!» diye haykırdım.

ALİ : Sahiden de öldü mü?

NURİ : Ölmez olur mu? Öldü elbet... Başı bir yana düşüverdi, başladı ağzından iplik iplik kan sızmaya... Arslan gibi delikanlı. *(İspirto şişesini alıp tekrar içer ve şişeyi elinde tutar.)*

ALİ : Pek de arslan değilmiş. İnsan o halinde bile, hiçbir şey yapamasa, herifin hayalarına saldırır, ne bileyim ben, bir haltlar eder işte. Koyun gibi teslim olunur mu?

SEYFİ : Bizim millet itaatlidir...

NURİ : Yol kıyısına bir çukur kazıverdiler. *(Elindeki ispirto şişesinden içer ve şişeyi tezgâhın üstüne kor.)*

SEYFİ : Şu mavi ispirtoyu nasıl içersiniz? İçin yanmıyor mu?

NURİ : Yanmaz olur mu? Ne diyordum? Yolun kıyısına kabri kazıverdiler, bir de zabıt tutuldu, eceliyle öldü diye. İş sızılıtsız tamamlanacaktı amma, Süleyman'cığın hemşerileri meseleyi yukarıya bildirdiler, şikâyetçiyiz dediler. On beş gün sonra iki doktor geldi, bizi de aldılar, gidip mezarı açtık. Çıkardık ölüyü. Ağzına, burun deliklerine, gözlerinin içine vıcıl vıcıl kurt dolmuş. Kurtlar insanın önce gözlerini yiyor. İnsan dediğinin üstünde ya tertemiz derisi olmalı; yahut da deri, et, filan büsbütün kalmayıp iskelet haline gelmeli. İkisinin arası kötü, yani on beş günlük kurtlanmış insan ölüsü seyrine dayanılır şey değil. Bir de koku, bir de koku...

SEYFİ : Sus Allahaşkına, Nuri, gönlüm bulandı.

ALİ : Doktorlar ne dedi?

NURİ : Birisi zaten revirin doktoru, hastaydı der mi? Fakat ötekisi, güzel gözlü, al yanaklı doktor, kendi eliyle parçaladı ölüyü, hemen oracıkta, yolun kıyısında... Ciğerine baktı, sulu satlıcanı varmış Süleyman'cığın. Barsakları da tekmeden ezilmiş... Güzel gözlü doktor: «Siz öldürdünüz herifi, raporu öyle vereceğim,» diyor. Ötekisi: «Sen rapor veremezsin, raporu benden istediler, sen kim oluyorsun?» diyor...

SEYFİ : Doğrudur. Selahiyeti dahilinde değilse, selahiyet revire bakan doktordaysa, berikisi yalnız müşahit sıfatıyla bulunuyorsa, görevini...

ALİ : Yani iş, eninde sonunda, hasıraltı oldu demek?

NURİ : Öyle oldu... *(İspirto şişesini tekrar alıp bir daha diker ve yerine kor.)* Bir lokmacık ekmeğin yok mu, Ali Usta? Boyayı fazla kaçırmışlar bu mübareğe, içim ezildi...

ALİ : Şurda, zembilde ekmek olacak... Pastırma da var biraz...

(Nuri'nin tezgâha bıraktığı şişeyi alıp bakar.) Yahu, bitirmişsin ispirotoy, oğlum...

NURİ : (Sanki şişeyi ilk defa görüyormuş gibi Ali Usta'nın elinden alıp bakar, mahcup gülümser.) Sahi öyle olmuş, Ali Usta... Lafa dalmışsınız... (Şişeyi tezgâha kor.)

ALİ : Ekmekle pastırma şurda, zembilde, dedim. Niye almadın?

NURİ : Geçti içimin ezintisi.

ALİ : Haydi nazlanma... (Gidip ekmekle pastırmayı getirir, Nuri'nin önüne kor.) Zaten bugün ispiro lazım değildi. Cila işi yok... Yarın da pazar...

NURİ : Ben pazartesi akşamına bir kiloluk getiririm sana... Verem Dispanserî'nin ecza dolaplarını filan boyama işini aldım. Avans isterim...

SEYFİ : Eh, sendeyiz, Nuri, ben ispiro içmem lakin... Şakayı bırak ama, bizde esnafı olsun, amelesi olsun hep mavi ispirota döktüler işi. Sonra, ağızlarına mı içiyorlar, burunlarına mı, belli değil. Hem azından, hem özünden içseniz ne olur?

NURİ : Ne olacak, sızamayız... Şimdi mesele sızmakta... Eskiden işler açıkken ben kendi payıma, sizin Tekel şarabından aşağısını içmezdim. Şimdi...

ALİ : (Planyaladığı tahtayı Nuri'ye göstererek.) Yakala şunun ucunu, oğlum, köşeye dayayalım... (Nuri'yle Ali tahtayı köşeye dayarlar.)

SEYFİ : Deminden beri soracağım, ne olacak o tahta Allahaşkına, usta?

ALİ : Tabut...

SEYFİ : Tabut mu?

ALİ : (Adeta öfkeli.) Tabut dedik ya, tabut...

SEYFİ : İlahi usta, tabutculuğa da başladın demek?

ALİ : Ne yaparsın, bu gidişle Nuri gibi ispiroculuğa da başlayacağız.

NURİ : Allah göstermesin.

SEYFİ : Boyu da amma uzunmuş...

ALİ : Kimin?

SEYFİ : Tabuta çirecek olanın...

ALİ : Yok canım, bir elli beşmiş esas boyu hatuncağızın. Fakat, ölümler uzar malum ya... Uzama payına göre tahta kesilecek...

SEYFİ : Kimin nesi bu?

ALİ : Hapisane müdürünün karısı.

SEYFİ : Duymadımdı, vah vah...

ALİ : Dün gece ölmüş. Akşama yetiştireceğim tabutu. Yarına kaldıracaklar.

SEYFİ : Vurdu partiyi.

NURİ : Kim?

SEYFİ : Müdür... Kadında babadan kalma bin ağaç zeytin vardı yalnız.

NURİ : Karı böyle zengindi de herif yine hapisane müdürlüğü mü yapardı?

ALİ : Alışmış bir kere... Kumanda vermeye, müdürlüğe alışmış...

NURİ : İster ecelinle öl, ısmarlama tabutun içine koysunlar seni, ister tekmelenip öl, yol kıyısına gömüversinler, hepsi bir, iş ölmemekte, diyeceğim amma, ölmeden önce, daha canlıyken, yediğin tekmenin acısı var...

SEYFİ : Acı ötekinde de var... Bilirim, müdürün karısı kanserliydi...

NURİ : Kanser senin kanserin, acısı kendi acın. Fakat yediğin tekme senin değil başkasının. *(Tekrar ispirto şişesine uzanır, sonra kendini toparlayıp şişeyi bırakır.)*

ALİ : Sıkılma, oğlum... Zaten bir parmacık şey kaldı dibinde... Onu da yuvarla afiyetle...

NURİ : Vallahi mahcup ettin, usta...

ALİ : Ne mahcupluğu, al, çek...

(Nuri şişeyi diker. Bu esnada Seyfi kapının yanına gitmiştir. Orda hemen kapının önünde çiçek açmış bir şeftali fidanı görünmektedir.)

SEYFİ : Senin şeftali çiçek açmış, usta...

ALİ : Açtı ya...

NURİ : Ne güzel şey, gelinlik kız gibi. İnsanın incitmeden okşayası geliyor. Hani bir daha dünyaya gelişimde, böyle bir şeftali fidanıyla evleneceğim...

ALİ : Sen oldun iyice...

NURİ : Vallahi değil, ispirotolar da artık hileli mi ne!.. Fakat şu şeftaliye bak be ustacığım... Nasıl yaşıyor... Güneşin altında şunun duruşunu seyreyle bir... Nasıl da canlı, konuşacak gibi... Rahat da, keyfi de yerinde... İnsan dünyaya ağaç gelmeliymiş...

ALİ : Bana bak, Nuri...

NURİ : Buyur, ustam...

ALİ : Sen demin bir şey dedin, Verem Dispanseri'nde boya işi aldım diyordun. Oranın doktoruyla filan konuşmuşsundur.

NURİ : Elbette...

ALİ : Bizim Murat var ya...

NURİ : Murat mı? Var. Ne olacak?

ALİ : Benim kocakarının rahmetlik kardeşinin oğlu... Dokumacıdır...

NURİ : Hem de ne dokumacı... Beş otomatığı birden idare eder...

ALİ : İstanbul'daydı, Ferit Paşa Fabrikası'nda. Fabrika kapandı, buraya geldi. İş bulur muyum diye... Burda topalın ipek tezgâhlarında çalıştı biraz... Orası da kapandı... Şimdi boşta oğlan...

SEYFİ : Demek o da şeftali ağacı olmak isteyenlerden...

NURİ : Yok, Murat benim soydan değil...

SEYFİ : Dünyaya insan geldiğine memnun demek?

NURİ : Memnun... Geçen gün, şaka maka derken az daha kavgaya ediyorduk bu yüzden.

ALİ : Lakırdıyı karıştırdınız gitti... Du'run bakın, ne diyeceğim... Oğlan son iki haftadır, kötü kötü öksürüyor geceleri... Kocakarının da, benim de öksürüğe yüzümüz yoktur. Yani Murat'ı dispanserde bir muayene ettirsek derim... Yani sen doktora rica etsen de, bir iyice muayeneden geçirirse oğlanı...

NURİ : (Kibirli) Söylerim... Elbette söylerim... Hem de iyice muayene eder. Fakat Murat'ın öksürüğü cıgaradandır... Üzülme, usta...

ALİ : Yalnız bir mesele var. Şimdi delikanlıya, düpedüz: «Sen hele bir dispansere git, sende verem var mı, yok mu, bir muayene ol,» diye nasıl dersin? Zaten alınganın biri... Teyzesi akşam yemeğini zorla yediriyor... «Sırtınıza yük oldum,» der

durur... Geçen gün de: «Ben dükkânın üstündeki odada yatayım, sizi burda rahatsız ediyorum,» diye tutturdu... Şimdi bir de, "Verem misin?" dersek...

NURİ : Murat onurlu delikanlıdır doğrusu...

SEYFİ : Bu işin onurla alakası ne? Herhalde okuması yazması var, değil mi?

ALİ : Olmaz olur mu? Sanayi mektebinden...

SEYFİ : Öyleyse, mesele...

(*Bu esnada kapıda Hüseyin belirmiştir.*)

HÜSEYİN : Selamünaleyküm, ustalar...

ALİ : Ve aleykümselam... Buyur... Bir diyeceğin mi var?

(*Hüseyin ürkek ürkek dükkâna girmiştir.*)

HÜSEYİN : Hiç... Hiçbir diyeceğim, neyim, yok... İş var mı diyecektim... Hani boştayız da...

ALİ : Sen hangi köydensin?

HÜSEYİN : Işıklar'dan...

ALİ : Dünden beri sizin ordan dört kişi geldi iş aramaya... Köycek iflas mı ettiniz?

HÜSEYİN : Öyle gibi...

ALİ : Vallahi, hemşerim, bende iş yok...

HÜSEYİN : Ben marangozluktan anlarım az buçuk...

ALİ : İyi, fakat bende sana verecek iş yok...

HÜSEYİN : Sen bilirsin...

ALİ : Bende yok... Başka yerlere baktın mı?

HÜSEYİN : Baktım...

ALİ : Karnın aç mı?

HÜSEYİN : Değil...

ALİ : Yorgunsun, otur, dinlen... (*Paketinden bir cıgara çıkarıp atar, HÜSEYİN cıgarayı yakalar.*) Bir cıgara yak...

HÜSEYİN : Tütün içmem... (*Elindeki cıgarayı cebine kor.*)

ALİ : Başka bir diyeceğin var mı?

HÜSEYİN : Yok. Velakin, hani marangozluktan anlarım az buçuk... Sana yardımım do...

ALİ : Güzel, fakat...

HÜSEYİN : Köyde bütün tamirâtı ben yapardım...

ALİ : İyi ama evladım...

HÜSEYİN : İki tane de ceviz sandık yaptım. Biri karakol kumandanına, biri...

ALİ : Güzel diyorsun, fakat...

HÜSEYİN : Hem sandıklar çingiraklıydı. Kapaklarını açtın mıydı, çınnn diye öter... Marangozlukta hevesim var...

SEYFİ : Senin adın ne?

HÜSEYİN : Hüseyin...

SEYFİ : Şimdi sen işsizsin demek, Hüseyin...

HÜSEYİN : İşsizim...

SEYFİ : Âlâ... Dur bakayım, Hüseyin, şosede tamirat var... Yolçavuşu bildiktir. Sana bir kâat yazayım, Hüseyin... *(Cebinden çıkardığı not deterinden bir yaprak koparır, yazar, Hüseyin'e uzatır.)* Al bunu... Taş kıracaksın... Zor iş değil...

HÜSEYİN : *(Kâadı alır.)* İşin zoru mu olurmuş...

SEYFİ : Büyük şosede... Bildin mi büyük şoseyi?..

HÜSEYİN : Bildim...

SEYFİ : Mehmet Çavuş diye sorarsın... Mehmet Çavuş... O kâadı verirsin...

HÜSEYİN : Sağ ol, ağam...

SEYFİ : Eh, haydi, hemen yola koyul ki, işi kaçırmayasın...

HÜSEYİN : Marangozluktan anlarım az buçuk... Marangozlukta hevesim var... Köyde muhtara bir de aynalı dolap yaptım... Aynasını şehirden...

SEYFİ : Bırak şimdi bu lafları... Ne yani, hem işsizim diyorsun, hem sana iş buluyoruz, hem de hâlâ aynalı dolaptan bahsediyorsun...

HÜSEYİN : *(Ali'ye)* Usta, burda dükkânını süpürmeye, boğaz tokluğuna çalışmaya...

ALİ : Vallahi bende iş yok, hemşerim... Olsa... Vallahi, boğaz tokluğuna çırak tutacak halde bile değilim...

HÜSEYİN : İş yok demek?

SEYFİ : Yahu, sana iş bulduk ya...

HÜSEYİN : Sağ ol, ağam...

SEYFİ : Eee, ne durursun, hadisene... Sen gidene kadar bakarsın ki yerin kapılmış... Haydi...

HÜSEYİN : Peki, ağam... Hoşça kalın, ustalar... Lakin marangoz-

lukta hevesim...

NURİ : (*Hüseyin'in omuzunu okşar.*) Sen şimdi şoseye taş kırmaya git hele, bakarsın iki üç ay sonra Ali Usta'nın işi açılır, gelir, burda marangozluktan hevesini alırsın...

HÜSEYİN : Gelirim... Hoşça kalın, ustalar.. Ben şoseye taş kırmaya gidiyorum. Hoşça kalın, ağalar...

SEYFİ : Güle, güle... Hemen yola çıkarsan akşama oradasın...

HÜSEYİN : Sağ ol, ağam...

(*Hüseyin çıkar.*)

SEYFİ : Gördün mü bizim milleti, Ali Usta? Hem köyünden, tarlasından olmuş, şehre iş bulmaya gelmiş, hem açlıktan nefesi kokar, sonra iş bulursun, beğenmez, marangozlukta hevesim var diye ayak direr... Heriflere yalnız ekmek parası değil, gönüllerine göre de iş bulacaksın...

NURİ : Benim de hevesim tornacılıktaydı... Çocukluktan beri... Torna tezgâhları rüyalarım girerdi... Fır fır döner, demiri kıvrım kıvrım, yonga yonga yontar... Fakat boyacı olduk... Hey canına yandığımın feleği, insanın hevesini kursağında bırakır... Yeryüzünde kaç kişi heves ettiği...

(*Murat girer.*)

MURAT : Merhaba, amca. Merhaba, Nuri'ciğim...

ALİ : Merhaba, oğlum... Gel bakalım... Seyfi Beyi tanımazsın, eski dosttur, fakat yılda bir uğrar dükkâna... Tekelde kâtiptir... İşte benim Murat da bu, Seyfi Bey...

(*Murat'la Seyfi el sıkışırlar.*)

ALİ : Nasıl, Murat'ın İstanbullu olduğu belli, değil mi?

SEYFİ : Belli olmaz mı?

MURAT : Bir iş buldum, amca...

ALİ : Haydi gözün aydın...

NURİ : Nerde? Yoksa sen de büyük şosede taş kırmaya mı gideceksin?

MURAT : Yok canım, Kayseri'de iş buldum... Orda, Kombina-da... Dilekçeyle burdan müracaat edilecek. Pistonumsu birisi de var... Söz verdi... Bir, bilemedin, bir buçuk ayda...

ALİ : (*Kaygılıdır.*) Kayseri'nin de havası serttir...

MURAT : Sert olmuş, yumuşak olmuş, sayfiyeye gitmiyoruz ya,

amca...

ALİ : Öyle ama, oğlum, ne de olsa... Şu Kayseri'de iş buluşuna hiç sevinemedim...

SEYFİ : Çok cigara içer misiniz?

MURAT : Ben mi? Herkes gibi... Neden icabetti?

SEYFİ : Demin Nuri, çok cigara içtiğinizi söyledi de...

NURİ : (*Lakırdı değiştirmek isteğiyle.*) Ne yevmiye verecekler?

MURAT : Elime temiz para üç buçuk, dört geçecek...

ALİ : Fena değil... Fakat bu Kayseri'nin havası çok sertmiş, oğlum...

MURAT : (*Güler.*) Olsun, biz ondan sert çıkarız...

SEYFİ : Sıhhatlisiniz maşallah...

MURAT : Öyleyim çok şükür... Demir gibiyim...

ALİ : Ne diyorsun Allahaşkına, Seyfi Bey, insanın sıhhati yüzünden belli olur mu? Benim bir bildik vardı, yüz kiloydu, yanağından kan damlardı, gel gör ki verem illetinden öldü... Fakat kabahat kendinin, vaktinde doktora gitseydi, ilacını alsaydı, kendine baksaydı, temiz, yumuşak havalı yerlerde yaşasaydı, yüz yıl ömür sürerdi... Demek istediğim, insan ara sıra, hiç hastalık da duymasa, doktora gitmeli. Sen İstanbul'da büyümüşsün, Murat, daha da ince düşünürsün, doğru değil mi?

MURAT : Bilmem...

SEYFİ : Bizim muhasebeci söyledi, İngilizler her ay kendilerini baştan aşağı doktor muayenesinden geçirirlermiş...

NURİ : İngilizler açığöz millettir...

MURAT : Ha, bakın, hepsi bu kadar değil. Kayseri işi olana kadar, Selim Beyin ipek fabrikasında da iş buldum...

NURİ : Selim Bey tezgâhları çalıştırmaya başlamış mı?

MURAT : Tezgâhlarda değil, ambarda. Koza çuvalları taşınacak yukarıya...

ALİ : Koza çuvallarını mı taşıyacaksın? Bu, hamallık be oğlum...

MURAT : Olsun... Boş durmaktansa... Bir buçuk lira yevmiye veriyorlar...

ALİ : Olmaz, böyle şey olmaz... Katiyen razı değilim...

MURAT : Neden, amca?

ALİ : Nedeni, niçini var mı? Sen nasıl hamallık yaparsın?

MURAT : *(Yarı şaka, yarı ciddi)* Ali Usta'nın yeğeni hamallık ediyormuş diyecekler diye haysiyetinize mi dokunur?

ALİ : Ne lüzum var? Allah ne verdiyse yiyip içiyoruz işte...

MURAT : Darılmayın, amcacığım, işte bu da benim haysiyetime dokunuyor...

ALİ : Senin de haysiyetinin, benim de haysiyetimin içine...

SEYFİ : Teyzeniz de pek üzülecek herhalde...

ALİ : Sana hamallık ettirmem, anladın mı, efendi? Ettirmem... Ölürsün be...

MURAT : Ben mi? Neden ölecekmişim?

ALİ : Hâlâ, neden ölecekmişim, diyor...

NURİ : İşi arapsaçına çevirdiniz. Bak, Murat, ben sana düpedüz deyivereyim. Sen geceleri kötü kötü öksürüyormuşsun... Teyzenle amcan üzüлüyor. Ben, cıgaradandır, dedim. Fakat nafile, senin anlayacağın, ben, pazartesi günü dispanserin ecza dolaplarını filan boyamaya başlıyorum. Doktor şeker gibi adam, ahababım. Hani sen de gelip, hazır ben oradayken, doktora da söylerim, bir muayene olsan...

MURAT : Verem Dispanseri'ne gidip muayene olmamı mı istiyorsunuz?

ALİ : Teyzen çok üzüлüyor, oğlum... Kadıncağız evham getirmiş... Sen öksürüyorsun, o gizli gizli ağlıyor...

MURAT : Vah teyzeciğim... Ben turp gibiyim maşallah... Tuhaf şey... Nerden de aklınıza geldi bu... Peki, hemen gider muayene olurum... Evet... Ara sıra öksürüyorum... Öksürmeyen kim? Herhalde Nuri'nin dediği gibi, cıgaradan olacak... Kendimi gayet sıhhatli hissediyorum... Göreceksiniz ya, size tertemiz rapor da getireceğim...

(Gardiyan girer.)

GARDİYAN : Cümleten merhaba...

ALİ : Merhaba...

GARDİYAN : Hazır mı?

ALİ : Patladınız mı? Akşama hazır olacak demedik miydi?

GARDİYAN : Eh, nerdeyse akşam oluyor...

ALİ : Bir çatması kaldı zaten... Otur bekle...

(*Gardiyan oturur.*)

MURAT : (*Nuri'ye*) Bu herif hapisane gardiyanı, değil mi?

NURİ : Evet...

MURAT : Mesele nedir?

NURİ : Müdürün karısı ölmüş, tabutunu bu sabah amcana ısmarlamışlar, onu almaya geldi...

MURAT : Şunlar, şu duvara dayalı döşemeler, tabut tahtası mı?

NURİ : Evet...

MURAT : Tabut tahtası demek?

NURİ : Öyle...

(*Bir müddet sükût.*)

MURAT : Sen pazartesi günü dispanserdesin, değil mi?

NURİ : Elbette, erkenden...

MURAT : Ben de erkenden gelirim... Sahi... Sahi bu son günlerde ara sıra ateşim de yükseliyor galiba. İster misin biz de yakalanmış olalım? (*Güler.*) Rezalet olur... Vay canına... Hay aksi şeytan... Kayseri'de de iş bulduktu...

Birinci Sahnenin Sonu

İKİNCİ SAHNE

Verem Dispanseri'nde bekleme salonu

(Kalabalık. Bu arada, Nuri bir köşede yere çömelmiş önündeki bir dolabı boyuyor, Murat başucunda, ayakta. Hemşire masa başında Şükrü'nün adresini alıyor. Ayşe'yle Hacer bir sıranın üstünde oturuyorlar. Başka bir sırada Ahmet. Ahmet'in oğlu Çocuk Selim duvardaki afişleri seyrediyor.)

HEMŞİRE : Adın, babanın adı, soyadın, doğum tarihin?

ŞÜKRÜ : Hasan oğlu Şükrü Tümalp. 323.

HEMŞİRE : Adresin? Ne iş yaparsın?

ŞÜKRÜ : Zarifler Mahallesi, Küçük Çıkmaz Sokak, No. 12. Elmas
İskarpın kundura mağazasında tezgâhtarım.

HEMŞİRE : Evli misin, bekâr mı?

ŞÜKRÜ : Evliyim, bir çocuğum var...

HEMŞİRE : Bundan önce hiç geldin mi bize?

ŞÜKRÜ : Hayır, bu ilk gelişim...

HEMŞİRE : Peki, al şu numarayı, sıranı bekle... Numaran çağrılınca, şu kapıdan içeri odaya girersin...

ŞÜKRÜ : Teşekkür ederim... Çok bekleyecek miyiz?

HEMŞİRE : Acele işin mi var?

ŞÜKRÜ : Bir saatliğine izin aldıydım da...

HEMŞİRE : Orasını bilmem, belki bir saatte işin biter, belki bitmez. Kalabalığa baksana... *(Ortalığa seslenir.)* Herkes numarasını aldı, değil mi?

SESLER : Aldık... Aldım... Ben de aldım.. Aldık, aldım...
(Hemşire içeri odaya gider.)

AYŞE : Sana da hava veriyorlar mı, kızım?

HACER : Veriyorlar, teyze.

AYŞE : Bana da veriyorlar, fakat her seferinde yüreğim ağzıma geliyor. Alışamadım bir türlü...

HACER : Ben korkmuyorum, utanıyorum...

AYŞE : Neden? Doktor namuslu adam... Erkekler bilinmez ya...

Yoksa?

HACER : Öylesi değil, teyze... Doktordan Allah razı olsun... Ben, hastalandım, ciğerime hava veriyorlar diye utanıyorum...

AYŞE : İlahi kızım... Kötü, ayıp bir hastalık değil ki, utanasın... Şimdi bu derde tutulmayan kim? Bizim mahalleyi şöyle bir eleseler, bir tane sağlamı çıkmaz. Şükür Rabbime yine, el âlem gibi frengi dispanserlerinde iğne olmuyoruz ya, verem dispanserinde hava alıyoruz... *(Bu esnada Şükrü biraz dolaşmış, sonra gidip Ahmet'in yanına oturmuştur.)*

ŞÜKRÜ : Çok bekleyecek miyiz acaba?

AHMET : Gün olur beklenir, gün olur beklenmez...

ŞÜKRÜ : Muayene nasıl oluyor içerde?

AHMET : Şimdi seni bir iyi sorgudan geçirir doktor. Gelmişini, geçmişini inceler. Sonra sırtını dinler, sonra balgamını alır, sonra kanını alır...

ŞÜKRÜ : Kanı nerden alıyor? Parmaktan mı?

AHMET : Yok. Parmaktan olur mu? Koldan, damardan...

ŞÜKRÜ : İnsanın canı yanar mı çok?

AHMET : Bir eşek arısı sokmuş gibisine. O kadarcık. Sonra aynaya tutar seni, ciğerini seyrederek orda yayla gibi... Hastaysan...

ŞÜKRÜ : Hasta değilim... Benimkisi daha ziyade merak... Dün gazetede okudum, şhrimizde verem nisbeti yüzde yetmiş-tir, diye yazmış... Anladın ya, yüz kişiden yetmişi... Sizin köyler yine iyidir... Açık hava...

AHMET : Açık hava, kapalı hava, bırak bunları... Önce anasını, sonra şu oğlancağızı buraya getire götüre ben de bu illetin doktoru oldum... Adamın yüzünden anlıyorum... Şöyle köyde, kahvede oturup ctraftakilerin suratına baktım mıydı, illetliyi seçiveriyorum hemen.

ŞÜKRÜ : Bir de benim yüzüme bak bakalım. Bende hastalık var mı?

(Gülmeye çalışır.)

AHMET : Sende mi? Hele şöyle bir ışığa dön yüzünü...

ŞÜKRÜ : Eee, ne buldun? Var mı?

AHMET : Olmaz olur mu? Besbelli işte...

ŞÜKRÜ : Besbelliymiş... Laf... Nesinden belli?

AHMET : Nesinden belli ne demek? Karpuzun içi kelekse, kofsa, nesinden belli olur?

ŞÜKRÜ : Atıyorsun.

AHMET : İnanmayacaktın da niye sordun? Hem doktora çık da gel, bildim mi, bilemedim mi, görürsün...

ŞÜKRÜ : Laf... Beni, sen mi iyi bileceksin, doktor mu, yoksa kendim mi? Benim bir şeyciğim yok... Evham... Hem zaten burda ne kadar bekleneceği belli değil... *(Numarasını Ahmet'e verir.)* Al bunu hemşireye ver... Ben gidiyorum... *(Şükrü çıkar.)*

HACER : Aa, bakın, demin yazılan adam gitti...

AYŞE : Gelir yine. Su dökmeye gitmiştir... İlk zamanlar ben de öyle olurdum, korkudan...

ÇOCUK SELİM : *(Duvardaki bir afişi heceler.)* Yer... le... re... yerlere, tü... tükür... me... me... yiniz. Tükürmeyiniz... *(Yere tükürür.)*

NURİ : *(Selim'e seslenir.)* Ulan hem heceleye heceleye okudun, hem de tükürdün be... Şurada çanak var, oraya tükürsene... Vay münasebetsiz, vay...

(Çocuk Selim tükürük çanağına da tükürür, sonra babası Ahmet'in yanına gidip oturur.)

MURAT : Oğlanı fena bozdun...

(Doktor odasından erkek bir hasta çıkar, arkasından Hemşire de gelir.)

HEMŞİRE : Ayşanım...

AYŞE : Geliyorum, Ayten'ciğim. Geliyorum...

(Ayşe doktor odasına girer.)

NURİ : *(Murat'a)* Senin sıran gelmedi mi daha?

MURAT : Bu giden kadından sonra.

NURİ : Suratını asma öyle, doktoru korkutacaksın.

MURAT : Surat astığım yok...

NURİ : Bir ayna olsa da görsen... Dişin ağrıyormuş gibi bir halin var...

MURAT : Olabilir...

(Bu esnada Sabahat girmiş, Hemşire'den numara almıştır.)

NURİ : Vay, bizim Sabahat da geldi... Sabahat, kız...

SABAHAT : Ay, Nuri Ağabey... *(Nuri'ye yaklaşıp.)* Ne arıyorsun burda?

NURİ : Dolapları boyuyorum... Senin dispansere geldiğini bilmiyordum...

SABAHAT : Sen yine bilme, Nuri Ağabey... Annem, mahallede duyulsun istemiyor...

NURİ : Olur olur...

SABAHAT : Zaten bizim Hacer'in aklına uydum da geldim... Hem bu son gelişim...

NURİ : İyileştin mi?

SABAHAT : Bilmem... Ruhumu sıkıyor burası...

NURİ : Ruhunu sevsinler senin... Bugün yine güzelliğin üstünde kız...

SABAHAT : Aman, Nuri Ağabey...

HACER : *(Seslenir.)* Sabahat...

SABAHAT : *(Nuri'ye)* Müsaadenle... *(Hacer'in yanına gider.)* Hani beni bekleyecektin? Niye beklemedin?

HACER : Mümtaz'a rastladım yolda... Lafa dalmışız...

NURİ : *(Murat'a)* Bizim mahalledendir... İpekte çalışır... Ne güzel kız, değil mi? Ali Usta'nın şeftali fidanı gibi... Sana söylüyoruz... Başını kaldır da etrafına bak... Şu Sabahat'a bak da için açılsın...

MURAT : Güzel kız...

NURİ : Pek yarım ağızla söyledin... Sanki dünyaya bakıyor da görmüyor gibi bir halin var...

MURAT : Sana öyle geliyor...

NURİ : Bu Sabahat'cık da içler acısı... Ne de iyi kızdır... Benim karıyla da pek sevişirler... Çamaşıra filan yardıma gelir... Kimsecikleri de yok yeryüzünde...

MURAT : Annem duymasın diyordu ya...

NURİ : Anası değil... Kızı küçükken almış yanına. Kendisi de mancınıkta çalışır karının, hem de üstüne işçi yoktur. At gibi de bir karı. Yılandı İbrahim diye serserinin biriyle oturur. Herif genç, karı kart... Elindekini avucundakini, Sabahat'ın yevmiyesini de İbrahim'e yedirir... Söylenen doğruysa

yavrucuğun kızlığını da geçen sene iki yüz liraya satmışlar...
Hem de kime...

(Ayşe, Doktor'un odasından çıkar.)

HEMŞİRE : Ne o, Ayşanım, çabuk bitti bu sefer?

AYŞE : Ne çabuğu, Ayten'ciğim? Hava veremediler ki... Korktuğum başıma geldi. Su toplamış... Peki şimdi ne olacak? Su toplamak iyi mi, fena mı? Doktor, "Ehemmiyetsiz," diyor.

HEMŞİRE : Üzülme... Üzülecek bir şey yok... (Ortaya seslenir.)
Sekiz numara, sekiz numara Murat, kim?

MURAT : Ben...

HEMŞİRE : Sıranızı bellesenize canım... Haydi içeri...

NURİ : (Murat'ın omuzunu okşayarak) Göreyim seni arslan...

MURAT : (Sinirlenerek) Ne yapıyorsun be... Bırak...

(Murat odaya girer. Bu esnada Şükrü dönmüştür, Ahmet'in yanına gider.)

ŞÜKRÜ : Sana verdiğim, demin sana verdiğim numarayı ne yaptın? Hemşireye verdin mi?

AHMET : Vermedim...

ŞÜKRÜ : İyi etmişsin... Ver öyleyse bana...

AHMET : Yine de muayene olacaksın demek? Öfken geçti...

ŞÜKRÜ : Şu numarayı versene...

AHMET : (Numarayı aranmaktadır.) Nereye koyduktu? Düşürdük galiba? (Yerlere bakınır.) Tü Allah, gördün mü, benim oğlan demin elimden aldıydı, yırtıp ufalamış işte... (Yerden aldığı kâat parçalarını uzatır.)

ŞÜKRÜ : Ne halt ettin? Amma da iş ha... Peki, ben şimdi nasıl muayene olacağım?

AHMET : İzin aldın mı?

ŞÜKRÜ : Ne izni?

AHMET : Demin bir saatlik iznim var diyordun ya...

ŞÜKRÜ : Gittim, bir saat daha izin kopardım... Patron iyi adamdır, "İstersen akşama kadar gelme, zaten dükkânda bugün iş yok," dedi. Fakat şimdi ben numarasız ne yapacağım?

AHMET : Adını çağırırlar, numarasız da olur.

ŞÜKRÜ : Olur demek; ya olmazsa...

AHMET : Olur dedik ya...

ŞÜKRÜ : Öyleyse niye numara veriyorlar da insanı telaşa düşürüyorlar?

(Bu esnada Hayrullah Bey, kucağında torunuyla girmiştir. Ahmet'le Şükrü ayağa kalkarlar, selam verirler. Hayrullah, selamı kibirle alır ve doktor odasına doğru yürür.)

HEMŞİRE : Beyfendi, beyfendi...

HAYRULLAH : Ne o?

HEMŞİRE : İçerde hasta var. Muayeneye mi geldiniz?

HAYRULLAH : Doktoru göreceğim...

HEMŞİRE : Bir dakika istirahat buyrun...

(Hayrullah yukarı aşağı dolaşmaya başlar.)

ŞEFİK : *(Sadık'a)* Bakın, size bir şey soracaktım, Sadık Bey, siz T.B. olduğunuzu öğrendiğiniz zaman nasıl bir reaksiyon gösterdiniz?

SADIK : Ben mi? Çocuklaştım, koskoca herif, elimi annemin eli içine koymadan uyuyamaz oldum... Sonra bu hal geçti tabii...

ŞEFİK : Bakın ben, insanlara karşı dehşetli bir nefret, bir düşmanlık duydum, hatta en yakınlarıma... Müthiş bir kıskançlık... Gayet klasik, değil mi? Fakat sonra, bende de geçti bu hal tabii... Daha doğrusu yaşamakta devam edişim beni bu nefrete alıştırdı. Geçen gün ne düşündüm biliyor musunuz? Belki de herkes bunu düşünmüştür ya hasta olunca... Yaşamamanın manialı bir yarıştan farkı yok. Kiminde T.B., kimi ülser, kiminin böbreğinde taş, kiminin karaciğeri, kiminin kalbi, demek istediğim hepimiz içimizde, her an patlamaya hazır bir bomba taşıyoruz... *(Bir müddet sükût.)* Ölümünden, ölmekten korkuyor musunuz?

SADIK : Hayır, sadece ölmek istemiyorum...

ŞEFİK : Daha dün Gandi'nin eski bir makalesini okudum. Bir yerinde: «Ruhun varlığına inananlar, onun asla ölmediğini bilirler,» diyor. «Canlıların da, ölülerin de ruhları birdir,» diyor. Ben de ruha inandığım halde, ruhun ölmediğini kabul ettiğim halde, yine de ölmekten korkuyorum...

SADIK : Ben, insanın ölümünden sonra yaşamakta devam eden

ruha filan inanmıyorum, fakat dedim ya, buna rağmen ölmekten korkmuyorum... Öleceğimi düşünmek bana sadece keder veriyor ve annemin elini arıyorum...

(Bu esnada Murat muayene odasından çıkar. Yüzü gülmektedir. Nuri'ye doğru yürür.)

HEMŞİRE : *(Hayrullah'a)* Doktor Beye haber...

HAYRULLAH : İstemez, haber vermek istemez. İçerisi boşaldı herhalde...

(Hayrullah muayene odasının kapısını açıp girer, kapıyı arkasından çekmediği için kapı aralık kalır.)

NURİ : *(Murat'a)* Ağzın kulaklarında.

MURAT : Bir haltım yok... Ciğerlerim kalaycı körüğü gibiymiş. Gördün mü, nasıl? Ben demiyor muydum? İnsan kendini bilmez mi? Fakat ne yalan söyleyeyim bayağı evhamlanmıştım...

NURİ : Bu akşam bendesin. Şarap içer misin?

MURAT : Elbette... Bak, bugün işe başlayacaktık... Neyse, yarın koza çuvallarının altına bir gireyim, görenler de, "Sülâlen Siirtli hamal mıydı!" desinler. Ver şurdan bir fırça da bana. Boyacılığı seyret bende... Ayıp olmasa şarkı söyleyeceğim...

NURİ : Akşama sakla hevesini...

(Murat da boyamaya başlar.)

ARALIK KAPIDAN DOKTORUN SESİ : Usulümüz böyle, beyim...

ARALIK KAPIDAN HAYRULLAH'IN SESİ : Fakat, doktor...

AHMET : Hayrullah Beyin sesi, duydun mu?

ŞÜKRÜ : Doktorla kavga ediyor galiba...

ARALIK KAPIDAN DOKTORUN SESİ : Böyle, beyim, çocuğu muayene edeceksek, adını, soyadını, sarıh adresini deftere yazmaya mecburuz.

ARALIK KAPIDAN HAYRULLAH'IN SESİ : Canım efendim, bu kadar da hatırımız...

MURAT : Doktor içerde birisiyle becelleşiyor...

NURİ : Hayrullah Beyle... Milyonerdir kerata... Çiftlikler, dükkânlar, ipek tezgâhları, fakat nekes mi nekes... Baksana doktor parası vermeyeyim diye biricik torununu buraya

bedava muayeneye getirmiş...

ARALIK KAPIDAN HAYRULLAH'IN SESİ : Peki, hiç olmazsa soyadını yazmayın. Yalnız adını yazın çocuğun... Dispanser defterinde benim soyadımın kaydı yakışık alır mı?

ARALIK KAPIDAN DOKTORUN SESİ : Defterimizi bu kadar hakir görüyorsanız istediğiniz mütehassısı evinize çağırtacak kadar zenginsiniz. Buraya gelip bizi işgâl etmeyin.

ARALIK KAPIDAN HAYRULLAH'IN SESİ : Ya, öyle mi? Anlaşıldı ne demek istediğiniz.

(Hayrullah muayene odasından hışımla çıkar.)

HAYRULLAH : Anlaşıldı... Sizi evimize çağırıp vizite parası vermedik diye yapıyorsunuz bu işi... Para canlı herifler... Dininiz imanınız para...

(Hayrullah torunu kucığında çıkar.)

DOKTOR : *(Kapıda belirir.)* Hemşire Hanım, sıra numarasız kimseyi içeri bırakmamanızı rica etmiştim. Sıra kimin?

HACER : Sıra benim, Doktor Bey... Dokuz numara...

DOKTOR : Peki, gel kızım...

(Hacer'le Doktor muayene odasına girerler.)

MURAT : Nuri be, senin Sabahat hakikaten güzel kız... Hem kız gibi, hem kadın gibi, hem de çocuk gibi bir şey...

NURİ : Tanıtayım mı?

MURAT : Hamallık ettiğini söyleme fakat...

NURİ : Merak etme... *(Seslenir.)* Sabahat, gel hele...

(Sabahat kalkıp Nuri'nin yanına gelir.)

SABAHAT : Buyur, Ağabey?

NURİ : Bu gece bize gel. Ablan sana bir cızbız köftesi pişirsin eliyle... Ben de börek alırım çarşıdan. Doktor söyledi avans verecekler... Fakat senin cadı karıyı getirme. Nasıl? Atlatabilir misin?

SABAHAT : Annem zaten yok bu gece... İbrahim Ağabeyimle beraber Şehnaz'a geceyatısına gidecekler...

NURİ : Oh, ne âlâ... Bak sana Murat'ı tanıtayım. İstanbulludur... Marangoz Ali Usta'nın akrabası... Dokumacıdır. Fakat bir tane... Kayseri bez fabrikasına ustabaşı gidiyor... Telgrafla istediler...

SABAHAT : (*Murat'a*) Demin siz de doktora girdiniz. Hasta mısınız?

MURAT : Ben mi? Evet... Hastayım...

NURİ : Ne?

MURAT : Sizin hastalığınız ağır değil herhalde, Sabahat Hanım?

SABAHAT : Bilmem... Doktor, havaya lüzum yok, diyor... Zaten bir daha gelmeyeceğim buraya... Bu sonuncusu... Annem çok kızıyor... "Dispanserlere gidip adını vereme çıkartacak-sın," diyor...

HEMŞİRE : (*Seslenir.*) Sabahat...

SABAHAT : (*Murat'la Nuri'ye.*) Müsaadenizle...

NURİ : Erken gel kız... Ablana yardım edersin...

SABAHAT : Erken gelirim, Ağabey...

(*Sabahat, Hemşire'nin yanına gider.*)

MURAT : Kız bizimle konuştu diye Hemşire Hanım öfkelen-di mi dersin?

NURİ : Yok canım...

MURAT : Hakikaten güzel şey... Hastalığı da ehemmiyetsiz ga-liba...

NURİ : Peki, sen ne diye hastayım dedin?

MURAT : Bilmem... Hasta kızcağızın karşısına geçip, ben turp gibi sağlam çıktım, domuz gibiyim maşallah, demek ayıbıma gitti...

(*Bu esnada Nuri, dolabın arkasında ispiro şişesini yudumla-maktadır.*)

MURAT : Sen ne yapıyorsun orda?

NURİ : Şarabın mayasını hazırlıyorum... Yoksa, akşama bir fıçı şarap içsem bile dünyayı güllük gülistanlık göremem... Halbuki, bu akşam dünyayı Ali Usta'nın şeftali fidanı gibi pembe pembe görmek istiyorum...

MURAT : Ben de öyle...

İkinci Sahnenin Sonu

ÜÇÜNCÜ SAHNE

Sabahat'in odası

(Ay ışığı içinde. Tek, perdesiz, pencere. Mobilya yok. Köşede yatağımsı bir karaltı. Pencerede saksı. Duvarda küçük bir ayna pırıldamakta. Yer yatağının önünde eski küçük bir kilim. Ve yerde hasır.)

(Sabahat'la Murat girerler.)

MURAT : Senin oda cennet gibi, Sabahat...

SABAHAT : Ay ışığı vurunca öyle olur... Geçtiğimiz oda annemle İbrahim Ağabeyimin. Orda gördün ya, konsolumuz var, sedir var... Bir de iskemle var...

MURAT : Ama senin burda hiçbir şeyciğin yok...

SABAHAT : Yatağım var. Hasırım var. Bir de resimliğim var. Bir de küçük aynam var, bir de kilimim var. Bir de karanfil saksım var...

MURAT : Zenginsin...

SABAHAT : İşte, odamı gördün. Sanki görülecek şeymiş gibi. Sen ne inatçı adamsın? Haydi artık git bakalım...

MURAT : Sokak kapısını bulamam...

SABAHAT : Ben sana yol gösteririm tabii... Alay mı ediyorsun? Yürü...

MURAT : Yürüyecek halim yok... Yorgunluktan bittim... Şarabı da fazla kaçırılmışım galiba?

SABAHAT : Nuri Ağabeyim ispirocunun biri, onunla yarışa çıkılır mı? Sana da, "Çok içiyorsun," diye o kadar söyledim... Haydi, yürü, yürü, ya burda sızarsan? Annem sabaha gelir belki, dayaktan öldürür beni vallahi... Oturma pencerenin içine... Dışardan görürler, yetiştirirler anneme... Ne yapıyorsun?

(Murat ceketini çıkarmaktadır.)

MURAT : Ceketimi pencereye perde diye asacağım...

SABAHAT : Bırak, bırak, içeri odaya gidelim, sedirde otururuz.

Lamba da var orda, iskemle de...

MURAT : Ben içeri odaya gitmem. *(Ceketini pencereye asar, oda karanlıklaşır.)*

SABAHAT : Ne yaptın? Göz gözü görmüyor... Kibritin var mı?

MURAT : *(Bir kibrit çakar ve kutuyu uzatır.)* Al...

SABAHAT : Dur, içerden lambayı getireyim...

(Sabahat kibrit çakarak çıkar. Murat hafiften ısıklı bir şarkı söyler. Sabahat bir elinde lamba bir elinde iskemle, gelir. Lambayı köşeye, iskemleyi odanın ortasına kor.)

SABAHAT : Buyrun...

MURAT : Teşekkür ederim. *(İskemleye oturur. Lambanın aydınlığında odayı gözden geçirir.)* Vah yavrucuğum vah...

SABAHAT : Neden?

MURAT : Yatağım dediğin şu mu?

SABAHAT : O.

MURAT : Aynam dediğin şu...

SABAHAT : O.

MURAT : Kilimin?

SABAHAT : Eeee, çok oluyorsun artık... Ne yapalım biz fakir insanlarız...

MURAT : İş fakirlikte zenginlikte değil. Ben de senin kadar fakirim... Vay hergeleler vay...

SABAHAT : Kime küfrediyorsun?

MURAT : Yılandı İbrahim'e, kendime, Eşrefzadelere...

SABAHAT : Kim o Eşrefzadeler?

MURAT : Bilmem, dilimin ucuna öyle geldi...

SABAHAT : İnsan tanımadığı adama küfür eder mi?

MURAT : Ben ederim...

SABAHAT : Sen ne tuhaf adamsın?

MURAT : Beğenemedin mi?

SABAHAT : Sen daha ne kadar oturacaksın burda?

MURAT : Sabaha kadar... Fakat sen ayakta kaldın.

SABAHAT : Alışığım... Bizim işte, ipekte, hep ayakta çalışılır...

MURAT : Biz de kalem efendisi değiliz. Biz de dokumada ayakta çalışırız...

SABAHAT : Siz ne vakitten ne vakte ayakta kalırsınız bakayım?

MURAT : Fabrikasına bakar. Sekiz saat, devlet fabrikasında.

Ötekilerde dokuz da olur, ona kadar da çıkar. Ya siz?

SABAHAT : (*Kibirli.*) Biz sabahın dördünde, beşinde başlarız, öğle üstü biraz paydos, sonra gece sekizde, dokuzda işi bırakırız... Kaç saat etti?

MURAT : Sabahın dördünden, beşinden, gecenin sekizine, dokuzuna, bir saat öğle paydosunu çıkar, on dört, on beş saat...

SABAHAT : Gördün mü? Nasılmış? Biz sizden çok ayakta kalıyoruz işte...

MURAT : Doğru...

SABAHAT : Hem bizde öyle kazık gibi herifler değil, hep kadınlar, kızlar, çocuklar çalışır...

MURAT : Sen kaç yaşındasın, Sabahat?

SABAHAT : Ben mi? On yedi...

MURAT : Hele, hele...

SABAHAT : Vallahi, on yedi...

MURAT : Demin Nuri'nin karısına sordum: Sabahat kaç yaşında? dedim. On altı, dedi.

SABAHAT : O ne bilecek? Sahi on yediyim... Annem söylüyor...

Bak, ben beş sene önce gittim fabrikaya... Boyum tavalara yetişmezdi de ayağımın altına sandık korlardı. O zaman on iki yaşındaydım... On iki, beş daha on yedi... Gördün mü?

MURAT : Sizin sanat zor herhalde...

SABAHAT : Elbette...

MURAT : Kozalar suda kaynıyor, değil mi?

SABAHAT : Öyle ya... Tavalar vardır, şöyle şöyle şeyler, içinde su kaynar. Atarsın kozayı, süpürge vardır, onunla karıştırır karıştırır çekersin yukarı. İlk ağız ipeği ayırırsın... Sonra, delikler vardır, kozalardan gelen telleri ordan çıkarır makara verirsın, makara döner de, döner... Sonra...

MURAT : Kim bilir nasıl da rutubetlidir, dumanlıdır çalıştığınız yer?

SABAHAT : Dağlara sis iner ya, öyle... Yapış yapış olur insanın her tarafı...

MURAT : Eliniz yanmaz mı?

SABAHAT : Acemilikte çok yanar... Soğuk su vardır, elini bir

oraya batırırsın, bir kozaları ayırırsın...

MURAT : Gel bakayım buraya, Sabahat...

SABAHAT : Niye gelecekmişim?

MURAT : Öyleyse ben geleyim...

SABAHAT : Yok, sen otur, kımıldanma, ben gelirim... Geldim işte. Ne var?

MURAT : Ellerini ver.

SABAHAT : Ellerimi niye verecekmişim?

MURAT : Bakacağım...

SABAHAT : Ellerime mi?

MURAT : Evet...

SABAHAT : Nesine bakacaksın?

MURAT : Dur kız. Sonra yerimden kalkarım ha...

SABAHAT : Öf, al bak... Sanki bakılacak şeymiş gibi... Çatlak patlak işte... Ne yapalım...

MURAT : Benimkiler de öyle, Sabahat... (*Sabahat'ın ellerini kendi yüzüne kapatarak öper.*)

SABAHAT : Sen çok sinemaya gidiyorsun herhalde?

MURAT : (*Sabahat'ın elleri hâlâ ellerinde.*) Onu da nerden çıkardın?

SABAHAT : Orda, filimlerde de böyle el öpmüyorlar mı?

MURAT : Onlar, dudaktan da öpüyorlar...

(*Sabahat ellerini çeker, uzaklaşmak ister.*)

MURAT : Darıldın mı?

SABAHAT : Ben mi? Yooo... Gidip yatağımın üstüne oturma-
cağım...

MURAT : Otur bakalım...

(*Sabahat köşede katlanmış duran yer yatağının üstüne oturur. Murat ayağa kalkar.*)

MURAT : Benim de bacaklarım tutuldu otura otura... Dolaşayım biraz...

SABAHAT : Hani yorgundun?

MURAT : Yalan söyledim...

SABAHAT : Dispanserde bana, "Hastayım," dedin, halbuki Nu'ri Ağabeyden sordum demin, "Değil," dedi. Doktor "Sapsağ-lamsın," demiş sana... Niye bana boyuna yalan söyledin?

yorsun?

MURAT : Bunlar bir şey değil... Daha da büyük yalanlar söylen-di... Nuri sana benim için, "Kayseri'ye ustabaşılıkla gidiyor, telgrafla istediler," dedi. Yalan...

SABAHAT : O yalanı sen söylemedin ki...

MURAT : Sesimi de çıkarmadım fakat...

SABAHAT : Demek Kayseri'ye gitmiyorsun?

MURAT : (*Sabahat'in yanına oturarak*) Öyle bir şey var, fakat bir iki ay sonra. O da ya olur, ya olmaz... Fakat ustabaşılık, telgraf, hep Nuri'nin atmasıyonu...

SABAHAT : Burda iş bulamıyor musun?

MURAT : Yok... O kadar aradım...

SABAHAT : Şimdi büsbütün boşta mısın?

MURAT : Pek de boşta sayılmam.

SABAHAT : İbrahim Ağabeyim gibi kumar oynuyorsun herhalde...

MURAT : Ben kumar oynamam.

SABAHAT : Sahi mi? Aferin. Ben kumarbazlardan nefret ederim... Peki, ne iş yapıyorsun?

MURAT : Hamallık... Daha doğrusu yarından itibaren başlayacağım... Kayseri'den haber gelene kadar... Ya, böyle, hamallık yapacağım...

SABAHAT : (*Güler.*)

MURAT : Niye güldün, küçük hanım?

SABAHAT : Öyle, gülmem geldi işte...

MURAT : (*Sinirli.*) Hamallık edeceğime mi güldün?

SABAHAT : Bunda gülecek ne var?

MURAT : Öyleyse söyle niye güldün? (*Ayağa kalkar.*) Yoksa giderim...

SABAHAT : Sokak kapısını bulamazsın...

MURAT : Bulurum pekâlâ...

SABAHAT : Ya demin, "Bulamam," diyordun.

MURAT : Yalan söylüyordum...

SABAHAT : Keşke kumarbaz olsaydın da bu kadar yalancı olmasaydın.

MURAT : Gidiyorum. Sahiden gidiyorum...

SABAHAT : Gidersen git...

(*Murat oda kapısına doğru yürür.*)

SABAHAT : Biliyor musun niye güldüm? Sen İstanbullu da değilsin herhalde. Bu da yalan...

MURAT : Bu muydu? Bu yarı yarıya yalan. İstanbul'da doğmadım amma, orda büyüdüm.

(*Murat, Sabahat'ın yanına gelir. Önünde durur, yüzüne uzun uzun bakar.*)

SABAHAT : Gözlerin yorulmadı mı?

MURAT : Hayır... Sana bir şey söyleyeceğim, fakat yalan değil...

SABAHAT : Söyle bakalım...

MURAT : Sen çok iyi bir kızsın, çok güzelsin de... Yalan mı bunlar?

SABAHAT : Bilmem.

MURAT : Ben de sana vuruldum... (*Bir müddet sükût.*) Yanına oturayım mı yine?

SABAHAT : Hayır.

MURAT : Gidip iskemleye oturayım mı?

SABAHAT : Hayır.

MURAT : Peki, ne halt edeyim?

SABAHAT : (*Güler.*) Orda, öyle dur...

MURAT : Şimdi de sen mi beni seyredeceksin? Lambayı alayım da yüzüme tutayım mı?

SABAHAT : (*Telaşlı.*) Lamba kalsın yerinde, zaten şişesi çatlak, düşürür kırarsın...

MURAT : Bana bak, Sabahat, sana şimdiye kadar hiçbir erkek, "Seni seviyorum," demedi mi?

SABAHAT : Demedi.

MURAT : Hele, hele...

SABAHAT : Vallahi de demedi, billahi de demedi.

MURAT : Peki, söz atan, takılan da olmadı mı?

SABAHAT : Olmaz olur mu? Ortalık it köpek dolu... Fakat annemden olsun, İbrahim Ağabeyimden olsun çekinirler bereket versin... Sen, benim annem ne kadındır bilir misin? Yedi erkeğe bedel...

MURAT : Şu karıya, annem, annem deyip insanı kızdırma...

SABAHAT : Ne diyeyim ya? Bana bakıyor. Ben şu kadarcıkken almış beni.

MURAT : Almaz olsaymış...

SABAHAT : Almasaydı da, sokak ortalarında köpek yavrusu gibi ölseydim, değil mi? Sen alır mıydın? Sen, anasız babasız, kimsesiz, sokak ortalarında kalmış bir çocuk görse alıp evine getirir miydin? Ona bakar mıydın? Sen evlensen kendi çocuğuna bakmazsın.

MURAT : Nerden bildin?

SABAHAT : Gözlerinden... İnsanın üstüne öyle bir dikiyorsun ki gözlerini...

MURAT : Bakmayayım öyleyse yüzüne... Gözlerim bu kadar çirkin demek?

SABAHAT : "Çirkin," demedim; "Hayın," dedim..

MURAT : Sahi mi söylüyorsun, Sabahat?.. Cevap versene...

SABAHAT : Bilmem... Yoruldunsa git otur iskemlene... İstersen buraya da oturabilirsin. *(Yanı başını gösterir. Murat, Sabahat'ın yanına oturur.)*

MURAT : Ne yevmiye alıyorsun?

SABAHAT : Biz haftalık alırız... 15 lira...

MURAT : Parayı alınca ne yaparsın?

SABAHAT : Getirir anneme veririm...

MURAT : O da İbrahim'e verir. Yılcı İbrahim de götürür kumara verir...

SABAHAT : Erkek beslemek kolay mı? Biz, iki kadın, İbrahim Ağabeyim olmasa ne yapardık?

MURAT : Demek İbrahim Ağabeyin sizin canınızın, ırzınızın, namusunuzun bekçisi? Siz de onu besliyorsunuz...

SABAHAT : Elbette... Vallahi şimdi gelip seni burda görse...

MURAT : Ne yapardı?

SABAHAT : Sana bir bıçak, bana bir bıçak... Senin de bıçağın vardır ama, değil mi? Sen de onun kadar kuvvetlisindir... Belki de daha çok... Hem sen ondan hem gençsin, hem akıllı...

MURAT : Sabahat, seni öpeyim mi?

SABAHAT : Beni mi? Öp...

(Murat, Sabahat'ı ağzından öpmek ister, o yanağını uzatır.)

SABAHAT : Burdan.

(Murat, Sabahat'ı yanağından öper.)

MURAT : Niye ağzından öptürmedin?

SABAHAT : Bilmem... Öyle işte...

MURAT : Sana bir şey soracağım. Fakat yanlış anlama beni...
Farzet ki kızkardeşimsin de, ben senin sahici ağabeyimim de...

SABAHAT : Ah, bir sahici ağabeyim olsun ne kadar isterdim...

MURAT : Dur, aklımı karıştıрма... Ağabeyliği filan bırakalım bir yana... Şimdi bak, demin dedin ki... Yılcı İbrahim seni koruyormuş...

SABAHAT : Yalan değil ki, o olmasa...

MURAT : Ne olurdu?

SABAHAT : Ne bileyim, dünyada kötülük mü az?

MURAT : Peki ama, Sabahat, benim duyduğuma göre... Bir sene evvel... İbrahim'le anne dediğin karı... Seni sizin fabrikatörün oğluna... Yalan mı?

SABAHAT : Doğru...

MURAT : İki yüz lira almışlar...

SABAHAT : Ne aldıklarını bilmiyorum... İbrahim Ağabeyim kumarda çok yutulmuştu, annemi her gece dövüyordu... Beni de dövüyordu... Geçen sene de hep gece yarılara kadar çalıştık, kolumu kıpırdatacak halim yoktu...

MURAT : Yani, kendini müdafaa edemedin de, elini ayağını bağlayıp zorla mı oldu bu iş?

SABAHAT : Hayır...

MURAT : Gönül rızasıyla demek... Demek herif hoşuna gidiyordu...

SABAHAT : Mendeburun biri... Nesi hoşuma gidecekmiş?

MURAT : Peki, öyleyse?

SABAHAT : Nasıl olsa orda çalışıyorum beş senedir, gece yarılarna kadar... Nasıl olsa... Ne bileyim ben... Annem de hakkımı helal etmem dedi... Hem insan çalıştığı kapının kulu değil mi nasıl olsa... Bizim orda kaç kızın başından geçmemiş mi bu iş...

MURAT : Sonra?

SABAHAT : Sonra, "Peki," dedim. "Yalnız beni bir iyi sarhoş edin önce," dedim... Canım yandı biraz... İnsan tavada koza ayırırken eli yanar da canı daha çok bile acır...

MURAT : Sonra?

SABAHAT : Sonrası o kadar...

MURAT : Bir defa mı yalnız?

SABAHAT : Bir defa elbet, kaç defa olacak?

MURAT : Peki, başka erkeklerle?

SABAHAT : Ben orospu muyum?

MURAT : Elbette ki orospu değilsin, yavrucuğum... Öyle bir şey dedimse dilim kurusun...

SABAHAT : Yani, sen bu meseleyi duydun da onun için mi, odanı göreyim diye tutturdun?

MURAT : Böyle bir şey aklımdan bile geçmedi...

SABAHAT : Peki, niye geldin?

MURAT : Sen de beni niye içeri aldın?

SABAHAT : Başına mı kakıyorsun? (*Hafiften ağlamaya başlar.*)

MURAT : Başına kakmıyorum... Yalnız, dediğim şu ki... Ağlama, ağlarsan ben de dediğimi söylemem...

SABAHAT : (*Kesilen ağlaması arasından.*) Neymiş dediğin?

MURAT : Dediğim şu ki, biz birbirimizi görür görmez sevdik. Ben de onun için geldim sen de onun için beni içeri aldın.,. Yalan mı?

SABAHAT : Bilmem...

MURAT : Hele bir düşün...

SABAHAT : Doğru...

MURAT : Niye bu karının yanından ayrılmıyorsun?

SABAHAT : Nereye gideyim?

MURAT : Hay anasını sattığımın dünyası...

SABAHAT : Kime kızdın yine?

MURAT : Hepimize, kendime... Bana bak, Sabahat, şu Kayseri işi olursa...

SABAHAT : Ya olmazsa?

MURAT : Bir iş bulacağım elbet, sittin sene hamallık edecek, yahut boşta gezecek değilim ya...

(Uzaktan uzağa fabrika düdükları ötmeye başlar.)

SABAHAT : Amma da geç kalmışız... Bak, bak, şu ikinci öten... Kalın kalın öten, duydun mu?.. İşte o, işte, işte... O bizim fabrikanın düdüğü...

MURAT : Bütün gece uyutmadım seni... Bugün işe gitmesen, uyusan olmaz mı?

SABAHAT : Sizin dokumada belki olur, fakat bizde olmaz...

MURAT : Bizde de olmaz, Sabahat...

(Murat ayağa kalkarken Sabahat onu kolundan çekip oturtur.)

SABAHAT : Otur biraz daha...

MURAT : Düdükları ötüyor, kızım...

SABAHAT : Ötsünler... Patlamadılar ya... Geliyorum... Geliyorum işte... İstersen öp beni... Mikrop çıkarmıyorum... İğrenmezsen ağzımdan öp...

MURAT : *(Sabahat'ı ağzından öper.)* Canım...

SABAHAT : *(Ayağa kalkar, Murat'ı da kaldırır.)* Allah belasını versin bu düdüklarin...

MURAT : Düdüklere beddua etme, Sabahat, onların kabahati yok...

Üçüncü Sahnenin Sonu

DÖRDÜNCÜ SAHNE

Marangoz Ali Usta'nın dükkânı

(Kapıdaki şeftali fidanının çiçekleri dökülmüştür. Ali Usta tezgâhın üstünde oturuyor. Murat elindeki küçük, ceviz bir kutuya zimpara yapıyor.)

(İçeri Halil Ağa ve çarşafli karısı girer.)

HALİL : Selamünaleyküm.

ALİ : Ve aleykümselam, buyrun... *(Tezgâhtan yere atlar.)* Vay, Halil Ağa... Hoş geldin yahu... Hangi rüzgâr attı seni? Şöyle buyur...

(Halil, Ali Usta'nın gösterdiği iskemleye oturur, Murat da kadına bir kahveci iskemlesi uzatır, kadın da, kocasının bir baş işaretiyle oturur.)

HALİL : Eee, nasılsın bakalım, Ali Usta?

ALİ : İyiyim çok şükür, siz de iyisiniz ya?

HALİL : İyiyiz çok şükür...

ALİ : Murat, oğlum, şurdan iki kahve...

HALİL : Biri çay olsun.

ALİ : Bir çay, bir kahve...

(Murat çıkar.)

ALİ : İyiyiz, sağız, çok şükür... Sen nasılsın bakalım?

HALİL : Bizim de rahatımız iyi çok şükür... Köyden doğru sana geldim... Bizim kızı kocaya veriyoruz da, şöyle bir oda takımı yaptıralım dedik.

ALİ : Allah bahtiyar etsin... Oda takımını da istediğinden âlâ yaparız...

HALİL : Şehre veriyorum kızı... Kadızadelerin oğluna... Biz de artık şhirde kalacağız... Eşitler mahallesinde bir ev aldım...

ALİ : Çok iyi etmişsin...

HALİL : Artık temelli zahire üzerine iş yapacağım.

ALİ : İyi edersin.

HALİL : Senin işler nasıl?

ALİ : Benim işler mi? Şey... Benim işler... Eh, bin bereket geçiniyoruz işte... Yani iş çok, paşa gibi yaşıyoruz... İş çok, yetişemiyorum bazan...

HALİL : Dükkânı boş gördüm de...

ALİ : Dükkânda mal kalmıyor ki, gidiyor kapış kapış...

HALİL : Demek, kapış kapış?

ALİ : Kapış kapış...

HALİL : Allah versin. Velakin çarşayı gezdim, fiyatlar tek mil düşük... Eski basma fiyatına ipekli almak mümkün...

ALİ : Manifatura üzerine öyle... Fakat bizim marangozluk eşyasında fark yok. Kereste fırladı bilakis...

HALİL : Kereste sahiden fırladı biraz... Velakin çivi ydi, tutkaldı, cilaydı, neydi, düşük...

(Murat çay ve kahveyi getirir. Kahveyi Halil'e uzatır.)

MURAT : Buyrun. *(Çayı kadına uzatır.)* Buyur, hanım teyze...

HALİL : *(Murat'ı işaret ederek.)* Senin kalfa mı?

ALİ : Murat mı?

MURAT : Evet, ustanın kalfasıyım... Çırak çarşıya gitti... Bir diyeceğin mi vardı?

HALİL : Yooo... Maşallah, usta, kalfa, çırak iyi çalışıyorsunuz, diyecektim...

MURAT : Çalışıyoruz...

HALİL : Dükkânı boş gördüm de... Demek, bir oda takımı ısmarlayacağız...

ALİ : Evet... Kaç parça olacak?

HALİL : Demek işler yolunda... *(Murat'a.)* Sen herhal bizim buralı değilsin?

MURAT : İstanbulluyum...

(Halil konuşmayı keser, şapırtılarla kahvesini içer. Kadın da çayını içer. Murat fincanları alır.)

HALİL : Demek böyle, Ali Usta...

ALİ : Öyle...

HALİL : Bu kış havalar iyi gitti maşallah...

ALİ : İyi gitti...

HALİL : Ecnebiden mal çok geliyormuş...

ALİ : Geliyor. Fakat bizim marangozluk işi...

HALİL : Pek de öylesine değil, Ali Usta. Mal dediğin koyun sürüsüne benzer, kelebek hastalığı bir kez bulaştı mıydı, baştan girer sondan çıkar.

(*Bir müddet sükût.*)

HALİL : (*Tezgâhın üstündeki kontrplağa bakar.*) Bu karaağaç mı?

ALİ : Hayır, kızılağaç. En iyi kontrplak piyasada şimdi bunlar... Dört milim...

HALİL : Aransa daha iyisi de bulunur... Pek budaklı baksana.

ALİ : Iskartası...

(*Bir müddet sükût.*)

HALİL : Harp olacak diyorlar...

ALİ : Olsun, alıştık...

HALİL : Alışmasına alıştık ya, hani yine de boş durmaya gelmez, şimdi ucuz pahalı iş çıkarıp beş on para koymalı bir yana, harp çıktı mıydı, işler açılır yine, sermaye lazım...

ALİ : Bizim şimdi de boş durduğumuz yok ki...

HALİL : Alışveriş durgun... Çarşı kabristan gibi...

(*Bir müddet sükût. Halil kalkar, karısı da kalkar.*)

HALİL : Eh bize müsaade...

ALİ : Güle güle, yine buyrun... Şöyle geç ağam, üstüne tutkal sürünmesin...

HALİL : Bulaşmadı, bulaşmadı... (*Durur.*) Demek böyle...

ALİ : Böyle...

HALİL : Eh, haydi sağlıcakla kalın.

ALİ : Haydi güle güle...

HALİL : Şöyle bir marangoz Mümtaz Ustaya da uğrayım derim.

ALİ : Uğra.

HALİL : Demek işin yolunda... Allah versin... Havlucu tezgâhları tekmiil durmuş...

ALİ : Biz havlucu değiliz...

HALİL : Doğru... Ben daha köydeyim... Çıkarsan gel, beklerim...

Düğünden sonra ineceğim şehre...

ALİ : Yolum düşerse gelirim...

HALİL : Haydi bir daha Allahısmarladık...

ALİ : Haydi yolun açık olsun...

(*Halil ve karısı çıkarlar.*)

MURAT : Az daha patlayacaktım... Herif oda takımı ısmarlamaya gelmiş, değil mi? Halbuki kahveni, çayını içip gitti.

ALİ : Yine gelir... Fakat sen de yıldırım gibi yetiştin imdadıma. Herif bende kalfa değil, çırak bile kalmadığını bilse, bir oda takımını bir kile buğdaya yaptırmaya kalkışır. Yalnız yuttu mu, yutmadı mı bilemem... Ne kepezelik, yarabbi, ne hale geldik... Herif, dükkân boş, deyip sırtırken şeytan geçir kafasına tutkal tenekesini dedi...

MURAT : Ya bir daha gelmezse... Ya, ne diyordu, Mümtaz Usta'ya yaptırırsa takımı?

ALİ : Gelmezse gelmez... Fakat Mümtaz'la da anlaşılmaz... Gelmezse gelmez... Yok, görürsün, gelecek...

(Bir müddet sükût. Bu esnada Murat kapıya doğru gider. Ceviz kutuyu yine almış, zımparalamaya başlamıştır.)

MURAT : *(Kapıdan bakarak)* Mahkûmlar gidiyor...

ALİ : Adliyeden hapishaneye dönüyorlardır... Vakit o kadar oldu mu?

MURAT : Saat beş olmalı...

ALİ : Eskiden onlar, mahpuslar geçerken, ne zaman görsem, "Çok şükür, yarabbi," derdim, "hürriyetim elimde..." Kızma, fakat sizin amele milletini de fabrikadan çıkarken, yahut fabrikaya girerken gördüğüm zaman, yine halime şükrederdim... Dükkânımız var, tezgâhımız var, karışanım görüşenim yok, bir başıma buyruğum, bendeki hürriyet paşalarda yok...

MURAT : *(Güler.)* Peki, şimdi, amca?

ALİ : Şimdi mahkûmdan beteriz... Dükkân, tezgâh zindan oldu... Kımıldanabilirsen kımıldan... Bizim hürriyet dediğimiz alış-verişimizmiş meğer... Alışveriş durdu, niye durdu? Niçin durdu? Niye durur? Niye açılır? Gel de işin içinden çık... Dedim ya, mahkûmdan beter olduk... O hiç olmazsa ölmez sağ kalırsa, cezasının ne zaman biteceğini, ne zaman hürriyetine kavuşacağını bilir... Ben onu da bilmem...

MURAT : Ben sana anlatıvereyim istersen, amcacığım?

ALİ : Anlayıp da ne olacak? Anlarsam, sanki iflastan kurtulacak mıyım?

MURAT : Zannetmem, amca... Fakat dükkânını niçin kapatmaya mecbur olduğunu...

ALİ : Dükkânı kapadıktan sonra, niçininden bana ne? Belki genç olsaydım, merak ederdim... Haydi, bırak şimdi bu lakırdıları, belki haklısın, işi döndürüp dolaştırıp nereye getireceğini bilirim... Belki haklısın... Pöf... Sen ver bakayım o kutuyu bana... Deminden beri zımparalar durursun... Dokumacıdan marangoz bu kadar olur... *(Ceviz kutuyu Murat'ın elinden alır.)* Ne olacak bu? Tıraş kutusu mu?

MURAT : Hayır, dikiş kutusu olacak...

ALİ : Sabahat'a mı yapıyorsun bunu?

MURAT : Evet.

ALİ : Biraz dar olmuş... Bana söyleseydin ya...

MURAT : Vakit geçiriyorum, amca...

ALİ : Sade vakit geçsin diye mi?

MURAT : Hayır...

ALİ : Peki, hani benim üstüme vazife değil ama, hani teyzen de merak ediyor, o da duymuş da... Bu Sabahat'la aranızda... Hani, gençlik, elbette gönül eğlendireceksin...

MURAT : Gönül eğlencesi değil, amca... Kayseri işi olunca, zaten bir aydan fazla zaman geçti dilekçeyi vereli, bugün yarın, ak mı, kara mı önümüze düşer...

ALİ : Eeee, Kayseri işi olunca?

MURAT : Sabahat'ı da oraya götüreceğim...

ALİ : Metres mi? Şimdi önüne gelen metres hayatı yaşıyor. Köylerde bile... Hani bir yandan da hiç de fena...

MURAT : Hayır, amca, Sabahat'la evleneceğim...

ALİ : Evlenecek misin?

MURAT : Evet...

ALİ : Sen bilirsin... Ne benim, ne teyzenin bir şey demeye hakkımız yok... Zamanlar değişti... Fakat...

MURAT : Amcacığım, bu bahsi konuşmasak olmaz mı?

ALİ : Konuşmayalım... Niye olmayacakmış? Olur elbet... Konuşmayalım... *(İçeri Emin girer. Elinde bir şeyler sarılı bir çuval vardır.)*

EMİN : Merhabala...

ALİ : Vay... Merhaba...

MURAT : Hoş geldin, Emin Bey...

EMİN : Hoş bulduk... Şöyle kapının önünden geçiyordum, uğrayayım dedim. Daha doğrusu yoruludum, dinleneyim beş dakika, dedim.

ALİ : İyi ettin.

MURAT : *(İskemleyi uzatarak.)* Buyrun.

ALİ : O, elindeki ne? Yere koysana.

EMİN : Sahi. *(Çuvalı yere kor.)* Çamur... Heykel çamuru... Defterdarın karısının büstünü yapacağım. 50 lira verecekler... 50 liraya bir büst...

ALİ : Anlayamadım, yani?

EMİN : Heykelini yapacağım karının, belden yukarı, memelerin birleştiği yerden yukarı...

MURAT : Ben sizi yalnız resim yapar biliyordum.

ALİ : Onda daha ne marifetler vardır... Şu porselenler yanıdaysa gösterece, Emin Bey...

EMİN : Yanımda... Bilmez gibi söylüyorsun sanki. Onları gece yatarken bile koynumdan çıkarmıyorum... *(Koynundan bir beze sarılmış bir şeyler çıkarır, bezi açar, içindekiler on beşer santim boyunda, ince porselen çubuklardır. Murat'a verir.)* Bakınız...

MURAT : Bunlar bizim dokuma tezgâ...

EMİN : Elbette... Sizin dokuma tezgâhlarında kullanılır...

MURAT : Bunları siz yaptınız demek?

EMİN : Ben yaptım...

MURAT : Peki ama, benim bildiğim, porselencilik büyük tesisat işi... Fırın ister, büyük sermaye ister...

EMİN : İyi ya, iyi ya... Ben küçücük bir fırın yaptım, küçücük bir fırın... Karının evi vardı, onu sattım, küçücük bir fırın yaptım.

MURAT : Peki sonra?

EMİN : İşte bir bunlar var elimde... Harp bitmeseydi zengin olacaktım... Harp bitti, tam ben bunları piyasaya çıkardım, harp bitti... Dışardan mal geldi. Küçük fırın sönmüverdi... Harp altı ay daha sürseydi zengin olacaktım... Sürmedi, elli

liraya büst yapıyorum... Onun da parasını bitirmeden vermiyorlar... Allah zengin olmamızı istemedi. Ne yapalım... Fakat bakın şunlara... Avrupa malından farkı var mı?

MURAT : Hakikaten çok güzel...

EMİN : Porselen vazolar, çay takımları, porselen biblolar yapacaktım... Allah istemedi, harp altı ay önce bitti...

MURAT : Altı ay daha sürseydi daha çok insan ölecekti...

EMİN : Ne olacak? Ha, bilmem kaç milyon şu kadar yüz bin, ha bilmem kaç milyon bu kadar yüz bin... Hem bana ne? Daha çok, daha az insan ölecekmiş, bana ne? Ölmeyenler, ölmedik diye, biz ölmedik, bu yüzden Emin'in küçücük porselen fırını söndü diye düşünüyorlar mı? Ben zengin olacaktım... Böyle elli liraya, üç ayda bir, kart karıların büstünü yapmayacaktım... Elâlem milyoner oldu... Ben geç kaldım... Bilmem nerden gelip, bilmem nerde muharebe eden yüz bin insan da benim için ölseydi... Benim için...

ALİ : Sen bakma ona, Murat, o hırsından böyle söylüyor...

EMİN : Vallahi hırsımdan değil...

ALİ : Haydi, haydi... Bırak şimdi bunları... Seninkiler nasıl, ondan haber ver?

EMİN : Verecek haber mi var? Karı yorgan döşek yatıyor... Bizimkiler yetmiyormuş gibi, hemşirenin iki çocuğu da başımızda... Elli liraya üç ayda bir, elli liraya büst...
(İçeri Halil Ağa'yla karısı girer.)

HALİL : Selamünaleyküm, Ali Usta...

ALİ : Vay... Hoş geldin, Halil Ağa... Buyur...

(Emin hemen kalkar, Emin'den boşalan iskemleyi Murat, Halil Ağa'nın altına sürer, kadına da kahve iskemlesini uzatır. Yerden çamurunu alan Emin'le beraber dükkânın bir köşesine çekilir.)

HALİL : Eee, nasılsın bakalım, Ali Usta?

ALİ : İyiyim, çok şükür... Siz de iyisiniz ya? Çay, kahve?

HALİL : İstemez... Biz de iyiyiz çok şükür... Bizim kızı kocaya veriyoruz da şöyle bir oda takımı yaptıralım dedik...

ALİ : Allah bahtiyar etsin.. Takımı istediğiniz gibi yaparız...
(Bir müddet sükût.)

ALİ : Mümtaz Usta'ya uğradın mı?

HALİL : Marangoz Mümtaz Usta'ya mı? Yoo... Sen varken Mümtaz Usta'ya ne diye uğrayacaktınız? Ucuzdur, işçiliği de fena değildir... Velakin bizim ayağımız bir kere senin dükkâna alışmış...

ALİ : Sağ ol...

HALİL : Ortalığın hali malum...

ALİ : Malum...

HALİL : Şimdi düğün yapmak eski zamanda ordu beslemekten daha masraflı...

ALİ : Öyledir...

HALİL : Şimdi, Ali Usta, bize bir aynalı dolap. Bir komodin... Bir aynalı dolap, bir komodin... Evet, bir aynalı do...

ALİ : Kızı şehre veriyorsun, bir de tuvalet masası ister, iskemlesiyle birlikte... Şöyle aynalı filan...

HALİL : Tuvalet masası dediğine pek aklım ermiyor ya... Lakin... Peki... Lakin o zaman dolaptan aynayı kaldıralım...

ALİ : Olur...

HALİL : Şimdi, demek, bir dolap, aynasız. Bir komodin, bir tuvalet masası, aynalı, bir iskemlesi... Dört parçacık eşya... Dört parçacık... Ne vereceğiz? Kestirmeden söyle... Şu dört parçacığa ne vereceğiz? Pazarlıksız...

ALİ : Bir hesabedeyim... Bir dakika müsaade... (*Mırıldanarak, bir tahtanın üzerinde ve kulağının ardından aldığı marangoz kurşun kalemiyle hesabeder.*) Bak, Halil Ağa, eski müşterimsin, kayıtlar fırınlanmış gürgen, yanlar beş milim temiz kontrplak, model son sistem, yüz yıl dayanır... Pazarlıksız, iki yüz kâadını alırım.

HALİL : Amma da ettin ha... Ev mi yaptırıyoruz? Yüz seksen... Ver elini...

ALİ : Peki... (*El sıkışırlar.*)

(*Bu esnada Murat da bir kâadın üstünde hesaplar yapmıştır.*)

HALİL : Şimdi, bir diyeceğim daha var... Şu kontrplaktı, neydi, çarşıya gidip beraber seçsek... Olmaz mı?

ALİ : Olur...

HALİL : Hemen gitsek...

ALİ : Olur, gidelim...

(Ali ceketini giyer.)

ALİ : Emin Bey, bana müsaade... Murat, oğlum, ben artık gelmem. Sen dükkânı kapatırsın. Kontrplakları bugün seçeriz de, yarın gidip alırız... Haydi buyrun.

(Halil, karısı ve Ali çıkarlar.)

MURAT : Bu işten amcaya, hesabettim, aşağı yukarı kırk lira kalır... On günde biterse, on günde bitmez ya, ben de yardım etsem yine de tek başına çalışacak ihtiyarcık, on beş gün sürer yine, demek yevmiyesi üç liradan aşağı...

EMİN : Harp altı ay erken bitti... Ben de gideyim...

MURAT : Aceleniz ne?

EMİN : Gideyim, gideyim... *(Çamurunu alır, yürürken durur.)*
Sizden bir ricam var...

MURAT : Buyrun...

EMİN : Elli kuruşunuz varsa...

MURAT : Var... *(Cebinden bozuk para çıkarır, sayar.)* Buyrun...

EMİN : Teşekkür ederim...

MURAT : Bir şey değil...

EMİN : Allahısmarladık... Bir gün sizin bir resminizi yapayım...

MURAT : İyi olur ya...

EMİN : Allahısmarladık...

MURAT : Güle, güle...

(Emin çıkar. Murat dükkânı süpürmeye başlar. Bir yandan da ıslık çalmaktadır. İçeri Sabahat girer.)

SABAHAT : Murat...

MURAT : Vay, sen misin, kız?

SABAHAT : Ortılığı da bir tozutmmuşsun ki... Sen kim, dükkân süpürmek kim!

MURAT : Sen nasıl geldin buraya?

SABAHAT : Bugün öğleden sonra paydos ettik... Seni göresim geldi. Sen ne hainsin... Hani dün Nuri Ağabeye gelecektin?

MURAT : Biz de dün gece çalıştık... Çuvalları geceleyin alt depodan yukardaki depoya çıkardık... Bugün maliyeden geleceklermiş de...

SABAHAT : Biliyorum...

MURAT : Nasıl biliyorsun?

SABAHAT : Senin çalıştığın yerde ne oluyor, ne bitiyor, ben bilmeyeceğim de kim bilecek?

(*Sabahat köşeye gitmiştir.*)

MURAT : Niye öyle köşeye kaçtın?

SABAHAT : Dışardan görmesinler diye... Deminden beri karşı kaldırımında dolaşıyorum... Belki çıkarsın, dedim... Amcan çıktı, sonra o herif de gitti... Ben de içeri dalıverdim...

MURAT : Korkuyor musun?

SABAHAT : Hem korkuyorum, elbette annemden, İbrahim Ağabeyimden, hem korkuyorum, hem de artık kimselerden korkmuyorum... Sen varsın ya...

MURAT : Annen, İbrahim Ağabeyin bir şey mi dediler yine?

SABAHAT : Yeni bir şey demediler, işte biliyorsun ya, eğer seninle konuşursam annem beni kovacak, İbrahim Ağabeyim de vuracak...

MURAT : Bir halt edemezler... Bugün yarın Kayseri'den haber gelir zaten... Hemen gideriz...

SABAHAT : Nafile, haber filan geleceği yok... Niye inat ediyorsun? Niye hemen evlenmiyoruz? Ben on beş lira haftalık alıyorum işte, ne eder, ayda altmış, sen de hamallık mamallık kırk beş lira çıkarıyorsun...

MURAT : Bütün bunları konuşmadık mıydı? Benim hamallık mamallık muvakkat iş... Yarın bakarsın ki...

SABAHAT : Benimkisi öyle değil...

MURAT : Ben de İbrahim Ağabeyin gibi senin sırtından mı geçineceğim?

SABAHAT : Sen benimle evlenmek istemiyorsun...

MURAT : Ben seninle evlenmek istiyorum... Sen benim karım olacaksın... Çoğu gitti azı kaldı... Karım olacaksın... Sabahat, benim karım olacaksın...

SABAHAT : Olacağım elbette... Fakat... Sen böyle...

MURAT : (*Kutuyu gösterir.*) Bak...

SABAHAT : O ne?

MURAT : Dikiş kutusu...

SABAHAT : Kim yaptı?

MURAT : Ben...

SABAHAT : Bana mı yaptın?

MURAT : Elbette... Kime yapacağım? Karıma dikiş kutusu yaptım...

SABAHAT : Ne güzel... Hemen alayım mı? Eve götüremem ki, annem görür...

MURAT : Zaten daha bitmedi... Cilası var...

(Murat, Sabahat'a sokulmuştur.)

MURAT : Kız, mis gibi kokuyorsun...

SABAHAT : Hamama gittim.

MURAT : Hamama mı gittin?

SABAHAT : İşten çıkar çıkmaz hamama gittim, sonra geldim buraya...

MURAT : Hamama gittin demek...

(Murat kapıya doğru yürür.)

SABAHAT : Nereye gidiyorsun?

MURAT : Kepenkleri kapatayım...

SABAHAT : Kepenkleri niye kapatacakmışın?

MURAT : Seni görmesinler diye...

SABAHAT : Ben hemen gidiyorum zaten...

MURAT : Bırakmam...

SABAHAT : Bırakmam olur muymuş? Beni rezil mi edeceksin? Şimdi amcan gelir...

MURAT : Amcam gelmeyecek...

SABAHAT : Başkası gelir... Beni burda görür...

MURAT : İyi ya, ben de onun için kepenkleri kapatacağım... Kimse gelmesin...

(Murat kepengin bir tanesini kapatmıştır. Sabahat kapalı kepengin arkasına gelip ötekinin kapanmasına mani olmaya çalışır.)

SABAHAT : Gel içeri... İyi ya işte bir tanesini kapattın... Ötekini kapatma... Kapatma, diyorum sana... Yoksa fırlar kaçırım... Hemen gideceğim dedim, duymadın mı?

(Murat kepengin ötekisini kapatmadan içeri girer.)

MURAT : *(Sabahat'ı elinden tutup dükkânın dışardan görünmeyen köşesine doğru götürür.)* Gel bakayım...

SABAHAT : Ne oluyorsun? Çıldırдың mı?

MURAT : Otur şuraya...

SABAHAT : Niye oturacakmışım? Ya oturmazsam?

MURAT : Otur diyorum... (*Omuzlarından bastırıp Sabahat'ı oturtur.*)

SABAHAT : Sen kocam olunca beni döveceksin...

MURAT : Ben mi? Allah göstermesin... Ben, seni nasıl döverim?

SABAHAT : Döversin basbayağı... Bütün erkekler karılarını dövmüyor mu?

MURAT : Sabahat, mis gibi kokuyorsun, başım dönüyor...

SABAHAT : Hamama gittim, dedim ya... Ben mis gibi koktuğum için mi başım dönüyor?

MURAT : Evet... Hamama gittin demek? Yıkandın?

SABAHAT : (*Güler.*) Elbette yıkandım...

MURAT : Soyundun demek, çıırılçıplak oldun...

SABAHAT : Soyunmadan yıkanılır mı?

MURAT : Çıırılçıplak... Sabahat, öpeyim seni...

SABAHAT : Olmaz... Deli misin? Birisi giriverir içeri...

MURAT : Kepengi kapatacağım...

SABAHAT : Olmaz, dur... Peki, öp işte... (*Murat, Sabahat'ı ağzından öper, Sabahat kendini kurtarır.*) Oldu mu? Oldu işte... Hay, ne diye geldim buraya?

MURAT : Sen beni sevmiyorsun.

SABAHAT : Ben mi seni sevmiyorum?

MURAT : Sen.

SABAHAT : Seni sevmediğimi nerden bildin?

MURAT : Nerdeni var mı? Besbelli işte...

SABAHAT : Nesinden besbelliymiş?

MURAT : Deli etme insanı.

SABAHAT : Deli olacağına anlat.

MURAT : Sen beni sevseydin benim olurdun.

SABAHAT : Ben, senin değil miyim?

MURAT : Değilsin ya...

SABAHAT : Daha nasıl senin olacakmışım?

MURAT : Sen aptal mısın, budala mısın, benimle alay mı ediyorsun?

SABAHAT : Aptal da sensin, budala da sensin... Ne diye seninle alay edecekmişim?

MURAT : Kızma, öfkelenme, dur. Ne de çabuk kızıyorsun? Şimdi bak, o geceden beri kaç defa gördük birbirimizi?

SABAHAT : Altı defa... Bu yedinci...

MURAT : Hep Nuri'nin evinde, değil mi? Seni doya doya öpemedim bile... Halbuki bak, evleneceğiz, değil mi? Benim karım olacaksın, değil mi?.. Ne olur şimdiden karım olsun? Ne olur? Kepenkleri kapatırım... Yukarda, dükkânın üstünde, işte şurda, şu merdivenden çıkınca, tertemiz bir oda var... Benim yatağım da orda.

SABAHAT : Sen geceleri burda mı yatıyorsun?

MURAT : Hayır... Fakat...

SABAHAT : Niye yalan söylüyorsun?

MURAT : Yalan söylüyorum, doğru söylüyorum... Nasıl olsa karım olmayacak mısın? Şimdiden benim olsun ne olur? Niye inat ediyorsun? Niye naz ediyorsun? Niye...

SABAHAT : Bana, böyle bir yerde, bu dükkânda böyle laflar etmeye utanmıyor musun?

MURAT : (*Sinirli.*) Sabahat...

SABAHAT : Kaçtır söylüyorum sana, evlenmeden öyle şey olmaz... Beni öpüyorsun ya işte... Nuri Ağabeylerde de üç defa öptün ya...

MURAT : Anlıyorum, anlıyorum... Ötekisiyle, fakat ötekisiyle...

SABAHAT : Hep başıma onu mu kakacaksın? O erkek değildi ki... Patronun oğlu... Onu sevmiyordum ki...

MURAT : Laf, lakırdı bunlar... Ben anlıyorum, anlıyorum...

SABAHAT : Neymiş anladığın?

MURAT : Anlıyorum dedim ya, eşek değilim elbet... Anlıyorum...

SABAHAT : Elbet eşek değilsin... Eşek olsan seni sever miydim? Fakat anladığın? Söylesene? Dilini mi yuttun?

MURAT : Senin beni sevdiğin filan yok, sen bana, sadece yamalanmak istiyorsun. Sen kendini bana yamamak istiyorsun... Onun için de nikâhtan önce, evlenmeden önce... Sana bu akılları annen mi veriyor?

SABAHAT : Of, canımı yaktın... Ne fena inşansın... Canımı yaktın...

MURAT : Sabahat... Sabahat'çıgım... Yavrum... Affedersin... Deli gibi oldum... Ne diye bana hamama gittiğini söylersin?

SABAHAT : (Güler.) Bütün kabahat hamamda mı şimdi?

MURAT : Hamamda...

SABAHAT : Bak, Murat, sana bir şey söyleyeyim... Beni almazsan, ölürüm... Zaten verem illeti var bende, biliyorsun. Mikrop çıkarmıyorum, fakat doktor zafiyet var diyor... Beni almazsan verem illetine iyice tutulur ölürüm... Senin karın olmak, senin nikâhlın olmak istiyorum... Fakat senin istediğin şeyi yapmıyorsa, seni azdırıp azdırıp beni nikâhlıyasın diye değil... Sen beni almazsan ben ölürüm... O kadar... Elimden başka şey gelmez... Ölürüm... Ölürüm, fakat karın olmadan da o işi yapamam seninle...

MURAT : Peki, niçin? Neden?

SABAHAT : Hâlâ nedenmiş, niçinmiş?... Seni seviyorum da ondan... Dünyada benim için senden başka erkek yok da ondan... Öteki erkeklerin hepsi, ağaçmışlar, taşmışlar, çiviymişler gibi geliyor bana...

MURAT : Sana bir şey soracağım... Fakat dosdoğru cevap ver...

SABAHAT : Yine ne soracağın biliyorum...

MURAT : Hayır bilmiyorsun... Aklına gelen değil...

SABAHAT : Peki, neymiş soracağın?

MURAT : Beni çok seviyorsun, değil mi?

SABAHAT : Hayır, az seviyorum...

MURAT : Ciddi cevap ver, alayı bırak...

SABAHAT : Çok seviyorum elbette...

MURAT : Şimdi, benim bir karım olduğunu, yani evli...

SABAHAT : Ne? Yoksa evli misin? Karın mı var?

MURAT : Yok canım... Mesel getiriyorum...

SABAHAT : Böyle mesel de getirilir miymiş?

MURAT : Mesela; diyoruz canım, mesela benim bir karım olsa, sen de beni böyle bu kadar sevsen...

SABAHAT : Evli adamı ne diye sevecekmişim? Sevmezdim ki...

MURAT : Evli erkeklere, evli kadınlara deli gibi âşık olanlar az mı?

Sen de bana, işte, evli olduğumu bile bile âşık olsan, ben de sana öyle tutulsam, benim olur muydun, olmaz mıydın?

SABAHAT : Ne karışık işler, ne karışık işler... Karını boşardın. Beni alırdın...

MURAT : Karımı da boşayamıyorum farzet...

SABAHAT : Öf, kafamı allak bullak ettin...

MURAT : Hele bir iyice düşün...

SABAHAT : Olurdum... Senin olurdum, hem sana, hem kendime, hem karıya inat...

MURAT : Canım benim...

SABAHAT : Niye bu kadar sevindin?

MURAT : Beni ne kadar sevdiğini anladım da ondan...

SABAHAT : Anladınsa iyi... Ben gideyim artık...

(Bu esnada içeri İbrahim girmiştir. Arkaları kapıya dönük olan Murat'la Sabahat, onu görmemişlerdir. İbrahim, Sabahat'ın son söylediği cümleyi işitmiştir.)

İBRAHİM : Acele etme, beraber gideriz...

SABAHAT : İbrahim Ağabey...

MURAT : Merhaba, buyrun, İbrahim Efendi...

İBRAHİM : Beni tanıdın demek?

MURAT : Uzaktan göstermişlerdi... Buyrun, oturun...

İBRAHİM : Oturacak değilim...

MURAT : Sen bilirsin...

İBRAHİM : Sabahat, senin burda işin ne? Kahvedeydim, gelip haber verdiler. Yürü... Sen de, Murat mısın, nesen...

MURAT : İbrahim Efendi, biz Sabahat'la evleneceğiz...

İBRAHİM : Evlenecek misiniz? Kızı kimden istedin?

MURAT : Kendinden...

İBRAHİM : Yaa? O kimden izin almış?

MURAT : Kendinden...

İBRAHİM : Bizim evlendirecek kızımız yok...

MURAT : Siz dediğiniz kimler oluyor?

İBRAHİM : Kafamı kızdırma... Biz dediğimiz, anasıyla ben...

MURAT : Sizin belki evlendirecek kızınız yoktur... Benim alacak, evlenecek...

İBRAHİM : Kızı kaçırarak mısın?

MURAT : Dağ başında mıyız?

İBRAHİM : Sabahat on altı yaşında...

SABAHAT : *(Fısıldar.)* Hayır, on yedi...

İBRAHİM : On yedi olsun... Anasının izni olmadan Cumhurreisi istese nikâh kıyılmaz. *(Güler.)* Bir de İstanbulluyum diye geçinirsin. Bu kadarcığına da akıl erdiremedin mi be?... Haydi, Sabahat, yürü... Fazla konuştuk, burnum kaşınıyor... Bilirsin ya, burnum kaşınınca...

(İbrahim, Sabahat'e doğru yaklaşmıştır. Murat ikisinin arasına girer.)

MURAT : Dur, İbrahim Efendi. İki delikanlı gibi konuşalım...

İBRAHİM : Seninle konuşacak hiçbir şeyim yok... Yalnız, bak, bir daha Sabahat'ı görürsen, laf atarsan...

MURAT : Daha ileri gitmeden dinle beni... Anasının, analığının, yani vasisinin izni olmadan Sabahat'ı nikâh edemem, anlaşıldı... Bak doğrusu bunu düşünememiştim... Haklısın... *(Sabahat ağlamaya başlamıştır.)* Ağlama, kızım... Ağlama, Sabahat... Şimdi, beni dinle, İbrahim Efendi... Sen analığı razı edersen...

İBRAHİM : Ulan ben kodoş muyum? Ulan ben senin gibi sabi sübyan, ırz namus düşmanı mıyım? Ulan, bana Yılcı İbrahim derler...

MURAT : Ağzını bozma... Terbiyeli terbiyeli konuş...

İBRAHİM : Ağzımı bozsam ne olurmuş ki... *(Sabahat'a döner.)* Ne zırlıyorsun? *(Sol elinin tersiyle Sabahat'a bir tokat atar. Murat derhal müdabele eder, İbrahim'i göğüsleyip iter. İbrahim gerisin geriye beş altı adım gider, bıçağını çeker, bu esnada Murat yüzünü Sabahat'a dönmüştür.)*

MURAT : Vah yavrum, ben ona şimdi...

SABAHAT : Bıçağını çekti...

(İbrahim tam Murat'a bıçağı arkadan ve böğründen saplar-ken, Murat, Sabahat'ın feryadı üstüne döner, İbrahim'in suratına bir yumruk indirir. İbrahim geriler, tekrar saldırır-ken, Murat tezgâhta duran keseri alır, İbrahim'in kafasına vururken:)

SABAHAT : Murat...

SABAHAT

(Keser kafaya inmiş, İbrahim yıkılmıştır.)

SABAHAT : Öldürdün...

Dördüncü Sahnenin Sonu

BEŞİNCİ SAHNE

Adliyede sanıkların bekledikleri bodrum.

(Sanıklar demir parmaklık içindedirler.)

MÜBAŞİR : *(Bodruma inen merdivenin başından seslenir.)* Şevket oğlu Salim Metiner... Birinci Asliye... Haydi jandarma... Şevket oğlu Salim...

JANDARMA 1 : Duyduk, sağır değiliz... *(Parmaklıktakilere seslenir.)* Şevket oğlu Salim... Kimmiş o?

SALİM : Benim, hemşerim... Şevket oğlu Salim benim... *(Jandarma parmaklığın kapısını açar, Salim'e kelepçeyi vurur, kendisi de silahına süngü takıp Salim'in peşince merdivenlerden çıkıp giderler.)*

MUSTAFA : *(Gecekuşu'na)* Salim karara mı çıkıyor bugün?

GECEKUŞU : Yok be... Daha şahitler dinlenecek...

MUSTAFA : Amma da uzadı bunun işi...

GECEKUŞU : Daha da uzayacağına bak...

MUSTAFA : *(Murat'a)* Sen sorguya geldin galiba?

MURAT : Evet...

MUSTAFA : İlk sorgun mu?

MURAT : Evet...

GECEKUŞU : Herhalde birinci sorgu hâkimine çıkarırlar bunu.

MUSTAFA : Herhalde... *(Murat'a.)* Bak birinci sorgu hâkimi sert heriftir, fakat korkma, onun elinde bir şey yok...

GECEKUŞU : *(Murat'a.)* Sen, Yılcı İbrahim'i vurmaktan geldin, değil mi?

MURAT : Evet.

MUSTAFA : Yarası ağır mı diyorlar...

GECEKUŞU : Ölürse iş çatalaşır... Sen müdafaayı nefse dök işi... Cıgaran var mı?

MURAT : Var...

GECEKUŞU : Ver, birer tane yakalım..

(Murat paketini çıkarıp sigara verir.)

JANDARMA 2 : *(Parmaklığın dibinde, çömelmiş oturan Yakup'a)*
Ne düşünüp durursun be... Arslan yatağıdır, yiğitler yatar
hapiste...

GECEKUŞU : *(Yakup'un yanına sokulmuştur, cevap verir.)* Karı-
lar da yatıyor içerde...

JANDARMA 2 : Onlar da, karıların arslanları...

GECEKUŞU : Ne arslanı, ne kedi yavrusu, hiç kimse yatmasa
daha iyi olur ya...

JANDARMA 2 : Kimseler yatmasa hapisaneler ne olacak? Kosko-
ca devlet bu kadar masraf etmiş, yapılar yapmış, boş kalır
mı? Müdürleriydi, kâtipleriydi, gardiyanlarıydı ne olacak?
Allah herkese bir rızık vermiş. İmam ölüden, doktor
hastadan geçinir...

GECEKUŞU : Siz de bizden...

JANDARMA 2 : Hırsızlık etmeseydin de, içeri düşmeseydin...

GECEKUŞU : İyi ya, demin dediğinden caydın mı? Ben hırsızlık
etmesem, beriki adam öldürmese, o koca yapılar boş kalsa,
haliniz nice olur düdüğüm?

JANDARMA 2 : Haydi, haydi... *(Yakup'a sorar.)* Sen neden
yatıyorsun, hemşerim?

YAKUP : Yatıyoruz işte...

JANDARMA 2 : Kız kaçırma meselesi mi?

YAKUP : Hayır, bizden geçmiş o iş...

JANDARMA 2 : Tarla kavgası mı?

GECEKUŞU : Değil. Yakup Demokrat Parti menfaatına yatıyor...

JANDARMA 2 : Ha, şu Sarıkaya köyünde bir iş olduydu, o
mesele mi?

YAKUP : Evet...

JANDARMA 2 : Amma da tevatürü yürüdüydü... Doğrusu nasıl
oldu o işin?

YAKUP : Öyle oldu işte...

JANDARMA 2 : Nasıl?

YAKUP : Demokrat Parti bizim köyde ocak açacağı zaman Sarı
Hüseyin'e söylemiş, o da bana söyledi tabii... Biz de arkadaş
olduk. Ortada gördüğümüz haksızlıkları kaldıracamız tabii...
Bu parti kurulursa ilerde iyi olur ümidiyle... Köy muhtarı,

tabii Halk Partisi'nden... Mebus seçimi de var o günlerde...
Sıkı tedbir alıyor tabii...

GECEKUŞU : Tabii...

YAKUP : Kaymakam geliyor, Muhtara, "Köyde Demokrat Parti'ye teşebbüs eden var mı?" diyor. Muhtar, "Hiç yok," diyor, "köy olduğu gibi Halk Partisi'dir," diyor. Halbuki köyün yarısından çoğu demokrat olmuş üç günde... Muhtar bunu bilmiyor tabii...

GECEKUŞU : Tabii...

YAKUP : Seçimden bir gün önce, biz millete Demokrat rey pusulalarını dağıtıyoruz. Ertesi gün millet sandığın başına toplaşıyor, rey atmıyor, korkuyor...

GECEKUŞU : Korkuyor tabii...

YAKUP : Acaba bu işin sonu ne olacak diyor. Bu ara bizim karı da ordan çocuğu kucağında geçiyor... Çağırıyorum, bir pusula ona veriyorum, bir pusula da ben alıyorum tabii... Gelip sandığa karıyla beraber reylerimizi atıyoruz... Herkes de bunun üzerine başlıyor rey vermeye. Halk Partisi buna içerliyor.

GECEKUŞU : İçerler tabii...

YAKUP : İçerliyor tabii... Sandık açılıyor, 52 rey Halk Partisi'ne, 133 tane de Demokrat Parti'ye... Bana kızıyorlar tabii... Bana iki kere yolbağı yapıyorlar... Bir keresinde değirmenlerin yanında, akşam ezanından sonra, ben kaçıyorum tabii...

GECEKUŞU : Tabii...

YAKUP : Bir keresinde de köy kahvesinden çıktım, evime gidiyorum. Yağmur da yağıyor, göz gözü de görmüyor, karanlık... Benim evin sokak kapısının tokmaklarını iple birbirine bağlamışlar... Ben orda ipleri çözerken oyalanacağım da, beni oracıkta benzetecekler tabii... Muhtarın oğlu üzerime saldırıyor. Ben bıçağımı...

GECEKUŞU : Çekiyorsun tabii...

YAKUP : Çekiyorum tabii... Muhtarın oğlu da...

GECEKUŞU : Kaçıyor tabii...

YAKUP : Kaçıyor tabii... Derken muhtar seçme zamanı geliyor...
"Orda da propaganda yapar, bizi kazandırmazsan seni

vururuz,” diyorlar. Caminin önünde, halkın yanında söylüyorlar bunu... Seçim günü sandık başından kaldırıyorlar beni tabii... Heyet odasına kapatıyorlar... Jandarmalar da orda... Nahiye Müdürü de... Fakat millet kapıya dayanıyor tabii, gürültü çoğalıyor... Beni ordan çıkarıyorlar... Muhtar intihabını da...

GECEKUŞU : Siz kazanıyorsunuz tabii...

YAKUP : Biz kazanıyoruz tabii... Fakat bu sefer, bir gece, yatsı ezanından sonra, eve giderken vurduğum çocuğun, Muhtarın oğlunun samanlığı önünden geçerken, tam ordan dönerken üzerime iki el tabanca atılıyor. Bizim eve orası 25 metre... Ölen çocuk beni önlüyor, yanında biri daha var... Benim de bıçak var elimde. Saldırıyorum, muhtarın oğlunu oraya kavak gibi deviriyorum...

GECEKUŞU : Herif o saat ölüyor tabii...

YAKUP : Tabii... Ben de eve kaçıyorum. Onlar bütün aile, beş erkek evimi sarıyorlar. Karı kızan da var, onları saymıyoruz tabii... Evime iki saat ateş devam ediyor... Tabanca takırtısıdır gidiyor... Cam, çerçeve kalmıyor evde... Karıyı odada duvarın kenarına yatırıyorum, çocuk da karının altında... Ben de oda kapısını tutmuşum, elimde bıçak. Lambayı da söndürmüştüm tabii... Nihayet yeni seçtiğimiz muhtar karakola telefon ediyor, jandarmalar geliyor. Altı kişi... İşin önünü alamıyorlar... Kazaya telefon ediyorlar. Kazadan takviye geliyor... Bizim karı odada bayılmış tabii... Sabah oluyor, kuşluk zamanı... Başçavuş geliyor, beni alıyor, kazaya gidiyoruz. Bilekler kelepçeli... Kaza karakolunda bir araba odun yiyoruz, ifademiz alınıyor tabii... Derken vilayete yolluyorlar, hapse giriyoruz, mahkeme, mahkeme...

GECEKUŞU : Bugün kararın verilecek...

YAKUP : Verilecek, lakin, Demokrat Parti bana avukat tuttuydu, iki kere geldi, hem sekiz lira vekâletname parasını da ben verdim... Avukat da İl Parti Başkanımız... Lakin iki kere mahkemeye geldi, bir daha da ne aradı, ne sordu tabii...

GECEKUŞU : Ulan, Yakup, bu da tabiiyse yeryüzünde tabii olmayan hiçbir şey yok demektir...

YAKUP : Kaldık orta yerde... Ceza yiyeceğiz tabii... Hani bu kadar acı çektim, kimseye anlatmayayım diyorum, hatta Allaha bile... Fakat dayanamıyorum...

GECEKUŞU : Anlatıyorsun tabii... .

JANDARMA 2 : Geçmiş olsun, hemşerim... Yak bir cıgara bakalım...

YAKUP : Sağ ol, cıgara içmem...

GECEKUŞU : Ben içerim... *(Jandarma'nın geri almak üzere olduğu sigarayı elinden kapar.)*

JANDARMA 2 : Ulan ne açığözsün...

GECEKUŞU : Adımız Gecekuşu, baba...

(Merdivende Mübaşir görünür.)

MÜBAŞİR : Gecekuşu... Gecekuşu Hayrettin... İkinci Asliyeye...

GECEKUŞU : Geliyoruz.

(Jandarma 2 kapıyı açar, kelepçeyi Gecekuşu'na takar.)

JANDARMA 2 : Cıgarayı at...

GECEKUŞU : At olur mu? *(Sigarayı bileğinin üstünde eğilip söndürür, yutar.)*

JANDARMA 2 : Yuttun be...

GECEKUŞU : İyidir kan yapar...

(Gecekuşu ve Jandarma 2 çıkarlar.)

MUSTAFA : *(Murat'a)* Sana bir şey sorayım...

MURAT : Sor bakalım...

MUSTAFA : Bir arkadaşın var, canciğer, kerhaneye beraber, meyhaneye beraber, anlaşıldı mı?

MURAT : Anlaşıldı, Mustafa...

MUSTAFA : Canciğer arkadaş, kerhaneden bir karıya tutuluyor, çıkarıyor karıyı, kapatıyor evine... Anlıyor musun?

MURAT : Evet...

MUSTAFA : Bu karıyla kerhanedeyken yatmayan delikanlı yok... Karı güzel. Güzel dedimse sahiden güzel... Fakat bir sen yatmamış oluyorsun karıyla... Denk gelmiyor değil. Arkadaşının karıya tutulduğunu bildiğin için karıya dokunmuyorsun... Nasıl?

MURAT : İyi...

MUSTAFA : Arkadaş, canciğerin ya, seni her gece eve çağırıyor,

bazan rakıyı sen götürüyorsun, mezeyi o hazırlıyor... Karı hizmet ediyor size. Siz çekiştiriyorsunuz... Karı dünya ahret kardeşin oldu elbet... Zaten kerhanedeyken de el sürmemişsin...

MURAT : Evet...

MUSTAFA : Bir akşam yine canciğerinle, arkadaşla beraber, evde kafaları çekerken, karı da senin kadehe rakıyı koyarken, arkadaş şöyle bir tepeden tırnağa süzüyor ikinizi, karıyla seni... "Ulan orospu," diyor karıya, "sen bana taktırıyorsun," diyor... "Sen Mustafa'yı seviyorsun," diyor... Karı şaşıyor, sen şaşıyorsun... "Ayıp be, ne söylüyorsun, ona kerhanedeyken bile el sürmüş değilim," diyorsun... "İyi ya," diyor, "şehirde senden başka onunla yatmayan delikanlı yok... Hepsi kerhanedeyken geçtiler üstünden, bir sen dokunmadın... Niye dokunmadın," diyor... "Seviyorsunuz birbirinizi," diyor. "İkinizin de..." diyor, fırlıyor yerinden... Bıçağı çektiği gibi saldırıyor bana... Ben de fırlıyorum masadan, karı aramıza giriyor, "Durun, etmeyin!" demeye kalmadan, ben de sallıyorum bıçağı, bıçak karıya değiyor, karı yere, ifade veremedi ölüyor... Anlaşıldı mı?

MURAT : Doğrusu pek anlaşılmadı...

MUSTAFA : Mahkeme bir yıldır sürüyor... Karıyla yatmadık be kardeşim... Elimizi bile sürmedik, dünya ahret kardeş dedik... Karı da öyle bana karşı. Bu da herkesce malum... Herif de bunu bilir... Yine de kıskanır, neyi kıskanır, neden saldırır üstüme? Anlaşılacak iş mi? *(Bu esnada Nuri merdivenlerden inmiş ve jandarmalarla konuşmuştur.)*

JANDARMA 2 : Murat... Hey İstanbullu Murat...

MURAT : Ne var? Vay... Hoş geldin...

NURİ : Hoş bulduk...

MURAT : Ne haber?

NURİ : İyilik...

MURAT : Yani?

NURİ : Dün gittim hastahaneye... Bugün yine gideceğim...

MURAT : Nasılmış...

NURİ : Daha belli değil diyorlar...

MURAT : Ölmesi ihtimali var mı yani?

NURİ : Bilmem, olabilir...

MURAT : Ölmesini istemiyorum. Ceza meselesi değil... Ölse de, ölmese de müdafaayı nefis var ortada... Eşek değilim, müdafaayı nefsi tam kabul ettirebilirsem beraat bile edebilirim... Mesele bunda değil... Adam öldürmüş olmak istemiyorum...

NURİ : Adam sen de... Sen öldürmesen o seni öldürecekti...

MURAT : Yoksa öldü mü?

NURİ : Hayır, canım. Öldüğünü de nerden çıkardın?

MURAT : Sen öldürmesen, diyorsun da...

NURİ : Yani, ölürse demek istiyorum...

MURAT : Ölmesin... Anlıyor musun, Nuri, herif ölürse... Herif ölürse ellerimin yüzüne bir daha bakamam sanıyorum... Bir daha bu ellerle çalışmam vallahi...

NURİ : Senin sinirlerin iyice bozulmuş...

MURAT : Belki... Fakat ellerim zaten biraz da haysiyetlerini kaybettiler gibi geliyor bana...

NURİ : Bırak Allahaşkına bu okumuş yazmış lakırdılarını... Herif sana bıçakla saldıracaktı da, hem de arkandan, sen eyvallah gel beni delik deşik et mi diyecektin?

MURAT : Kafasına vurmuyacaktım... Vurmayabilirdim... Kafasını keserle yaracak yerde, çenesine bir yumruk atıp darmadağın edebilirdim...

NURİ : Sus be, yavaş söyle... Eğer mustantiğe de böyle ifade vereceksen yandık...

MURAT : Sorgu hâkimine de bunu söylemek isterdim doğrusu...

NURİ : Çıldırdın mı?

MURAT : Söylemeyeceğim elbette... Fakat onlar bunu düşünebilirler...

NURİ : Onlar bunu düşünsünler... Sen...

MURAT : Ben... Ben yalan söyleyeceğim, başka çarem yoktu, diyeceğim... Sabahat nasıl ifade verdi acaba?

NURİ : Onun ifadesi düzgün...

MURAT : Sizde kalıyor, değil mi?

NURİ : Evet... Karı kovdu kızı evden... Zaten o gece bize geldi...

Kendiliğinden geldi, karı sonra haber yolladı, evime ayak basmasın diye...

MURAT : Sabahat kaçta geldi size?

NURİ : Geceyarısından sonra...

MURAT : Demek karakoldan o kadar geç bırakmışlar yavru-cuğu...

NURİ : Öyle olacak...

MURAT : Sabahat'ı sana emanet ediyorum... Ona mukayyet ol...

NURİ : Merak etme... Zaten o bizim evin kızı...

(Mübaşir merdivende görünür.)

MÜBAŞİR : Sarıkaya köyünden Hüseyin oğlu Yakup Ateş...

Haydi Jandarma... Ağırcezaya...

JANDARMA 3 : Geliyor...

YAKUP : Yakup benim...

MUSTAFA : Korkma Yakup, sağlam tut yüreğini, salavat getir...

(Jandarma 3 kelepçeyi vurur, Yakup'la giderler.)

NURİ : Seni ne zaman çağıracaklar?

MURAT : Bilmem ki...

(Bir müddet sükût.)

MURAT : Hani şu herif ölürse...

NURİ : Yine mi başladın?

MURAT : Sen hemen hastaneye git... Sor bakalım... Sonra hapisane-neye gel... Kapıdan haber bırakırsın...

NURİ : Olur... Amcan gelmedi mi?

MURAT : Demin geldi... Teyzem hasta yatıyormuş... Onların da başına bela açtım...

NURİ : İşi uzatma... Haydi, ben gidiyorum... Hoşça kal... Perşembe-ye ziyaret günü hapisaneye gelirim...

MURAT : Bu akşam haber bırakmayı unutma...

NURİ : Unutur muyum? Haydi Allahaismarladık...

MURAT : Güle güle, Nuri'ciğim...

(Nuri çıkar. Salim, jandarmasıyla gelir, kelepçesi çözülür, içeri sokulur.)

MUSTAFA : Ne oldu, Salim?

SALİM : Şahitler yine gelmedi...

MUSTAFA : Müzekkere yazıldı mı?

SALİM : Yazıldı, ihzaren celplerine... Fakat nafile... Herifler komiserin adamı...

MUSTAFA : Mahkemeye kadın aza da çıkıyor mu bugün?

SALİM : Çıkıyor...

MUSTAFA : İyi, hoşuma gidiyor karı... Gözleri çok güzel...

(*Sabahat girer, etrafına bakınır.*)

JANDARMA 1 : Birisine mi baktın, bayan?

SABAHAT : Murat... Murat'ı... Hah işte... (*Murat'ı görmüştür.*)

MURAT : Sabahat...

JANDARMA 1 : Dur bakalım izin verdik mi konuşmanıza?

SABAHAT : Niye izin vermeyecekmişin, verirsin elbet...

MURAT : Müsaade et, hemşerim...

JANDARMA 1 : Haydi görüşün...

SABAHAT : Murat, Murat'çığım... (*Ağlamaya başlar.*)

MURAT : Ağlama... Yoo, bak, ağlarsan olmaz... Nuri'yle karşılaşmadın mı, şimdi gitti?

SABAHAT : (*Burnunu çekip ağlamasını durdurmaya çalışır.*) Hayır... Öteki kapıdan çıkmıştır belki...

MURAT : Sen bugün fabrikaya gitmedin mi?

SABAHAT : Hayır...

MURAT : Nerden geliyorsun?

SABAHAT : Hastaneden... Onu yatırdıkları hastaneden... Ölmeyecekmiş...

MURAT : Ölmeyecek miymiş? Sahi mi söylüyorsun? Nerden duydun? Kim söyledi ölmeyeceğini?

SABAHAT : Doktora çıktım.. Doktor söyledi... Ölseydi... ölseydi... seni...

MURAT : Ne olurdu? Beni asarlar mıydı?

SABAHAT : Asmak istiyorlardı seni... Fakat ölseydi de artık asmayacaklardı...

MURAT : Niye beni asmak istesinler? Bu da nerden geldi aklına? Sonra neden artık asmayacaklarmış... (*Sabahat'ın bileklerinin sarılı olduğunu görür.*) O ne? Bileklerini niye sardın? Yoksa karakolda...

SABAHAT : Hayır... Karakolda fiske vurmadılar... Karakolda komiser dedi ki, polisler dedi ki...

(Bu esnada Jandarma 3, Yakup'u getirmiştir ve Mübaşir de merdiven başında tekrar görünmüştür.)

MÜBAŞİR : Murat... Kâzım oğlu Murat Demir... Sorguya...

MURAT : Beni çağırıyorlar... Sen bekleme burda, Sabahat...

JANDARMA 1 : Haydi...

(Jandarma 1 parmaklık kapısını açıp Murat'ı çıkarır, kelepçeler.)

SABAHAT : Kelepçeyi çok sıkmasana...

JANDARMA 1 : Başüstüne, komutanım...

(Yakup bu esnada parmaklığın içine girmiştir.)

MUSTAFA : Geçmiş olsun, Yakup, ne verdiler?

YAKUP : On sekiz... On sekiz sene ceza verdiler tabii...

(Bu esnada Murat, jandarmasıyla beraber çıkmıştır, Sabahat onun arkasından bakarken Yakup'un lakırdısını duyup döner ve adeta parmaklığa koşar.)

SABAHAT : On sekiz sene mi? Niye on sekiz sene verdiler sana?

Beşinci Sahnenin Sonu

ALTINCI SAHNE

Hapisane Müdürünün odası

(Müdür kasayı açmış, içinden bazı defterleri çıkarıp tetkik etmektedir. Bu esnada kasada bulunan tabancayı da çıkarır, tabanca kılıfsızdır, dalgın ve otomatik hareketlerle tabancayı kurcalar, emniyetini açar, emniyetin çıt diye açıldığı duyulur. Tam bu esnada kapıya vurulmuştur.)

MÜDÜR : Gir...

(Kapıya bir daha vurulur.)

MÜDÜR : Gir dedik ya...

(İçeri Gardiyan girer. Müdür başını kaldırıp bakar ve aynı dalgın, otomatik hareketlerle elindeki tabancayı kasanın üstüne koyup sorar.)

MÜDÜR : Ne var?

GARDİYAN : Bir genç kız gelmiş, Müdür Bey... Sizi görmek istiyor...

MÜDÜR : Genç kız ını?

GARDİYAN : Evet...

MÜDÜR : Ne istiyormuş?

GARDİYAN : Söylemedi. Cezaevi Müdürünü göreceğim, dedi.

MÜDÜR : Genç kız... Peki... Getirin...

(Gardiyan çıkar. Müdür kasayı kapar, tekrar açar içerden bir defter çıkarır. Tabanca kasanın üstünde kalmıştır. Kasayı kapar. Gider yazı masasının arkasındaki zile basar. İçeri odacı Mahkûm girer.)

Oğlum şu defteri kaleme götür...

MAHKÛM : Götüreyim, beybaba...

(Mahkûm, defteri alıp çıkar. Müdür masasına oturur. Cebinden çıkardığı aynaya bakarak saçlarını ve bıyıklarını sıvazlar. Telefon çalar, açar.)

MÜDÜR : Alo, burası Cezaevi... Ben Müdür... *(Toparlanır.)*

Buyrun, efendim... Evet, efendim... Öyle mi, efendim... Başüstüne, efendim... Merak buyurmayın... Olur, efendim... İmkânı yok, efendim... Tuhaf şey... Tahkik ederim, efendim... Merak buyurmayın... Başüstüne, beyim... *(Telefonu kapatır. İçini çeker. Zile basar. İçeri odacı Mahkûm girer)* Başgardıyan gelsin... *(Mahkûm çıkar. Müdür masadan ayrılır, odada aşağı yukarı dolaşır. Kapıya vurulur.)*

MÜDÜR : Gir... *(Başgardıyan girer.)*

BAŞGARDIYAN : Beni emretmişsiniz, beyim?

MÜDÜR : Gelmiş...

BAŞGARDIYAN : Evet, beyim...

MÜDÜR : Anladın mı yani?

BAŞGARDIYAN : Hayır, beyim...

MÜDÜR : Feriköylü Şaban'ı yarın asacağız...

BAŞGARDIYAN : Ya... Evrakı gelmiş demek?

MÜDÜR : Gelmiş dedik ya... Feriköylü Şaban'ı yarın asacağız...

(Kapıya vurulur.)

MÜDÜR : Gir...

(Gardiyan girer.)

MÜDÜR : Ne var?

GARDIYAN : Deminki genç kızı...

MÜDÜR : Hangi genç kız?

GARDIYAN : Hani söylemiştim ya, beyim, sizi görmek...

MÜDÜR : Ha, beklesin... Beklesin biraz... Ben çağırırım...

(Gardiyan çıkar.)

BAŞGARDIYAN : Demek, yarın, beyim?

MÜDÜR : Yarın... Şimdi Savcı telefon etti... Onlar, Doktor, Jandarma Komutanı filan, gece üçte gelecekler... Gömleği de gönderecekler birazdan...

BAŞGARDIYAN : Evet, beyim...

MÜDÜR : Ben de geleceğim... Sen şimdi hemen tertibatını al... Şaban zaten münferit hücrede, değil mi?

BAŞGARDIYAN : Evet, beyim...

MÜDÜR : Sen onu, bir yolunu bulup gece on ikiye doğru odana çağtırsın...

BAŞGARDİYAN : Orası kolay, beyim...

MÜDÜR : Ürkütme herifi...

BAŞGARDİYAN : Ürkütmem, beyim... Zaten hamam yanıyor...
Hamama diye çağırtırım...

MÜDÜR : Hamam da yapsın ya... İyi olur, temiz temiz gitsin...

BAŞGARDİYAN : Sonra, "Gel çay içelim," diye benim odaya
alırım...

MÜDÜR : İyi...

BAŞGARDİYAN : Jandarmalar da bitişikte hazır bulunurlar...

MÜDÜR : Tamam... Zırlıya meydan vermeyin... (*Birdenbire
sertleşir.*) Savcılığa yine içerden mektup yollamışlar... "Hapi-
sanede esrar dolu, afyon dolu, aldırın yok, koğuşlarda
resmen nargile içiliyor, kumar oynanıyor," diye yazmışlar...

BAŞGARDİYAN : Yalan, beyim...

MÜDÜR : Yalan, doğru... Mesele, bizim haberimiz olmadan böyle
bir mektup yine nasıl çıktı burdan?

BAŞGARDİYAN : Ziyaretçilerle, dışardan attırmışlardır mek-
tubu...

MÜDÜR : Nasıl olur... Bu ne rezalet... Bundan sonra ziyaretçiler,
yalnız girerken değil, çıkarken de aranmalı...

BAŞGARDİYAN : Peki, beyim...

MÜDÜR : Ziyaretçilerle mahkûmlar arasında çifte tel örgü var
görüşme yerinde... Sonra orda iki gardiyan gezer, yine de
mektup alıp verirler, yahut dilediklerini konuşurlar da
gardiyanlar duymaz... kepezelik...

BAŞGARDİYAN : Evet, beyim...

MÜDÜR : Mektubu Savcı gönderecek bize. Yazısından belki
kimin yolladığı belli olur...

BAŞGARDİYAN : Elbette, beyim...

MÜDÜR : İyice tahkik et... Kumar, esrar, afyon meselesi de
önlenemedi...

BAŞGARDİYAN : Vallahi yalan, beyim...

MÜDÜR : Haydi, haydi... Bir daha böyle mektup filan giderse,
hemen istifanı yaz. Anladın mı?

BAŞGARDİYAN : Anladım, beyim...

MÜDÜR : Peki... Tertibatı almayı ihmal edeyim deme... Yarın...

BAŞGARDİYAN : Merak etmeyin...

MÜDÜR : Yarın Feriköylü Şaban'ı asacağız...

BAŞGARDİYAN : Başka bir emrin var mı, beyim?

MÜDÜR : Hayır... Git... Dur... Beni bir genç kız görmek istiyor-muş... Gelsin...

BAŞGARDİYAN : Peki, beyim...

(Başgardiyan çıkar, Müdür tekrar el aynasını çıkarıp başını ve bryıklarını sıvazlar. İçeriye Başgardiyan önde, Sabahat arkada girerler.)

BAŞGARDİYAN : Getirdim, beyim...

MÜDÜR : Peki... *(Eliyle işaret eder, Başgardiyan' çıkar.)*

MÜDÜR : *(Sabahat'ı bir tetkikten geçirir.)* Beni görmek istemiş-sin, kızım...

SALİM : Sizi görmek istedim ya...

MÜDÜR : Söyle bakalım...

(Sabahat elinde tuttuğu bir zarfı Müdür'e uzatır.)

MÜDÜR : *(Mektubu alırken.)* Bu ne?

SABAHAT : Mektup... Ali Usta'dan getirdim...

MÜDÜR : Ali Usta'dan mı? Ha, şu marangoz Ali Usta... Peki, ne olmuş?

SABAHAT : Okuyun, anlarsınız...

MÜDÜR : *(Güler.)* Öyle, doğru ya, okuyayım... *(Sabahat'a kana-peyi gösterir.)* Otursana, kızım...

(Sabahat oturur, Müdür de masasının başına geçer, mek-tubu okur.)

MÜDÜR : Pekâlâ... Demek sen Murat'ın nişanlısısın?

SABAHAT : Nişanlısıyım ya...

MÜDÜR : Ali Usta ne yazıyor, biliyor musun?

SABAHAT : Biliyorum elbet... Benim yanımda yazdı...

MÜDÜR : Senin okuyup yazman var mı? Hem bunlar eski harf...

SABAHAT : Okuyup yazmam yok, fakat o hem yazdı, hem okudu...

MÜDÜR : Demek Murat'ı şöyle tel arkasından değil de, rahatça görmek istiyorsun?

SABAHAT : Evet...

MÜDÜR : Şimdiye kadar hiç ziyaretine geldin mi Murat'ın?

SABAHAT : Gelmez olur muyum? Her pazartesi, perşembe buradayım...

MÜDÜR : Murat cezayı dün yedi, değil mi?

SABAHAT : Dün... İşte ben de onun için, bugün, cezasının acısı içine çökmüşken, onu doya doya, tel arkasından değil, aydınlık bir yerde göreyim de yüreğinin sızısını alayım, dedim...

MÜDÜR : Peki... Sizi burda, benim odada görüştüreyim... (*Zile basar, içeri odacı Mahkûm girer.*) Bana bak, Murat var ya, İstanbullu Murat...

MAHKÛM : Var, beybaba...

MÜDÜR : Şöyle Başgardiyanı onu buraya yollasın...

MAHKÛM : Yollasın, beybaba...

(*Mahkûm çıkar.*)

SABAHAT : (*Odacı Mahkûm'un çıktığı istikameti göstererek.*) Bu mahkûm mu?

MÜDÜR : Kim?

SABAHAT : Şimdi girip çıkan?

MÜDÜR : Mahkûm... Emniyetli mahkûm... Bana odacılık yapar... Senin Murat da uslu akıllı oturursa, onu da idareye çıkartırız, çalışır...

SABAHAT : Ne iş göreceksin?

MÜDÜR : Ortılığı siler, süpürür... Gardiyanlara, kalemdeki memurlara hizmet eder.

SABAHAT : Dünyada yapmaz o böyle işi...

MÜDÜR : Neden?

SABAHAT : Bilmem. Yapmaz da ondan... Hamallık eder de, zaten hamallık ediyordu, fakat Kayseri'ye gidecektik... Kayseri'ye dokumacı ustası gidecekti... Fakat gardiyanların hizmetini dünyada görmez...

MÜDÜR : Neden?

SABAHAT : Öyle işte...

MÜDÜR : (*Güler.*) Gözü yukarda demek... Öyleyse kalemde çalıştırırız, defterlere bakar... Bir çeşit memurluk...

SABAHAT : Onu da yapmaz...

MÜDÜR : Allah Allah... (*Kahkahayı basar.*) Öyleyse ben kalka-

rım, benim yerime geçsin, masama kurulsun... Hapisane müdürlüğü yapsın...

SABAHAT : Yapmaz... Kaç defa söyledi bana, memurlarla da, memurlukla da başı hoş değil...

MÜDÜR : Ya?

SABAHAT : Evet... İçerde dokumacılık filan gibi sanatta işleyenler yok mu?

MÜDÜR : Var...

SABAHAT : Bak, orda çalışır... Fakat sizinkiler el tezgâhıdır herhalde...

MÜDÜR : Tabii, burası fabrika mı?

SABAHAT : El tezgâhını da öğrenir. Zararı yok... Onu da öğrenir... Ne iyi dokumacıdır!.. Nuri Ağabeyim söylüyor, beş otomatığı birden idare edermiş... Ben görmedim... Biz tanıştığımız zaman hamaldı...

MÜDÜR : Ha, bak, sahi... Hadise senin yüzünden olmuş, değil mi? Nasıl birdenbire aklıma gelmedi...

SABAHAT : Benim yüzümden...

MÜDÜR : O, Yılcı İbrahim ne namussuz heriftir... Bilirim... Bizde boyuna yatar, çıkar... Gebermedi ki...

SABAHAT : Ölseydi... Asmak istiyorlardı Murat'ı...

MÜDÜR : Yok canım, müdafaayı nefsi mahkeme nasıl olsa yarı yarıya kabul...

SABAHAT : Asmak istediler... İstediler... Ben biliyorum... Nuri Ağabeyim, Ali Usta da, şimdi asamazlardı diyorlar... Fakat asmak istediler, değil mi, asmak istediler Murat'ı?

MÜDÜR : Yok canım, yok canım...

SABAHAT : Siz istediğiniz kadar, "Yok canım," deyin, ben biliyorum, asmak istediler Murat'ı...

(Kapıya vurulur.)

MÜDÜR : Gir...

(Sabahat heyecanla kalkar, fakat içeri giren Başgardi-yandır.)

BAŞGARDİYAN : Gömlek geldi, beyim...

MÜDÜR : Ne gömleği?

BAŞGARDİYAN : *(İmalı)* Şu gömlek... Feriköylü Şaban'ın göm-

leği, beyim...

MÜDÜR : Ha... İyi... Mesele içerde şüyü bulmasın...

BAŞGARDİYAN : Bulmaz, beyim...

MÜDÜR : Peki... Yahu, Murat'ı istettim, nerde kaldı?

BAŞGARDİYAN : Geliyor, efendim... Hamamdaymış da...

SABAHAT : Hamamda mı?

MÜDÜR : Bizim burda hamamımız da var... Haftada bir yakarız...

Mahkûmlar yıkanır.

SABAHAT : Hamam...

MÜDÜR : Haber yolla, çabuk olsun, ziyaretçisi var...

(Başgardıyan baş eğip çıkar.)

MÜDÜR : Kadın mahpuslar için hamamımız yok yalnız. Onlar, helâ aralığında yıkanırılar... (Sabahat'a uzun uzun bakar.)

Aferin Murat'a...

SABAHAT : Neden?

MÜDÜR : Nedeni var mı? Güzel nişanlı seçmiş kendine...

(Bir müddet sükût.)

MÜDÜR : Eee, Murat üç sene ceza yedi, değil mi?

SABAHAT : Evet...

MÜDÜR : Sen Murat'ı üç sene bekleyeceksin demek?

SABAHAT : Elbette bekleyeceğim...

MÜDÜR : Zaten bunun temyizi var... Bakarsın ki Yargıtay cezayı indirir...

SABAHAT : İndirir mi?

MÜDÜR : Belli olmaz, bakarsın ki indirir...

SABAHAT : İnşallah...

(Bir müddet sükût.)

SABAHAT : Sizin hanımınız üç ay önce ölmüş, değil mi? Ali Usta söyledi...

MÜDÜR : (İçini çeker.) Öldü... Allah rahmet eylesin...

SABAHAT : Allah rahmet eylesin. Ali Ağabeyimin karısı Mürüvvet Ablam söyledi, ben şimdi onlarda oturuyorum, sizin eve çamaşıra gelirmiş... Hanımınız çok iyi kadınmış...

MÜDÜR : İyi kadındı...

SABAHAT : Aman, ölüm olmasın da, insan ayrılığa katlanır... Üç sene bekler, daha da bekler... Yine kavuşur... Ölüm fena...

Artık bir daha kavuşmak yok... Ahrette belki... Ölmek f...
şey...

(Kapıya vurulur.)

MÜDÜR : Bugün benim kapı han kapısı gibi işledi... Gir...
(Odacı Mahkûm girer.)

MAHKÛM : Murat geldi, beybaba, emretmişsin...
(Sabahat ayağa kalkar.)

MÜDÜR : Otur, niye kalktın.
(Sabahat oturur.)

MÜDÜR : Gelsin...
(Mahkûm çıkar, Müdür koltuğuna yaslanır, Sabahat yan gözle kapıya bakmaktadır. Murat girer, Müdür'e doğru yürürken etrafına bakınır. Sabahat'ı görür. Şaşkınca bir hali vardır.)

MÜDÜR : Gel bakalım, Murat... İşte nişanlın... Sizi burda konuşturacağım bugün... Fakat bir seferlik...

MURAT : Teşekkür ederim, Müdür Bey... Hoş geldin, Sabahat...
(Sabahat'a doğru ilerler, Sabahat tekrar ayağa kalkar, şaşkın şaşkın ve adeta utanarak el sıkışırlar.)

MÜDÜR : Oturun kanapeye, konuşun...
(Murat'la Sabahat yan yana kanapeye otururlar. Müdür masasının üstündeki evraki karıştırmaya ve ara sıra göz ucuyla Murat'la Sabahat'a bakmaya başlar. Murat'la Sabahat uzunca bir müddet konuşmazlar.)

MÜDÜR : Konuşsanıza... Niye susuyorsunuz?

MURAT : Konuşuyoruz, Müdür Bey...

MÜDÜR : Gözlerinizle mi?

SABAHAT : Gözlerimizle...

MÜDÜR : *(Güler.)* Gözlerinizin dilinden anlamam... Halbuki hapisane nizamnamesine göre yüksek sesle, ağzınızla konuşacaksınız ki dediklerinizi ben işiteyim...

SABAHAT : Bizim kimseden gizli kapaklı bir şeyimiz yok ki...

MÜDÜR : İyi ya... Konuşun öyleyse... Bak, bunu benden başka müdür yapmaz, ben başka adamımdır... Antalya Asri Cezaevi'nde müdürken her hafta çarşıya, sinemaya gönderirdim mahkûmları... *(Sabahat'a)* Senin adın neydi bakayım,

mektupta yazıyordu ya... (*Mektubu aranırken*)

MURAT : Sabahat...

MÜDÜR : Bana bak, Sabahat, benden Ali Usta'ya selam söyle, ona bir fotoğraf göndereceğim, yedek subaylığımda çekttirdim, sonra karakalem büyüttürdüm İstanbul'da. Beyoğlu'nda bir Rus ressam var ya, ona... Bildin mi, Murat?

MURAT : Bilemedim, Müdür Bey...

MÜDÜR : Canım nasıl bilemezsin, Tokatlıyan'ı geçince solda ilk sokağa sap... Anlaşıldı, sen de benim gibi İstanbullusun... Her ne hal ise... Ali Usta'ya söyle Sabahat, güzel, ceviz kaplama bir çerçeve yapsın, olur mu?

SABAHAT : Olur...

(*Bir müddet sükût.*)

MÜDÜR : Ben mi konuşacağım? Siz mi? Haydi konuşsanıza... Dinlemiyorum, dinlemiyorum, konuşun... (*Kapıya vurulur.*) Gir... (*Başgardiyan girer.*) Ne var yine?

BAŞGARDİYAN : Bir mesele arzedecektim, beyim...

MÜDÜR : Neymiş o?

BAŞGARDİYAN : Şu meseleye dair... Hani, yarın sabahki...

MÜDÜR : Ha, şu mesele... Peki... (*Masadan kalkar.*) Ben şimdi gelirim çocuklar, siz konuşun...

(*Müdür'le Başgardiyan çıkarlar, Murat, Sabahat'ın ellerini yakalar.*)

SABAHAT : Ne yapıyorsun, dur... Bırak...

MURAT : Artık senin yüzünü ömrümün sonuna kadar telin arkasından seyredeceğim gibi geliyor bana...

SABAHAT : Niye ömrünün sonuna kadarmış? Olsa olsa üç sene...

MURAT : Beni üç sene bekleyecek misin?

SABAHAT : Elbette bekleyeceğim...

MURAT : Bak, Sabahat, gayet ciddi söylüyorum, kahrolurum, fakat yine de sana gücenmem, hakkım yok zaten sana gücenmeye, istersen...

SABAHAT : İstersen ne olacaktı?

MURAT : İstersen ayrılalım... Sen, dünya ahret kardeşim ol, ben yine de seni...

SABAHAT : Niye söylüyorsun bunları? Ayıp değil mi?

MURAT : Haklısın, Sabahat. Ayıp...

SABAHAT : Bak, ben ne getirdim? *(Koynunu araştırır ordan küçük bir kâat paket çıkarır.)*

MURAT : Ne aranıyorsun? Ne getirdin?

SABAHAT : Aç avucunu...

(Murat avucunu açar, Sabahat oraya küçük kâat paketi kor. Murat kâadı açar: iki nişan yüzüğü.)

MURAT : Nişan yüzükleri... Bunlar nişan yüzükleri kız...

SABAHAT : Nişan yüzükleri ya... İçlerini okusana...

MURAT : *(Okuyarak)* Sabahat... Murat... Canım benim, öpeyim seni...

SABAHAT : Delirdin mi?

MURAT : Ne olursun... *(Sabahat'a doğru eğilirken kapı açılır, Müdür girer, Murat'ın ve Sabahat'ın hareketlerini farketmemiştir. Dalgındır. Murat'la Sabahat ayağa kalkarlar.)*

MÜDÜR : Oturun, oturun... Bıktım bu hapisane müdürlüğünden... Ben hapisane müdürlüğü edecek adam mıyım? *(Yerine geçer.)* Eeee, ne anlattınız bakalım?

SABAHAT : Hiç, konuşuyorduk işte...

MÜDÜR : Konuşun, konuşun... Ben de şu evrakı imzalayayım... *(Evrakı imzalamaya başlar.)*

SABAHAT : *(Fısıldayarak.)* Murat, ver yüzükleri...

MURAT : Neden?

SABAHAT : İçine tarihlerini de kazıtacağım... Üç sene sonraki tarihi... *(Murat usulca yüzükleri verir, Sabahat sol avucunun içinde yüzükleri saklar.)*

MURAT : Ya temyizden evrak bozuk gelirse?

SABAHAT : Gelsin de, sildiririm, bir daha kazıtırım...

MÜDÜR : Fısıf fısıf kaynatıyorsunuz maşallah...

SABAHAT : Konuşun demedin mi, Müdür Bey? Konuşuyoruz işte...

MÜDÜR : Konuşun, konuşun... *(Tekrar evraka dalar.)*

MURAT : Kaça yaptırdın yüzükleri?

SABAHAT : Kaça yaptırdımsa yaptırdım, sana ne? Hem ben artık para biriktireceğim. Artık Nuri Ağabeye ayda otuz lira vereceğim, yemek parası, kalan otuzunu da biriktireceğim...

MURAT : Para biriktirmeye filan kalkışma, boğazına bak... Her gün yumurta ye, bal ye, yağ ye... Ne bileyim, kendine bak işte...

SABAHAT : Sensiz boğazınıdan geçmez ki...

MÜDÜR : *(Evrakı önünden iter, başını kaldırır, derin bir nefes alır.)* Ben ne adamım vallahi... Bak şurda bir evrak var, bunu benden başkası, böyle dobra dobra, kafasına çalarmış gibi, savcılığa yazamaz... Savcı da şaşıyor bana, "Senin gibi müdür görmedim," diyor... *(Kapıya vurulur.)* Gir...

(Başgardiyan girer.)

MÜDÜR : İllallah be... Ne var yine?

BAŞGARDİYAN : Mahkemeciler adliyeden döndüler, geldiler, beyim...

MÜDÜR : İyi ya... Ne olacak?

BAŞGARDİYAN : Hani, şu otomobiliyle çocuk çiğneyen tüccar da geldi...

MÜDÜR : Ha, Selami Bey mi? Kaleme alaydınız...

BAŞGARDİYAN : Emretmiştiniz, beyim, aldık... Sonra, tevkifanedeki küçük koğuşu da boşalttık, orda yatacaklar...

MÜDÜR : Badana da ettireydin...

BAŞGARDİYAN : Elbette, beyim...

MÜDÜR : Kaleme aldınız demek? Dur, ben de geleyim... *(Kalkar, Murat'la Sabahat da kalkarlar.)* Siz oturun, oturun biraz daha...

(Müdür, Başgardiyan'la çıkar, Sabahat'la Murat otururlar.)

SABAHAT : Bak, Selami Beye ayrı koğuş açıyorlar...

MURAT : Açarlar...

SABAHAT : Çocuğu da bir çiğnemiş ki, orta yerinden ikiye biçmiş, diyorlar...

MURAT : Bir sene cezası var...

SABAHAT : O kadarcık mı?

MURAT : O kadarcık... Sen, Nuri'ye söyle, bu perşembe gelsin bana...

SABAHAT : Peki... Sen hamam yapmışsın...

MURAT : Nerden bildin?

SABAHAT : Müdür'e söylediler... Duydum... Fakat nafile, iyice

yıkanamamışındır... Sırtın filan kir içindedir...

MURAT : Evlenelim de sen beni yıkarsın, olmaz mı? Kurnanın önüne oturur, dizlerinin arasına beni kıstırır...

SABAHAT : Amaaan, sus, yine açma hamam lafını...

MURAT : Bu sefer de sen açtın...

SABAHAT : Beñ açtım... Pişman oldum... Konuşulacak lakırdı mı kalmadı?

MURAT : Canım bir çekiyor ki seni.. Seni her gece rüyamda görüyorum... İnsan hapse girince büsbütün kuduruyor... Senin canın beni çekmiyor mu?

SABAHAT : Hapiste rahata kavuştun da kuduruyorsun... İş yok, güç yok... Ben dışarda, fabrikadan döner dönmez, yemek, yemeği yer yemez, yatak, ölü gibi yatıyorum yorgunluktan...

MURAT : Vah yavrucuğum, yine canın çıkıyor...

SABAHAT : Ne zaman canım çıkmıyor ki... Fakat bu hafta, geceleri de kaçak çalıştırdılar bizi, dediydim ya...

MURAT : Hele bir evlenelim, seni işe göndermeyeceğim... çalıştırmayacağım.

SABAHAT : İyi olur ya, çok yoruldum... Dinleneyim biraz...

MURAT : Kendine iyi bak kuzum, ne olursun?

SABAHAT : Peki, peki...

(Bir müddet sükût. Bu esnada Sabahat etrafına bakınır, kasanın üstünde tabancayı görür.)

SABAHAT : Aaa...

MURAT : Ne var?

SABAHAT : Şuna baksana... Tabanca değil mi?

MURAT : Sahi... Müdürün tabancası olacak... *(Kalkar.)*

SABAHAT : Nereye? Ne yapacaksın?

MURAT : Meraklıyım... Şuna bakayım... *(Gider, el sürmeden tabancaya bakar.)* Güzel şey... Brovning... *(Sabahat'ın yanına dönerken.)* Emniyetini de açık bırakmış öküz... Benim vardı... Sattıydım... Kız gibi gıcır gıcırdı...

SABAHAT : Tabanca da kıza benzer miymiş?

MURAT : Bir tarafı benzer...

SABAHAT : Biliyor musun aklıma ne geldi?

MURAT : Ne bileyim?

SABAHAT : Bir filim gördüydüm. Herif bir yerde hapis, eline bir tabanca geçiyor, tabancayı da eline geçirir geçirmez, kendini hapsedenleri önüne katıyor, kaçıyor... Hem sevdiği bir kız da var, o da hapis... Onu da kurtarıyor...

MURAT : Ne yani? Şimdi de ben tabancaya sarılıp hapisanede müdür, gardiyan, jandarma ne varsa, önüme katayım da, yalnız onları değil, bütün dünyayı önüme katayım da, seni de alıp kaçayım mı?

SABAHAT : Ah olsa... Öyle şey olmaz ki... O yalnız filimlerde...

MURAT : Neden olmaz, neden olmazmış? *(Gayruhtiyarı tekrar ayağa kalkmıştır, bu esnada kapı açılır. Elinde iki bardak çayla odacı Mahkûm girer.)*

MAHKÛM : Hoş geldin, abla... Murat, bunları Müdür Bey yolladı... "İçsinler," dedi...

MURAT : Teşekkür ederiz... Sana da zahmet oldu...

MAHKÛM : Ne zahmet... Müdür, kalemde yeni gelen beyle konuşuyor... Fakat ne adam...

SABAHAT : Kim?

MAHKÛM : Yeni gelen, şu otomobil kazası... Hemen beşliği sıkıştırdı elime... Siz konuşun... Bir şey lazım olursa çağır beni, Murat...

MURAT : Peki.

(Mahkûm çıkar, ötekiler çayları içmeye başlar.)

MURAT : Amcama söyle, şu müdürün çerçevesini özene bezene yapsın...

SABAHAT : Söylerim...

MURAT : Sen bu pazartesi geldiğin zaman, bana bir...

SABAHAT : Ben bu pazartesi gelmeyeceğim, Murat...

MURAT : Neden? Hani fabrikadan her pazartesi, perşembe birer saatliğine izin aldıydın? Yoksa sözlerinden caydı mı pezevenkler?

SABAHAT : Hayır. Neden cayacaklarmış? O günler ben nasıl olsa öğle paydosu yapmıyorum...

MURAT : Niye gelemiyorsun peki?

SABAHAT : Bak, Murat, nasıl olsa söyleyecektim sana...

MURAT : Neymiş, ne var?

SABAHAT : Sen bana, sevişen insanların birbirinden gizlisi kapaklısı yoktur, demedin miydi?

MURAT : Dedim, hem de öyledir... Ne olacak?

SABAHAT : Bak, hani o gün, hani İbrahim Ağabeyimin başını yardığin gün, bizi karakola götürdüler ya... Seni ayrı odaya, beni ayrı odaya kapadılar ya... Aklında mı?

MURAT : Aklımda olmaz olur mu? Daha bunamadım...

SABAHAT : Sana bunadın mı dedim...

MURAT : Demedin... Peki, ne olmuş? Bizi ayrı ayrı odalara kapattılar, sonra?

SABAHAT : Sonra, benim ifademi aldılar ya işte... Sonra, komiseri de, polisleri de, "Murat'ı asarlar, hele Yılandı İbrahim ölsün, Murat mutlaka asılır," dediler.

MURAT : Halt etmişler...

SABAHAT : Halt etmişler olur mu? Ölseydi, seni asarlardı. Seni asmak istiyorlardı, seni mutlaka asmak istiyorlardı... Sen mi iyi bileceksin, komiser mi? Hem zaten hâkim de öyle söylemiş...

MURAT : Kime söylemiş?

SABAHAT : Ona işte...

MURAT : O kim?

SABAHAT : Bizim patronun oğlu işte...

MURAT : Sizin patronun oğluna mı? Ha, şuna... Peki, ama, ne münasebet?

SABAHAT : Karakoldan beni bıraktılar, seni bırakmadılar... Aklında mı?

MURAT : Aklımda elbette...

SABAHAT : İşte ben karakoldan çıkınca, annemin de evine gidemedim elbette... Nuri Ağabeylere gittim... Onlar da evde yoktu... "Gece olsun da yine gelirim," dedim kendi kendime... Canım da yanıyordu, canım da sıkılıyordu, ağlıyordum da, seni de asacaklardı... Seni asacaklardı...

MURAT : Beni asamazlardı diyorum sana...

SABAHAT : Asmak istiyorlardı... Asacaklardı... İstediklerini asmıyorlar mı? Seni de asacaklardı, biliyorum...

MURAT : Peki, asacaklardı... Sonrasını anlat...

SABAHAT : Sonrası... Yorgunluktan da ölüyordum... Karnım da açtı... Karnım da çok açtı.. Param da yoktu... Dünyada yapılmıştım da... Seni de...

MURAT : Bırak şimdi beni...

SABAHAT : Tam büyük otobüs durağının orda rastladım...

MURAT : Kime rastladın?

SABAHAT : Ona işte...

MURAT : Peki, sonra?

SABAHAT : Sonrası... Yanıma geldi... Meseleyi duymuş... Güle-
rek yanıma geldi. "Geçmiş olsun," dedi... "Yazık oldu
delikanlıya," dedi, "asacaklar... İbrahim ölürse asacaklar
çocuğu," dedi...

MURAT : Yalan söylemiş namussuz... Ortada müdafaayı nefis
var... O bile olmasa on sekiz sene verirlerdi...

SABAHAT : On sekiz sene az mı?

MURAT : Deli edeceksin beni... "Yalan söylemiş sana domuzun
piçi," diyorum...

SABAHAT : Niye yalan söyleyecekmiş... "Hâkim babamın ahba-
bı," dedi, "hâkim söyledi," dedi, "savcı da benim ahbabım,
biliyorsun," dedi...

MURAT : Savcıyla ahbap olduğunu sen nerden bilirmişsin?

SABAHAT : Fabrikayı görmeye geldilerdi, "Savcımız," diye bize
gösterdiydi herifi...

MURAT : Hay savcısının da, mavecısının da... Kafamı allak bullak
ettin... Şimdi avaz avaz haykıracağım...

SABAHAT : Ne kızırıyorsun? Niye öfkeleniyorsun? Sen benim
yüzümden hapse girdinse, ben de senin yüzünden...

MURAT : Benim yüzümden sana ne oldu?

SABAHAT : Daha ne olsun? Daha ne olacağı varmış ki? Gidip
bıçağın altına yatacağım...

MURAT : Ne bıçağı? Ne diyorsun?

SABAHAT : Ne bıçağı var mı? Piçini düşüreceğim işte... Söyledim
ona, "Senin piçin var karnımda, düşürt," dedim... Bir doktor
varmış... Pazartesi günü ona gi...

MURAT : Sabahat... Sabahat... Çıldıracagım.. Ne söylüyorsun

be...

SABAHAAT : Senin yüzünden... Hep bu işler başıma senin yüzünden geldi... Fakat zarar yok, ben senin için daha çok acılara da...

MURAT : Şimdi... Hay... "Ben mi sana git herifin koynuna gir," dedim...

SABAHAAT : Koynuna girmedim ki...

MURAT : Koynuna girmedin de karnındaki çocuk?

SABAHAAT : Senin yüzünden... Bir lokantaya götürdü beni... Orda bir odaya... "Murat'ı kurtaracağım," dedi... "Asmazlar, ben istersem kurtarırım," dedi... Babası da, o da, neyi isterlerse yaparlar... Memurların hepsi onlarla... Hem ben onu erkek saymıyorum ki... Senden başka erkek... Ben senin için bıçağın altına yatmak değil sade...

MURAT : Sus, Allah belanı versin...

SABAHAAT : Niye bağırıyorsun? Ben senin yüzünden... Ben... Hem ne olacak? Canım yine yandı bir kere... Hem bu sefer geçen seferkinden çok yandı... Hep kendi bileklerimi ısır-dım, parça parça ettim bileklerimi... İşte bak, yerleri hâlâ duruyor... Senin yüzünden.. Ben senin için...

MURAT : Ne yapsam? Ne etsem? Deli misin? Niye yaptın bunu? Aptal mısın? Budala mısın?

SABAHAAT : Ne deliyim, ne de aptal... Hayır, aptalım... Assalardı seni, İbrahim ölseydi de, assalardı seni...

MURAT : İbrahim'in de, benim de... Ne halt ettiğini anlamıyor musun sen? Bunun benim için ne demek olduğunu anlamıyor musun? Sende hiç kendini sakınmak, ne bileyim ben, sende iffet hissi denen şey, kadınlık denen şey yok mu? Bütün nazın, kendini ağır satman bana mı?

SABAHAAT : Ben namussuz değilim... Ben sana kendimi ağır satmıyorum... Ben... Ben... *(Sol avucundan yüzükleri dü-şürür.)*

MURAT : Bir de nişan yüzükleri getirmiş...

SABAHAAT : *(Eğilip yüzükleri alır.)* Ben...

MURAT : Senin Allah belanı versin... *(Yüzükleri Sabahat'ın avu-cundan alır, pencereden atar.)*

SABAHAAT : Ne yaptın? Yüzüklerimiz...

MURAT : Onların da parasını ondan almışsındır...

SABAHAAT : Yalan... Ben parayla... Ben orospu muyum?

(Murat kanapeye yığılır, başını avuçları arasına alır, gözleri yere dikilidir, Sabahat'ı görmemektedir.)

MURAT : Senden bunu yapmanı kim istedi? Assalardı beni, assalardı, sana ne? Senden kim istedi bunu? Kimi asıyorlardı, niçin asacaklar? Bir yaralamayla adam asarlar mı? Bu kadar aklın yok mu? Niye yaptın bunu? Bunu kim istedi senden?

SABAHAAT : Sahi mi söylüyorsun? Ben o kadar acıyı boşuna mı çektim? Hep boş yere demek... Boş yere... Ben senin için... Ben bu hallere katlanayım... Elin domuzundan piç peydahlayayım... Senin için... Seni... Ben bir lokmacık vücudumla bunları çekeyim... Bıçağın altında belki de ölürüm... Hep boşuna demek... Ben... Ben seni...

MURAT : Sus... Konuşma... Git Allahaşkına... Git... Bir daha gelme... Ne pazartesi, ne perşembe... Bir daha, bir daha gelme...

SABAHAAT : Peki, anlıyorum... Beni almayacaksın... Beni kovuyorsun... Ben o acıları hep boşuna çektim... Senin karın olamayacağım... Beni istemiyorsun... Peki... Gideceğim... Gideceğim elbet... Bir daha da gelmeyeceğim... Gideceğim elbet.. Bir daha da beni göremeyeceksin... Bir daha da... *(Bu esnada gözünü tabancaya dikmiştir. Zaten kendisi kasanın yanında ayaktaadır.)* Bir daha da... *(Tabancayı alır, göğsüne çevirir, ateşler.)*

MURAT : *(Deli gibi yerinden fırlayarak.)* Beni mi vurmaya kalkıştın? *(Sabahat'ın yıkılmak üzere olduğunu görür.)* Sabahat... Ne yaptın? *(Sabahat, Murat'ın kucağına yığılır. Murat sanki birdenbire büyük bir ağırlığın altında kalmış gibi diz çöker. Sabahat, başı Murat'ın dizi üstünde, yere uzanır.)*

MURAT : Sabahat, yavrum...

(Tabancanın patlaması üzerine dışardan telaşlı sesler gelmektedir. Düdükler çalınmaya başlamıştır. Müdür'ün sesi işitilmektedir: «Koşun, Feriköylü Şaban kendini vurdu...»

SABAHAT

Başka bir ses : "Ses sizin odadan geldi..."

SABAHAT : Öf, canımı yaktın... *(Müdür odaya telaşla girer, arkasında kalabalık.)*

MÜDÜR : Ne oldu? Ne oluyor? Bu ne hal?

(Murat olduğu yerde başını arkaya çevirip bakar, Sabahat ölmek üzeredir.)

MÜDÜR : Sen mi vurdun bunu?

MURAT : Ben mi?

SABAHAT : Öff... Murat, canımı yaktın... Öf, canımı yaktınız... Hepiniz... *(Sabahat'in başı düşer, ölür.)*

MÜDÜR : Sen mi vurdun bunu diyorum... Çabuk doktoru çağırın... Tabancayı nereden buldun?... Cevap versene... Kim vurdu bunu?

PERDE

ENAYİ

Oyun 3 Perde

Yazılışı : 1949

İkinci Yazılışı : 1955

KİŞİLER:

Recep, milyoner
Ayten, Recep'in kızı
Nihal, Recep'in yeğeni
Ahmet Rıza, avukat
Necmi Yalınkılıç, romancı
Abdurrahman Yardımcı, mühendis
Kâmil, ressam
İsmail, avukat
Meyhaneci
Ali, çırak
Selim, müşteri
Hüseyin, müşteri
İzzet, müşteri
Tevfik, müşteri
Nuri Akalın
Halit
Aleksandır, seyyar satıcı
Taharri, hafiye

PROLOG

(Perde kapalı. Ön sahnenin orta yerinde beyaz, irice bir taş durmaktadır. Selim soldan girer. Yürür. Taşı görür.)

SELİM : (Düşünür.) Kaza çıkarır yolun ortasında bu taş. (Taşa yaklaştı. Eğilir alır, etrafına bakınır.) Şuraya? Şu tarafa? (Taşı perdenin yanına kor. Yoluna devam eder.)
(Sağdan Hüseyin girer.)

SELİM : (Hüseyin'in yanından geçip sağdan çıkarken düşünür.) Ne güler yüzlü adam. (Çıkar.)

HÜSEYİN : (Selim'in arkasından bakıp düşünür.) Bağlat kollarını haydudun. Kes bıyıklarını kökünden. (Taşı görür, düşünür.) O da ne? Koy yolun ortasına. (Taşa yaklaştı.) Gören olursa? (Etrafına bakınır, taşı alıp orta yere kor. Düşünür.) Neydi firenkçesi? Ha? Kamifile... Kamifile edebilseydik... (Sessiz gülmüştür. Ayak sesi duyar, yürür.)
(Soldan Abdurrahman girer.)

HÜSEYİN : (Abdurrahman'ın yanından geçer, durur, ona bakıp düşünür.) Ayağı takılıp düşer mi? Ha? (Çıkar.)

ABDURRAHMAN : (Taşı görür düşünür.) Kör olsun gözü belediye'nin. Koskoca taş yolun ortasında bırakır... Çöpçü de mi geçmez bu sokaktan yani. Bu çöpçünün işi mi? Ya kimin yani. (Çıkar.)

(Soldan Necmi girer. Islık çalmaktadır. Ayağı taşa takılır.)

NECMİ : Hay Allah belasını versin... (Yoluna devam eder, sağdan çıkar.)

(Soldan Recep girer. Recep taşın başına gelir, ayağını taşa kor, iskarpininin çözülmüş bağını bağlar ve yoluna devam eder.)

(Soldan Ayten, Ahmet, Nihal girerler.)

AYTEN : Baba, hızlı yürüyorsun yine...

RECEP : Göbeğimi eritmem lazım, kızım.

NİHAL : Ama kalbinizi de yormamanız lazım, amca...

RECEP : Peki, peki... Ağır ağır yürüyorum işte... (Ağır ağır

yürüyerek çıkar.)

AHMET : *(Nihal'e)* Dikkat edin Nihal Hanım...

NİHAL : Ne var?

AHMET : Taşa çarpacaksınız... *(Taşı alır perdenin arkasına atar.)*
(Piyanoda bir solfej sesi.)

AHMET : Her pazar size gelişimde dikkat ettim, bu vakitler, köşklerden birinde hep bu solfeji yapıyorlar...

AYTEN : Yeni zenginlerden Nuri Altıntura'nın aptal kızı... Size nasıl baygın baygın baktığını farketmediniz mi?

AHMET : Farketmedim.

(Çıkarlar. Solfej devam eder.)

AYTEN'İN SESİ : *(Feryat halinde)* Baba!... Baba!...

NİHAL'İN SESİ : Amca!... *(Feryat halinde.)*

AHMET'İN SESİ : Recep Bey, korkmayın... Atın kendinizi hendeğe.

AYTEN'LE NİHAL'İN SESİ : Amca!... Baba!... Ahmet!...

KIZLARIN SESİ : Ayyyyyy!...

(Solfej bir an daha sürer.)

BİRİNCİ PERDE

(Basit ama zevkle döşenmiş bir oda. Hem yazı, hem yemek, hem de misafir odası. Ahmet'in sağ kolu sargılıdır.)

AHMET : *(Hikâyesine devamla)* Dedim ya, Recep Bey önde, Nihal, Ayten, ben arkada, köşeyi döndük. Orda dört yol ağzında bir polis kulübesi vardır.

ABDURRAHMAN : Damı geçen yıla kadar boyasızdı. Boyamışlar yani.

AHMET : Farkında değilim.

ABDURRAHMAN : Deminden beri hesap ediyorum. Ben ordan, yani hadiseden bir çeyrek kadar önce geçmişsem... Sonra?

AHMET : Sonra... İşte o polis kulübesini...

ABDURRAHMAN : Senin Ayten'i, geçen yıl İstanbul'a gelişimde basın balosunda, şöyle bir gördüm... Sahi sen niye baloda yoktun? Ayten güzel kız yani. Sonra?

AHMET : Dedim ya, işte o polis kulübesini...

ABDURRAHMAN : Recep Bey milyoner kerata... Kızın da sana karşı zaafı varmış yani... Görüyorsun ya, bilmediğim yok... Sonra?

AHMET : Ne sonrası?

ABDURRAHMAN : Anlatıyordun ya, polis kulübesinden...

AHMET : Sonrası bildiğin gibi...

ABDURRAHMAN : Kızdın mı yani?

(Kapı zili çalınır, Ahmet davranır.)

ABDURRAHMAN : Sen dur, ben açarım...

(Çıkar.)

AHMET : *(Düşünür ve sol eliyle sağ kolunu okşayarak)* Sancıyor... Daha birkaç gün sancıyacakmış. Ölebilir miydim... Bilmem... Düşünmedim... İyi ya... Ne olacak... Yarım saat sonra hastaneye giderken diyelim, otomobil altında kalıp ölebilirim... Ne olacak... Sancıyor... Kim bu gelen? Kadın değil... Adımlarından belli...

(Abdurrahman'la Necmi girerler. Necmi'nin şapkası başın-

da. Sinirlidir.)

NECMİ : Ne o? Merdivenden mi düştün?

AHMET : Hayır... Sana Abdurrahman Yardımcı'yı tanıtayım.

NECMİ : Müşerref olduk. *(Başıyla selamlar.)* Ben, Necmi Yalınkılıç, romancı... Adımı duymuşsunuzdur...

ABDURRAHMAN : Vallahi ne yalan söyleyeyim, beyefendi, ben edebiyatla, romanla, şiirle filan yani...

NECMİ : Anlaşıldı. *(Ahmet'e)* Müsveddelerle mektubunu aldım. Bana oynadığın oyundan memnun musun?

AHMET : *(Gülümser.)* Necmi'ciğim, ben sana oyun oynamadım.

NECMİ : Benimle münasebetinde avukatlığını, mesleğinin icaplarını unutuyorsun sanıyordum.

AHMET : Dinle beni...

NECMİ : Açıkça konuşabilirdin, Ahmet, kardeşim, "Ben senin şöhretinden, bilginden, sırtından geçinmek istiyorum," diyebilirdin.

AHMET : Deli misin? Haksızlık etme.

NECMİ : İlk kitaptan aldığın paranın yüzde kaçını verdin bana?

AHMET : *(Birden öfkeli)* Böyle konuşmakta devam edersen bozuyoruz... Kendine gel!...

ABDURRAHMAN : *(Paketini Necmi'ye uzatarak)* İçmez misiniz?

NECMİ : Hayır... Evet... *(Bir sigara alır, bırakır.)* Tercümeyi benim yaptığımı niye gizledin? İşi toptan bana verir diye korktun...

AHMET : *(Kendini toparlamıştır.)* Sinirlisin.

NECMİ : Gidiyorum... Paramı isterim... Hoşça kalın... *(Çıkar.)*

AHMET : Deli mi ne? Neler saçmaladı. Aslında hoş oğlandır... İstidatlıdır. *(Güler.)* Beni dolandırıcı yerine koydu adeta.

ABDURRAHMAN : Mesele ne yani?

AHMET : Parasız bir günümde geldi: "Açım," dedi, borç para istedi. Kitapçı Refik'e müstear isimle polis romanları çeviriyordum, devrettim bu işi Necmi'ye.

ABDURRAHMAN : Kendi ekmek paranı? Neden yani?

AHMET : Benden muhtaçtı... Fakat kitapçıdan habersiz verdim tercümeyi. Bizimkinin kitapçılarda filan itibarı kalmamış.

İstidatlı oğlandır ama, tembel, derbeder... İlk tercümeyi iyi yaptı. Aldığım parayı devrettim ona. İkinci tercümeyi okumadan verdim kitapçıya. Adamcağız üç gün sonra iade etti... Bir tercüme, ki maşallah... Ben de müsveddeleri bir mektupla yolladım Necmi'ye...

ABDURRAHMAN : Eski enayisin hâlâ... Lisede de başkalarına kopya verirken yakalanır ikmale kalırdın...

AHMET : Bir kere de senin yüzünden...

ABDURRAHMAN : (Güler.) Aklımda... Her ne hal ise. Ne diyordun? Polis kulübesinin önüne geldiniz yani...
(Kapı zili.)

ABDURRAHMAN : Ben açarım... (Çıkar.)

AHMET : Kim acaba? Postacıdır belki. Kızmalı mı şu deli Necmi'ye, acımalı mı? Galiba kızmaya başlıyorum... Yüz vermeyeceğim artık.
(Abdurrahman'la Necmi girerler. Necmi'nin şapkası elindedir)

NECMİ : Affedersin, sinirliydim biraz... Kusura bakma.

AHMET : Kusura bakan yok...

NECMİ : (Nazik, gayetle nazik) Müsveddeleri iadeyi unutmuşum... (Masaya bir tomar kâğıt kor.) Baştan aşağı düzelttim... Herife ver. Vaziyetimin ne kadar müşkül olduğunu biliyorsun, kardeşim... (Abdurrahman'a) Bir sigara lütfeder misiniz?

ABDURRAHMAN : Buyrun.

NECMİ : Paketi unutmuşum bir yerde... (Ahmet'e) Doktora gösterdin mi kolunu? Mutlaka göster... Merdivenden düşmek bazan çok tehlikelidir... Üç gün sonra gelirim. Kusura bakma... (Abdurrahman'a) Biz sanatkârlar böyleyizdir, işte önünü arkasını düşünmeden hemen parlayıveririz. (Ahmet'e) Barıştık mı? Beni nankör sanma... İyiliğini ömrümün sonuna kadar unutmam. Kucaklaşalım...

AHMET : (Sıkılğan) Tek kolla kucaklaşmak biraz zor...

NECMİ : (Ahmet'i kucaklayarak) Canım kardeşim... (Abdurrahman'a) Arada sırada roman da okuyun, beyim, zihniniz açılır.

(Çıkar.)

ABDURRAHMAN : Hay münasebetsiz kerata yani... Ne yapacaksın?

AHMET : Sahiden düzeltmişse, ben de bir gözden geçirip tekrar kitapçıya veririm. Oğlan sahiden sıkıntıda...

ABDURRAHMAN : Numara mı yapıyorsun bana? Enayisin dedikse yani, bu kadar da değil, her ne hal ise... Sonra? Polis kulübesinin oraya geldiniz... (Güler.)

AHMET : Ne gülüyorsun?

ABDURRAHMAN : Yakında milyonların biricik varisi bir peribeykerin kocası olacaksın yani...

AHMET : Bunu da nerden çıkardın?

ABDURRAHMAN : Peki, peki, peki... Seni anlıyorum yani... Kapattık bu bahsi. Şimdi senden bir ricam var. Bir icatta bulundum. Berat muamelesi için yani, yardımını istiyorum.

AHMET : Ne icadı?

(Kapı zili çalınır.)

ABDURRAHMAN : Göt kendin aç. Yine o herifse ben sokmam keratayı içeriye yani...

(Ahmet çıkar.)

ABDURRAHMAN : (Düşünür.) Enayi menayi ama, vurdu turnayı gözünden. Aşkolsun yani. Riski göze almadan muvaffak olmazsın. Lakin hayatını tehlikeye koymak da kolay değil... Yani bu işten benim bir çıkarım olur mu? Gözüm seğiriyor... Hayırdır inşallah... Fakat bu Necmi keratası yani...

RECEP : (Kulis'ten) Zahmet ne demek? Sana hayatımı medyunum.

(Ahmet'le Recep girerler.)

AHMET : Vallahi, beyefendiciğim...

RECEP : (Abdurrahman'ı görür, başıyla selamlar.)

AHMET : (Abdurrahman'ı takdim ederek) Abdurrahman Yardımcı, Recep Bey...

RECEP : Müşerref olduk.

ABDURRAHMAN : O şeref bendenize ait, beyefendi. Zatiâlinizi görür görmez tanıdım. Resimlerinize çok benziyorsunuz, yalnız onlar sizden çok yaşlı yani...

RECEP : Yok canım... (Ahmet'e) Ayten'le Nihal de birazdan

gelecekler. Kolun çok sızlıyor mu? Müsaade edersen telefon edeyim yazıhaneye...

AHMET : Buyrun, rica ederim...

RECEP : *(Telefona geçer ve numaraları çevirirken konuşur Ahmet'le)* Hiç olmazsa bir hafta gel bize, köşke, istirahat et. *(Telefon eder.)* Alo, sen misin, Şinasi? Kâtibeyi çağır bana... *(Ahmet'e)* Fakat o ne köpekti... Köpek değil, canavar... *(Abdurrahman'a)* Meseleyi biliyorsunuz değil mi? Plaja varmadan polis kulübesinin orda... *(Telefona)* Feride kızım, poliçeleri yatırdınız mı bankaya? Âlâ... Amerikan firmasına cevap gitti mi? Âlâ... Uçak alanının ihale işinden haber var mı? Âlâ... Eşref'i çağır telefona... *(Ahmet'e)* Sana hayatımı medyunum. *(Abdurrahman'a)* Kulübenin arkasından mı çıktı köpek, yoksa başka taraftan mı farkında değilim... Kocaman sarı bir köpek... *(Ahmet'e)* Kuduz muymuş? *(Abdurrahman'a)* Üstüme bir hamle etti. Ahmet'in sesini duydum, fırlattım hendeğe kendimi. İşte o sırada Ahmet de zaten köpeği karşıladı... Hayatımı medyunum sana, Ahmet Bey oğlum, hayatımı... *(Abdurrahman'a)* Derken, efendim... *(Ahmet'e)* Kuduz muymuş? Muhakkak kuduzdu... Salyaları akıyordu... *(Telefona)* Eşref, ben şimdi Avukat Ahmet Beydeyim... Yarım saat sonra geliyorum. Ticaret Vekilini bul bana telefonda. Ne dedin? Sivas mebusu mu? para istemeye gelmiştir. Atlat. Hayır, beklesin. Mimar söyle, Ayten bugün Maçka'daki apartıman inşaatını teftiş gelecek. *(Telefonu kapatır, Abdurrahman'a)* Eskiden rahmetli hanımdan korkardım, şimdi Ayten'den. Hani inşaatta bir aksaklık gördü mü, mimar da, ben de yandık... Ha nerde kaldıydım? Derken efendim, Ahmet Bey oğlumuzla köpeğin boğuştuğunu şöyle bir gördüm. *(Ahmet'e)* Kuduz muymuş? Amma da tehlike atlattık ikimiz de. *(Abdurrahman'a)* Derken efendim, bir tabanca sesi, bir daha... Kulübeden çıkan polis iki kurşunda tepeledi hayvanı. *(Ahmet'e)* Lakin köpek senin gırtlığını parçalayabilirdi, kurşunlar sana değebilirdi.

AHMET : Gırtlığım yerinde, kurşunlar da değmedi.

RECEP : Değebilirdi. Ben bizim polisleri bilirim, hırsıza ateş ederler, ev sahibini vururlar. Telefon ettim. Emniyet inüdü-rüne, komiserliğe terfi ettirecek polisi. Köpek ısırmadı beni ama, salyası sıçramıştır belki bir tarafıma. Ben de aşı yaptırsam mı dersin? Kuduz muymuş?

AHMET : Bugün belli olacak.

RECEP : Biliyorum. Ben de on kere telefon ettim oraya ama, ne de olsa kontrol ediyorum. İkimize de aynı şeyi mi söylüyorlar. Dün iğne yaptılar, değil mi sana? Ben de yaptırsam mı dersin? Çok acıyor mu? Vay namussuz, şu bizim bağ komşumuz Süleyman... Bu sabah geçmiş olsuna geldi de, senin fedakârlığını anlattım da, "Pastör kuduz aşısını bulma-saydı, Avukatı Bey zor atardı kendini köpeğin ağzına!" diyor... Sen ne dersin? Pastör aşısından önce olsaydı, diyelim ki köpeğin kuduz olduğunu bilseydin, yine de beni kurtar-mak için atılır mıydın köpeğin ağzına?

AHMET : O anda ne Pastör geldi aklıma, ne de köpeğin kuduz olup olmadığı...

RECEP : Ya gelseydi aklına? Mesela, benim aklıma gelebilirdi... Bunları, fedakârlığını küçümsemek için söylemiyorum. Sal-yadan, derinin üstüne sürünen kuduz salyasından insan kuduz olur mu? Olmaz mı? Şu namussuz Süleyman'ın bir misali daha geldi aklıma. Süleyman'la bir düşmanlığınız var mı? Birinin boğulduğunu görsen derede, sen de köprüde olsan, senden başkası da olmasa görünürlerde, yüzme de bilmesen, atar mısın kendini suya?

ABDURRAHMAN : *(Elinde olmayarak)* Bir kişi yerine iki kişi boğulsun diye mi yani? *(Kendisini toparlar.)* Mamafih, beyefendi, eminim, Ahmet, yüzme bilmediği halde, derede boğulan, yani boğulmak üzere olan yani zatiâliniz olsa hiç tereddütsüz atar kendini köprüden aşağıya, sizi kurtarmak için.

RECEP : Belki de, belki de... Fakat Süleyman hep böyledir, insanın içine kurt düşürmekten zevk alır adeta... Allah kahretsin Pastör'ü de, boğulan adamı da... Dinle beni Ahmet Bey oğlum. Yanında çalıştığın Şekip, meşhur alimdir,

profesör adamdır. Lakin senin müstakilen çalışmanın vakti zamanı geldi de, geçiyor.

ABDURRAHMAN : Pek doğru, aynıyle hikmet buyurdunuz yani...

AHMET : Recep Beyciğim, müstakilen çalışmak, ayrı bir yazıhane açmak için maddi imkân lazım.

RECEP : O imkânı ben sana temin edeceğim.

AHMET : Fakat...

RECEP : Fakatı da ne?

ABDURRAHMAN : Ahmet, bu halisane, yani bu babaca teklifiniz karşısında nasıl cevap vereceğini şaşırıyor yani...

AHMET : Teşekkür ederim, Recep Beyciğim. Yanlış anlamadımsa bana sermaye, borç para vermek istiyorsunuz. Ben bu borcu ödeyemem.

RECEP : Borcunu ödeyemezsen iflas mı ederim. Çalışırsın, beş senede, haydi bilemedin, altı senede ödersin mis gibi...

AHMET : Teşekkür ederim.

RECEP : (*Abdurrahman'a*) 20 doktor, biri profesör, konsültasyon yaptırdım, salya meselesine dair. Sıyrık, çizik filan yoksa, salya buralardan kana karışmamışsa, diyorlar. (*Sağ elini uzatır.*) Şuna sıyrık denir mi?

ABDURRAHMAN : (*Eli tetkik eder.*) Buna mı yani, efendim? Katiyen yani...

RECEP : (*Ahmet'e*) Anlaştık demek. Yazıhaneyi benim handa açarsın. Senden yarı kira alırım. Mobilyaları Ayten'le beraber seçersiniz. Sonra sana döner sermaye olarak da...

AHMET : Kabul edemeyeceğim, Recep Beyciğim.

RECEP : Sana bu kadarcık bir mukabelede olsun bulunamaz mıyım?

AHMET : Mukabeleye mutlaka lüzum görüyorsanız...

RECEP : Ha? (*Güler.*) Şu mesele... Onu da düşünmedim değil...

(*Abdurrahman'a*) Kahve pişirmesini bilir misiniz, oğlum?

ABDURRAHMAN : Bilmez olur muyum, beyefendi. İzmirliyim. Sade mi, şekerli mi?

RECEP : Şekerli...

(*Abdurrahman çıkar.*)

RECEP : Ne diyorduk... Evet... Mutlaka, mukabeleye, mutlaka lüzum görüyorum... Buna Ayten de lüzum görüyor. Anlaşıldı mı? Ayten de...

AHMET : Bugün buraya gelişinizle mukabelede bulunmuş oldunuz...

RECEP : Haydi, haydi... Nezaket lakırdılarını bırak da, çıkar dilinin altındaki baklayı... ne o? Peki. Uzun lafın kısası Allahın emri, peygamberin kavliyle, Ayten'in de candan gönülden rızasıyla verdim onu sana...

AHMET : Efendim?

RECEP : Ayten'in zengin kocaya ihtiyacı yok. Biliyorum, seni de çok beğeniyor... Vaktiyle biz de gençtik. Sevda çektik. Benim yazıhaneye de, bana da şenin gibi dürüst, çalışkan bir damat lazım.

AHMET : Recep Beyciğim.

RECEP : *(Elini uzatır.)* Öp bakalım kayınbabanın elini. Sahiden de buna sıyrık denemez değil mi? *(Telefon çalar, Ahmet açar.)*

AHMET : Evet. Burda... *(Telefonu Recep'e uzatır.)*

RECEP : *(Telefona)* Meclis reisi mi aradı beni dedin? İllallah be, partilerinin gazetesini, matbaasını kurdum, itlerine, köpeklerine avuç dolusu para verdim, daha ne istiyor. Hayır o işe metelik yatırmam. Sen nezaketle cevap ver herife. Bana Operatör Kâmil Beyi bul... Gelsin yazıhaneye. *(Telefonu kapatır.)*

AHMET : Sizi işinizden gücünüzden alıkoyuyorum...

RECEP : Aldırma... Demek böyle... Düğünü müğünü, falanı filanı Ayten'le baş başa verip kararlaştırırsınız. Sizin yerinizde olsam balayı seyahatine çıkardım. Amerika'yı, Avrupa'yı, Japonya'yı filan dolaşırdım. Masraflar benden, lüküs kameralar, uçaklar, vagonliler, en lüküs oteller. Sana otomobil de lazım. Hangi markayı istersin. Sıkılma, söyle... Laf aramızda Ayten'in yarım milyonu var. Mirası mı da bir o yiyecek. Ama buna daha vakit var. *(Güler.)* En azından yirmi beş yıl daha yaşamaya azmettim. *(Kaygıyla)* Tabii şu kuduz köpek başıma iş açmazsa... İşte böyle, damatçığim. Sana dünyanın en güzel kızını veriyorum. Deniz Kulübü, Martı kotrasını

satıyormuş. Alırım size... Denizi seversin...

AHMET : Recep Beyciğim. Ayten benim gayet iyi arkadaşım. Size karşı da hürmetim vardır. Fakat böyle bir evlenmeyi aklımdan geçirmedim.

RECEP : (*Şaşkın, sonra öfkeli*) Ne, ya? Peki... Demek ki yanılmışım... Ve minelgaraip... Peki... Öyle olsun... Sana senetsiz, sepetsiz on beş bin lira vereceğim, bildiğin gibi kullan...

AHMET : Vermiş kadar oldunuz... Rica ederim bu bahsi bir daha açmayalım...

RECEP : Benden hiçbir şey istememekle bana adeta hakarete bulunuyorsun... Ben bana ücretsiz hizmet edilmesini sevmem.

(*Abdurrahman girer.*)

ABDURRAHMAN : (*Kahveyi uzatarak*) Buyrun, beyefendi. Bana öyle geliyor ki, beyefendi, yani bizim Ahmet cinayet davalarını bırakıp ticaret davalarını almalı.

RECEP : Nerde çalışıyorsunuz? Ne iş yapıyorsunuz?

ABDURRAHMAN : Mühendisim... Yüksek Mühendis Mektebi mezunuyum yani.

RECEP : (*İlgisiz*) Âlâ.

ABDURRAHMAN : Komisyon ve ticaret, yani ufak tefek ticaret işleriyle, yani iştigali, efendim, tercih ediyorum.

RECEP : (*İlgisiz*) Âlâ.

ABDURRAHMAN : Evet, efendim.

AHMET : (*Recep'e*) Kahveniz soğuyacak.

RECEP : İçmeyeceğim... Gitmek lazım... (*Kalkmaya davranır.*)

ABDURRAHMAN : (*Ansızın bir karara gelerek*) Beyefendi... Beyefendi...

RECEP : (*Biraz şaşkın*) Ne var?

ABDURRAHMAN : Bir icatta, efendim, bir ihtirada yani bulundum.

RECEP : (*İlgisiz ve gitmeye hazır*) Âlâ... Tebrik ederim.

ABDURRAHMAN : İcadımla alakadar olacağınıza eminim yani.

RECEP : Neden o?

ABDURRAHMAN : Ticaret dehanız, ticarete teşkilata; psikolojiye verdiğiniz ehemmiyet yani cihanın malumdur, efendim.

dim. Yani, efendim, zatiâlinizin iş muhitlerine getirdiğiniz yenilikleri yakinen takip ettim...

RECEP : Mühendis olduğunuza göre, yeni bir makine mi icat ettiniz?

ABDURRAHMAN : İhtiraıma, bir çeşit makine de diyebiliriz. Ekmek, su gibi zaruri bir ihtiyacı karşılayacak, basit, fakat o nisbette harcıâlem bir alet, yani, efendim... Bir dakka... *(Yazı masasının üstünden bir kâğıt tomarını alıp açar. Burdaki resmi seyirciler de görecektir.)* İlk defa siz göreceksiniz. Ahmet bile görmedi yani...

RECEP : Ne o?

ABDURRAHMAN : Şema... Plan, efendim, yani... Manikürin...

RECEP : Ne işe yarar bu?

ABDURRAHMAN : Manikür yapmaya.

RECEP : Anlamadım...

ABDURRAHMAN : Kadınlar bunu avuçlarının arasına sıkıştıracaklar. Parmaklarını şu beş gedige dayayacaklar yani, rahat rahat tehlikesizce, elleri titremeden manikürlerini yapacaklar yani, efendim.

RECEP : Bu ele avuca nasıl sığar? Pek kocaman.

ABDURRAHMAN : Büyütölmüş plan, yani de, avuca sığmazmış gibi geliyor... Yirmi beş defa büyütölmüş...

RECEP : Neden?

ABDURRAHMAN : Detaylar üzerinde daha hatasız çalışılabil-sin diye...

RECEP : Anlıyorum. Hangi maddeden imal edilecek?

ABDURRAHMAN : Plastikten... renk, renk plastikten... Sarışınlar için pembe, esmerler için yeşil, kumrallar için kırmızı yani ve saire ve saire yani... Maliyet elli kuruş. İki yüz elli kuruşa rahat rahat satarız...

AHMET : Kim alır bunu?

ABDURRAHMAN : Manikür yapan bütün kadınlar... Almamaları imkânsız, Ankara, İzmir, İstanbul radyolarında spikerler şöyle konuşacak, günde üç kere *(Cebinden bir kâğıt çıkarır)* yani... *(Kâğıdı okuyarak)* "Nikâh yüzükleri güzel elleri tercih eder... Elinizin güzelliğini manikür sağlar... Manikü-

rünüzün güzelliğini ise ancak Manikürin'le sağlayabilirsiniz...”

RECEP : Fena değil...

ABDURRAHMAN : Yahut, efendim, yani... (*Okur.*) “Bütün dünya kadınları manikürin kullanır”.

AHMET : Amma da ettin ha...

ABDURRAHMAN : Gazetelerde ilan. (*Okur.*) “Manikürinsiz kadın naysonsuz kadına benzer”. Yahut, efendim, yani sokaklarda, meydanlarda şöyle bir afiş: Kocaman bir kadın parmağı, tercihen orta parmak... Tırnağı parçalanmış... Şakır şakır yani kan akıyor. Altında bir tek satır: “Manikürünü Manikürin'siz yaptığı için...” Yahut mesela, yani başka bir afiş: Bir hastahane yatağında güzel bir kadın, sapsarı, ölü gibi, upuzun yatıyor. Çok hazin bir manzara yani... Altında iki satır: “Manikürünü Manikürin'siz yaptı, kanı zehirlendi... Ölebilir... Ölmek için Manikürin alınız...” Mesela yani, yahut...

(*Türkü söyler.*)

Kızım, tez olursun gelin
Güzelleşirse ellerin.
Ellere güzellik veren
Manikürin, Manikürin.

Evliysen, gülüm, kocanı
Elden kaçırmamak için
Kullanmalısın mutlaka
Manikürin, Manikürin.

RECEP : Yeter...

ABDURRAHMAN : Birbirinden yakışıklı delikanlılar, İstanbul'da kibar semtlerde, hatta, yani fukara mahallelerinde Manikürin satışını ayrıca, modern bir işportacılık sistemiyle, yani, sağlayacak... Sinema ilanları da... Ne zannediyorsunuz yani, beyefendi, bir yılda İstanbul'da, İzmir'de, Ankara'da, Adana'da yalnız bu dört şehirde ne kadar satarız...

RECEP : Epeyi...

ABDURRAHMAN : Maliyeti, elli, reklam, teşkilat, ambalaj, gayet şık ambalaj, beher Manikürin'e yirmi beş kuruş, demek maliyet yetmiş beş. Beherinden safi kâr...

RECEP : Yüz yetmiş beş... Yüz elli de...

ABDURRAHMAN : Yani?

RECEP : Fena iş değil.

ABDURRAHMAN : Yani?

RECEP : Yarın... Öbür gün... Hayır salı günü yazıhaneye gelin. Hiçbir vaatte bulunmuyorum.

ABDURRAHMAN : Anlıyorum, beyefendi.

RECEP : (*Ahmet'e*) Darılma ama, biraz da kabahat sizde, Ahmet Bey oğlumuz. Dün plaja gitmeyi en çok siz istediniz... Plaja gitmeseydik bu iş başımıza gelmezdi. Her ne hal ise... El mukadder layetegayyer... 15 bin... On bin liraya kadar verebilirim... Bana müsaade... Zahmet etmeyin...

AHMET'LE ABDURRAHMAN : Zahmet ne demek, efendim...

RECEP : (*Elini Abdurrahman'a uzatarak*) Buna sıyrık demek olmaz, değil mi?

ABDURRAHMAN : Katiyen, efendim... Böyle de sıyrık mı olurmuş yani...

RECEP : (*Ahmet'e*) Darılma ama, evladım, az daha benim yüzümden kuduracaktın...

(*Çıkarlar. Az sonra Abdurrahman'la Ahmet dönerler.*)

ABDURRAHMAN : Bu iş oldu... Bir yıl sonra yani, en aşağı elli bin papelliğim. Elli bin... Yani... Mani... mani manikürin yani. Şimdi sen söyle bakalım neler diyordu? Anlaşılan teklifini kabul etmedin.

AHMET : Ne diye edeceğim?

ABDURRAHMAN : Aferin, Manikürin. Öyle ya, yani, mani-mani-mani, beş on bin lirayla işin içinden sıyrılmak istiyor... Senin sayende, yani, mani-mani-mani yaşıyor kerata... Bunu bilsin de versin kızı. Devretsin Ayten'i bu tarafa bakalım.

AHMET : O da senin gibi düşünmüş olacak ki, bana damatlık teklif etti.

ABDURRAHMAN : Yaşsa be... Yaşşadık yani... Bir icadım daha

var, onu seninle ortaklama yaparız... İcat benim, sermaye senin, kâr ikimizin... Mani-mani-Manikürin. İyi ama herifteki ağız demin pek de...

AHMET : Kabul etmedim.

ABDURRAHMAN : Neyi? Sana kızını verdi de kabul etmedin mi yani, mani-mani-mani...

AHMET : Etmedim.

ABDURRAHMAN : Peki, ama, öyleyse yani, ne diye canını tehlikeye koyup yani...

AHMET : Mübalağa ediyorsun...

ABDURRAHMAN : Vay enayi, vay enayi... Ama neden yani Ayten'le evlenmek istemiyorsun? Niçin? Neden?
(*Kapı zili çalınır. Ahmet çıkar.*)

ABDURRAHMAN : (*Kendi kendine devamla*) Neden? Niçin? Yani? Niçin yani? Mani, yani, mani-mani-mani, yani, yani, rin-rin-rin-rin Manikürin, Manikürin, ma-ma-ma-ma... ni-ni-ni-ni... kü-kü-kü-kü... manikükü, manikükü...
(*Nihal girer, bir müddet hayretle Abdurrahman'a bakar, çünkü Abdurrahman odanın ortasında adeta zikre başlamıştır.*)

AHMET : Abdurrahman...

ABDURRAHMAN : (*Kendini toplayarak*) Ne? Evet... (*Nihal'i görür.*) Manikür... Manikü... Affedersiniz...

AHMET : Recep Beyin yeğenleri Nihal Hanım... Abdurrahman...

ABDURRAHMAN : Yardımcı... Müşerref olduk, hanımefendi... Yani amcanız yeryüzünün en mükemmel adamı...

NİHAL : Öyledir... (*Ahmet'e*) Ayten beni önden yolladı... Kendisi çiçek almaya gitti size...

ABDURRAHMAN : (*Ahmet'e*) Berat muamelesinin dilekçesini yani, yarın gelirim, dikte edersin bana...

AHMET : Olur...

ABDURRAHMAN : Manikürin kullanın, hanımefendi, manikürin... Mani-mani-manikürin...

NİHAL : Anlamadım...

ABDURRAHMAN : Ahmet anlatır size... Ayten Hanıma hürmetlerim yani. Hoşça kalın... (*Çıkar.*)

NİHAL : Ne diyor?

AHMET : Manikürin adında bir manikür makinesi icadetmiş de.
Amcanızla beraber iş yapacaklar...

NİHAL : Siz ne vakit böyle icatlarda bulunacaksınız?

AHMET : Ben mühendis değilim...

NİHAL : Bu çeşit icatlar için mühendis olmaya lüzum var mı?
Amcam bir teklifte bulundu mu size?

AHMET : Borç para vermek istedi.

NİHAL : Başka?

AHMET : (*Gülümser.*) Ayten'le...

NİHAL : Evlenmenizi teklif etti... Siz?

AHMET : Kabul etmedim...

NİHAL : Neyi?

AHMET : Parayı da, izdivacı da...

NİHAL : Borç para almak ayıp mı? Bu parayla işlerinizi yoluna
koyabilirsiniz...

AHMET : Ayten gecikecek galiba?

NİHAL : Yirmi dakkaya kadar gelir... Gelir mutlaka... Merak
etmeyin.

AHMET : Nihal Hanım, hayatımdan birkaç kadın gelip geçti...

NİHAL : Birkaç ne demek?

AHMET : İki kadın... Ama ikisine de ilanı aşk etmedim... Utandı-
ğımдан, yahut beceriksizliğimden değil... Tesadüf... İşte...
İlanı aşka lüzum kalmadı.

NİHAL : Niye Ayten'le evlenmek istemiyorsunuz?

AHMET : Sağ olun... İşimi kolaylaştırdınız... Sizi seviyorum da
ondan...

NİHAL : Demek ilk ilanı aşk ettiğiniz kadın benim...

AHMET : Karım olmak ister misiniz?

NİHAL : Öteki kadınlara da izdivaç teklif ettiniz miydi?

AHMET : Hayır...

NİHAL : Sebebini sorabilir miyim?

AHMET : Birisi evliydi... Kocasından ayrılmak niyetinde değildi...
Kocası çok zengindi...

NİHAL : Ötekisi...

AHMET : Birbirimizle evlenmek aklımızdan geçmedi.

NİHAL : Ben, zengin bir amcânın büyüttüğü, öksüz, yetim, fakir bir kızım... Abdurrahman Bey, Ayten'le evlenmek istemediğinizi duyunca ne dedi?

AHMET : (Güler.) "Vay enayi" diye haykırdı iki defa...

NİHAL : Milyoner, hem de güzel, hem de akıllı Ayten'e, beni, meteliksiz Nihal'i tercih ettiğinizi duyarsa kaç kere haykırır «enayi» diye?

AHMET : Sizi sevdiğimi ne zaman farkettiniz?

NİHAL : Ayrı ayrı zamanlarda... ayrı ayrı yerlerde... parça... parça...

AHMET : Karım olmak ister misiniz?

NİHAL : Zengin, çok zengin evlerde büyüyen sığıntı akrabalarındaki kötü huyların birçoğu bende de var...

AHMET : Sualime cevap vermediniz...

NİHAL : "Düşüneyim" mi demem lazım, boynunuza sarılmam mı? Gözlerimi yere utanarak eğmem mi lazım? "İkimiz de fakiriz, iki çıplak bir hamamda yaraşır sözüne inanmıyorum" mu demem lazım? "Sığıntılıktan bıktım, Ayten'in pırlantalarına haset etmekten bıktım, siz istikbali olan bir gençsiniz, çalışırsanız, çabalarsanız, benim de pırlantalarım olur" mu demem lazım? Yoksa, "Maalesef Ahmet Bey" mi demem lazım?

AHMET : "Karın olmaya razıyım, Ahmet," demeniz lazım...
(Kapı zili.)

NİHAL : Ayten...

AHMET : Sualime cevap vermediniz...

NİHAL : Gidip kapıya açın Ayten'e...

AHMET : Sualime cevap... Niye susuyorsunuz...

NİHAL : Düşünüyorum. Enayilerin karıları bahtiyar olabilir mi? Ayten'i bekletmeyin... Rica ederim... Açın kapıyı...
(Ahmet çıkar.)

Perde

İKİNCİ PERDE

(Birinci perdedeki oda. Bazı değişiklikler: Radyo, duvarda bir tablo. Yazı masasında vazoda çiçekler. Orta yere yemek masası kurulmuştur, tabaklar, çatal bıçaklar yerlerinde değil, henüz. Necmi gayetle şık giyinmiştir. Koltukta oturmakta, ıslıkla bir vals çalmaktadır. Yan kapıdan, elinde tabaklar, Nihal girer. Beyaz önlüklüdür. Necmi ıslığı kesip ayağa kalkar.)

NİHAL : Her girip çıkışında ayağa kalkacaksanız... Ama fena değil, jimnastik oluyor... Son zamanlarda göbek bağlamaya başladınız. *(Nihal tabakları, karşılıklı, iki kişi için, sofraya korden)*

NECMİ : *(Göbeğini yoklayarak)* Sahi mi söylüyorsunuz, Nihal Hanım? Felaket...

NİHAL : Henüz felaket değil... Olabilir...

NECMİ : Şişman erkeklerden nefret edersiniz, değil mi, Nihal Hanım?

NİHAL : Erkeğine göre.

NECMİ : Kocanız şişko olsaydı?

NİHAL : Yine de varırdım ona...

NECMİ : Demek çok seviyorsunuz Ahmet'i?

NİHAL : Yardım edin bana biraz...

NECMİ : Emredin.

NİHAL : Şu vazoyu yemek masasına koyun..

NECMİ : *(Vazoyu masaya korden)* Ev işini seviyorsunuz.

NİHAL : Seviyorum.

NECMİ : Ahmet dünyanın en bahtiyar erkeği...

NİHAL : Karısı ev işini sevdiği için mi?

NECMİ : Hizmetçi izinli mi?

NİHAL : Savdık... Ev işini sevdiğimi söyledim ya...

NECMİ : Hayatınızdan memnunsunuz...

NİHAL : Evet.

NECMİ : Ahmet'le bir yıldır evlisiniz...

NİHAL : Bir yıldan biraz fazla...

NECMİ : Ne zaman bıkmak niyetindesiniz ondan?

NİHAL : Ahmet'ten içim sıkılırsa gönlümü sizinle eğlendiririm sanıyorsunuz.

NECMİ : Yanılıyor muyum?

NİHAL : İnsanları umutsuzluğa düşürmeyi sevmem...

NECMİ : Ayten sizden güzel.

NİHAL : Biliyorum.

NECMİ : Siz daha albenilisiniz...

NİHAL : Biliyorum.

NECMİ : Sizi seviyorum.

NİHAL : Böyle bir iddiada bulunduğunuzu da biliyorum.

NECMİ : Ahmet'le bahtiyar mısınız?

NİHAL : Merakınızı gidermek zorunda mıyım?

NECMİ : Hayır...

(Kapının zili çalınır.)

NECMİ : Ahmet?

NİHAL : Ahmet, üç kısa, bir uzun çalar.

NECMİ : Neden?

NİHAL : Bilmem.

(Zil çalınmaktadır.)

NECMİ : Açayım mı?

NİHAL : Zahmet etmeyin.

(Nihal çıkar.)

(Necmi, yazı masasına gider, bir albüm alır, karıştırmaya başlar)

NECMİ : *(Düşünür.)* Benim aldığım akıllarına gelmez... Nihal şüphelensin, daha iyi... Nerde? Hah... *(Albümden bir fotoğraf çıkarır.)* Vücudu yüzünden güzel... Kaç defa böyle mayolu gördüm Nihal'i plajda... Ama bu fotoğraf... Bir tane daha olacaktı... Hay aksi... *(Nihal'in geldiğini hissederek albümü yerine ve çaldığı fotoğrafı cebine, telaşla kor.)*

NİHAL : *(Elinde küçük bir kâğıtla döner)* Buzdolabının taksidi... *(Kâğıdı radyonun üstüne kor.)*

NECMİ : Taksitle eşya almasını sevmem...

NİHAL : Ben de... Ama taksitsiz eşya alamıyoruz henüz.

NECMİ : Ev açmak kolay değil, Nihal Hanım.

NİHAL : Yine büyük bir hikmet savurdunuz, Necmi Bey.

NECMİ : Benimle niye alay ediyorsunuz?

NİHAL : Büfeden çatal bıçakları çıkarın... *(Yan kapıdan çıkar.)*
(Necmi büfeden çatal bıçakları çıkarıp masaya kor, sonra tekrar albümü gidip alır, karıştırır, Nihal'in geldiğini hissederek albümü bırakır, masanın yanına döner.)
(Nihal sürahiyle döner.)

NECMİ : Sofrayı iki kişilik kuruyorsunuz.

NİHAL : Size layık yemeğim yok... Israr etsem de kalmazsınız beni mahcup etmemek için. Günün adamısınız... Yine bir yere davetlisinizdir.

NECMİ : Ne tuhaf kadınsınız... Korkuyorum, sizden bazan...

NİHAL : Bazan ben de kendimden korkuyorum.

NECMİ : Bir şey söylesem darılmaz mısınız?

NİHAL : Darılmam.

NECMİ : Siz, kendinizden başka hiç kimseyi sevmiyorsunuz, sevmenize de imkân yok.

NİHAL : Umutsuz âşık rolünü oynamaya razısınız demek?

NECMİ : Bir şey söylesem darılmaz mısınız?

NİHAL : Darılmam.

NECMİ : Kendinizden başka hiç kimseyi sevmiyorsunuz, sevmenize de imkân yok dediysem...

NİHAL : Metresiniz olamam demek istemediniz.

NECMİ : Evet... Nasıl Ahmet'in karısı oldunuzsa...

NİHAL : Tokatlayayım mı sizi, "Defolun evimden" mi diyeyim?

NECMİ : İkisini de yapmayın.

NİHAL : Kocam arkadaşınız...

NECMİ : Hem de gayetle yakın... Nankör değilim. Namusuna inandığım biricik insandır. Ondan gördüğüm iyiliği kimse-den görmedim. Milyonum olsa senetsiz sepetsiz emanet ederim ona. Sahici dosttur. Ama bu, gelecek yıl değilse beş yıl sonra, mesela, sizi aldatmasına mani değil. Siz ondan önce davranın.

NİHAL : Kocamın beni hiçbir zaman aldatmayacağından, ne yazık ki, eminim... Enayiler sadık olur...
(Kapı zili çalınır.)

NECMİ : Bir, iki, üç, dört, beş, altı, Ahmet değil...

NİHAL : Belki radyonun taksididir... (Çıkar.)

(Necmi tekrar albümü alır, sayfalarını telaşla karıştırmaya başlar.)

NECMİ : Nerede? Yoksa aşırılmışlar mı? Ahmet'in dostları da hani hepsi birbirinden namussuz... Bitiyorum karıya... Sabır, oğlum... Nerde bu kahrolası resim? (Cebinden fotoğrafı çıkararak bakar. İçeri Nihal'le Kâmil girer, Necmi ancak onlar girdikten sonra acele fotoğrafı cebine sokarak albümü yerine koyabilir.)

KÂMİL : Affedersiniz... İşim çok acele de... (Duvardaki tabloya doğru gider.) Almaya geldim...

NİHAL : Tablonuzu mu?

KÂMİL : Ahmet söylemedi mi? Tuhaf şey... (Tabloyu indirerek) Dün görüştük... Evet... Dün akşam... Bir Amerikalı müşteri buldum da... Sergide görmüş de... (Tabloyu koltuğa kor, uzun uzun bakar.) Bakın, işte en uygun ışık burda... Bu yana asmalı... (Heyecanla) Şu kırmızıya bakın, bunu ben mi yaptım? İnanasım gelmiyor vallahi... Rahatsız ettim... Müsaadenizle... Ahmet'e selam... (Necmi'ye) Allahaismarladık, beyefendi...

NECMİ : Güle güle...

(Kâmil kapıya gider, durur. Tabloyu tekrar koltuğa kor. Gözlerini kısarak bakar.)

KÂMİL : (Kederli) İnsan böyle güzel bir eser yaratırsa, böyle iyi bir iş görürse, bir yandan da yalan söyler, insanları aldatırsa kendi kendinden nefret etmeli... Değil mi?

NİHAL : (Şaşkın) Elbette...

NECMİ : Allah, mesela, hep yalan söyler. Peki, Nihal Hanım gibi güzel bir kadın yaratıktan sonra da yalan söylemeye devam edince kendinden nefret etmesi, bir daha da güzel bir eser yaratmaması gerekirdi.

KÂMİL : Ben Allah değilim. Allahın varlığına da inanmam. Ben insanım. Ben, insanlarda hasret, umut duyguları uyandıran harikulade ışıklı resimler yapan insanım. Ben insanları aldatmamalıyım.

NECMİ : Aldatmak, aldatmak... Nisbi mefhumlar bunlar... Mesele ölüme mahkûm hastasını doktor aldatırsa, daha yıllarca yaşayacaksınız derse, fena mı eder?

KÂMİL : Ben doktor değilim. Eserlerimden sevinç, bahtiyarlık duyan insanlar da ölüme mahkûm hastalar değil... Sanatkârın insanları aldatmaya hakkı yok... Sanatkâr, namusunu, her zaman aklıktan ötürken de, altına boğulurken de korumasını bilmeli... Ahmet gelecek mi şimdi?

NİHAL : Evet... İsterseniz bekleyin...

KÂMİL : *(Telaşla)* Hayır... Bekleyemem... Acele işim var... Allahısmarladık... Affınızı rica ederim.
(Nihal'le Kâmil çıkar, Necmi albüme gitmek ister, vazgeçer. Nihal döner.)

NECMİ : Kim bu adam?

NİHAL : Ressam Kâmil Bey... Ahmet tabloyu sergide görmüş, pek beğenmiş. Ben de gördüm... Resimden anlamam...

NECMİ : Benim gibi...

NİHAL : Fakat siz fotoğraftan anlıyorsunuz... Lütfen verir misiniz?

NECMİ : Ne olur bende kalsa?

NİHAL : İmzalayayım mı? Sevgili Necmiciğime diye mi yazayım? Verin rica ederim...

NECMİ : *(Fotoğrafı vererek)* Buyrun...

NİHAL : *(Fotoğrafı albümde yerine koyarak)* Ne diyordum? Ahmet tabloyu satın aldı...

NECMİ : Kaça?

NİHAL : Biraz birikmiş paramız vardı... Yarısını verdi hemen hemen... Fakat ressamı pek istidatlı, tabloyu harikulade, verdiğimiz parayıysa az bulduğundan... Kâmil Beye, "Daha yüksek fiyat bul, tablonu geri al istersen," dedi... Anlaşılan daha yüksek fiyat bulunmuş...

NECMİ : Nihal Hanım...

NİHAL : Buyrun...

NECMİ : Elinizi öpebilir miyim?

NİHAL : Eve geldiğiniz, gittiğiniz, bir yerde rastlaştığımız zaman elimi saygıyla öpmezseniz hatırın kalır.

NECMİ : Elinizi şimdi, saygısızca, hatta hayasızca öpebilir miyim?

NİHAL : Elin hayasızca nasıl öpüldüğünü merak ettim. (*Necmi, Nihal'in bileğini tutar, avucunu çevirir, içinden öper. Nihal ürperir.*)

NİHAL : "Bırakın, yapmayın," demem lazım gelecek, değil mi?

NECMİ : Niye konuşuyorsunuz? (*Tekrar uzun uzun öper.*)

NİHAL : Konuşursam büyü bozulur mu?

NECMİ : Korktuğunuz için konuşuyorsunuz. (*Koluna doğru öpmeye başlar Nihal'in elini.*)

NİHAL : Bırakın... Koldan nasıl öpüldüğünü biliyorum... Ahmet sizden iyi öpüyor. (*Kolunu çeker.*) Şimdi kapının çalınması, Ahmet'in üstümüze gelmesi, bizim şaşkınlığımızı saklayamamamız, onun şüphelenmesi, filan lazım... (*Kapı çalınır.*)

NECMİ : Bir, iki, üç...

NİHAL : Kısa...

NECMİ : Bir...

NİHAL : Uzun... (*Nihal çıkar.*)

NECMİ : (*Düşünür.*) Bugün ilk adım atıldı sayılır... Zeki kadın... Ömrümün ilk zeki kadını... Zeki kadınla yatmak, zekâyla yatmak gibi bir şey olacak... Sabır, sabır... (*Nihal'le Ahmet girerler. Ahmet'in koltuğunda kocaman evrak çantası.*)

AHMET : Merhaba, Necmi!

NECMİ : Merhaba, Ahmet'çiğim, sana bir müjdem var...

AHMET : Çok iyi...

NECMİ : Nihal Hanım da bilmiyor... Seni bekledim müjdeyi vermek için.

AHMET : İyi ettin... Sabret biraz daha... (*Çantasını açmış, bir kesekâğıdı çıkarıp Nihal'e vermiştir.*) İşte bu kesekâğıdının içinde, karıcığım, şamfıstığı var...

NİHAL : Teşekkür ederim.

AHMET : Kadıköy iskelesinden alınmıştır...

NİHAL : Teşekkür ederim...

NECMİ : Sana, yuvana, ufak bir yardımda bulunmak istiyorum, Ahmet'çiğini.

AHMET : Sağ ol... (*Nihal'e*) Şamfıstığı sıcak sıcaktır...

NİHAL : Teşekkür ederim.

NECMİ : Dostlara iyilik etmesini severim, bilirsin, Ahmet...

AHMET : Bilirim... (*Nihal'e*) Sen şamfıstığını mı daha çok seversin, beni mi?

NİHAL : İkinizi bir...

AHMET : Teşekkür ederim... (*Elini öper Nihal'in, sonra kolunu, Nihal kolunu çeker.*)

NİHAL : Yapma... Bırak...

NECMİ : Müjdem dinleyecek misin, dinlemeyecek misin?

AHMET : Sofrada.

NİHAL : Necmi Bey yemeğe kalamıyor... Mister Root'un davetlisiymiş.

AHMET : Mister Root? Mister Root? Amerikalı tabii ama, kim? Senin patronlardan mı?

NECMİ : Şirketin İdare Meclisi Başkanı... Ama Nihal Hanım şaka etti. Mister Root'un davetlisi değilim. Başka işlerim var. Dinle beni... Şirket bir dergi çıkaracak... Başyazarlığını ben aldım... Edebi, siyasi, iktisadi... Bize yazı yazmak ister misin?

AHMET : Müjden buysa... Hayır...

NİHAL : Neden?

NECMİ : Dergi haftalık. Her sayıda hukuk meselelerine dair bir yazın çıksa, ayda sana üç yüz lira sağlayabilirim, açıktan.

AHMET : Eyvallah... Ama, hayır.

NİHAL : Ahmet... Niçin?

NECMİ : İstersen çevirmeler yap... İngilizceden... İmzasız... Yahut takma adla. Malzemeyi ben veririm sana... İstersen benim imzamla.

AHMET : Çok, çok teşekkür ederim, sağ ol... Yapmayacağım...

NECMİ : Vaktiyle İngilizceden polis romanları çevirirdin.

AHMET : (*Güler.*) Senin yüzünden kaybettimdi.

NECMİ : Sana teklif ettiğim işi polis romanları çevirmekten daha mı aşağı buluyorsun?

AHMET : Polis romanlarını okumasını severim. Ama politikadan anlamam. Aklım ermez. Halbuki siz politika yapıyorsunuz,

yapacaksınız. Aklımı erdirmeye çalışsam, bana öyle geliyor ki, pek hoşlanmayacağım politikanızdan.

NİHAL : Buz dolabının taksidi geldi.

AHMET : Öderiz.

NİHAL : Radyonunki, yatak odasınınki, biricik kürkümünkü de yakında gelecek.

AHMET : Öderiz.

NİHAL : Neyle?

AHMET : Benim canım, benim dünya güzelim, benim Roçilt akıllı, melek yürekli karıcığım, aile bütçemizin münakaşasıyla Necmi'nin kafasını şişirmekte mana var mı?

NECMİ : Bilakis... Sana canıgönülden yapmak istediğim dostluğu kabul etmemekle...

AHMET : Kapatalım bu bahsi. *(Bir müddet sükût.)*

NECMİ : Bana izin, çocuklar...

AHMET : Yine bekleriz... *(Radyonun yanına gitmiş, taksit kâğıdını almıştır.)* Bu mu?

NİHAL : Evet... İlk defa mı görüyorsun?

AHMET : *(Böyle bir vesikayı gerçekten de ilk defa görüyormuş gibi onu incelerken)* Her seferinde bunları ilk defa görüyormuş gibi oluyorum.

NİHAL : *(Elini Necmi'ye uzatarak)* Sık sık gelin... *(Necmi Nihal'in elini öperken Nihal avucunu çevirir öpsün diye. Necmi öper.)*

NECMİ : *(Fısıldar.)* Öfkenizi çıkarmanıza vasıta olmaya her zaman hazırım...

AHMET : *(Başını kâğıttan kaldırıp Necmi'yle Nihal'den yana bakarak)* Bir şey mi dedin?

NECMİ : Hayır. Zahmet etmeyin, yolu kendim bulurum... Kapıyı arkamdan sıkıca kaparım, evinize hırsız girip portmantoyu soymasın. Hoşça kalın... *(Çıkar.)*

AHMET : Kızdın mı Necmi'nin teklifini kabul etmedim diye?

NİHAL : Üzüldüm.

AHMET : Enayiliğime mi?

NİHAL : Evet...

AHMET : Ne zaman alışacaksın?

NİHAL : Enayiliğine mi?

AHMET : Evet... Enayiler üzerine yazılmış bir sürü roman, piyes var, getireyim, oku...

NİHAL : Şu sersem Necmi kadar olsun para kazanabilseydin.

AHMET : Canım benim, bir tanem... (*Nihal'in önlüğünü çıkarmaya çalışır.*) Dur, önlüğü kuşanıp çorbayı getireyim. Sen milyoner karısı gibi kurul sofraya.

NİHAL : (*Önlüğünü çıkartmamış.*) Çorba kaynasın biraz daha.

AHMET : Öyleyse herhangi bir iş göreyim. Emret, nerden neyi kaldırıp nereye koymak lazım. (*Etrafına bakınır, duvarda tablodan boş kalan yeri görür.*) Ne o? Yatak odasına mı astın?

NİHAL : Ressam, Kâmil Bey, gelip aldı...

AHMET : Oh, sevindim... Demek daha yüksek fiyat bulmuş... Ama ne de olsa onu şurda görmeye pek alıştımdı...

NİHAL : Haberin yok muydu? Dün seninle konuştuğunu söyledi.

AHMET : Bunamış oğlan.

NİHAL : Dolandırıcı... Paramızı geri vermedi tabii, değil mi?

AHMET : Hayır... Ama alırsız... Dağ başında değiliz...

NİHAL : Aranızda senet sepet var mı?

AHMET : Ne senedi sepeti?

NİHAL : Avukat olacaksın bir de...

AHMET : Alırsız. paramızı geri, niye yaptı bunu?

NİHAL : Ahmet... Bıktım...

AHMET : Benden mi? Ne çabuk.

NİHAL : Bu hayattan bıktım... Enayi yerine konulan bir kocanın karısı olmaktan bıktım...

AHMET : Görürsün, yarın getirir parayı... Herhalde aceleye geldi... Getirmezse alırsız...

NİHAL : İnşallah...

AHMET : Kızma... Ne olursun kızma... Asma suratını... Gül. Azıcık, dudaklarının ucuyla, gözlerinin kıyısıyla, kirpiklerinle, azıcık, azıcık gül. Ne olursun? (*Nihal gülümser.*)

AHMET : Biraz daha, birazcık daha... Yüzün güldüğü zaman içim nasıl açılıyor, nasıl açılıyor... Güldüğün zaman bizim halk

türkülerini yahut Bethovenin senfonilerinden birini, yahut yeşeren bir dalı, yahut ay ışığında denizi dinler gibi, görür gibi oluyorum, bir çocuk başını okşar gibi oluyorum, biraz daha iyi, biraz daha iyi insan olmak istiyorum, sevmek dehşetli şey, Nihal. Doyamadan, susuzluğunu gideremedi sevmenin bahtıyarlığı, dayanılır gibi değil.

NİHAL : Otur şuraya.

AHMET : Yine ders mi?

NİHAL : Bu sefer gayetle ciddi.

AHMET : Dinliyorum, hocam.

NİHAL : (*Ahmet'in dizlerine oturur.*) Necmi'nin teklifini kabul edeceksin!

AHMET : Etmeyeceğim!

NİHAL : (*Kalkar.*) Peki... Bunu sonra konuşuruz. Dinle beni... Dağ başında mıyız, dağ başında mıyız deyip duruyorsun... Dağ başındayız... Bu şehir dağ başı... Hayır, dağ başından beter, bu şehir, bütün şehirler, köyler, bu dünya balta görmemiş bir orman...

AHMET : Bu beylik, bu hiç de orijinal olmayan orman hikâyesini birçok kitapta okudum, hocam... Dünya orman, biz de yırtıcı hayvan...

NİHAL : Sen parçalamazsan, seni parçalarlar.

AHMET : Şimdi benim kimi parçalamam icap ediyor?

NİHAL : Sen hepsinden akıllısın... Niye hepsi seni parçalasın?

AHMET : Ne yapayım?

NİHAL : Amcam ne yapıyorsa, Necmi ne yapıyorsa, Muhittin ne yapıyorsa, Kâmil ne yapıyorsa...

AHMET : Onların yaptıkları hoşuma gitmiyor...

NİHAL : Ben hoşuma gitmeyen ne işler yaptım, yapıyorum.

AHMET : Ne gibi?

NİHAL : Dinle beni... Aklını başına topla. Beni seviyorsan, benim hatırım için... Bak ellerime... Amcamın evinde sığıntıydım, ama bulaşıkçı değildim.

AHMET : (*Nihal'in ellerini öperek*) Affedersin, affet beni, karıcığım. (*Susar.*) Sabahtan akşama kadar eşek gibi çalışıyorum.

NİHAL : Eşek gibi çalışmamak lazım, kurt gibi, tilki gibi avlan-

mak lazım. Ben ipekliler içinde, pırlantalar içinde, bir kat daha güzel görünmem mi gözüne?

AHMET : İpeklilerin, kat kat ipeklilerin, bir tane değil, on tane kürkün, pırlantaların olsun istemem mi?

NİHAL : Biliyorum, beni bahtiyar etmek için ölebilirsin.

AHMET : Vallahi...

NİHAL : Ben ölmeni istemiyorum...

AHMET : İnsanlara inanmayım istiyorsun, laf, insanlara inanmak yahut inanmamak lazım filan diye düşünmedim.

NİHAL : Belki farkında değilsin ama, kendini iyi, çok iyi insan sayıyorsun... Bu hoşuna gidiyor. Başkalarının seni aldatmasını affediyorsun... Affetmek hoşuna gidiyor. İyilik ediyorsun. İyilik etmek hoşuna gidiyor, yalnız hoşuna giden şeyleri yapıyorsun... Apartımanın altı aylık kirası birikti.

AHMET : Biliyorum.

NİHAL : Necmi'nin teklifini kabul et... Patronları onun gibi serseriye adam ettiler, seni ne yapmazlar!.. Heriflerle münasebet kur. Bunda ne kötülük var? Sana: *(Güler.)* "Ey Faust efendi, ruhunu Mefisto'ya sat," demiyorum. Sana, "Muhitimizdeki insanlara benze," diyorum.

AHMET : Ya o zaman seni daha az seversem?

NİHAL : Daha çok seversin. Şimdi kıskanmıyorsun, hiçbir yere gittiğimiz, adam içine karıştığımız yok ki, erkeklerin bana nasıl yiyecek gibi baktıklarını göresin... Her balonun en şık kadını ben olabilirim, bu kadın senin malın... Hem kıskanır-sın, hem övünürsün...

AHMET : *(Güler.)* Acayip bir sevda anlayışın var.

NİHAL : Necmi'nin teklifini kabul edecek misin?

AHMET : Düşüneyim.

NİHAL : İmzasız çevirmeler yaparsın...

AHMET : Dur, Nihal, dur düşüneyim...

NİHAL : Öp beni... *(Ahmet, Nihal'i öper, kapı zili.)*

NİHAL : Radyonun taksididir, yahut...

AHMET : Dur bakalım, dur bakalım... *(Dipteki kapıdan çıkar.)*

NİHAL : *(Kendi kendine)* Ayda üç yüz lira, üç yüz... Yılda, üç kere on iki, üç kere onumuz otuz, üç ikimiz altı, otuz altı, üç

bin altı yüz... Hepsini biriktiririm, hepsini... Yola gelecek... Getireceğim... Niye erkek değilim... Bıktım... Erkek olsaydım, amcamdan insafsız olurdu... İnsafsız... Sersem, bir de çocuk doğurayım istiyor. Hizmetçilik, aşçılık yetmiyor, bir de sütninelik, dadılık. Kız çocuğu istiyor... Allah göstermesin, olacaksa erkek olsun... Bana, benim soyuma çeksin... Ela gözlü olsun... Babasının gibi... Sever miydim? Kediler bile seviyor yavrularını... Yavrum... Oğlum... Kim geldi? Kürkün taksidi olamaz... Üç bin altı yüz lira... Bu da para mı? Bir sene birikecek...

(Ahmet'le Recep girerler.)

NİHAL : Amcacığım, amcacığım... (Kucaklaşırlar.)

RECEP : (Masanın üstüne bir kutu kor.) Sana kestane şekeri getirdim.

NİHAL : Teşekkür ederim... Ayten'den ne haber?

RECEP : Dün bir kartpostal aldım. Nis'ten. Bir de fotoğraf, kocası ile Venedik'te çektirmişler. (Portföyünden fotoğrafı çıkarak) İşte...

NİHAL : (Fotoğrafı alıp bakarak) Burası Sen Mark meydanı değil mi?

RECEP : Evet... Dolaşıyorlar dünyayı... Ne yazık, bizim zamanımızda balayı seyahatine çıkmak âdeti yoktu.

NİHAL : (Güler.) Bu âdet yine herkese göre değil.

RECEP : Kabahat kocanda... Teklif etmedim mi, sizi bir aylığına, balayı seyahatine Paris'e yollayayım diye!.. Kocan razı olmadı. Nihal, sana evlendiğin zaman, gönlümün istediği cehizi veremedim, lakin kabahat benim değil...

NİHAL : Ahmet'in, buna da razı olmadığını bilmiyordum...

RECEP : Hayır, "Karıma cehiz mehiz vermenizi istemem," demedi, lakin verseydim, mesela, Kızıltoprak'taki apartımanı senin üstüne yapsaydım katıyen kabul etmezdi, eminim, seninle evlenmekten vazgeçerdi de buna razı olmazdı. (Ahmet'e) Razı olur muydun?

AHMET : (Güler.) Vallahi Recep Beyciğim, durun düşüneyim...

RECEP : Gördün mü?

AHMET : Nihal'e, yeğeninize, apartıman vermişsiniz, vermemiş-

siniz, ben buna ne karışırım?

RECEP : (*Şaşkın*) İyi ama, iyi ama, Nihal'in malından sen de faydalanacaksın. Allah göstermesin, ona bir hal olursa, apartıman sana kalacak. Hayatımı kurtardın da, borç para vermek istedim almadın... Kızımı almadın... Haydi, haydi, ben seni bilirim, razı olmazdın... Lakin belki o günden bugüne değişmişsindir, akıllanmışsındır...

NİHAL : Değişti, çok değişti... Artık böyle bir şeye...

RECEP : İtiraz etmez... İnşallah... Zaten bundan dolayı da apartımanı senin üstüne yapmaya karar verdim...

NİHAL : Benim üstüme mi? Kızıltoprak'takini mi? Amcacığım... Teşekkür ederim, canım amcacığım... (*Boynuna sarılır.*) Ne iyi insansınız... Melaikesiniz... Ahmet... Teşekkür etsene, hemen burdan çıkar, üst katına taşınırsınız...

RECEP : (*Ahmet'in evrak çantasına işaretler*) Bu çanta senin mi?

AHMET : Evet...

RECEP : Ver bakayım...

AHMET : Ne yapacaksınız?

RECEP : Ver diyorum canım. İçinde, mevcudiyetine bir türlü ihtimal vermediğim bir vekâletname var mı, yok mu ona bakacağım...

NİHAL : Ne vekâletnamesi?

AHMET : Merak ettiğiniz vekâletname çantanın içinde...

NİHAL : Ne vekâletnamesi?

RECEP : Emsalsiz bir vekâletname.

NİHAL : (*Ahmet'e*) Yine ne münasebetsizlik yaptın?

RECEP : (*Ahmet'e*) Ben sana onun verdiği ücretin, yahut vereceğinin iki mislini, üç mislini, on mislini verirdim be evladım. Bir defa da benimle konuşmak yok muydu?

AHMET : Mescleyi yanlış yorumluyorsunuz...

RECEP : Yorumu morumu var mı bunun?

NİHAL : Ne olmuş, amca? Anlatın kuzum?

RECEP : Kocan bir dava almış, benim aleyhime...

NİHAL : Sizin aleyhinize mi?

RECEP : Yeğenimin kocası, rahmetli sevgili kardeşimin biricik kızının, kızımdan ayırt etmediğimin Nihal'ciğimin kocası,

damadım Ahmet Bey mahkemeye çıkacak, mahkûmiyetimi isteyecek, tazminat ödememi talep edecek...

NİHAL : Deli olacağım... Ne davası? Ne mahkemesi? Ahmet ne yaptın? Söylesene... Konuşsana...

AHMET : Abdurrahman'la amcanın arasında, şu manikür aleti işinde ihtilaf çıkmış, Recep Bey kâr bölümü bahsinde, aralarındaki mukavelenin iki maddesini ihlal etmiş...

RECEP : Abdurrahman serserisinin iddiası, kavli mücerredi...

AHMET : Hayır, Abdurrahman haklı...

NİHAL : Abdurrahman haklı haksız, canı cehenneme... Amcamla davasında Abdurrahman nasıl haklı olurmuş?

AHMET : Kanunen Abdurrahman haklı. Vicdanen Abdurrahman haklı. Kanun belki bazan haklıyı haksız yapar, ama benim vicdanım çok şükür temiz. Haklıyı haksız yapmadım ömrümce, adalete inanıyorum. Her zaman adaletsizliğe karşı çıktım. Ben sadece avukatım, ben hakkı savunurum. Bu benim mesleğim, işim. Babam mezardan çıksa da düşmanıma karşı... şahsi düşmanım olabileceğini sanmıyorum ya, ama diyelim ki var... işte babam mezarından çıksa da düşmanıma karşı dava açsa, düşmanım da haklı olsa, hakkını da babama karşı korumamı istese, tereddüt etmem, düşmanımın avukatlığını alırım...

NİHAL : Bu senin kendi işin... Ama sen benim amcama karşı Abdurrahman'ın avukatlığını alamazsın... Anlıyor musun... A-la-maz-sın!...

RECEP : Çoktan almış, maalesef... Vekâletname de işte şu çantada...

NİHAL : Ver onu buraya...

AHMET : Dur, sinirlenme.

NİHAL : Beni biraz seviyorsan...

AHMET : Seni... Dur Nihal... (*Recep'e*) Sizi yalnız bu vekâletname mi ilgilendiriyor, Recep Bey?

RECEP : Bir de vesika olacak...

AHMET : Muhasebenizin hilesini, Abdurrahman'a oynadığı oyunu gösteren vesika... O da bu çantanın içinde...

RECEP : Ver.

AHMET : Bana nasıl bir teklifte bulunduğunuzun farkında mısınız?

RECEP : Kaç para istiyorsun?

AHMET : Ayıp...

RECEP : Nasıl olsa bu davaya çıkamayacaksın.

AHMET : Çıkacağım...

NİHAL : Ahmet!

RECEP : Ortağınla, patronunla, konuştum...

NİHAL : Profesör Şekip Beyle mi?

RECEP : (*Ahmet'e*) Şimdi, büroya döndüğün zaman, bu işi hemen bırakmanı emredecek...

AHMET : İmkânı yok... İş birlikte inceledik... Hatta beni teşvik bile etti.

RECEP : Telefon et. (*Telefonu açar.*) Profesör Şekip Beyefendi mi? Ben Recep... Ahmet Rıza Bey konuşacak sizinle. (*Ahmet'e*) Ne korkuyorsun, gel konuş.

AHMET : (*Telefonda*) Üstat, evet, ben... Size bir şey soracaktım! Evet, Abdurrahman'ın işi... Ne dediniz? Fakat üstadım... İyi ama, nasıl olur? Kapattı telefonu...

RECEP : Ne söyledi?

AHMET : Yazıhane davayı almaktan vazgeçmiş.

RECEP : Gördün mü?

NİHAL : Ahmet... Aklını başına topla kuzum...

RECEP : Evladım, artık evli barklı adamsın... Omuzunda bir ailenin mesuliyetini taşıyorsun... Karının, belki bir gün doğacak çocuğunun istikbalini düşünmeye mecbursun... Koskoca profesör vazgeçtiğini söylüyor. Onun şerefinden, namusundan, aklından, mantığından, hocan olan adamdan şüphe mi ediyorsun?

NİHAL : Beni düşün.

AHMET : Şekip... Şekip Bey... Hocam... Koskoca profesör. Kaç para verdiniz? Merak ediyorum bizde hukuk profesörleri kaç paraya satın alınıyor?

RECEP : Çocuksun.

(*Nihal çantaya doğru gitmiştir.*)

AHMET : Nihal, bırak onu rica ederim...

NİHAL : Ahmet, ya ben, ya...

AHMET : Nihal, ayaklarını öpeyim... Nihal, karım, bir tanem, ne olursun, anla beni...

NİHAL : Ya amcamın istediklerini verirsin, yahut...

AHMET : (*Haykırır*) Nihal...

(*Nihal çantayı almış, kilidini zorlamaktadır.*)

AHMET : Bırak...

NİHAL : Ver... Ver anahtarı...

AHMET : Recep Bey, Recep Beyciğim... Rica ederim... Söyleyin bıraksın...

RECEP : Ben de karına sahiden düşkünsün zannediyordum...

AHMET : Dur, Nihal... (*Karısının elinden çantayı almaya çalışmaktadır. Nihal vermek istememektedir. Çantanın kilidi kırılır, çanta açılır, kâğıtlardan bir kısmı dökülür; Nihal toplamak ister; Ahmet, Nihal'i iterek kâğıtları almak zorunda kalır. Nihal koltuğa yığılır, elinden çanta da düşer. Ahmet yere diz çöker, kâğıtları çantaya yerleştirmeye çalışır.*)

NİHAL : Senden nefret ediyorum... Nefret ediyorum...

AHMET : Sevgilim.

RECEP : Senden her şeyi umardım da böyle bir kabalığı ummazdım...

NİHAL : Seni sevmedim hiçbir zaman.

AHMET : Karım, yavrum.

NİHAL : Dokunma bana... Seni hiçbir zaman sevmedim.

AHMET : (*Birdenbire öfkeli*) Beni sevmedin mi? Niye vardın bana?

NİHAL : Nasıl olsa birine varmak lazımdı...

AHMET : Ben, nasıl olsa birisiydim demek?

NİHAL : Öyle bile olamadın... Kahrol... Belki bir başkası alırdı beni... Beni rahata, beni hanımlığa kavuşturacak birisi çıkardı elbet... Amca, gidelim... Bu evde, bu ahmakla, budalayla, bu iradesiz paçavra adamla bir dakika kalmam artık. (*Önlüğü üstünden yırtarcasına çıkarmıştır.*) Götürün beni, amca. Bunun evinde bulaşıkçılık edeceğime, fukaralıktan rezil olacağıma, sizin yanınızda zengin evinde sığıntılığa razıyım yine...

RECEP : O ne biçim söz... Sen benim sevgili, rahmetli kardeşimin kızı...

NIHAL : Gidelim, amca...

AHMET : Ne duruyorsunuz? Duymuyor musunuz? Gidelim, diyor... Dalaverenizin vesikasını almanıza imkân yok benden... Rahmetli, sevgili kardeşinizin kızıyla beraber defolun... Güle güle...

RECEP : Pis herif... Aptal... Yürü, kızım... Elini sallasan elli koca bulursun... Yürü...

(Çıkarlar. Ahmet arkalarından bakar, yaptığı hareketler otomatiktir, çantasını gözden geçirir, kapatır, radyonun üstüne kor, radyoyu açar, Bethoven'den bir sonat, bir müddet dinler, önlüğü kaldırır, giyer. Yan kapıdan çıkar, çorba kâsesiyle döner. Kâseyi sofraya kor. Oturur. Bir iki kaşık içer. Kalkar, radyoyu kapatır. Tekrar sofraya oturur. İçeri Abdurrahman girer. Bir müddet Ahmet'i seyrederek. Ahmet farkında değildir.)

ABDURRAHMAN : Ahmet.

AHMET : Ha... Sen misin? Buyur... Çorba, sebze çorbası...

ABDURRAHMAN : Kapı açıktı... Nen var? Nihal nerde?

AHMET : Gitti.

ABDURRAHMAN : Aşağı mı indi yani?

AHMET : Büsbütün gitti...

ABDURRAHMAN : Büsbütün gitti ne demek?

AHMET : Gitti işte... Otursana... Bizim yazıhane, Profesör Şekip Bey senden davayı almaktan vazgeçti.

ABDURRAHMAN : Neden? Yani?

AHMET : Sözümü kesme... Kafam karmakarışık... Ben avukatın olmakta devam ediyorum. Profesörle anlaşmamıza göre yılda iki dava alabilirim kendi hesabıma... Recep Bey geldi... vesikayı istedi... Satmamı istedi...

ABDURRAHMAN : Tabii vermedin... Namusundan eminim... Ama yani pazarlığa girişmedin mi? Yani?

AHMET : Ne pazarlığına?

ABDURRAHMAN : Of be birader, yani senin, darılma ama, bu enayiliğin, ayağımıza gelen fırsatı kaçırdık senin yüzünden.

AHMET : Kafam kazan gibi... Anlamıyorum ne diyorsun?

ABDURRAHMAN : Davayı kazandığımızda tazminat diye alacağımızdan iki kat fazlasını, yani vesikayı satarak alabilirdik... Benim hesabıma tabii, satabilirdin... Recep Bey adının mahkemelere düşmesini istemez elbet... Hey Allah... Kaçır-dık yani kelepiri, yani... Nerde o vesika?

AHMET : Çantada.

(Abdurrahman çantadan vesikayla vekâletnameyi alır.)

ABDURRAHMAN : Aldım... Vekâletnameyi de... *(Ahmet'in yanağını okşar.)* Nihal'le niye darıldınız? Amcasını mahkûm ettirip karını büsbütün kızdırmakta mana yok yani. Fedakârlığın bu kadarını isteyemem yani. Başka bir avukat bulurum kendime...

AHMET : Bırak bu işi ben göreyim sonuna kadar bari.

ABDURRAHMAN : Olmaz, canım kardeşim... Darılma yani, sen bu işi nasıl olsa beceremezsin... Zaten vesikayı satmaya karar verdim... Dava mava uzun iş... Üzülme, Nihal döner... İstersen gidip konuşayım onunla... Nereye gitti yani?

AHMET : Zahmet etme...

ABDURRAHMAN : Sen bilirsin... Her zaman yardımına koşmaya hazır olduğumu unutma yani... Git şu kanepeye uzan biraz, yüzün pek sarı yani... Hoşça kal, kardeşim... *(Ahmet'i yanağından öper, çıkar. Ahmet bir müddet hareketsiz kalır. Sonra önlüklü olduğunu farkederek, gülümser, önlüğü çıkarır. Tekrar çorbasını içmeye koyulur. Kapı çalınır. Ahmet hızla, telaşla uykudan uyanmış gibi yerinden fırlar, kapıya koşar. İsmail'le döner. İsmail'in dalgın bir hali vardır. Ahmet'in durumunu farketmez.)*

İSMAİL : Rahatsız ettim... Yemek yiyordunuz... anlaşılan...

AHMET : Ben yiyordum. Karım evde değil... Karnın açsa otur.

İSMAİL : Tokum.

AHMET : *(Sofrada eski yerine oturur.)* Buyur, emret bakalım, doçent efendi.

İSMAİL : Dalgınım biraz, telaşlıyım daha doğrusu, kusura bakma.

AHMET : Estağfurullah... Söyle... Dinliyorum.

İSMAİL : Senden ricaya geldim yine... Bizde avukatlar üç defadan

fazla alamazlar bazı davaları değil mi? Barodan kovulurlar...

AHMET : Kovulurlar... Kanun böyle... Ne yaparsın...

İSMAİL : (*Gülmeye çalışarak*) Demek sen ikinci davayı da tehlikesizce alabilirsin. Yani Barodan kovulmak tehlikesi demek istiyorum.

AHMET : Barodan... Evet...

İSMAİL : İşte... yine tevkif ettiler... Yirmi beş kişi bu sefer... On kişisi işçi... aralarında dört üniversiteli var... İki kız... Kunduracılar var... İki doktor... Şair Tahsin'i tanırırsın... O da...

AHMET : Şair Tahsin'i tanırım... On kişi işçi... Üniversiteli müniversiteli. Ne demek istiyorsun Allah aşkına?

İSMAİL : Müdafaalarını almanı rica ediyorum.

AHMET : Kimin?

İSMAİL : Onların.

AHMET : Ne yapmış bunlar?

İSMAİL : (*Küçümseyerek*) Hiç!

AHMET : (*Güler.*)

İSMAİL : Ne gülüyorsun?

AHMET : (*Birdenbire susar, deli bir öfkeye kapılmıştır.*) Benim ne halde olduğumun farkında mısın, doçent efendi? (*Öfkesini zapta çalışmaktadır.*) Zatiâlileri dalgıncaymış, telaşlıcaymış, çünkü üniversitelileri, çünkü işçileri, çünkü tevkif etmişlermiş... Ya ben... Beni ne yapmışlar? Beni ne yaparlarsa yapsınlar... Ben. Ben tabii mevcut değilim senin için... Tabirinizle, ben sadece, faydalanılması gereken bir küçük burjuva aydınıyım... Enayiliğiyle meşhur bir küçük burjuva... Vaktiyle bir davanızı parasız aldım ya, niye tekrar almayayım? Ama, şimdi ben mahvoluyormuşum, geberiyormuşum, tuttuğum bütün dallar kırılmışmış, yuvarlanmışım yere, debeleniyormuşum, bunun farkında bile değilsin.

İSMAİL : Ahmet... Ne diyorsun? Affedersin... Sahiden de ne halde olduğunu ancak şimdi... Nen var? Dostun olduğumu bilirsin.

AHMET : Bırak bu lakırdıları... İştten konuşalım... Kaç para verecekler? Beş bin liradan aşağı iş yok...

İSMAİL : Beş bin liramız...

AHMET : Yok... Malum... Beş paranız yok... Ama artık benim de benden enayi, benden sersem, benden aptal herifleri metelik-siz müdafaa etmeye niyetim yok. Onlar büyük kardeşlik, büyük hürriyet, büyük barış, bilmem daha ne sersemlikler uğruna, bile bile hürriyetlerini, hayatlarını koyuyor ortaya... Onları bile bile enayilik, bile bile lades... Ne halleri varsa görsünler artık, benim hiç kimseye iyilik etmeye niyetim yok... Ben bundan sonra menfaatsiz, parasız, karşımdakilerin canını yakmadan, etrafımdakilere oyun oynamadan serçe parmağımı kaldırmam, serçe parmağımı... Ben artık enayilikten istifa ettim... İstifa ettim, diyorum sana, is... ti... fa... ettim...

Perde

ÜÇÜNCÜ PERDE

(İstanbul'da, Beyoğlu'nda, ara sokaklardan birinde bir meyhane. Gece saat dokuz sularında. Meyhanenin radyosunda memleket havaları çalmaktadır.)

SELİM : (Yanındaki masaya hizmet eden Ali'ye seslenir.) Bana bir tek daha getir, Ali.

ALİ : Peki, Selim Ağabey.

SELİM : Midye tavası var mı?

ALİ : Var, Selim Ağabey.

SELİM : Ondan da.

ALİ : Peki, Selim Ağabey.

(İzzet'lerin masası.)

İZZET : (Masalarına hizmet eden Ali'ye) Bize de midye tavası getir.

ALİ : Peki, İzzet Usta.

HÜSEYİN : Biz burada kaç neferiz, Ali?

ALİ : Nerde?

HÜSEYİN : Burda, masanın başında?

ALİ : Üç.

HÜSEYİN : Say bakalım kaç bıçak getirmişsin?

ALİ : Affedersin, Hüseyin Efendi.

HÜSEYİN : Affedersem bir daha yaparsın... Say, diyorum.

ALİ : İki bıçak.

HÜSEYİN : Halbuki biz üç kişiyiz, öyle mi?

ALİ : Öyle.

HÜSEYİN : Öyle demekle iş olup bitti mi Ali? Ha? Olup bitti mi?

ALİ : Olup bitmedi.

HÜSEYİN : Müşteriye doğru dürüst hizmeti ne zaman öğreneceksin? Ha, ne zaman?

MEYHANECİ : (Tezgâhtan çıkıp masaya gelmiştir.) Bir kusurda mı bulundu?

TEVFİK : Yooo...

MEYHANECİ : Bir şikâyetiniz var mı?

HÜSEYİN : Ne şikâyeti? Ne demek? Ustaya çırağı mı çekiştireceğiz, bir bıçak eksik getirdi diye? Kimse kusur etmedi. Kimseden şikâyetimiz yok. Müzevirlik mi edeceğiz patrona, işçin müşteriye hizmet etmesini oldum olası bilmez diye? Sen beni hâlâ anlayamadın yahu... Daire arkadaşlarımı amirlere fitlediğimi duydun mu hiç? Ne gülüyorsun? Sen benim hafiyelik ettiğimi...

MEYHANECİ : Sana hafiyelik etti diyen oldu mu, Hüseyin Efendi?

HÜSEYİN : Mugalata istemem. Sorduğuma cevap ver. Bu dünyada hafiyelikten kötü meslek var mı?

MEYHANECİ : Yok.

HÜSEYİN : Ha şöyle. Şimdi git bize bir bıçakla İzzet Ustanın ısmarladığı midye tavasını gönder.

(*Meyhaneciyle Ali giderler.*)

HÜSEYİN : (*Cebinden bir yemek bıçağı çıkararak*) Halbuki bıçak üç taneydi, işte üçüncüsü.

İZZET : Niye böyle işler yaparsın?

HÜSEYİN : İçimden geliyor. Şeytan dürtüyor.

İZZET : Akrep gibisin, Hüseyin Efendi.

HÜSEYİN : (*Kederli*) Sokmadan edemiyorum. Ama hafiye değilim.

TEVFİK : Sultan Hamit devrinde İstanbul'un yarısı hafiyeymiş.

HÜSEYİN : Atatürk devrinde de öyleydi. Şimdi de öyle. (*Selim'i işaretle, yavaş sesle*) Şu herifin bizi dinlemediği ne malum. Birinci şube taharrisine benzemez, ama ne malum... Devlet işi bu... Devlet işi, taharrissiz, hafiyesiz yürür mü? Ha? Yürümez. Komünistleri, mesela efendime söyleyeyim, nasıl avlayacaksın? Ha? Ne suretle avlayacaksın?

İZZET : Benim kimseyi avlamaya niyetim yok. Çocukken ökse bile kurmadım. Oğlum taharriliğe girse eve sokmam. Av köpekliği edeceğine çöpçülük etsin...

HÜSEYİN : Ben de öyle. Oğlumun taharri olmasına...

İZZET : Polis müdürü olmasına?..

HÜSEYİN : (*Güler.*) Bizim oğlanı kim polis müdürü yapar! (*Bir müddet dalgın düşünür.*) Bak ben polis müdürü olsam...

TEVFİK : Ne yapardın?

HÜSEYİN : Resmi, sivil bütün polislere hemen o gün bir tek kumanda geçerdim. İstanbul'daki bütün otelleri basıp, zanilerle zaniyeleri yakalayıp, derhal karşıma çıkarıp... Bunları mahkemeye verip de ne olacak?... Erkeğinden yüz, kadının-
dan iki yüz lira ceza keser belediyeye varidat kaydederdim.
(*Ali bıçakla ve midye tavasıyla gelir. Bu esnada içeri Ahmet girmiştir.*)

AHMET : (*Meyhaneciye*) Beni arayıp soran oldu mu?

MEYHANECİ : Hayır.

AHMET : Misafirim gelecek.

MEYHANECİ : Kaç kişi?

AHMET : Bir... (*Düşünür.*) Belki de iki... (*Düşünür.*) Şamfıstığı aldır. Nerden aldıracaksın biliyor musun? Kadıköy iskelesinden. Sıcak sıcak. Fıstığı sıcak bir yerde sakla... Sıcak sıcak. Haydi.

(*Bu esnada Ali, Hüseyin'lerin masasından Selim'in masasına geçmiş ve midye tavası götürmüştür. Meyhaneci dışarı çıkar, içeri Aleksandır girmiştir. Boynundan asılı bir camekânı vardır. Hüseyin'lerin masasına kapçonaya sucuk vermektedir.*)

(*Hüseyin'lerin masası.*)

HÜSEYİN : Her sefer sorarım, yine de soracağım. Bu sucuklarda domuz etinin zerresi yok ya? Ha? Yok ya?

ALEKSANDIR : Yok.

HÜSEYİN : Sorarım, yine de soracağım. Bunu evde kendiniz yapıyorsunuz, değil mi? Bakkallarda benzeri var, böylesi yok. Şimdi de sizin orda, Rusya'da Moskova'da filan, böyle sucuk yapıyorlar mı dersin?

ALEKSANDIR : Niye yapmasınlar?

HÜSEYİN : Niye yapmasınlar ne demek? Sizin kızıklar, bolşevikler, millette sucuk yapacak, sucuk yiyecek hal bıraktı mı? Ha? Bıraktı mı? Almanlar da tırpanı attı seninkilere son harpte, taş üstünde taş kalmamış oralarda diyorlar.

ALEKSANDIR : Tamirat ediyorlarmış... İnşaat yapıyorlarmış.

HÜSEYİN : Propaganda... İnanma... Propaganda...

İZZET : Şu sizin kıymalı böreklerden, adı neydi, pirojki, onlardan işte, var mı, Aleksandır Efendi?

ALEKSANDIR : Var, İzzet Usta.

İZZET : Sar bir kâğıda altı tane... Çocuklar pek seviyor.

(Aleksandır börekleri kâğıda sarar, hesap görür. Bu esnada)

AHMET : Ali.

ALİ : Buyur, beyim.

AHMET : Rakıyı buza koymayı unutma.

ALİ : Olur, beyim.

AHMET : Aleksandır, bizi de gör.

ALEKSANDIR : Geliyorum. (Aleksandır, Ahmet'in masasına gider, meze verir. Ahmet'in traşı uzamıştır. Üstü başı ütüsüz ve kirlidir. Bu esnada)

(Hüseyin'lerin masası.)

HÜSEYİN : Dili varmıyor kötölemeye bolşevikleri. Moskof'un beyazı, kızılı, hep aynı gâvur.

TEVFİK : Bilmem. Bizim alt başımızda Beyazlardan bir Rus albayı oturur. Vrangellerden. Emniyetin baş adamı. Türkçeyi de konuşur bülbül gibi. Asılzadelerden. Günde beş vakit söver bolşeviklere. Son harpte Alman konsolosuyla da çalışmış diyorlar.

HÜSEYİN : İyi etmiş.

İZZET : Düşmana casusluk etmenin iyiliğini bir senden duydum, Hüseyin Efendi.

HÜSEYİN : Niye casusluk oluyormuş? Herif asılzade miymiş? Ha? Asılzade! Albay mıymış? Ha? Albay. Bolşevikler herifin malını mülkünü, çiftini çubuğunu elinden alıp kapı dışarı etmişler mi? Etmişler. Almanlar bolşevikleri yenseydi, bizimki, malına mülküne, rütbesine, itibarına tekrar kavuşur muydu? Ha? Kavuşurdu. Öyleyse, enayi mi herif, elbette, Almanlara yardım edecek elinden geldiği kadar. İyi etmiş.

İZZET : Bolşevikler, molşevikler, mal, mülk, rütbe, itibar, peki ama, vatan var orta yerde, Hüseyin Efendi.

HÜSEYİN : Vatanım cenneti âlâ olsa da kovulsam ordan, şeytanla ortak olurum böyle vatana karşı.

İZZET : (Güler.) İyi ki Âdem babamızla Havva anamız senin gibi

değillermiş.

TEVFİK : Bu Aleksandır da Vrangellerden mi?

İZZET : Bilmiyorum. Kendi dediği, Kiyef'te mi ne talebeymiş. Askere almışlar. Sonra orduda isyan çıkınca beri tarafta kalmış. Derken, nedir, neyin nesidir anlayamadan, soluğu ilk bozgün beyazlarla birlikte İstanbul'da almış.

HÜSEYİN : Yahut mahsustan böyle anlatıyor. Ha? Bak şimdiye kadar aklıma gelmedi. Öyle ya. Lakin şu bizim siyasi kısım taharrileri anadan doğma kör. Aleksandır yıllardır, elini kolunu sallaya sallaya, ben bolşevik ajanıyım diye diye dolaşıp duruyor orta yerde de kılına hanel gelmiyor. Sattığı sucuklar da, börekler de, Allahü âlem zehirlidir. Birden öldüren değil, mesela, bir yılda ağır ağır öldüren soyundan.

TEVFİK : Sen kaç yıldır yiyorsun Aleksandır'ın böreklerini, sucuklarını?

HÜSEYİN : Beş, altı... Lakin bana bolşevik zehiri dokunmaz. Sen kendini kolla, Tefvik, gençsin, okumaya yazmaya merakın var, seni zehirlemesinler.

İZZET : Çekelim birer tane Aleksandır Efendinin zehirli sucuklarıyla. *(Kadehleri tokuşturup içerler. Bu esnada Aleksandır Selim'in masasına gitmiş ve daveti üzerine camekânını masanın bir kıyısına koyup iskemleye oturmuştur.)*
(Selim'in masası.)

SELİM : Ali, bize bir kadeh ver, bir karafaki getir. Mezeleri de tazele.

ALİ : Şimdi, Selim Bey...
(Ahmet'in masası.)

AHMET : *(Meyhaneciye seslenir.)* Fıstık geldi mi?

MEYHANECİ : Amma da ettin ha, Ahmet Bey. Burdan Kadıköy iskelesi...

AHMET : Sıcak bir yerde saklamayı unutma.

MEYHANECİ : Merak etme.

(Kapıda Necmi belirir. Ahmet'in arkası kapıya dönüktür. Necmi ondan yana bakar, tanımaz. Etrafı gözden geçirir. Meyhaneci Necmi'ye yaklaşır.)

MEYHANECİ : Buyrun, beyim.

NECMİ : Oturmayacağım.

(Ahmet, Necmi'nin sesini duymuştur, ayağa kalkarak geri dönmek ister gibi bir harekette bulunmuş, fakat sonra vazgeçmiştir.)

MEYHANECİ : Birini mi arıyorsunuz?

NECMİ : Evet. Ama yok burda.

MEYHANECİ : Kimi arıyordunuz?

NECMİ : Avukat Ahmet Rıza Beyi.

MEYHANECİ : Ahmet Bey burda.

NECMİ : Nerde?

MEYHANECİ : İşte.

(Ahmet başını arkaya çevirmiş, Necmi'yle göz göze gelmiştir. Bir müddet bakışırlar.)

AHMET : (Yerinden kalkmaksızın) Buyur, Necmi.

NECMİ : (Şaşkın bakmaktadır.)

AHMET : Seni bekliyordum... (Necmi masaya yaklaşır.) Otur. (Necmi oturur.)

NECMİ : Çok değişmişsin.

AHMET : Beş on kat elbise ısmarladım, provalarına gidemiyorum. Başımı kaşıyacak vaktim yok.

NECMİ : Allah versin.

AHMET : Zenginim.

NECMİ : Tebrik ederim.

AHMET : En büyük croin kaçakçıları, en yüklü muhtelisler, en zengin hileli iflaslar, en dalavereli ticaret davaları bende.

NECMİ : Tebrik ederim.

AHMET : Senden en az on kere çok para kazanıyorum.

NECMİ : Allah versin.

AHMET : Amerikalılarına söyle, maaşını arttırsınlar. İstersen bana gel, kâtiplik münhal büromda.

NECMİ : Teşekkür ederim.

AHMET : Sen bilirsin... Şimdi... Tatlı tatlı içelim, tatlı tatlı pazarlık edelim, iş kotaralım. (Kadehleri doldurur, mezelerden ikram eder. Ali de bu esnada meze taşır... İçerler.) (Hüseyin'lerin masası)

HÜSEYİN : (Kalkarak) Ali!

İZZET : Bırak. Bu akşam bendensiniz.

HÜSEYİN : Öyle olsun. Önümüzdeki ay başında da benden, hayır öbür ay başında.

İZZET : Peki.

HÜSEYİN : Hoşça kalın.

İZZET'LE TEVFİK : Güle güle. (*Hüseyin çıkar.*)

(*Ahmet'in masası*)

AHMET : İkimizce de bilinen bazı noktaları tekrarlayarak söze başlayacağım.

NECMİ : Neden? Ne lüzum var?

AHMET : Canım öyle istiyor. Canımın istediğini yapmaya alıştım artık. Bundan tam bir yıl, sekiz ay, 14 gün önce Nihal Hanım kocasının evini bırakarak amcasının köşküne sığındı. Ve bu hadiseden üç ay sonra da...

NECMİ : Göñül rızasıyla ayrılmanız için sana başvurdu.

AHMET : Bir daha sözümü kesme... Ben boşanmaya muvafakat etmedim. Benim muvafakatim olmadan boşanma işi yıllarca uzayabilir. Ayukat bir kocanın bir davada haklı gördüğü tarafın davasını alması boşanma sebebi değildir.

NECMİ : Polemiğe başlama.

AHMET : Nihal'i nerde bıraktın? Niye şaşırdın? Gördüm sizi demin. Löbon Pastahanesi'nin önünde. Nihal orda bekliyor, değil mi?

NECMİ : Evet.

AHMET : İçsene. (*Kadehleri doldurur, mezelerden yer, bu esnada*)
(*Selim'in masası.*)

SELİM : Demek pasaportunu belki de bu ay alabileceksin?

ALEKSANDIR : Öyle diyorlar.

SELİM : Burdan doğru Odesa.

ALEKSANDIR : Odesa.

SELİM : Ordan Kiyef.

ALEKSANDIR : Kiyef.

SELİM : Kiyef'ten?...

ALEKSANDIR : Babam ölmüştür. İhtiyardı. Yakın kimsem yok. Ama millet, bizim millet orda. "Kiyef çok daha güzel," dediler; yeşil çok daha... Rüyamda gördüm... Sofiye Kilisesi

kulesi beyaz, altın, yüksek ama bir kule var, daha beyaz, daha yüksek... Ev, büyük bir ev... Yeni yapılmış... Kapısından girdim, içerde bir su akıyor... Nehir... Dinyepr... "Soyun," dedi bir çocuk, mavi gözlü bir çocuk, "soyun Aleksandır Amca, yıkan," dedi... "Yıkan." Yıkandım...

SELİM : Hayırdır inşallah, rüyan pek güzel.. Feraha, rahata kavuşacaksın. Kilisenin kulesinden daha yüksek beyaz kule. Yani aydınlık... Su, temizlik.

(Ahmet'in masası.)

AHMET : Devam ediyorum. Nihal Hanım bir hafta önce teklifini tazeledi. Murahhas diye de seni seçti. Bunca ahbap arasından niye seni seçti?... Çok mu seviyorsun?... Beni nasıl kandırmanı umuyorsun? Hangi telime basacaksın? Malum ya bendeki esas tel, enayilikti, koptu. Orta yerinden koptu, ses vermesi imkânsız. Benden boşanınca sana varacak, değil mi? Darılma ama, attan inip eşeğe binmek diye buna derler. Ben senden yakışıklıyım, senden akıllıyım, senden zenginim.

NECMİ : Gönül kimi severse güzel odur.

AHMET : Demek ki gönlü seni sevdi.

NECMİ : Beni sevdi.

AHMET : Gönül bu. (Birdenbire çok kederli) Zaten beni hiçbir zaman sevmeydi. Zaten söyledi bunu yüzüme. (Birdenbire öfkeli) Ama her gece benimle yattı... Sen hiç girdin miydi bizim yatak odamıza? İki kişilik bir tek karyola... Sizin yatak odanızda da bir tek mi olacak karyola? Yoksa ayrı ayrı mı? (Tekrar kederli) Ne zaman başladınız sevişmeye? Daha benim evimdeyken mi?

NECMİ : Nihal'e karşı...

AHMET : Nihal'e karşı? Ne oluyoruz? Nihal'in kocasıyla konuştuğunu unutma. Nihal Hanıma karşı diye söze başla rica ederim. Ne diyecektin?

NECMİ : Hiç...

AHMET : Nihal Hanıma karşı ne zaman tatlı hisler beslemeye başladığından bahsedecektin galiba? Merak ediyorum, bana kendi evimde boynuz taktırdınız mı?

NECMİ : Kendisine karşı beslediğim hisleri biliyordu. Fakat

münasebetimiz hiçbir suretle şeref sınırını aşmadı.

AHMET : Şeref sınırı... İnanayım mı? Peki, şimdi de bu şeref sınırı aşılmamış mı bulunuyor?

NECMİ : Evet.

AHMET : Vallahi mi?

NECMİ : Vallahi.

AHMET : Billahi mi?

NECMİ : Billahi.

AHMET : *(Güler.)* Amma da enayiymişsin be... Enayi... *(Bir şeyler söylemek isteyen Necmi'nin sözünü keserek)* Sus... Şu türküyü dinleyeceğim. *(Radyoda hazin bir İstanbul türküsü çalınmaktadır.)*
(Selim'in masası.)

ALEKSANDIR : Size borcumu vermedim. Vermeden gitmem.

SELİM : Olur, olur.

ALEKSANDIR : Siz de işçi adamsınız. Belki kendi paranız değildi. Sandığı satacağım, ödeyeceğim.

SELİM : Bırak şimdi bu lafları.

ALEKSANDIR : Türk halkı iyi halk.

SELİM : Eh, ister misin, Kiyef'te de aradan vakit geçince, İstanbul'un hasretini çekesin.

ALEKSANDIR : Çekeceğim. İstanbul'da çok çok seneler Kiyef'i düşündüm, ama burda ömrüm geçti, Kiyef'te İstanbul'u düşünceğim.

SELİM : İstanbul'u iyilikle düşün, Aleksandır... Bizi hayırla an...

ALEKSANDIR : İstanbul'u iyilikle düşünceğim, Selim kardeşim, sizi hayırla anacağım.

SELİM : Vay anasını ikimizin de gözü sulandı. İnan sarhoşluk alameti değil.

ALEKSANDIR : Ben sizi hiç sarhoş görmedim.

SELİM : Ağlar gördün mü?

ALEKSANDIR : İlk defa şimdi.

SELİM : Ben de seni ilk defa şimdi... Halbuki, vay anasını, vay anasını, kim bilir kaç kere ikimiz de, kimseciklere belli etmeden gözyaşımızı akıtmışızdır içimize.

ALEKSANDIR : Kaç kere... Fakat başka iyi insanların da belli

etmeden ağladıklarını biliyorsun... Bu sana kuvvet veriyor.

SELİM : Doğru dedin... İnsanlar yalnız el ele vermiyorlar birbirlerine yardım için, insanlar ağlayarak da, gülere de birbirlerini tutuyorlar...

(*Bir müddet sükût.*)

ALEKSANDIR : Bana müsaade.

SELİM : İşinden alıkoymayayım... Güle güle, kardeş. Yine beni her akşam ya burda bulursun, ya aşağıda kahvede, gitmeden görüşelim.

ALEKSANDIR : Borcumu...

SELİM : Bir daha bu lafı edersen yüzüne bakmam. Bana Kiyef'ten bir işlemeli kadın gömleği yollarsın. Benim kız sevinir. Haydi güle güle. (*Aleksandır başka bir müşteri masasına geçer, alışverişi başlar.*)

(*Ahmet'in masası.*)

AHMET : Yüreğimi yumuşatacak kelimeleri buldun mu?

NECMİ : Aklın, mantığın diliyle düşün.

AHMET : Akıl, mantık diyor ki... sonunu sen getir...

NECMİ : Senden ayrılmak isteyen bir kadına, eziyetten zevk mi alıyorsun?

AHMET : Bırak başını, talihini bir de şu herifle denesin. Bana bak, niye evlênmek istiyorsun Nihal'le? Sevda? Laf. Benim karımla korte etmek başka şey, meteliksiz, dul bir kadını almak başka... yoooo... dur... buldum... az daha enayiliğine iyice inanacaktım. Amcası ona Kızıltoprak'taki apartımanı vaadettiği... Saadetinize engel olmak istemem... Boşanacağız... Bir şartım var, son bir gece geçirmek istiyorum Nihal'le.

NECMİ : Anlamadım.

AHMET : İki kişilik karyolayı satmadım, hatıra diye saklıyorum.

NECMİ : Bu ne biçim teklif?

AHMET : İnsanın kendi karısıyla son bir gece geçirmek istemesi olmayacak şey mi? Bir geceliğine on bin lira veriyorum. On bin adet lira. Git, kendisine bunu böylece bildir. Sabahı evden çıkarken, komodinin üzerinden ücretini alır, haftasına da boşanma kâğıdınız.

MEYHANECİ : İşte fıstıklar, Ahmet Bey... Sıcak sıcak...

AHMET : Götür... dur, koy sıcak bir yerlere. Belki lazım olur.

NECMİ : Ciddi konuşalım.

AHMET : Sana da iki bin beş yüz kâğıt komisyon. Öz karımla bir vuslat gecesi bana on iki bin beş yüz liraya mal olacak. Haydi marş. Dur... Gelsin buraya... Onu görünce belki yüreğim yumuşar. Ya geceliğini arttırırım, ya vazgeçerim şartımdan. Bilinmez. Git... Söyle... Göresim geldi... Bilmediğin kadar göresim geldi...

NECMİ : Nihal buraya nasıl gelir?

AHMET : Niye gelememiş? *(Para cüzdanını çıkarır, masanın üstüne kor, içinden bir binlik alıp masaya atar.)* Nihal'i buraya getirirsen, bu binlik senin... Yüzünü görürsem belki de öfkem geçer... *(Bu sözleri söylerken kolu masanın üstündeki binliği yere düşürür.)* Haydi... Git... Getir... *(Bir tek daha çeker, başını masanın üstüne bırakır, yere düşen binliğe Necmi bu esnada ayağıyla basmıştır. Ahmet'in üstüne doğru eğilir.)*

NECMİ : Ne oldun? Başın mı dönüyor? *(Bir eliyle de yerden binliği almıştır.)*

AHMET : Midem bulanıyor. Rakıdan değil. Haydi git getir...

NECMİ : Peki, deneyim... Söz vermiyorum... Bakalım bir kere...

AHMET : Bir taksiye atla... Taksi parasını da hesabıma yazarsın. Haydi...

(Necmi çıkar. Ahmet doğrulup arkasından bakar, sonra paranın düşmüş olduğu yere bakar.)

AHMET : Köpoğlu köpek... *(Tekrar başını masaya dayar.)*

(Meyhaneye bir sivil memur gelmiştir. Etrafına bakınır. Bu esnada Selim masasından kalkar, yan kapıdan meyhane belasına, herhalde, gitmiştir. Taharri, meze satmakla meşgul olan Aleksandır'a yaklaşır, omuzuna dokunur.)

ALEKSANDIR : Bir şey mi istediniz?

TAHARRİ : Camekânını al da gel.

ALEKSANDIR : Ne var?

TAHARRİ : Karakola kadar gideceğiz.

ALEKSANDIR : Neden?

TAHARRİ : Nedenini orda öğrenirsin.

(İzzet yerinden kalkmış, Taharri ile Aleksandır'a yaklaşmıştır. Tevfik de gelir.)

İZZET : Ne oluyor?

TAHARRİ : Bir şey olduğu yok.

ALEKSANDIR : Beni karakola götürüyor.

TEVFİK : Neden?

TAHARRİ : Size ne?

İZZET : Aleksandır Efendiyi tanırız, namuslu insandır.

TAHARRİ : Başına bela arıyorsun galiba.

ALEKSANDIR : İzzet Usta, üzölmeyin, hırsızlık etmedim, katil-
lik etmedim, karakolda iş belli olur... Siz oturun, keyfinize
bakın...

İZZET : İhbar edildi, değil mi? Komünistlik propagandası ya-
pıyor, diye.

TEVFİK : Hüseyin Efendinin işi... Tüh... Akrepliğini gösterdi
yine.

İZZET : Memur Efendi biz de geliyoruz karakola... Adamcağız
kuru iftiraya yanmasın.

TEVFİK : Korkma, Aleksandır Efendi.

ALEKSANDIR : Korktuğum yok.

İZZET : Ali, hesabı yarın akşam görürüz.

ALİ : Olur, İzzet Usta.

(Aleksandır, Taharri, İzzet, Tevfik çıkarlar.)

AHMET : (Son konuşmalarda başını kaldırmıştır, çıkanların arka-
sından bakar.) Ne olmuş?

ALİ : Götürdüler.

AHMET : Gördüm, neden?

ALİ : Komünistlikten galiba.

AHMET : Aleksandır komünistlikten... tuhaf şey...

ALİ : İyi insandı. Geçen yıl usta beni kovduydu ya, bir ay işsiz
gezdimdi ya, Aleksandır olmasa acımdan ölecektim. Börekle
sucukla besledi beni...

AHMET : Neden?

ALİ : İyi adam da ondan.

AHMET : Ötekiler kim?

ALİ : Sayacı İzzet Ustayla Marangoz Tevfik... şahitliğe gittiler.

AHMET : Aleyhte şahitliğe tabii.

ALİ : Yok, lehte şahitlik edecekler.

AHMET : Onlar da bedava böreğini yemişlerdir enayinin herhalde... Bana bir karpuz al...

ALİ : Peki.

(Ahmet bir cep aynası çıkarır, yüzünü tetkik eder, uzamış tıraşını sıvazlar. Aynayı cebine kor. Meyhaneye Nuri'yle Halit girer. Selim yerine döner. Nuri'yle Halit boş bir masaya otururlar.)

NURİ : Garson... Garson bre... Garson...

MEYHANECİ : *(Dükânın iç tarafından girerek)* Ali... Nerdesin ulan?

AHMET : Ben gönderdim karpuz almaya.

NURİ : Garson!

MEYHANECİ : *(Nuri'nin masasına gelerek)* Buyur.

NURİ : Donat sofrayı.

MEYHANECİ : Şimdi. *(Meyhaneci gider.)*

NURİ : *(Ahmet'i görerek, Halit'e)* Şu herife bak.

HALİT : Nesi var?

NURİ : Birden tanıdım. Kılık kıyafet, surat murat hak getire ama, tanıdım.

HALİT : Kim?

NURİ : Avukat Ahmet Rıza.

HALİT : Deme be. Aşnalık edecek misin?

NURİ : Elbette... *(Nuri kalkar, Ahmet'in masasına gider.)*
(Ahmet'in masası.)

NURİ : Merhaba Avukat Bey.

AHMET : Buyrun.

NURİ : Tanımadın.

AHMET : Affedersiniz, tanıyamadım.

NURİ : Nuri Akalın. Namı diğer Çopur Nuri.

AHMET : Merhaba, Nuri Efendi.

NURİ : Tanıyamadın.

AHMET : Tanıyamadım.

NURİ : *(Oturarak)* Kim bilir kaç delikanlının kanına girdin

benimkine girdiğin gibi, hepsi akılda kalır mı?

AHMET : Size bir zararım mı dokundu?

NURİ : Sayende yattım dört yıl... Bu sabah salıverdiler.

AHMET : Demek hasım tarafın avukatıydım.

NURİ : Piç Osman'ın... Hacamat ettyidim Piçi...

AHMET : Ya!!

NURİ : Ya'sı böyle... Benim avukat savcıcıyı gördüydü. Üç yüz papele kesiştikti... Altı ay istedi.

AHMET : Mahkeme niye dört yıl verdi?

NURİ : Alay mı ediyorsun? Senin yüzünden... Bir konuştun, bir konuştun, sanki Piç Osman babanın oğluymuş gibi... Bugünkü gibi gözümün önünde, İkinci Asliye'deydi... Mahkemem gayri mevkuf... Günlerden salı... Salı sallanır, 'demişler, uğursuz gündür... Son oturum... İddia, müdafaa yapılacak, karar verilecek denildi... Ben bizim Moruk avukatla, Şerif Beyle, bildin mi? Şerif Temiziş?

AHMET : Bilemedim.

NURİ : Dolandırıcı namussuzun biri, Avukat, ne olacak... İşte bu Şerif Beyle mahkeme koridorunda yukarı aşağı volta vuruyorduk. Birden, insan rüyada başına geleceği görür ya, işte öyle, seni gördüm. Pencerenin önündesin... Üstünde, dur bakayım, kahve rengi bir takım var, cübben kolunda, pardösü gibi yani ya. Benim Moruk, "İşte, Nuri," dedi, "Piç Osman bu tüysüz oğlanı avukat tutmuş... Bugün ilk defa oturuma çıkacak. Merak etme, Nuri yavrum, biz onun gibileri peynir ekmek diye yemişiz." (Güler.) Sen bizi yedin latilokum gibi...

AHMET : Affedersin, kusur etmişim...

NURİ : Bir kızla konuşuyordun...

AHMET : Sarışın mıydı?

NURİ : Dur bakayım, sarışın, eh kumral desek de olur... Hatırladın mı?

AHMET : Nihal'i o gün mahkemeye çağırdımdı, beni dinlesin diye...

NURİ : Tamam... Sevdalıydın, belli... Pencerenin önünde gözünü gözüne dikiniş, şakıyordun bülbül gibi. Mahkemede, cübbe-

ni savura savura, aleyhime yürüdüğü zaman, yan gözle dinleyicilerden tarafâ, o kıza bakıyordun hep...

AHMET : Hatırlıyorum, hatırlıyorum... Anlat kuzum... Kesme...

NURİ : Dalga mı geçiyorsun benimle?

AHMET : Hatırlıyorum... Onu öylesine sevdiğimi ilkönce o gün, o koridorda, o pencerenin önünde anladım. (*Susar.*) Affeder-siniz.

NURİ : Affetsem de etmesem de olmuş bir kere.

AHMET : Benimle bir tek içmez misiniz?

NURİ : İçelim.

AHMET : Sağlığınıza...

NURİ : Eyvallah... İşler yolunda gitmiyor galiba?

AHMET : (*Dalgin*) Gitmiyor, işler yolunda gitmiyor...

NURİ : Kılığından kıyafetinden belli... Yoksa bu sefer kara sevdaya mı tutuldun?

AHMET : Kara sevdaya... (*Susar.*) Bak, Nuri Efendi, bir daha hacamatçılık edersen beni avukat tut... Beraat ettirmek boynumun borcu olsun.

NURİ : İçerden bu sabah çıktık dedik ya. Şöyle bir eyyam gün görelim, Avukat Efendi.

HALİT : (*Seslenir*) Nuri...

NURİ : Arkadaşı yalnız bıraktım... Bana müsaade...

AHMET : (*Kartvizit vererek*) Burda benim yazıhanemin adresi yazılı. Başın sıkışırsa gel.

NURİ : Olur.

(*Nuri kendi masasına gider.*)

NURİ : Herifi görünce tüylerim diken diken oldu. Farkında değilsin. Gittim masasına hır çıkarayım diye... Sonra gördün ya rakısını içtim. İnsanoğlu alçak mahluk, acısını çabucak unutuyor...

HALİT : Boş ver... Demek içeriye esrar sokabileceğiz diyorsun.

NURİ : Başgardiyan adamım.

HALİT : Âlâ... Ne vereceğiz ona?

NURİ : Yüzde yirmi beş...

HALİT : Âlâ...

(*Ali girer, Ahmet'e karpuzu getirir.*)

(Ahmet'in masası.)

ALİ : Keseyim mi?

AHMET : Kesme... İnce, keskin bir bıçak getir... Karpuzun göbeğini zedelemekten çıkarabilelim...

ALİ : Peki...

AHMET : Bir de...

(Necmi'yle Nihal girerler. Ahmet, Ali'yle konuştuğu için yüzü kapıya dönüktür, girenleri görür. Yaylanmış gibi yerinden fırlar, bir iki adım atar, kendini toparlar, durur.)

AHMET : Buyrun...

(İlkönce Nihal, en sonra Ahmet 'oturur.)

(Nuri'nin masası.)

NURİ : Vay babam...

HALİT : Ne oldu?

NURİ : Şu karıya bak.

HALİT : Buraya böyle karılar da geliyor demek?

NURİ : Bu o...

HALİT : Kim?

NURİ : Sus... Dikiz et yalnız...

(Ahmet'in masası.)

AHMET : (Şaşkın) Ali.

MEYHANECİ : (Koşarak gelir.) Buyur, Ahmet Bey.

AHMET : Şam fıstıklarını yolla...

MEYHANECİ : Şimdi.

AHMET : Şam fıstığını seversin, seversiniz...

NİHAL : Evet.

AHMET : Kadıköy iskelesinden...

NİHAL : Teşekkür ederim...

AHMET : Sıcak sıcak...

NİHAL : Teşekkür ederim.

(Meyhaneci fıstığı havlu içinde getirir, Ahmet havluyu açar.)

AHMET : Buyrun...

NİHAL : Teşekkür ederim... Canım istemiyor...

AHMET : Bir şey içer misiniz? Burda gayet iyi şarap da bulunur.

Ben ara sıra içerim de, benim için saklarlar... Fransız şarabı...

NİHAL : İçkiden hoşlanmadığımı bilirsiniz...

AHMET : Belki hoşlanmaya başlamışsınızdır diye düşündüm...

İnsan değişiyor...

NİHAL : (*Ahmet'i tepeden turnağa süzerek*) Hem de çok... Ben değişmedim.

AHMET : Hiç mi?

NİHAL : Hiç.

AHMET : Ne âlâ.

(*Bir ara sükût.*)

NİHAL : Beni buraya çağırmakla, itin köpeğin arasında böyle bir masaya oturtmakla intikam mı almak istediniz?

AHMET : Hayır.

NİHAL : Başka bir lokantada filan randevu veremez miydiniz?

AHMET : Hayır...

NİHAL : Neden?

AHMET : (*Birden öfkelenir.*) Canım böyle istedi, böyle yaptım...

NİHAL : Niye bağırıyorsunuz?

AHMET : Bana baksana, sen buraya sitemde bulunmaya, bana ders vermeye mi geldin, iş konuşmaya mı?

NECMİ : Ahmet, sinirlerine biraz daha hâkim olsun...

AHMET : Sinirlerime hâkim olmazsam, kalkıp gider misiniz?
'Buyrun.

NECMİ : (*Ayağa kalkar.*) Yürü, Nihal...

NİHAL : (*Necmi'yi kolundan çekip oturarak*) Otur, oturun rica ederim... Ahmet Bey oltaları elinde tuttuğunu biliyor. Mademki geldik... Hakaretlerine, münasebetsizliklerine sonuna kadar dayanmaya karar verdim. Hatta merak ediyorum daha ne gibi marifetler gösterecek diye... Meseleyi halletmeden gitmeyeceğim.

AHMET : İş adamı kabiliyetin daha da çok gelişmiş...

NİHAL : Necmi Bey tuhaf bir teklifinizden, şartınızdan bahsetti.

AHMET : Sadece tuhaf mı?

NİHAL : Delice, sersemce dememek için...

AHMET : Sonra?

NİHAL : Sonra, buraya gelirim, bu şartınızdan vazgeçebileceğinizi de söyledi. Kısa edelim, açık, kestirmeden konuşalım... Ayten bekliyor... Bu gece Kızılay Balosu'na gideceğiz.

AHMET : Baloya gidersiniz... Ama merak etmemesi için Ayten'e telefon edin, işte telefon şurda, belki konuşmamız uzar.

NİHAL : Sizi dinliyorum...

AHMET : Bana bir gün, son gün galiba, demiştiniz ki, "Dünya, balta görmemiş bir ormandır, insanlar bu ormanda birbirinin kanını içen vahşi hayvanlardır... Kuvvetli zayıfı, kurnaz aptalı parçalayıp karnını doyuyor..." Hatırladınız mı?

NİHAL : Evet...

AHMET : Bu beylik, bu hiç de orijinal olmayan felsefenin...

NİHAL : O zaman da öyle söylemiştiniz...

AHMET : O zaman ne söylediğimi de hatırlıyorsunuz demek?

NİHAL : Acı günler, hatıralar kolay kolay unutulmuyor.

AHMET : Ben felsefenizin doğruluğuna kanaat getirdim.

NİHAL : Memnun oldum...

AHMET : Yabani orman yasasına göre ayarladım hayatımı.

NİHAL : Galiba yalnız kılığınızı, bir de sakalınızı...

AHMET : Ayda ne kadar kazanıyorum, biliyor musunuz?

NİHAL : Bilmiyorum, bilmek de istemiyorum.

AHMET : Neden?

NİHAL : Radyo, buzdolabı taksitlerini, elektrik, havagazı parasını, sıkıntısız ödeyebildiğinizi öğrenirsem memnun olurum.

AHMET : Necmi, bir gecenize on bin lira vermeye hazır olduğumu söylemedi mi?

NİHAL : Daha orijinal bir hakaret usulü bulamadınız mı?

AHMET : Nihal Hanım, ben ayda, ortalama, yedi bin lira kazanıyorum. Bankada hesabı carım yüz bin liraya yakın... Bir iş aldım, bu ay sonu tamamdır, otuz bin lira getirecek açıktan... İşte banka hesabı cari defterim. *(Cüzdanından defteri çıkarıp usulcacek Nihal'in önüne kor.)*

NİHAL : *(Göz ucuyla deftere bakar, sonra hiçkırta hiçkırta ağlar.)* Senden... senden nefret ediyorum... Nefret ediyorum...

AHMET : Bu seni sevmeme, eskisi gibi, eskisinden çok sevmeme mani değil...

NECMİ : Nihal, kendine gel, sana bakıyorlar.

AHMET : Meyhanede herkes gözyaşına, küfre, kavgaya alışıktır...

NECMİ : Bir aile kadınının bir meyhanede...

NİHAL : Geçti, ağlamıyorum...

NECMİ : Senden nefret eden bir kadını kandırmaya çalışıyorsun.

AHMET : Neyle?

NİHAL : Münakaşayı kesin, rica ederim.

AHMET : Nihal, eve dönersen bu defterdeki bütün hesapları senin üstüne geçirmeye hazırım.

NECMİ : Ayıp.

AHMET : Karımın eve dönmesini istemem mi, bankadaki hesaplarımı karımın üstüne geçirmeye hazır olduğumu söylemem mi?

NİHAL : (*Ahmet'e*) Sen dünyanın en kötü, en zalim insanısın...

NECMİ : Gidelim, Nihal.

AHMET : Eve döneceği yerde, bir geceyi benimle geçirip, on bin lirayı alıp... sen de komisyonunu... seninle evlenmesini tercih ederdin...

NİHAL : (*Ahmet'e*) Canavar olmuşsun...

AHMET : Seni seviyorum... Şununla aranızdaki münasebetin derecesini bilmiyorum...

NİHAL : Onunla aramda ciddi hiçbir şey olmadı.

AHMET : O da öyle söylüyor... Aranızdaki münasebet ne olursa olsun affetmeye hazırım... Yok, istersen... Sahiden istersen...

NİHAL : Ne, neyi istersem?

AHMET : İstersen, şartsız şurtsuz boşanmaya da hazırım... Ama, istersen, dayınla da barışmaya hazırım, Kızıltoprak'taki apartımanı ona allem eder kallem eder senin üstüne yaptırırım.

NİHAL : Sen ne korkunç adammışsın. meğer...

AHMET : Eve dön!

NİHAL : Deli olacağım...

NECMİ : Gidelim, Nihal... Nasıl olsa boşayacak...

AHMET : Beş sene sonra İstanbul'un en zengin kadınlarından biri yapacağım seni.

NECMİ : (*Güler.*) Barodan kovulmazsan, hapse düşmezsen...

AHMET : Öylesine rezil işlere batmışım ki, boğazıma kadar, yanı başımda öyle yüksek mevkili zevat aynı çirkefte yüzüyor ki, öylesine altın akıyor ki, bu bataklıkta hiç kimşe kılıma

dokunamaz benim...

NİHAL : Ne gibi işler yapıyorsun?

AHMET : Bunun (*Necmi'yi işaretle*) ufaktan, Muhittin'in ortadan, amcanın bol bol yaptığı ve senin bana vaktiyle yapmayı tavsiye ettiğin işleri yapıyorum... Dahası var, bundan da, Muhittin'den de, amcandan da biliyorum, akıllıyım... Dünyayı fethet çıktım, Nihal, dünya benim olacak. "Benim olan, olacak olan her şeyi al," diyorum sana...

NİHAL : Başım... Başım öyle ağrıyor ki...

NECMİ : Hastalanacaksın...

NİHAL : Amcam ne der? Sana pek kızgın...

AHMET : Barışırız onunla dedim ya... Bende bir iş var, kokusunu alsın dört kolla boynuma sarılır...

NİHAL : Ayten...

AHMET : Ne olmuş Ayten'e?

NİHAL : Seni bıraktım diye çok kızdıydı bana... Sevinecek...

AHMET : Ayten'i sevindirmek için dön eve...

NİHAL : Düşüneyim... Düşüneyim... (*Önünde duran banka defteriyle oynamaktadır.*) Şu banka defterinin haline bak... Bakkal defterinden farkı yok... Yağ içinde... (*Yaprakları çevirmektedir.*) Yenisini alamaz mısın?

NECMİ : Nihal, kendine gel... Amcanın dediklerini unutma...

AHMET : Bekârlık felaket... İki aydır yıkanmadım dersem inan...

NECMİ : Bekârlıktan değil, serserilikten, ayyaşlıktan...

NİHAL : Çarşı hamamı lazım sana... İyice temizlenmeden kapıdan içeri sokmam seni... Apartımda toz bir karıştır...

AHMET : Bir karış.

NİHAL : Mutfakta bulaşıklar...

AHMET : Yığınla...

NİHAL : Eyvah...

AHMET : Orayı öyle olduğu gibi devreder Nişantaşı'na taşınırız... Aşçı, hizmetçi...

NİHAL : Taksim'de bir apartıman tutsak daha iyi...

AHMET : Peki, Taksim'de...

NİHAL : Ayten nasıl sevinecek, nasıl sevinecek...

AHMET : (*Kederli bir sesle*) Demek anlaştık... Aile yuvasını

dağılmaktan kurtardık... (*Banka defterini Nihal'in elinden usulcacık alır.*) Seni ölesiye seviyorum... geberesiye... Senden, kendimden, bundan, bütün insanlardan, hayır asıl kendimden aklın havsalanın alamayacağı kadar tiksiniyorum... Böğürmek geliyor içimden... Sen benden alçaksın, ben senden alçağım... İkimiz de dehşetli yalnızız... Bunun yapıyalnızlığı, amcanın yalnızlığı, Muhittin'in yalnızlığı gibi, bir başımızayız. Ne olurdu, razı olmasaydın, gecelemeye razı olsaydın da, sevmediğin erkeğin karılığını etmeye razı olmasaydın. Ne de evine dönmeye... Ne olurdu... Haydi, Nihal, kalk, gir Necmi'nin koluna. Kızılay Balosu'na geç kalacaksınız... Ben yarın, boşanmamız için mahkemeye başvururum. Bir haftada işi halleder yargıç... Beş yüz kâğıdın başına patlar... Evlenin, çocuklarınız olsun. Huyu suyu size, bize benzeyen çocuklar... Bahtiyar olun... Güle güle, Necmi kardeşim... Allah kolaylık versin, sabır versin... İkinize de... Hepimize de...

(*Bu esnada Nihal hayretle kalkmış, bir şeyler söylemek istemiş, vazgeçmiştir. Necmi'nin koluna girer.*)

NIHAL : Allahaismarladık.

AHMET : Güle güle... Güle güle, çocuklar... Ayten'e selam.

(*Nihal'le Necmi çıkarlar.*)

NURİ : (*Ahmet'in masasına gelir.*) Oydu, değil mi?

AHMET : Evet.

NURİ : Hırıştınız...

AHMET : Evet.

NURİ : Seni bırakıp o züppeye mi gitti?

AHMET : Evet.

NURİ : Karı kısmı sabun gibidir, sıkı tutmazsan kayar avucundan, sıkarsan köpüre köpüre erir gider...

(*Ali bıçağı getirir.*)

ALİ : Bıçak istemiştin, Ahmet Bey... Karpuzun göbeği için...

AHMET : (*Bıçağı alır, evirir, çevirir, düşüncelidir, Nuri'ye bakar, Nuri bıçağı Ahmet'ten alır.*)

NURİ : Bu biçim mutfak bıçağını ilk defa görüyorum.

ALİ : Bu kurban bıçağı...

NURİ : Ucu bir dokundu mu, sapına kadar girer etin içine...

AHMET : Mezeleri tazele, Ali... *(Nuri'ye)* Şamfıstığı sever misin?

Rakı da getir, Ali... *(Nuri'ye)* Ne ayakta duruyorsun?

Otur... Arkadaşının adı ne?

NURİ : Halit...

AHMET : *(Seslenir.)* Halit Efendi, kamanço et bu tarafa...

HALİT : Rahatsız etmeyelim...

AHMET : Rahatsızlık ne demek? Ali, o masadakileri de getir buraya.

(Nuri'yle Halit, Ahmet'in masasına yerleşirler.)

AHMET : *(Kadehleri doldurur.)* Sefa geldiniz.

HALİT, NURİ : Hoş bulduk. *(Kadehleri tokuşturup içerler.)*

AHMET : *(Nuri'ye)* Seni görür görmez tanıdım.

NURİ : Tanımazlıktan geldin.

AHMET : Korktum.

NURİ : Bir kötülük yaparım diye mi?

AHMET : Ne yapsan haklısın.

HALİT : Bırakalım şimdi bu lafları. Olan olmuş.

AHMET : Birer tek daha.

HALİT : Biz, bir yarım litreliği temizledik. Acele etmesek, derim.

AHMET : Adam başına iki yüz elli gram... Delikanlılık nerde kaldı?

NURİ : Şerefe...

AHMET : Şerefe...

NURİ : Radyoda gâvur ölüsü kaldırıyorlar yine...

AHMET : Ali, radyoyu kapat, alaturka bir plak koy pikapa.

NURİ : Fazla da zırlatma...

AHMET : Eski devirlerin, kabadayıları, delikanlıları, külhanları başkaymışlar...

NURİ : Nasılmışlar?

AHMET : İsimleri, namları, şanları, kitaplara, tarihlere, romanlara geçmiş. Dün okudum bir tarih kitabında, İstanbul'un yedilerinden bir Şeker Kâzım varmış, kendine ceza kesen hâkimi on yıl aramış, içerden çıktıktan sonra, aramış, bulmuş, bulur bulmaz da yollamış canını cehenneme.

HALİT : Her ceza kesen hâkimi cehenneme yollasak mahkemeye

çıkacak hâkim kalmaz yeryüzünde.

AHMET : İyi de olur...

NURİ : Hangi tarih kitabında okudun Şeker Kâzım'ın işini?

AHMET : Evliya Çelebi'de... Tarih olmuş işler bunlar... Eski insanların menkıbeleri... Sen şu karpuzu kes bakalım, Çopur Nuri... Karpuz kesmek, hâkim kesmekten, avukat kesmekten kolaydır.

HALİT : Ne biçim sohbet bu? Başka laf kalmadı mı?

AHMET : (*Bıçağı uzatmakta devamla*) Al bakalım, göbeği zedelemeyen çıkarabilecek misin?

(*Nuri bıçağı alıp karpuzu kesmeye başlar. Eli titremektedir.*)

AHMET : Elin titriyor be Nuri... İçerde bıçak kullanmasını unutmuşsun.

NURİ : Elim titremez benim... İçerde de bıçağım belimde gezdim.

AHMET : Sultan Hamit'in ameli manda, moruk paşaları da bellerinde kılıç gezerlermiş.

NURİ : Bana baksana, niye böyle üstüme varıyorsun?

AHMET : Ne diye üstüne varacakmışım? Kızdın mı? Barışalım... Barışmamızın şerefine... (*Kadehini kaldırır.*)

HALİT : (*Nuri'nin içmesini önlemek isteğiyle*) Bırak. Oldun zaten. (*Ahmet'e*) Ahmet Bey, ne demek istiyorsun? Okumuş yazmış adamsın... Çullanma delikanlının üstüne...

AHMET : (*Nuri'ye*) Arkadaşın koruyor seni... İçme, içme... Miden bulanır, ana sütü değil bu, arslan sütü...

NURİ : Kes sesini. (*Kadehi çeker.*)

HALİT : (*Nuri'ye*) Ulan kör müsün? Kendi içmiyor. Sana içiriyor.

AHMET : Ben mi içmiyorum? İşte... (*Diker kadehi.*)

HALİT : Kalk, Nuri, gidelim.

AHMET : Nereye? Hey gidi zamane, hey, delikanlıları rakı masasından kaçıyor.

NURİ : Belanı arıyorsun.

AHMET : Bela, belayı yapabilenden gelir.

NURİ : Yani benden gelmez...

AHMET : Hapisten bu sabah çıktın, gözünün yılgınlığı geçmedi henüz. Gececeğe de benzemez... İçerde iyi tımar etmişler seni... Sonra, bir eyyam dışarlarda karılara, eşe dosta caka

satmak istersin. Karpuzu niye kesmiyorsun? Kenardan sırtıttı, kan gibi. Kesmeyeceksen ver ben keseyim. *(Bıçağı almak için sözde davranır, Nuri vermez, kendisi kesmeye devam eder.)*

AHMET : Düşünüyorum da acıyorum sana.

NURİ : Neme acıyorsun?

AHMET : Kendin de biliyorsun ya, şu deminki karının yüzünden yedin dört seneyi.

HALİT : Yine mi başladın, Ahmet Bey?

AHMET : Ben o karıya öyle tutkun olmasaydım, ona afi satmak istemeseydim, o gün mahkemede, "Bak ben adamı istersem nasıl hapislere attırırım, bak ben neyim!" demeye getirmeseydim, kanunları öyle ince eleyip sık dokunmasaydım, hâkimler de sana dört yılı basmazlardı.

HALİT : Hâkimler avukatların ağzına bakmaz... Bu işlerden biz de anlarız biraz...

AHMET : Benimkine baktılar. Çopur'un avukatı savcıyı gördüyse, ben de reisi gördüm...

NURİ : Yalan.

AHMET : Niye yalan söyleyeyim?

NURİ : Ne garazın vardı bana?

AHMET : Hiç seni o gün ilk defa orda gördüm... Ama dedim ya karıya caka satmak... sevda bu, kolay mı?

NURİ : Sus.

AHMET : Susmazsam ne olurmuş?

HALİT : Ahmet Bey, Allah aşkına, bırak çocuğun yakasını.

AHMET : *(Nuri'ye)* Yakanı bırakayım mı, çocuk?

NURİ : Hay köpek... *(Elindeki bıçağı çevirmektedir.)*

AHMET : Cambazhanede cambazlık eder gibi bıçağı ne çevirip duruyorsun öyle?... Karpuz kes... karpuz...

NURİ : *(Yerinden fırlayarak)* Seni kessem ne olurmuş? *(Ahmet'in yakasına yapışır.)*

HALİT : Nuri.

NURİ : *(Halit'i iter, yere düşürür.)* Çekil... *(Bıçağı Ahmet'in gırtlığına doğru havada tutmaktadır.)*

AHMET : Vursana... Vursana ulan, ne korkuyorsun? Ödle

kerata... Vur...

(Nuri tam bıçağı indirirken Selim yerinden fırlar. Ahmet'le Nuri'nin arasına girer. Nuri'nin elini tutar, bıçak Selim'in omzunu sıyrarak iner.)

SELİM : Dur be sersem...

HALİT : Bırakma, tut elini...

AHMET : Çekil aramızdan...

(Selim, Nuri'nin bileğini sıkı sıkı bıçağı yere düşürür. Bu esnada Halit kalkmış, Ali'yle Meyhaneci yetişmişlerdir.)

ALİ : *(Nuri'ye)* Ne yapıyorsun ulan?

HALİT : Kabahat onun değil.

NURİ : Bırakın beni, bırakın beni...

MEYHANECİ : Polis...

SELİM : Polise filan lüzum yok, çıkarın sokağa, salıverin...

NURİ : Bırakın beni...

HALİT : Yürü...

(Halit, Ali, Meyhaneci, Nuri'yi dışarı sürüklerler. İçeride Ahmet'le Selim kalır. Ahmet masasına oturmuştur. Bitkindir.)

AHMET : Kimsin?

SELİM : Tersanede pulluyacılardan, Selim... Selim Ağabey de derler bana.

AHMET : Beni tanır mısın?

SELİM : Yooo...

AHMET : Aramıza niye girdin?

SELİM : Kulak misafiri oldum, herife zorla öldürtmek istedin kendini. Sana da yazık, ona da...

AHMET : Bıçak seni delebilirdi. Benim yerime sen ölebilirdin.

SELİM : Belki de... Ne olacak...

AHMET : Yakanda kan var... *(Telaşla kalkar.)*

SELİM : Bir şey değil, sıyırttı biraz.

AHMET : Peki ama niçin yaptın bu işi?

SELİM : Amma da laf, sen de aynı şeyi yapmaz mıydın? Ne şaşıyorsun? Nerde büyüdün, kurtların arasında mı? Kimseye hayrın dokunmadı mı?

AHMET : *(Dalgındır, birdenbire silkinir.)* Selim Ağabey, Selim

Ağabey, bir şeyler yapmam lazım. Hemen, şimdi... Şimdi... Bataktan, gırtlığıma kadar battığım bataktan hemen şimdi fırlayıp çıkmam lazım... Bir şeyler yapmam lazım Selim Ağabey... Eskisi gibi... Eskisi gibi... *(Telefona gider, açar.)* Alo... Sen misin, İsmail? Ben Avukat Ahmet Rıza... Bana bak, bundan bir yıl sekiz ay önce, bana bir davadan bahsetmiştin... Sözümü kesme... biliyorum ben, henüz duruşma başlamadı... evet... o davayı alıyorum... Ne dedin?... Ne dedin?... Evet, enayiliğime... *(Güler.)* Ama eskisinden daha dört başı mamur bir enayiliğe dönmeye karar verdim... Yarın sabah sendeyim. *(Telefonu kapatır. Selim'in yüzüne bakar.)* Birer tek içelim seninle, Selim Ağabey...

SELİM : İçelim...

AHMET : *(Kadehleri doldurur.)* Yaşamak mükenimel iş, Selim Ağabey... Dünya güzel... *(Güler.)* Bir de mühim laf edeyim mi? İnsanlara inanıyorum, iyi insanlara... Sağlığına Selim Ağabey...

Perde

İÇİNDEKİLER

Yolcu	7
Ferhad ile Şirin	59
Sabahat	139
Enayi	219

Yayımlayan: Anadolu Yayıncılık A.Ş.
Kapak Baskı: Ana Basım Sanayi A.Ş.
İç Baskı: Şefik Matbaası

Nâzım Hikmet'in çok güç koşullarda korunmuş, elden ele geçmiş, bazıları sağlığında basılamamış, bazıları özen gösterilmeden basılmış olan yapıtları, bu işe gönül vermiş eleştirmenlerin çabalarıyla, içerde ve dışarda, yıllardır derlenip toparlanmaya çalışılmış, ama çeşitli nedenlerden kaynaklanan yanlışların, karışıklıkların, tutarsızlıkların bir türlü önü alınamamıştır.

Şimdi Adam Yayınları size Nâzım Hikmet'in yepyeni bir toplu yapıtlar derlemesini sunuyor.

Bu yolda daha önce yapılan bütün olumlu çalışmalar, Nâzım Hikmet'in kitaplarının ilk basımları, arkasında bıraktığı müsveddeler — mekanik yaklaşımlara düşmeden, durumlara, türlere göre ayrı değerlendirmelere gidilerek — büyük bir özen ve duyarlılıkla yeniden gözden geçirilmiş, konunun uzmanı eleştirmenlerin özverili katkıları ve ortak çabalarıyla, sanatçının özellikleri, kendine özgü kullanımları gölgelenmeden, yanlışların düzeltilmesi, karışıklıkların, tutarsızlıkların giderilmesi sağlanmıştır.

